JOSEF ŠKVORECKÝ

TRISTEȚEA LOCOTENENTULUI BORŮVKA

CUPRINS

Această carte este eCAR 7
De ce pot descărca legal această carte de pe internet? 8
Capacitățile supranaturale ale locotenentului Borůvka 14
Solo de saxofon-tenor 38
Metodă științifică 55
Moartea de pe vîrful Jehla 99
Deducția 131
Crimă orizontală 167
Vechea, infailibila dactiloscopie 195
Lumina căzătoare 246
Logică aristotelică 277
Sfîrșitul bătrînului cotoi 328
Cel mai ușor dintre cazurile locotenentului 352
Furtul de la liceul de fete 366

TRISTEȚEA LOCOTENENTULUI BORŮVKA

Basm polițist

COLECȚIA ENIGMA 1969 (NUMĂRUL 12)

JOSEF ŠKVORECKÝ

editare și digitizare de
CAT GRAUR

...

EDIȚIE ECAR 2024

ACEASTĂ CARTE ESTE ECAR

O copie de lectură anticipată, cunoscută și sub denumirile de copie de revizuire avansată, ediție anticipată pentru cititor sau copie electronică avansată (ARC sau ARE), este o versiune gratuită a unei cărți noi sau a unei noi ediții, oferită de editor librarilor, bibliotecarilor, jurnaliștilor și altor profesioniști din domeniu înainte de distribuirea către public. Textul acestei ediții poate suferi modificări față de varianta finală, deoarece editorii iau în considerare comentariile cititorilor sau corectarea eventualelor erori identificate în manuscris. În plus, dacă un cititor influent sau un jurnalist oferă o opinie despre copie, aceasta poate fi inclusă în versiunea finală a cărții.

Pentru raportarea eventualelor greșeli sau întrebări, ne puteți contacta la adresa de email furnizată.

Clubul cărții digitale
dr.akoepp@gmail.com

DE CE POT DESCĂRCA LEGAL ACEASTĂ CARTE DE PE INTERNET?

Concluzia: Avînd în vedere toate acestea înseamnă că este legal să realizez o copie a operei protejate pentru uzul meu sau al familiei și prietenilor apropiați și /sau „să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten" îndeplinind condițiile legii. La fel de legal pot descărca de pe internet o copie digitală a unei cărți pe care o am în formă fizică, pe hîrtie deoarece „cînd deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei", chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet" ești în drepturile tale și nu încalci legea dreptului de autor.

Pe larg:

Poziția oficială a ***Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală***, ***EUIPO***, exprimată prin ***Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală***.

. . .

ÎNTREBĂRI FRECVENTE PRIVIND DREPTURILE DE AUTOR (cu aplicare la cărțile digitale, digitizate)

Întrebările au fost compilate de reprezentanții intereselor consumatorilor. Experții naționali în domeniul drepturilor de autor din cele 27 de state membre ale UE au oferit răspunsuri conform propriei jurisdicții. Observatorul European coordonează aceste activități în cadrul grupurilor de lucru.

.....

7. Am voie să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten?

Legea dreptului de autor permite utilizatorilor autorizați ai unei opere să realizeze o copie a acesteia pentru uzul lor sau al familiei și prietenilor apropriați, dar numai dacă sînt îndeplinite anumite condiții: opera copiată trebuie să fi fost făcută publică, copia privată nu trebuie să afecteze utilizarea normală a operei copiate și reproducerea nu trebuie să prejudicieze titularul dreptului.

8. Am voie să descarc o operă protejată prin dreptul de autor de pe Internet și contează ce tehnologie este utilizată sau dacă descarc doar părți ale operei?

Este foarte posibil ca descărcarea unei opere protejate prin dreptul de autor de pe Internet, indiferent de tehnologia folosită, să încalce drepturile de autor asupra

operei respective. Concluzia este aceeași și dacă doar părți ale operei ar fi descărcate (mai puțin în cazul în care părțile descărcate nu ar reprezenta ceva protejat prin dreptul de autor). Pentru a nu încălca drepturile de autor ar trebui ori să ai autorizarea titularului de drepturi pentru a face descărcarea, ori să fie aplicabilă una dintre limitările dreptului de autor (de exemplu în situația în care descărcarea ar putea fi calificată drept copie privată). Această situație ar fi aplicabilă atunci cînd deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei", chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet. Pentru a nu încălca drepturile de autor trebuie însă să te asiguri că atunci cînd descarci nu permiți, în același timp, și încărcarea operei de către alții.

HTTPS://TINYURL.COM/CCDROCOPY

În românește de Nicolae Mărgeanu și Sanda Apostolescu.

Editura pentru Literatură Universală București – 1969

Din 1969, Editura Univers a început să publice o colecție de literatură polițistă sub numele „**Enigma**”, cuprinzînd atît autori români, cît și străini. Colecția nu a avut numerotare, iar primul roman publicat a fost „Bruta” de Guy des Cars. Primele cărți au apărut sub sigla Editura pentru Literatură Universală, transformată mai apoi în Editura Univers.

Lui L. Dorůška, Ludvik Sváb și Jan Zábrana, care, fără doar și poate, înțeleg temeiurile tristeții locotenentului.

CAPACITĂȚILE SUPRANATURALE ALE LOCOTENENTULUI BORŮVKA

Sergentul-major-șef Šinták – unicul deținător al acestui grad din întreaga republică – nu voia în ruptul capului să admită că locotenentul Borůvka n-ar dispune de forțe supraomenești. Šinták se apropia, ce-i drept, de șaizeci de ani și era îmbîcsit de prejudecăți religioase, pe care, la serviciu, le ascundea. Dar în satul său natal Deštná, din munții Orlice, unde își petrecea concediile și unde lua parte la ședințele de spiritism din cocioaba unui fost țesător, un anume Potěšil, își lăsa gura slobodă și povestea cîte-n lună și-n stele despre superiorul său.

După părerea lui, locotenentul Borůvka nu era, nici mai mult, nici mai puțin, decît un vrăjitor.

Faptul fusese dovedit cu prisosință – cît îl privea pe sergentul-major-șef Šinták, dovadă mai concludentă nici nu se putea concepe – cu prilejul faimosului caz Semeráková. Locotenentul ajunsese cu întîrziere la fața locului, întrucît în ajun benchetuise, în orașul K., la reuniunea de aniversare a treizeci de ani de la absolvirea liceului. Veseliei de rigoare de la orele mici îi urmase o stare de mahmureală în directă proporție cu cea dintîi. Pe deasupra, și ceasul deșteptător se încăpățînase să nu sune. Așa se face că, în primele ore ale

după-amiezii, cînd ajunse Borůvka la locul crimei – o adunătură de cîteva căsuțe singuratice, de felul celor cum își construiau, înainte de război, din economiile de o viață întreagă, unii muncitori mai chivernisiți și mai ambițioși – adjutantul Málek aproape încheiase ancheta și nu mai aștepta decît rezultatul examenelor de laborator.

— În ele vom găsi ultimele clenciuri, îi raportă adjutantul locotenentului, care sosise cu sufletul la gură. Din punct de vedere psihologic, adăugă el, îți dai seama de la o poștă că tipul e un criminal. Nu vreau însă să ni se reproșeze mai tîrziu că ne-am pripit. Psihologic vorbind, repet, te convingi numaidecît, de la prima ochire, că ai de-a face cu un ucigaș – perfect, dar ce ne facem pe urmă, dacă reiese că totuși am scrîntit-o? Ne ridicăm în cap opinia publică, și unde mai pui că ne trag o săpuneală șefii noștri, de nu ne spălăm cu șapte ape, urmă adjutantul. Nu, nu, trebuie să dobîndim certitudinea, iar certitudinile nu ni le oferă decît știința.

În timp ce adjutantul își dezvolta filosofia criminalistică în fața locotenentului, acesta își plimba ochii triști – două flori de nu-mă-uita lipite pe o față rubicondă – de-a lungul și de-a latul sărăcăciosului pod. Chiar la mijloc, de o frînghie legată de una din grinzile acoperișului, atîrna trupul țeapăn al unei băbuțe, îmbrăcată într-o rochie slinoasa, în carouri. Părul cenușiu, răsfirat, îi cădea peste față. Un picior (vîrfurile degetelor îi ajungeau locotenentului cam la nivelul centurii) mai era încă încălțat într-un papuc găurit, al doilea era desculț, și încheieturile noduroase și negre îi istoriseau lui Borůvka o întreagă poveste. Povestea jalnică a ceea ce se numește îndeobște viață. Pe dușumea, dedesubtul cadavrului, aidoma unui cîine pierdut de stăpîn, abătut, zăcea cel de al doilea papuc. În rest, podul era aproape gol și arăta mizer; într-un colț, rezemate de perete, se vedeau niște dulăpioare și scaune cu picioarele rupte, un ghiveci de flori ciobit, cîteva

lăzi, un teanc de ziare gălbejite și locotenentul ar fi pus rămășag că, dacă s-ar apuca să le frunzărească, ar da de cele mai noi amănunte în legătură cu descoperirea cadavrului Vranskăi ori cu arestarea criminalului anarhist Klepetář*. Vîntul rece al verii tîrzii pătrunse prin lucarna deschisă și făcu să se miște, o clipă, părul cenușiu de pe fața răposatei. Tocmai boarea aceea de vînt păru să încheie jalnica poveste a acelei vieți stinse.

— Sinucidere! făcu Málek disprețuitor. Pe naiba! Ce-i drept, treaba a fost bine ticluită; bătrîna, cică, avea într-una crize de astm, toată ziua-bună ziua amenința că se spînzură. Și vecinii declară la fel. Dar ia uită-te nițel, Josef, la urmele de strangulare. Un moment – și privi primprejur – să-ți facem rost de un scaun. Tovarășe sergent-major-șef, adu un scaun. Stai să ți-l aducă, Josef, și pe urmă cercetează atent urmele astea.

În timp ce sergentul major-șef Šinták executa ordinul, Málek își continuă relatarea. Fremăta de nerăbdare, era primul său caz independent și îl datora chefului din ajun al locotenentului și ceasului prost întors. Ardea de dorința de a-și convinge șeful că e omul potrivit la locul potrivit, sau mai degrabă că locul lui e*, de jure,* cu o treaptă mai sus, pe scara ierarhică. Așa că îi dădea toate explicațiile, cu un zel deosebit:

— Totul a fost bine ticluit. Înțelegi, moarta însăși a fost auzita spunînd că se va omorî! Da, dar cum rămîne cu urmele de strangulare, Josef? La curs, am învățat că, la spînzurați, urma funiei trece oblic, de sub bărbie către ceafă. Pe cînd baba asta are două urme! Pun prinsoare că are două! O să te convingi îndată. Nu se observă prea clar, una din ele o mai acoperă funia, dar dacă te uiți atent, vezi că puțin mai jos, sub

* Vranská – prostituată asasinată în 1936; asasinul nu a fost descoperit. Klepetář – personaj celebru al vremii, a asasinat în 1936 un deputat.

funie este încă o urmă! Doar nu s-a smucit! Doar nu s-a spînzurat de două ori! Šinták susține că e numai o urmă, sau că dacă sînt două, asta-i fiindcă bătrîna și-a încordat în mod reflex mușchii grîtului, care pe urmă au cedat și lațul s-a ridicat ceva mai sus, dar, după mine, astea-s prostii. De aceea am și lăsat-o spînzurată. Doctorul a vrut s-o coboare, zicea că, pînă n-o are pe masă, nu poate spune nimic precis, dar mi-am asumat eu întreaga răspundere. Nu, am hotărît eu, trebuie s-o vadă tovarășul locotenent atîrnînd în lat, așa că nu mai încape discuție!

— Îți mulțumesc pentru încredere, Pavel, spuse locotenentul Borůvka încurcat și își pironi privirea tristă pe chipul smead, avid, al tînărului său coleg. Firește că...

— N-am avut dreptate? îl întrerupse Málek. Tu ești șeful, așa că trebuie să vezi cu ochii tăi. Între timp, uită-te puțin la asta, adăugă mîndru și desfăcu în fața locotenentului un sul de hîrtie. Am întocmit o schiță și un fel de grafic, pricepi? Odată, la metodica științifică a anchetei, ne-ai ținut o lecție despre cazul acela din Moravia, unde tocmai un grafic ți-a dat posibilitatea să analizezi situația topografică și orară și să ajungi astfel la premisele care au dus la descoperirea făptașului.

— Da, rosti locotenentul, posomorîndu-se. Dar...

— Atunci, uită-te! îl întrerupse din nou Málek. Ai aici schema deplasărilor făptașului – suspectului, vreau să spun – și toate coordonatele de timp precum și distanțele corespunzătoare.

— Da. Numai că...

— Așa este, mai întîi, ca să poți înțelege, trebuie să te pun la curent cu evoluția cercetărilor, îi tăie Málek, pentru a treia oară, vorba bătrînului criminalist și se porni pe explicații cu atîta înfocare, încît nu băgă în seamă ușorul oftat al superiorului său. Locotenentul Borůvka se dădu bătut.

Fruntea boltită i se încreți ca de o suferință lăuntrică, iar ochii săi triști cuprinseră resemnați schema îngrijit desenată cu creioane de mai multe culori și prevăzută cu o legendă frumos caligrafiată.

— Telefonul l-a dat Semerák nu departe de aici, dintr-o cabină, începu adjutantul. La 0,57, am ajuns la locul crimei. Toate erau cum le vezi acum, am avut grijă să nu fie clintit nimic. Semerák – cel puțin așa pretinde – s-a întors la 12 și jumătate noaptea de la han, a găsit cocioaba goală și pe nevastă-sa spînzurată în pod. Susține că s-a dus imediat sa telefoneze la miliție. Fii atent, Josef: la 0,30 se întoarce de la han, iar la 0,45 ne cheamă pe noi la telefon – și pînă la cabină sînt cinci minute bune. N-ai zice c-a fost nevoit să-și caute nevasta cine știe cît. Mai degrabă îți vine să crezi că s-a dus direct în pod. La fix!

— Înțeleg. Numai că... încercă să intervină locotenentul Borůvka.

— Să admitem, îi luă Málek vorba din gură. Acum să privim mai de-aproape versiunea lui Semerák. Zice ca a plecat de acasă la ora 18.00. Adică nu zice. Faptul îl confirmă și un vecin, un oarecare Pěnkava, un feroviar. Tocmai se îndrepta spre casă, cînd Semerák ieșea din cocioabă. A intrat în vorbă cu el, vreau să spun, Semerák cu Pěnkava și fii atent, Josef, despre ce-ți închipui c-au vorbit? Despre vreme! Pe urmă, Semerák și-a amintit că a uitat acasă punga cu tutun, și ce crezi c-a făcut?

Locotenentul strînse din umeri.

— Nu știu. Numai că...

— A strigat-o pe nevastă-sa! rosti Málek triumfător. A strigat-o pe nevastă-sa, în loc să se întoarcă el să-și ia punga! Și s-a și ciorovăit cu ea peste gard, arătîndu-i unde s-o caute. Înțelegi? Pěnkava a văzut-o pe bătrînă! Bine gîndit, ce zici?

— Da, făcu sumbru locotenentul Borůvka.

— Ăsta zic și eu alibi, spusa Málek, cu un soi de satisfacție, înveselindu-se brusc. Făptașul – adică suspectul – are un martor că a plecat de acasă, ba chiar și la ce oră, fiindcă Pěnkava e navetist și se întoarce întotdeauna cu trenul de 17.45. În plus, martorul o vede și pe victimă în viață. Alți doi martori declară că l-au întîlnit pe Semerák pe șoșea, unul în dreptul troiței, al doilea, aproximativ un sfert de oră mai tîrziu, în stația de autobuz. Cu amîndoi a intrat în vorbă, el, Semerák, din proprie inițiativă, și tot despre vreme. Să nu-ți vină a crede! Un individ – toate mărturiile concordă în privința asta – îndeobște mut ca peștele, taciturn, simte nevoia, pe nepusă masă, să discute despre vreme. Și încă cu trei inși la rînd! Și cînd – tocmai în ziua în care nevastă-sa își pune lațul de gît. Asta, în ce privește punctul *a*...

— Da, rosti moale locotenentul Borůvka. Și...

— Și acum, să trecem la *b*: își alege, spre a pleca de acasă, exact momentul cînd se întoarce Pěnkava de la slujbă, deci cînd știe că îl va întîlni pe drum. Fiindcă trebuie neapărat să-l întîlnească. Și nu numai să-l întîlnească: e absolut necesar – asta, în ce privește punctul *c* – ca Pěnkava să-i vadă nevasta în viață, și de aceea, taman în ziua în care femeia își pune capăt zilelor, el își uită acasă punga cu tutun. Și e atît de leneș, încît nu se deranjează să se ducă să și-o ia singur. În loc să se ducă el, pune pe drumuri o babă astmatică.

Adjutantul privi triumfător spre bătrîna mărunțică la trup, care le atîrna deasupra capetelor, și apoi spre locotenent.

— Hm, își drese glasul bătrînul criminalist. Deducțiile sînt corecte. Ce-i drept, e drept, trebuie să-mi scot pălăria. Nimic nu-ți scapă! Doar că...

— Stai, că n-am terminat încă, se precipită Málek. Precum vezi, depoziția lui Semerák e plină de vicleșuguri, de chichițe, dar are și destule puncte slabe. Iată unul din ele: individul declară că în după-amiaza respectivă s-a dus la un

oarecare Bárta, după ceară de albine. Bárta ăsta e un apicultor cunoscut, iar Semerák se ocupă și el cu albinăritul. Nu prea se pricepe și nici nu-și prea dă silința. E destul să-ți arunci ochii la prisaca lui, în grădinița din spatele casei. Într-o prisacă dintr-asta pot viețui numai niște albine de rînd, niște albine declasate, sau cum să le zic, rîse adjutantul. În sfîrșit, ca să nu lungesc vorba, s-a dus după ceară. Bárta-apicultorul locuiește într-o casă singuratică, în mijlocul pădurii, cam la trei kilometri de aici. Semerák a ajuns acolo la 18,45, a zăbovit trei sferturi de oră și, pe urmă, s-a îndreptat, prin pădure, spre hanul din Hodkonin. Privește planul. La han a ajuns cam pe la nouă fără un sfert, și pe la nouă s-a așezat la joc. A bătut cărțile pînă la 22,30, cînd a plecat acasă. De la han și pînă aici sînt patru kilometri, pe care i-a străbătut într-o oră. Corespunde exact, toate corespund exact.

— Dar vezi că... Locotenentul Borůvka își luă ochii de pe bătrîna moartă și-i aținti pe fața îmbujorată a adjutantului.

— Toate se potrivesc, numai că e ceva care scîrțîie, îi luă vorba Málek. Privește planul ăsta.

— Frumos, nimic de zic, lăudă locotenentul Borůvka schița. Desenezi frumos, totul e clar... Mă întreb însă...

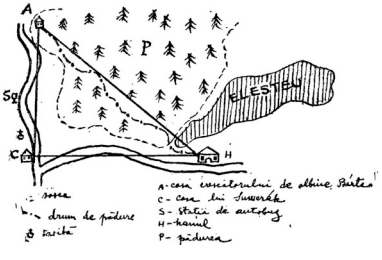

— Vrei să vezi tabelul orar, nu-i așa? Uite-l, și Malèk îi întinse locotenentului o a doua foaie de hîrtie. Ai aici și tabelul distanțelor și cel al intervalelor de timp necesare pentru a le parcurge. Uită-te!

Locotenetul Borůvka se uită:

18.00 – plecarea din C
18.45 – sosirea la A
19.30 – plecarea din A
20.45 – sosirea la H (din care circa 30 min. la closet)
23.30 – plecarea din H
00,50 – întoarcerea la C
00.45 – telefonează miliției din cabină
00.57 – sosirea echipei noastre la locul crimei

Distanțele și timpul necesar:

distanța C.A. = 3 km, adică 45 min. mers
distanța A.H. = 5 km, adică 1 oră 15 min. mers
distanța H.C. = 4 km, adică 1 oră mers
distanța A.C.H. = 7 km, adică 1 oră 45 min. mers
distanța A.C.A.H. = 11 km, adică 2 ore 45 min. mers

— De ce indici și distanțele A.C.H. și A.C.A.H.? întrebă locotenentul, după ce studie tabelul.

Adjutantul îi făcu șmecherește cu ochiul.

— Îți explic numaidecît, spuse. Eu pornesc de la premisa, ipotetică deocamdată, că Semerák este asasinul, deci că Semeráková nu s-a spînzurat singură, ci Semerák a sugrumat-o, după care a atîrnat-o în lat.

— Bine, dar asta...

— Așa e. Pentru moment, nu pot s-o dovedesc. Pentru moment...

— Eu cred că...

— Am însă motive temeinice să cred că așa s-au petrecut lucrurile.

O dată în plus, bătrînul criminalist renunță la intenția de a-și spune și el părerea. Îl lăsă pe colegul său mai tînăr să vorbească în voie și acesta se folosi din plin de acest prilej:

— Presupun, așadar, că Semerák e asasinul. Desigur, are un alibi grozav. La 18,00 pleacă de acasă – un martor o vede pe nevastă-sa încă în viață – la 18,20 alt martor se întreține cu el în stația de autobuz, cam la jumătatea drumului dintre C și A. La 18,45 ajunge la Bárta, la A – avem și în cazul acesta ora exactă, fiindcă pretinde că pe drum i s-ar fi oprit ceasul, așa că l-a rugat pe Bárta să-i spună ce oră e, potrivindu-și ceasul în fața lui. Lucrul acesta îl confirmă Bárta. Și avem și ora exactă a plecării lui de la Bárta – s-a uitat la pendulă, s-a speriat că s-a și făcut șapte și jumătate și, cu toate că Bárta și Bártová au încercat să-l mai rețină, nu s-a lăsat înduplecat și a plecat.

La acest punct al relatării, bătrînul criminalist nu izbuti să intervină decît printr-o tuse scurtă.

— Să ne oprim acum asupra soților Bárta, înainte de a-l urma pe Semerák la han, continuă Málek, ca și cum ar fi ținut o prelegere în fața unor începători în ale criminalisticii. Locotenentul își petrecu din nou privirea peste podul gol. Aici intervin de asemenea trei elemente demne de reținut, își urmă explicațiile Málek. În primul rînd, intersul pentru ora exactă. Tocmai în ziua în care i se spînzură nevasta, suspectului i se oprește ceasul și tocmai în ziua aceea trebuie să ajungă punctual la han, de parcă cine știe ce treburi importante l-ar fi așteptat acolo, cînd, de fapt, se ducea să joace cărți – el care, toată lumea o știe, n-are cîtuși de puțin

reputația de cartofor. Hangiul spune că Semerák vine din an în paște să joace cărți și atunci rareori zăbovește mai mult de o oră. Numai ieri, bagă de seamă, le freacă aproape trei ceasuri încheiate. Dar despre asta mai tîrziu. Acum să ne oprim asupra familiei Bárta. Vasăzică, interesul pentru ora exactă este prima circumstanță suspectă: modul discret în care a avut grijă să-i atragă atenția martorului asupra orei sosirii sale în casa lui și tot așa asupra orei exacte a plecării. A doua chestie interesantă este mărturia însăși a soților Bárta. Trebuie să spun că am folosit unul din străvechile trucuri învățate de la tine... Málek zîmbi, și un zîmbet încurcat împodobi, pentru o clipă, și fața rubicondă a locotenentului. Ne-ai vorbit cîndva despre asta la cursul de tactica interogatoriului, îți amintești? Ei! principiul audierii separate a martorilor aceleiași întîmplări și...

Locotenentul încercă încă o dată, dar fără tărie, să oprească avalanșa de vorbe a adjutantului.

— Da, v-am vorbit. În cazul respectiv, firește că...

Dar trebui și de data aceasta să se dea bătut în fața elocvenței entuziaste a colegului său. Se încruntă și oftă.

— Așteaptă, făcu Málek, nerăbdător. Nu știi despre ce e vorba. De un lucru foarte simplu: o haină.

— O haină? îngăimă locotenentul.

— Da, o haină. Și în afară de asta – bagă bine de seamă! – de o bicicletă!

Pauză plină de semnificații. Málek se uită la locotenent, și vechiul criminalist citi fără greutate pe fața smeadă a adjutantului dorința de a fi lăudat. Se posomorî și mai tare. Îi făcea plăcere să-și bucure semenii, drept care și acum zîmbi cu toată abnegația de care fu în stare și îl îngînă:

— O bicicletă?

— Întocmai! Adjutantul își frecă mîinile. Bicicleta e un element esențial în ipoteza pe care am elaborat-o ulterior – de

fapt, ipoteza însăși a rezultat din descoperirea acestei biciclete. Ea m-a și determinat să desenez schița asta... și Málek lovi cu dosul palmei foaia de hîrtie pe care locotenentul, din politețe, o mai ținea încă în mînă. Dar întîi și întîi, haina; celor doi soți Bárta – fiecăruia în parte – le-am pus o întrebare din cele mai simple: cum era îmbrăcat Semerák cînd a venit la ei în vizită? Și acum, ascultă: Bárta a susținut că într-o haină de *tweed,* pe cînd Bártová era gata să jure că într-una cafenie, din catifea reiată. Mai-mai să se încaiere pe chestia asta; altminteri, sînt o pereche cît se poate de reușită, rîse adjutantul. Oricui ar avea chef să se însoare, i-aș recomanda să stea nițel de vorbă cu alde Bárta: pun rămășag că ar deveni celibatar convins, ca mine! Ha-ha-ha!

Un zîmbet acru schimonosi fața locotenentului, dar adjutantul nu remarcă decît zîmbetul, nu și calitatea acestuia.

— S-au ciorovăit de mai mare dragul – mă și mir că le-au rămas întregi coardele vocale, iar nouă timpanele intacte, continuă el. Și, furioasă la culme, ce crezi că zice Bártová, mai bine zis, ce rage: „Era îmbrăcat în haina pe care o purta și săptămîna trecută, cînd a trecut pe-aici cu bicicleta!" Așadar: un punct dubios – dezacord în declarațiile pretinșilor martori oculari. Bineînțeles, faptul, luat ca atare, nu este concludent. De obicei, bărbații nu sînt atenți la îmbrăcămintea celorlalți. Totuși, o întrebare e inevitabilă: dar dacă, de fapt, e vorba de o înțelegere prealabila, pricepi, de un alibi fals? Dar dacă Semerák nici n-a trecut pe la familia Bárta, ci din stația de autobuz s-a întors pe furiș acasă, și-a omorît nevasta și pe urmă s-a dus la han? Iar la han – dar la asta o să revin mai încolo am constatat altă chestie dubioasă. Pentru moment, însă, mă mulțumesc cu următoarea presupunere: de înțeles, s-or fi înțeles ei, dar au uitat să se pună de acord și asupra detaliilor... Tu, la curs, ne-ai atras de nu știu cîte ori atenția că

un alibi fals poate fi demascat ușor prin cercetarea detaliilor. Așa că ideea asta ție ți-o datorez, Josef...

Un nou zîmbet, la fel de acru, apăru pe fața criminalistului; mîna care ținea schema lui Málek schiță un gest timid de protest. Adjutantul reacționă prompt:

— Știu, e cam exagerat să pornesc de la ideea că Semerák și-ar fi aranjat un alibi pentru crimă, și încă cu doi oameni deodată, dintre care unul mai e și cunoscut ca gură-spartă, bîrfitoarea satului... N-am luat niciun moment în serios ipoteza asta, ți-am expus-o doar ca să nu omit nimic. Depoziția Bártovei cuprinde un element mult mai important: săptămîna trecută, ea l-a văzut pe Semerák pe bicicletă. Nimic mai obișnuit, nu-i așa? Cei ce trăiesc în așezări mai izolate posedă de obicei biciclete. Hazul e că Semerák n-are bicicletă și că neagă cu vehemență că s-ar fi întîlnit cu Bártová!

Privirea adjutantului cerși un cuvînt de laudă. Locotenentul Borůvka își drese glasul.

— Da, făcu el posomorît. Deducția e justă. Așadar, pornind de la bicicleta asta, deduci...

Adjutantul, văzîndu-se lăudat, își continuă expunerea cu un zel sporit:

— Că nu mai stau în picioare corelațiile de timp ale cazului... Dacă Semerák avea ascunsă undeva o bicicletă, atunci tabelul orar arată cu totul altfel. Ia privește! Și Málek, plin de el, scoase din buzunarul de la piept o altă hîrtie, pe care i-o întinse locotenentului, adăugînd: Eu, după cum știi, mă bizui pe sisteme! Întreaga noastră orînduire e bazată pe planificare și sistematizare, așa încît noi, criminaliștii, nu ne putem permite să ne ghidăm după idei de moment, cum vedem că se întîmplă în unele romane polițiste...

Tabelul era, într-adevăr, cît se poate de sistematic:

Distanțele și intervalele de timp necesare în cazul folosirii unei biciclete:

DISTANȚA A-C-H 7 KM, ADICĂ CCA 20 MINUTE
distanța H-C-H 8 km, adică puțin peste 20 minute
distanța A-C-A-H 11 km, adică cca 45 minute

PENTRU FĂPTUIREA CRIMEI, 20 MINUTE, ADICĂ:
A-C-H – total 40 minute
H-C-H – total puțin peste 40 minute
A-C-A-H – total puțin peste o oră.

LOCOTENENTUL PRIVI ÎNDELUNG, CU O MINĂ TRISTĂ, rezultatul grafiei foarte îngrijite a adjutantului. S-ar fi zis că în forul său interior se dă o luptă înverșunată. Oftă, își drese glasul și, în sfîrșit, întrebă:

— De ce ții cont și de porțiunea H-C-H?

— Îți explic imediat. Adjutantul luă schița cu planul din mîna locotenentului și începu să-și plimbe degetul pe ea. Presupunînd că Semerák și-a ascuns bicicleta pe undeva prin preajma casei lui Bárta – și consider că putea s-o facă, după cum știi, casa e la marginea pădurii și primprejur sînt nenumărate tufișuri – vom lua în considerație trei eventualități. A: la 19,30, plecînd de la Bárta, Semerák s-a urcat pe bicicletă, s-a dus acasă străbătînd porțiunea A-C, a săvîrșit fapta – pentru asta îi dau aproximativ 20 de minute – după care s-a îndreptat spre han, străbătînd porțiunea C-H. Deci, drumul A-C-H, plus douăzeci de minute pentru săvîrșirea crimei, în total circa patruzeci de minute. Asta înseamnă că a avut timp berechet să scape, pe undeva pe lîngă han, de bicicletă și la 20,45 să-și facă apariția la han.

Locotenentul Borůvka dădu aprobator din cap.

— Dar seara devreme, drumul C-H este destul de circulat. E adevărat că era întuneric, totuși... Poate că Semerák n-a avut curajul să apuce pe drumul acela, și de aceea, după săvîrșirea crimei, a făcut calea întoarsă pe o șosea relativ puțin umblată, de la C la A, și de acolo prin pădure, pe porțiunea A-H. Deci: A-C-A-H, plus douăzeci de minute pentru crimă, în total șaizeci și cinci, șaptezeci de minute. Dar și așa ramîne destul timp ca să ajungă la 20,45 la han, pentru partida de *Mariaș**.

— Da... Locotenentul Borůvka se înecă și fu nevoit să-și dreagă glasul. După acest incident, rosti: Dar de ce ai calculat și porțiunea H-C-H, cînd zici că de la 20,45 la 23,30 a jucat cărți? De altfel, voiam să...

Dar locotenentul nu apucă să-și ducă ideea pînă la capăt. Adjutantul îl prinse complice de mînecă, se aplecă spre urechea lui, și bătrînul criminalist simți în obraz răsuflarea înfiorată, cu iz de tutun „Partizan", a tînărului său colaborator.

— Tocmai asta-i, că n-a jucat! rosti triumfător acesta. Vreo treizeci-patruzeci de minute a stat la closet!

Un mușchi tresări violent pe fața locotenentului, ca în urma unei suferințe fizice.

— Cît anume a stat, e greu de stabilit după depozițiile martorilor. Am audiat opt inși, inclusiv pe chibiți, pe hangiu și pe fiica acestuia, care face pe chelnerița. Semerák pretinde că n-a stat mai mult de un sfert de oră, pe cînd unul dintre parteneri susține că a stat aproape o oră întreagă. Iată ce înseamnă relativitatea perceperii subiective a timpului, rosti Málek rar și clipi din ochi de cîteva ori. Dacă facem media, ne ies cam treizeci, patruzeci de minute. Suficient pentru

* *Mariaș* – joc de cărți.

acoperirea porțiunii H-C-H, plus douăzeci de minute. E o șosea asfaltată de curînd, se circulă rapid pe ea. În orice caz, faptul că a stat atîta la closet e simptomatic.

— Cum? întrebă locotenentul, nesigur.

— Simptomatic, repetă adjutantul, pronunțînd distinct fiecare silabă în parte. Fiindcă fie că oferă posibilitatea săvîrșirii crimei cu varianta porțiunii H-G-H, fie că dovedește că Semerák, cu puțin înainte de a sosi la han, a trecut printr-o puternică tulburare nervoasă. La cursul de psihologia criminalului, doctorul Seifert ne-a arătat că organismul omenesc reacționează uneori la cîte o emoție puternică printr-o nevoie de nestăpînit de a merge la closet...

— Da, știu. Locotenentul Borůvka părea cufundat într-un noian de amintiri difuze. Avea reputația unui om cu sînge rece, cine nu știa că o dată, cu mîinile goale și fără să clipească măcar, zvîrlise cît colo un pistol încărcat din mîna unui asasin și, cînd tîlharul scosese prin surprindere cuțitul, îl doborîse la pămînt dintr-o lovitură bine țintită sub bărbie. Desigur, și locotenentul Borůvka trecuse, într-o împrejurare sau alta, prin emoții puternice însoțite de respectiva reacție a organismului, reacție nu tocmai plăcută, dar despre asta nu știa nimeni; era o chestiune strict intimă.

— Așadar, în limbaj popular, continuă Málek, pe scumpul nostru ucigaș, după săvîrșirea faptei, l-a apucat cufureala. Și aici intervine laboratorul de criminalistică, reacția de analize bio-chimice, ha-ha-ha!

Un nou rictus schimonosi fața locotenentului. O clipă, îl stăpîni imaginea, fantastică în felul ei, a bizarei analize în laborator a unor materii mai mult decît neatrăgătoare; adjutantul, însă, se grăbi să-l lămurească.

— În urma unor cercetări atente la fața locului, spuse el, adică la closet, s-a constat că cineva a ieșit sau a intrat, sau a intrat și a ieșit pe fereastră. Mai mult, pe geamul ferestruicii

există o colecție întreagă de obiective dactiloscopice, continuă el pe un ton doctoral, făcîndu-l pe bătrînul criminalist să bată iute din pleoape de cîteva ori; el le spunea „amprente digitale", dar adjutantul făcea parte din generația mai tînără și mai aplecată spre știință. Ei bine, Semerák are, pe palma mîinii drepte, o julitură suspect de proaspătă. Iată ce măsuri am luat: la punctul *a* – analiza chimică a tencuielii peretelui de sub fereastra closetului și a îmbrăcămintii suspectului – rezultatele le primim pînă la patru după-masă. La punctul *b:* extragerea și compararea urmelor de pe fereastra closetului cu amprentele suspectului. Și, în sfîrșit, la punctul *c:* examinarea zidului exterior de sub fereastră, dacă nu cumva prezintă urme de țesut biologic identic cu epiderma suspectului. În acest scop, am pus să i se ia lui Semerák o probă de piele din palmă. A trebuit să ne deplasăm la Secția I-a dermatologică, după un dermatom...

— După ce? făcu locotenentul.

— Un fel de cuțit dermatologic, un instrument special. Poți extirpa cu el un strat subțire, compact, din epidermă, ca mostră pentru comparare.

Locotenentul rosti sumbru:

— Da. Înțeleg...

— Bineînțeles, am întîmpinat unele greutăți, oftă Málek. Tencuiala de sub fereastră se sfărîma și exista pericolul să n-o putem transporta intactă la laborator. De aceea, am chemat niște zidari, care au desprins toată bucata de zid de sub fereastră, zidul l-au fixat cu ciment într-o ramă metalică specială – pentru rama asta a trebuit să dăm o fuga la ČKD*, unde ne-au sudat-o pe loc. Fii liniștit, pînă la urmă toate au fost transportate în perfectă stare la laboratorul de biologie.

— După cîte înțeleg, closetul...

---

* *Ceskomoravská Kolben-Danék* – fabrică de turbine și locomotive.

— Closetul, rîse adjutantul, e scos din uz pentru un timp. Și hangiul ne-a făcut greutăți. Dar l-am convins, arătîndu-i că e vorba de anchetarea unui caz de omucidere, astfel că datoria socială a oricărui cetățean...

— Sigur că da, așa e cum spui...

— ...este să contribuie din toate puterile la demascarea criminalului. Trebuie să recunosc că ceilalți cetățeni din Hodkonín au dat dovadă de mai multă conștiință. Să-ți dau numai un exemplu: ca să mi se confirme ipoteza, trebuia să găsesc bicicleta.

Pe fruntea locotenentului se iviră broboane de sudoare.

— Și ai găsit-o?

— Încă nu, spuse adjutantul, sigur de sine. Dar mi s-a alăturat întreaga organizație locală a Uniunii Tineretului Cehoslovac, tovarășul director al școlii de opt ani arătînd și dînsul multă înțelegere. Tinerii, precum și membrii Organizației pentru Apărarea Patriei cercetează eleșteul. Málek ciocăni planul. Acesta e împrejmuit de un stufăriș des. La Hodkonín există și un detașament de scafandri, care mi-au oferit și ei sprijinul. Eleșteul are în unele locuri o adîncime de pînă la patru metri, dar chiar în clipa asta fundul e cercetat de un tovarăș cu scafandru autonom.

Locotenentul Borůvka dădu semne de sufocare.

— Zău, Pavel, tu ai talent organizatoric, nu glumă! Știu asta, dar...

— Știu și eu că am, rînji Málek. Pot spune că aici am organizat totul destul de bine. Pionierii și ceilalți elevi, cu tovarășul director și cu profesorii în frunte, scotocesc între timp pădurea. Ar trebui să-și vîre dracul coada ca să nu găsim pînă diseară bicicleta!

— Bineînțeles dacă...

— Nu te teme, îl liniști Málek pe locotenent, care începuse din nou să dea semne de nervozitate acută. Ai să

vezi, ipoteza noastră e valabilă. Mai dețin și alte elemente care pledează în favoarea ei. Astfel, la punctul *a:* pe pantofii lui Semerák s-a găsit lut cu bucățele de mușchi încrustate în el. Chiar cu ochiul liber, îți dai seama că lutul și mușchiul sînt identice cu lutul și mușchiul de sub fereastra closetului. Bineînțeles, Semerák afirmă că mușchi dintr-ăsta crește și pe drumul de pădure din sectorul A-H, pe unde pretinde el că a mers, venind pe jos de la Bárta la han. Să admitem. În orice caz, am luat probe din mușchiul din curtea hanului și din alte cincisprezece locuri din pădure, pe unde susține Semerák că a trecut, și le-am trimis la Institutul de botanică al Academiei. Ne dau concursul și tovarășii de la institut; am vorbit la telefon cu profesorul Kavina în persoană.

Locotenentul Borůvka cuprinse podul cu o privire aproape disperată, pe care o aținti apoi asupra bietelor picioare ale bătrînei moarte. În spatele său, se auzi o tuse; se întoarse și el, și Málek, și îl văzură pe sergentul-major-șef Šinták care ținea în mînă un scaun.

— Un moment, tovarășe. Să termin întîi ce am să-i spun tovarășului locotenent, pe urmă va cerceta și dînsul cadavrul, spuse Málek și se întoarse din nou spre locotenentul Borůvka. Așa, și cînd ne-am dus să luăm probele de mușchi, ne-am uitat și la urme. Pe drumeagul acela, în vreo cîteva locuri, e un pămînt argilos umed, absolut ideal pentru depistarea urmelor. Și am găsit destule: urmele roților a cel puțin cinci biciclete diferite. Am dispus să fie turnate toate în ghips. Cînd vom găsi *corpus delicti,* îl comparăm cu ele și vom avea o dovadă de mai mare dragul. Toate bicicletele sînt destul de vechi, așa că urmele prezintă caracteristici individuale pronunțate.

— Și... Dar adjutantul nu-i îngădui nici de astă dată bătrînului criminalist să ia cuvîntul.

— Bineînțeles, spre a fi perfect loiali față de Semerák, am pus să se ia și amprentele lui; la cererea mea, au fost și ele

imprimate în ghips, ca și toate urmele mai proaspete de pe drumeagul din pădure. S-au făcut o groază de mulaje, dar fiind vorba de o gravă crimă antisocială, nu puteam să ne zgîrcim, oricît ne-am gîndi la economii...

— Toate astea ar fi avut poate rost, interveni locotenentul Borůvka, dacă...

— Da: dacă tîlharul ăsta n-ar fi ticluit lucrurile atît de bine, încît nu e chiar o jucărie să-l demascam, își ieși Málek din sărite. Dar și-a greșit socotelile! Noi dispunem de știința cea mai modernă, de o armă infailibilă! Auzi cu cine îndrăznește el să se măsoare! Am cerut să fie aduși cîinii.

— Cîinii? făcu speriat locotenentul.

— Da. Pe Ajax al nostru. Cred că-l cunoști, Josef, nu? Ce animal superb! Corcitură de cîine cu lup. Și ce mușcătură are! În viața mea n-am văzut o mușcătură mai grozavă!

— Da, rosti sumbru locotenentul. Mușcătura superbului Ajax nu-i era străină. Splendidul animal încercase s-o demonstreze asupra turului pantalonilor locotenentului, adineaori chiar, pe cînd alerga prin curte, de la mașină spre locul crimei. Fusese nevoie de eforturile reunite a doi experimentați păzitori de cîini pentru a stăpîni fiara, pe care, din motive necunoscute, mirosul locotenentului o aducea în starea de maximă capacitate de lucru.

— L-am pus pe urme, continuă Málek, și rezultatul pledează în favoarea variantei A-C-A-H, chiar dacă rămîn cîteva puncte neclare. Pe acestea, însă, le vor elucida testele de laborator. Ia privește! Málek despături din nou planul. Pe porțiunea A-H, la mică distanță de casa lui Bárta, cîinele a pierdut urma și n-a mai putut-o regăsi nicăieri în pădure. A găsit-o pe porțiunea A-G, dar cu oarecare greutate. În schimb, pe porțiunea H-G a găsit-o cu multă siguranță. Ce confirmă asta? Și, după această interogație retorică adresată locotenentului, Málek făcu o pauză semnificativă. Dar

locotenentul tăcea încurcat. Ei bine, lucrurile îmi sînt atît de clare, de parcă aș fi asistat eu însumi la scenă, reluă Málek cu înflăcărare. Nu departe de casa lui Bárta, Semerák a încălecat pe bicicletă, a pornit spre C pe porțiunea A-C, douăzeci de minute mai tîrziu, s-a întors tot pe acolo și și-a continuat drumul pe porțiunea A-H, pînă la han, unde a aruncat bicicleta în eleșteu. Asta înseamnă că porțiunea C-A a parcurs-o o dată pe jos – la 18,00, cînd a plecat de acasă la Bárta – și încă de două ori pe bicicletă. De atunci au trecut – adjutantul se uită la ceas – aproape douăzeci de ore, de aceea i-a fost atît de greu cîinelui să găsească urma. Porțiunea A-H, Semerák a parcurs-o exclusiv pe bicicletă – dovadă că cîinele n-a găsit urma de fel. Porțiunea H-C asasinul a străbătut-o pe jos și relativ de curînd – nu sînt nici cincisprezece ore. Acolo, urmele se păstrează încă bine, iată de ce cîinele le-a găsit și le-a urmărit cu ușurință.

— Spuneai totuși, interveni locotenentul Borůvka cu sfială, că sînt unele puncte care nu concordă între ele... și aruncă o privire stingherită spre Šinták, care încremenise lîngă el într-o aproximativă poziție de drepți, cu scaunul la picior, și sorbea fiecare cuvînt al adjutantului. Anii de slujbă îi insuflaseră omului acesta un nemărginit respect pentru superiori, respect de care nu se dezbărase nici după introducerea relațiilor tovărășești între lucrătorii miliției. Locotenentul Borůvka își drese glasul, dînd să spună ceva. Dar nici de data asta Málek nu-l lăsă să vorbească.

— Iată cum stau lucrurile: în apropierea hanului, cîinele a avut o ezitare – urma a găsit-o, asta-i sigur, numai că a găsit două! Una ducea la ușă, iar a doua sub fereastra closetului. Ei bine, nu-i nicio tragedie. Doar că faptul acesta pledează în favoarea variantei H-C-H. Asasinul a ieșit pe fereastră și s-a dus să-și ia bicicleta, pe care o ascunsese undeva, aproape de drum, pe porțiunea H-C, și apoi la unsprezece și jumătate a

ieșit normal pe ușă și s-a dus pe jos acasă. Singurul lucru care nu se potrivește este că cîinele n-a găsit nicio urmă pe porțiunea A-H. Putem presupune însă că ucigașul avea bicicleta ascunsă în pădurea de lîngă casa lui Barta, a ajuns la Hodkonín pe drumul A-H, a ascuns-o din nou undeva în apropierea traseului H-C, ca s-o aibă la îndemînă, a așteptat puțin, ca să se încadreze în timp, și a străbătut apoi varianta H-C-H.

— Da, spuse locotenentul Borůvka, toate variantele astea par să stea în picioare, Pavel. Trebuie să recunosc că ai făcut treabă, nu glumă, ce mai! Sigur că da...

— Îți mulțumesc, Josef, rosti emoționat adjutantul Málek, după care izbucni zgomotos: Acum poți să te uiți și la urmele de strangulare. Tovarășe! Dar nu fu nevoie să completeze ordinul, căci sergentul-major-șef Šinták se repezi prompt, cu scaunul în brațe, în dreptul bătrînei. Urcă-te și privește cu atenție! îl îndemnă Málek pe bătrînul criminalist.

Locotenentul Borůvka își roti privirea prin pod. Prin lucarna deschisă pătrunse o nouă adiere de vînt, descoperind pe jumătate fața bătrînei, care se învinețise. Îi ajunse o singură privire; acel chip sinistru îi repeta locotenentului aceeași jalnică poveste a unei vieți. Locotenentul se cutremură.

— Eu... rosti el.

— Hai, urcă-te! îl îndemnă vesel adjutantul. Tot trebuie s-o dăm jos, stă de prea mult timp spînzurată.

— Eu... repetă locotenentul și, în aceeași clipă, un zgomot asurzitor zgudui șubredul acoperiș al vechii case. Cei trei ridicară fără voie capetele. Pe chipul lui Šinták apăru o expresie de respect, pe cel al locotenentului Borůvka una de groază. Málek zîmbi mulțumit.

— Helicopterul, zise el cu satisfacție. Vasăzică, tot a aprobat tovarășul maior pînă la urmă! Știi, se întoarse el spre

locotenent, din văzduh se vede fundul eleșteului ca-n palmă. Și scutim în felul ăsta pe tineri și pe scafandri de o mulțime de ore de muncă. Ei bine, constată el plin de mulțumire, acum ne putem aștepta dintr-o clipă în alta să primim prin radio vestea ca a fost găsită bicicleta.

— Eu... repetă locotenentul Borůvka; șovăi, apoi adăugă brusc, cu hotărîre: Eu nu mă urc!

— Știu că mă crezi, Josef, spuse flatat adjutantul, dar...

— Nu, nu e vorba de asta, răspunse repede locotenentul. Bineînțeles că te cred. Dar nu-i nevoie să mă cocoț pe scaunul ăsta. Poți să-l arestezi, rosti el abătut și completă: Pentru omor.

— Mă bucur, zîmbi Málek, mă bucur că argumentele mele te-au convins. Am adunat destul de mult material, dar în ce privește arestarea, aș mai aștepta pînă voi avea în mînă măcar bicicleta, rezultatele tuturor examenelor de laborator și raportul de la Institutul de botanică și cel de la dermatologie. Aș mai proceda în prealabil la compararea urmelor și aș aștepta și raportul specialistului dactiloscop. Asta ca să nu comitem cumva vreo eroare; știi cît de sensibilă e opinia publică la astfel de chestii. Pe scurt, tuși adjutantul, mai bine să așteptăm pînă ce știința ne va oferi o dovadă irefutabilă.

O nouă adiere de vînt răsuci cadavrul. Sau doar i se păruse locotenentului. Se cutremură.

— N-am nevoie de dovadă, rosti el dus pe gînduri. Eu *știu* că a omorît-o. Tovarășe, se întoarse locotenentul, spre sergentul-major-șef Šinták, fii bun, te rog, și coboară să le spui celor de jos să-l aducă aici pe Semerák.

Așa se face că sergentul-major-șef Šinták n-a auzit ce anume i-a spus, îndată după aceea, locotenentul Borůvka adjutantului. De aceea nimeni nu i-a putut scoate din cap că certitudinea locotenentului în ce-l privește pe făptaș n-a fost

rezultatul capacităților sale ieșite din comun sau, mai bine zis, supranaturale.

Nu numai Šinták, dar nimeni n-a aflat vreodată ce i-a spus atunci locotenentul adjutantului, acolo, în podul acela șubred, dedesubtul jalnicului cadavru al bătrînei asasinate. Locotenentul Borůvka avea inimă bună și, pe cît îi stătea în putință, prefera să treacă sub tăcere circumstanțele care ar fi putut arunca o lumină nefavorabilă asupra capacităților criminalistice ale colegilor săi.

Astfel că în dosarul „Semerák" prezentarea probelor a fost întocmită în conformitate cu investigațiile adjutantului Málek Pavel, care, ca reprezentant al locotenentului Borůvka și în lipsa acestuia, și-a desfășurat ancheta după cele mai moderne metode științifice și tehnice, obligîndu-l în cele din urmă pe asasin să facă mărturisiri complete.

Un lucru e sigur, și anume că atunci cînd s-a întors în pod, aducîndu-l, după cum i se ordonase, pe criminalul Semerák, sergentul-major-șef Šinták a observat că locotenentul Borůvka are o expresie de tristețe inexprimabilă întipărită pe fața sa rubicondă și că adjutantul Málek e roșu ca racul. De ce, nu știe nici astăzi, fiindcă – se înțelege – nu putuse auzi cele trei întrebări pe care, în absența lui, bătrînul criminalist i le-a adresat colegului său mai tînăr.

Primele două fuseseră formulate astfel:

— N-ați clintit niciun obiect de la locul lui, Pavele? Toate sînt exact cum le-ați găsit?

Iar cînd adjutantul, după ce se uită prin podul gol, pustiu, în centrul căruia, cam la un metru deasupra dușumelei și perpendicular pe papucul căzut din picior, avînd înfățișarea tristă a unui cățel de pripas, atîrna trupul mărunțel al babei, răspunse afirmativ la întrebările locotenentului – toate sînt exact cum le găsiseră, nu fusese clintit nimic, absolut nimic – bătrînul criminalist întrebă:

— Atunci, spune-mi, rogu-te, Pavele, cum a putut să ajungă singură acolo?

Și cu degetul său grăsuliu arătă în sus, spre grinda putredă a acoperișului și apoi, fără alte cuvinte de prisos, spre prăpastia de un metru adîncime dintre picioarele bătrînei și dușumeaua goală, pustie, pe care vîntul mișca de colo-colo cîteva petice de ziar, învîrtejind alene colbul.

SOLO DE SAXOFON-TENOR

Alămurile ținură fermata* în forte, apoi contenire brusc. Trompetiștii își rezemată instrumentele de genunchi și îndreptară privirile spre dizeuză, care, chiar și din spate, oferea o perspectivă din cele mai plăcute. Dizeuza se apropie de microfon și începu să bată ritmul cu vîrful ascuțit al pantofului. Repetiția pentru concertul din seara aceea se apropia de sfîrșit.

Amuțiră apoi și saxofoanele, cu excepția primului tenor. Contrabasistul, care semăna leit cu o gorilă, ridică mirat privirea, dar tenorul mai cîntă un pasaj rapid și gîtuit în registrul acut, după care începu să coboare pînă ajunse foarte jos și amuți brusc. Toată lumea auzise clar că fraza muzicală rămăsese fără final. Dizeuza se uită mirată la saxofonistul-tenor. Saxofonistul scoase muștiucul din gură, roși și, în tăcerea care se lăsase, izbucni enervat, cu un glas strident:

— Cine-i porcul care a făcut aranjamentul?

Capetele toate se întoarseră de astă dată spre contrabasist. Acesta era un bărbat vînjos și între brațele sale

---

* Fermata – notație indicînd prelungirea valorii ritmice a notei sau a pauzei.

contrabasul aducea mai degrabă cu un violoncel. Îl chema Bedřich Poláček, dar în orchestră i se spunea Benny.

— Ce s-a întîmplat? făcu el, cu un glas în care se simțea conștiința vinovăției.

— Ce? îl îngînă saxofonistul, ironic. De cînd se poate cînta asta la saxofon? Și, cu un gest de batjocură, aruncă notele la picioarele contrabasistului. Acesta le ridică și își trecu privirea peste portative. Șeful de orchestră, un ins mic și chel, se apropie de el și i se uită peste umăr.

Iată ce văzu:

Șeful de orchestră arătă cu degetul ultima notă și îngăimă:

— La!

Contrabasistul se lovi peste frunte.

— Iartă-mă! bîigui. Iartă-mă! Am uitat să indic trecerea la clarinet. Iartă-mă! Oricui i se poate întîmpla.

— Chiar oricui, nu, se auzi o remarcă șoptită, dar distinctă din rîndul trompetiștilor, băieții cei mai spirituali din orchestră. Numai unui îndrăgostit.

Se auziră cîteva rîsete. Contrabasistul se înroși, iar pe superbul umăr decoltat al dizeuzei tresări un mușchi. Saxofonistului tenor Gustav Randál, după felul încruntat în care luă din mîinile contrabasistului partitura corectată, se pare că gluma nu-i plăcuse de loc.

. . .

Ceasul mare din holul hotelului arăta ora șapte și un sfert cînd chelnerul așeză în fața dizeuzei, Maria Laurinová, zisă și Miți, o farfurie cu gulaș unguresc.

— Mănînc cît pot de repede și mă duc să mă schimb, i se adresă fata lui Bedřich Benny Poláček, piperînd din belșug mîncarea din farfurie. Scumpule, treci să mă iei, da? Trebuie să car un geamantan și e grozav de greu. Mă ajuți să-l cobor, da? Bedřich Benny Poláček scoase un mormăit îndrăgostit și-și așeză mîna grea, ca de cărbunar, pe lăbuța albă a Laurinovei. De la masa alăturată Gustav Randál se ridică brusc și, fără un cuvînt, ieși din holul hotelului. Fata se prefăcu că nu-l vede, și între două înghițituri de gulaș unguresc, mai apucă să mîngîie ostentativ mîna grea a lui Bedřich Benny Poláček și să-i dăruiască totodată contrabasistului cu aspect de gorilă unul din zîmbetele ei cele mai strălucitoare.

— Scuzați-mă, i se adresă Gustav Randál domnișoarei uscățive și cam trecute care îi deschisese ușa. Nu vă deranjez dacă am să cînt, alături, cîteva pasaje la saxofon?

Domnișoara uscățivă și cam trecută, pe numele ei Slávka Matyášová, zîmbi drăgălașă.

— Cîntați, cîntați! Îmi place să ascult, spuse ea. N-am de fel aptitudini muzicale, dar... dar nu e decît șapte și un sfert și eu oricum nu mă culc înainte de zece.

— Mulțumesc, spuse Gustav Randál și, fără să mai prelungească scuzele, se retrase grăbit în camera vecină.

Domnișoara mai lăsă o clipă ușa întredeschisă și apoi oftă. Randál era un tînăr frumos, cu ochi de țigan. Avea un aspect sălbatic. Domnișoara Matyášová, în visele ei, se dădea în vînt după tinerii sălbatici.

Se întoarse în cameră, luă din baie ciorapii pe care îi

pusese la uscat și se așeză într-un fotoliu, lîngă ușa deschisă a balconului. Se lăsase un amurg senin și era cald. Pe cer răsărise luna. Cîteva momente mai tîrziu din camera vecină răzbătură sunetele unui instrument muzical. „Vasăzică ăsta e saxofonul", își spuse în gînd domnișoara. Nu-i plăcea. Dar era dispusă să-i ierte tînărului smead chiar mai mult decît mugetul bizar care cînd urca, cînd cobora și nu avea, după părerea ei, nicio melodie.

Vreo zece minute, saxofonistul urmă să cînte pasaje la fel de sălbatice. Apoi, deodată, răsună pe coridor strigătul disperat al unui bas profund:

— Ajutor! Un doctor!

Saxofonul încetă brusc, iar domnișoara Matyášová sări din fotoliu și alergă într-un suflet spre ușă.

Bedřich Benny Poláček o conduse pe Miți Laurinová pînă la ușa camerei ei, după care urcă la etajul doi, să se schimbe și el pentru concertul din seara aceea. Odată ajuns în camera sa, care se afla în aripa opusă a marelui hotel internațional, își scoase pantalonii de catifea reiată și puloverul de culoarea broaștei țestoase și își puse o cămașă albă, papion negru, pantaloni negri și, în sfîrșit, o haină de un verde țipător. Asta era îmbrăcămintea lui de lucru. Apoi se pomădă și admiră îndelung rezultatul gătelilor sale în oglinda mare de pe spatele ușii șifonierului. Pe chipul său de cărbunar se ivi un zîmbet satisfăcut. Își luă contrabasul, îmbrăcat într-o husă de pînză, și părăsi camera.

Coborî un etaj, coti spre aripa opusă a hotelului. Pe coridor, se auzeau slab, de departe, *riff**-urile saxofonului-

* *Riff* – în terminologia jazz-ului, fraza sonoră cu caracter mai mult ritmic decît melodic, destinată a fi repetată.

tenor. Pe fața de cărbunar a lui Bedřich Benny Poláček apăru o grimasă.

Se opri în fața ușii cu numărul 118 și ciocăni. Locul grimasei de adineaori îl luă un zîmbet îndrăgostit, care nu-i dădea lui Bedřich Benny Poláček un aspect din cale-afară de inteligent. Din cameră nu răzbătea niciun zgomot. Poláček ciocăni din nou. Niciun răspuns. Apucă clanța și apăsă ușor. Ușa se deschise și, prin crăpătura ei, contrabasistul văzu lumina lustrei aprinse. Bedřich Benny Poláček își pipăi papionul, deschise larg ușa și intră clătinîndu-se, ținînd contrabasul în brațe.

O secundă mai tîrziu, căscă gura larg și scoase un soi de horcăit nearticulat. O expresie de groază i se întipări pe fața de cărbunar. Bedřich Benny Poláček scăpă din mîini contrabasul, se repezi afară și răcni cu toată puterea de care-i erau capabili plămînii vînjoși și coardele vocale:

— Ajutor! Un doctor!

LOCOTENENTUL BORŮVKA AJUNSE ÎN „VOLGA" DE SERVICIU, la hotelul de pe țărmul lacului, la ora opt fără douăzeci. Pe o bancă, în fața hotelului, se ciorovăiau doi vilegiaturiști mai bătrîiori care, se înțelege, habar n-aveau de cele petrecute între zidurile hotelului.

— Sînt! Îți spun eu că sînt! se încăpățîna să susțină unul din ei.

— Iar eu îți spun că aici n-au fost niciodată pești.

— Și eu îți spun că, acum o clipă, a sărit din apă, uite colo, un crap de cel puțin cinci chile!

— Să nu-mi spui că l-ai și văzut! Cu cele zece dioptrii ale tale!

— Nu l-am văzut, dar l-am auzit! Un pescar recunoaște de la o poștă un plescăit ca ăsta!

Locotenentul Borůvka, care ascultase din mașină discuția, oftă, coborî și se îndreptă spre scară călcînd pe covorul roșu al vestibulului.

Miți Laurinová zăcea întinsă cu fața în jos pe covorul albastru din mijlocul camerei 118. N-avea pe ea decît un corset alb și, în spate, sub omoplatul stîng, era înfipt un pumnal cu plasele din corn de cerb. Ușa de sticlă care dădea în balcon era deschisă. Pe pat se afla pregătită o rochie scurtă de un verde țipător, fără umeri și cu un decolteu îndrăzneț, iar pe spătarul unui scaun atîrnau bluza de mătase înflorată și fusta albă de tergal pe care Miți le purtase, cu o jumătate de oră în urmă, cînd consumase gulașul unguresc.

Altminteri în cameră era ordine, nicio urmă nu trăda trecerea vreunui hoț. Mai mult decît atît, pe masă se găsea un portofel cuprinzînd cinci hîrtii de o sută. Locotenentul Borůvka privi întrebător spre medic, un domn vîrstnic, corpolent, care venise aici ca să-și trateze nervii și acum era scuturat din cap pînă-n picioare de un tremur nervos.

— M-m-moartea a fost instantanee, spuse medicul, cu un glas tremurat. P-pumnalul a atins inima, nu încape dubiu.

Locotenentul se uita la cei prezenți. O clipă, privirea lui rămase pironită asupra siluetei copleșite de durere a lui Bedřich Benny Poláček, care stătea în fotoliu, cu capul în palme. Apoi ochii lui alunecară mai departe, stăruind ceva mai mult asupra unui omuleț în haină țipătoare, care, cu o batistă violetă, își ștergea enervat chelia transpirată. Îl cunoștea. Era David Goliat, binecunoscut de întreaga populație de ambe sexe a țării, poate cu excepția surzilor din naștere. Locotenentul Borůvka, în vîrstă de patruzeci și opt de ani, avea o fată de șaisprezece ani, moartă și ea după *twist*...

— Aș putea vorbi o clipă cu dumneavoastră, domnule... Locotenentul avu o ezitare, apoi se decise: Maestre?

— Mă rog, la dispoziția dumneavoastră, zise Maestrul și îi întinse locotenentului mîna. Goliat se prezentă el. Sînt șeful de orchestră.

— Pe ceilalți îi rog să părăsească încăperea și să aștepte pe coridor. Să nu plece nimeni, spuse locotenentul și, după ce ieși și ultimul dintre cei ce se aflau în încăpere, închise ușa în urma lui.

— Era o fată foarte bună, o fată foarte bună, nițel cam ușuratică... se apucă să turuie șeful de orchestră, ștergîndu-și într-una chelia umedă. Avea *swing**, știti? Simțea jazzul. Toți o iubeam...

— Cine o iubea cel mai mult? îl întrerupse locotenentul. Șeful de orchestră roși pe toată suprafața frunții, care îi acoperea mai bine de jumătate din țeastă. Vreau să spun, adăuga repede locotenentul, avea vreo combinație? Trăia cu cineva?

— Vedeți, hm, în privința asta, era, hm... În chip vădit, șefului de orchestră nu-i venea ușor să-și dea gîndurile pe față. Pe scurt, acum, pentru moment, am auzit că s-a despărțit de Gustav Randál și...

— Ce relații existau între ea și domnul care a găsit-o moartă?

— Tocmai asta-i... Șeful de orchestră își introduse, enervat, un deget sub gulerul cămășii. După cîte se pare, acum, pentru moment, trăia cu el. Știți, la ea era greu de ghicit... Era o fată foarte bună, dar...

— Ce-ați vrut să spuneți prin „acum, pentru moment”?

— Voiam să spun – în turneul ăsta...

— Și de cît timp vă aflați în turneu?

---

* *Swing* – calitate ritmică specifică jazz-ului.

Șeful de orchestră își trase degetul de sub guler, își tamponă chelia și tuși.

— Păi... de aseară.

— Ieri, s-au certat cumplit, își începu, destul de chinuit, relatarea Bedřich Benny Poláček. Am rămas s-o aștept în fața casei lui, se făcuse tîrziu și mai aveam foarte puțin pînă la plecare. În sfîrșit, am văzut-o ieșind valvîrtej din casă, roșie toată – iar el s-a aplecat peste fereastră și a zbierat în urma ei – a strigat, vreau să spun: Las' că-ți arăt eu, ești o – și i-a spus un cuvînt urît...

— De ce s-a dus la el? întrebă cu menajamente locotenentul Borůvka.

— Ca să-i restituie cadourile, spuse Bedřich Benny Poláček.

— Cadourile?

— Da, ea restituia întotdeauna cadourile, spuse Bedřich Benny Poláček. În orice caz, pe cele care nu erau perisabile. Era o fată fină...

Pe fața de cărbunar se rostogoliră două lacrimi cît toate zilele.

— După aceea, după cîte înțeleg, ați alergat la autobuz?

— Da.

— Și Randál?

— El a venit în goană, în ultima clipă. N-a avut timp nici să-și lege cravata. Din valiză, îi ieșea afara un crac al pijamalei, asta din cauza repezelii cu care și-a aruncat lucrurile înăuntru, spuse Poláček trist.

— Și spuneți că astăzi, cînd v-ați dus spre camera domnișoarei Laurinová, ați auzit cum în camera lui Randál cînta cineva la saxofon?

— Da.

— Unde vă aflați cînd ați început să auziți instrumentul?

— Păi... Contrabasistul își încreți fruntea. De fapt, de cum am pornit să cobor scările. Se auzea slab, de departe, dar pe culoarele astea răsună grozav. E atîta liniște peste tot...

— Ați putea recunoaște ce a cîntat?

Bedřich Benny Poláček căzu din nou pe gînduri.

— Păi, nu știu. Niște pasaje. Eu, știți, domnule... Poláček ridică o privire nesigură spre locotenentul Borůvka, apoi se hotărî – din reminiscențe de lectură, ca atîția alții înaintea lui și atîția alții după el – pentru formula: Domnule inspector... știți, aveam altele în cap, și pe urmă spaima, înțelegeți... Alte cîteva lacrimi i se prelinseseră pe obrajii masivi. Nu mai știu...

Locotenentul Borůvka stătea pe balcon, în fața ușii larg deschise a camerei cu numărul 116. Balconul era unul și același pentru întreg șirul de camere de la etajul întîi, compartimentat doar prin niște tăblii joase de sticlă. Domnișoara Slávka Matyásová, albă ca varul, ședea în fotoliu. Aplecat peste balustrada balconului, locotenentul Borůvka privea oglinda lacului, care sclipea dedesubt, în fața hotelului. Hotelul se afla chiar pe mal și, de la intrarea principală, o scară ducea spre debarcaderul unde se închiriau bărcile. O lună plină, pașnică, se oglindea în apa lacului. Era o noapte răcoroasă de sfîrșit de vară. Un vînticel ușor încrețea fața apei, fluturînd delicat perdelele bleu-pal de la ușa balconului.

Locotenentul Borůvka oftă și se întoarse spre domnișoara Matyásová.

Domnișoara îl privea speriată.

— Da. Asta a fost cu cîteva minute după șapte și un sfert. Tocmai îmi întorceam ceasul, cînd a bătut la ușă.

— Și cînd a început să cînte la saxofon?

Domnișoara căzu pe gînduri.

— Exact nu pot să vă spun. M-am dus în baie după ciorapi și pe urmă m-am așezat aici în fotoliu, am stat puțin așa – și pe urmă a început...

— Să fi trecut, să zicem, cinci minute? Sau mai mult? Sau mai puțin poate?

— Da, vreo cinci minute, răspunse șovăind domnișoara. Mai degrabă ceva mai mult.

— Și, pe urmă, a cîntat într-una, nu-i așa? Pînă în clipa cînd ați auzit strigătul de ajutor?

— Da.

— În continuu? Fără pauze?

— Da. A cîntat fără întrerupere. Făcea doar cîte o pauză scurtă și pe urmă reîncepea. Era un fel de... un fel de trîmbițat sălbatic, sus, jos...

— Cîte o pauză? Cît de lungă?

— Păi... cinci, zece secunde. Poate chiar cîte una ceva mai lungă. Dar nu cu mult.

Locotenentul Borůvka se posomorî.

— Ați putea recunoaște ce a cîntat?

Domnișoara clătină din cap.

— Din păcate, cred că nu. Eu, știți, n-am ureche muzicală și ce cînta el n-avea nicio melodie.

— Hm, făcu locotenentul dezamăgit și căzu pe gînduri. Apoi îi mulțumi domnișoarei și ieși din cameră.

Pe coridor, în fața camerei 118, muzicanții continuau să se înghesuie și să se agite.

Adjutantul Málek și sergentul-major-șef Sinták încercau să-i liniștească. Locotenentul îl căută din priviri pe bărbatul cu păr negru și ochi de țigan care discuta iritat cu un lungan ce ținea în mînă o cutie de trompetă.

— Domnule Randál, o clipă, vă rog, i se adresă.

Bărbatul cel brunet tresări și se întoarse spre locotenent.

— Dacă sînteți amabil, să intrăm puțin în camera dumneavoastră. Vă rog, domnule șef de orchestră, poftiți și dumneavoastră.

Locotenentul se dădu la o parte, și brunetul, la rîndul lui, îi făcu loc șefului de orchestră. Micuțul șef de orchestră se înclină în fața locotenentului și intră nervos în camera nr. 117.

Înăuntru, lumina era aprinsă, și pe patul făcut se afla un saxofon-tenor. Locotenentul aruncă o privire iute spre Randál. De gîtul saxofonistului atîrna o cureluș̆ă. Randál era numai în cămașă, albă bineînțeles, și cu papion negru la gît. Haina de culoare țipătoare era aruncată pe pat, alături de saxofon.

— Iată despre ce este vorba, domnule Randál, spuse criminalistul. Cineva a omorît-o pe domnișoara Laurinová în camera de lîngă dumneavoastră. Aș vrea să știu dacă n-ați auzit nimic suspect, vreo ceartă, lovituri, pași sau altceva de genul ăsta.

Saxofonistul dădu din cap.

— N-am auzit. Exersam, așa că nici n-aș fi putut să aud. Cînd cînți la saxofon, îți vuiește tot capul.

— Știu, spuse locotenentul. Am cîntat și eu pe vremuri, dar e mult de-atunci. La armată. Ca amator, se-nțelege.

— Așa? făcu Randál.

— La saxofon-alto, spuse locotenentul. Și zbîrnîia, domnule, nu glumă! Tenorul trebuie că-ți vuiește în cap și mai al naibii. Ce anume cîntați, dacă pot să vă întreb?

— Compun, pentru Editura muzicală, niște studii pentru clarinet și saxofon, spuse Randál. Le-am început și le exersez tot timpul. Înțelegeți, ca să pot prevedea în scriitură toate dificultățile tehnice ale instrumentului.

— Studii de jazz?

— Natural.

— N-ați putea să mi le arătați și mie? întrebă locotenentul. Asta doar așa, fiindcă mă interesează. La urma urmelor, sînt și eu saxofonist.

Randál îl privi nesigur.

— Mă rog, făcu el cu răceală și luă de pe masă o mapă neagră care avea desenată pe ea, ca emblemă, o liră. I-o întinse locotenentului. Acesta o deschise. Își aruncă ochii pe partitură – un grupaj de intervenții ritmice și melodice – scrisă de mîna experimentată a unui om deprins de multă vreme cu scrierea notelor. Compoziția nu avea titlu. Era scrisă în Re major, cu numeroase schimbări entarmonice. Locotenentul o parcurse, gîndindu-se cum s-ar descurca el dacă ar trebui s-o cînte la saxofon. Nu mai cîntase de aproape douăzeci de ani, dar privind pasajele cu șaisprezecimi și triolete își dădu seama că n-ar fi putut să le cînte nici pe vremuri, cînd era primul saxofonist-alto din orchestra regimentului. Ridică privirea spre Randál.

— E al naibii de greu, recunoscu el. Dumneavoastră puteți cînta asta?

Buzele frumos desenate ale saxofonistului se arcuiră într-un zîmbet ușor disprețuitor.

— Natural! Dacă n-aș putea să le cînt, nu le-aș compune.

— Și studiile pentru clarinet sînt la fel de grele? Știți, mă interesează... Am cîntat întotdeauna mai bine la clarinet decît la saxofon.

— Da, la fel, spuse Randál. Sînt, toate, studii pentru instrumentiști experimentați.

Locotenentul Borůvka frunzări notele.

— N-aveți cumva vreunul la dumneavoastră?

— Nu, nu am. Studiile pentru clarinet le am în altă mapă. Nu le-am luat cu mine în turneul ăsta.

Locotenentul reveni la note.

— Și ce-ați compus aici, cum e scris? În ritm de foxtrot?

— Bineînțeles, spuse Randál, sigur de el.

— Cu cinci bemoli? Măcar să le fi transpus într-un registru mai ușor!

Randál ridică din umeri.

— E un studiu. N-ar fi avut sens să-l transpun într-o tonalitate mai ușoară.

Locotenentul privi din nou notele. Se întristase subit parcă. Oftă, puse mapa cu note pe masă și spuse:

— Pentru moment, asta-i tot. Puteți să vă duceți pe scenă, domnule șef de orchestră. Și dumneavoastră, domnule Randál.

El cu adjutantul Málek coborîră și ieșiră din hotel, îndreptîndu-se spre banca pe care stătuseră înainte cei doi pescari amatori. Nu mai rămăsese decît unul dintre *ei*.

— Iertați-mă, i se adresă locotenentul. Am auzit că cineva a prins astăzi un crap în lacul acesta?

— Un crap? se strîmbă disprețuitor bătrînul pescar.

Pesemne că l-ați auzit pe bătrînul Svoboda turnînd la brașoave, nu-i așa? Cică ar fi auzit mai adineaori plescăitul unui pește. Mai degrabă îmi vine să cred că a tras zdravăn la măsea.

— Și de ce n-ar fi putut auzi plescăitul unui pește?

— Fiindcă în lacul ăsta nu sînt pești. Peste iarnă, cînd lacul e secat, nu mai rămîn la fund decît niște amărîte de lipitori.

— Și vara, nu se aduc pești?

— Vara? Da de unde!

Locotenentul Borůvka se posomorî.

— Va mulțumesc, spuse și făcu calea întoarsă spre hotel.

Îi ceru portarului cheia de la bărci. Cîteva minute mai

tîrziu, era instalat într-o barcă împreună cu adjutantul Málek, vîslind amîndoi.

Luna și ferestrele luminate ale hotelului se oglindeau în apa lacului. Cei doi vîsliră cîtva timp, apoi traseră lîngă mal. Locotenentul măsură din ochi fațada sclipitoare a clădirii. Chibzuia, părea că numără în gînd ferestrele, de la stînga la dreapta, pe urmă de la dreapta la stînga. De undeva, din sala de dans, răsunau *riff*-urile *bigband** -ului.

Locotenentul oftă. Scoase din buzunar o lanternă mare, rotundă și o cufundă, aprinsă, în apă. În locul acela, lacul n-avea niciun metru adîncime și pe fund se iviră în fascicolul de lumină tot felul de obiecte.

— Vîslește încet, în zigzag, Pavele, îi spuse locotenentul ajutorului său, se așeză pe burtă în barcă și la lumina lanternei se apucă să cerceteze cu atenție fundul, care se deplasa încet sub ei. După vreo jumătate de oră, găsi ce căuta. Își scoase haina, își suflecă mîneca de la cămașă și trase cu grijă în barcă obiectul găsit.

La ora unsprezece, îl aștepta pe saxofonistul-tenor în camera acestuia. Randál veni însoțit de micuțul șef de orchestră și de sergentul-major-șef Šinták. Saxofonistul se uită revoltat la locotenent. În spatele sau se ivi silueta înaltă a lui Bedřich Benny Poláček.

Locotenentul îi întinse saxofonistului mapa cu note și îl îndemnă cu un soi de tristețe în glas:

— Fiți atît de bun și cîntați-mi partea aceea. Parcă tot nu-mi vine să cred că ar putea s-o cînte cineva.

Saxofonistul așeză pe pat clarinetul, pe care-l ținea în mînă, și duse la gură, cu un zîmbet infatuat, celălalt

* *Bigband* – formație mare instrumentală de jazz.

instrument, pe care-l avea agățat de gît. Se uită la note. O clipă, păru că își pierde curajul. Dar se stăpîni. Trecu de cîteva ori cu degetele pe clape, în sus și în jos, după care începu să cînte, cu siguranță, în fortissimo. Cîntă așa, un timp. Degetele îi zburau pe clape. Locotenentul luă clarinetul de pe pat și îl duse la buze. Îl lăsă imediat și spuse:

— Un moment, vă rog. Încă o dată de la capăt, de acord? Eu vă bat măsura.

Bătu de patru ori, repede, cu pantoful în podea, după care, în același timp cu saxofonistul, intonă prima notă.

Melodia răsună vădit disonant.

Se opriră amîndoi.

— Cîntați cu o cuartă mai sus, spuse posomorît locotenentul.

— Așa e! Iertați-mă. Chiar azi după-amiază am scris un studiu în tonalitatea asta și nu-mi iese din cap. M-am încurcat.

Locotenentul Borůvka pironi asupra saxofonistului o privire adînc întristată.

— Cîntați, vă rog!

Pe fruntea saxofonistului se iviră broboane de sudoare. Duse din nou instrumentul la gura și începu să cînte, acompaniat de locotenentul Borůvka. De data asta cîntau la unison. Locotenentul renunță îndată, dar continuă să urmărească cu atenție pe partitură execuția saxofonistului. Acesta urcă întîi în registrul acut, apoi coborî. În pasaje frenetice, sincopate, coborî mereu – pentru ca, în cele din urma, să se oprească, lăsînd fraza neîncheiată și în afara tonalității inițiale.

Saxofonistul se lăsă să cadă pe un scaun. Pe frunte îi curgeau rîuri de sudoare. Mîinile, care țineau saxofonul, căzură neputincioase în jos. Se uită la locotenent și aplecă fruntea.

Locotenentul dădu din cap.

— Da, spuse el, cu un accent de nemărginită tristețe în glas. Sînteți un virtuoz, domnule Randál, dar de cînd există instrumentul acesta pe lume, n-a cîntat încă nimeni un asemenea pasaj la saxofon.

Tăcu. Bedřich Benny Poláček se foia neliniștit pe locul lui.

— Ieri ați fost din cale-afară de grăbit, domnule Randál, vă temeați să nu pierdeți autobuzul. Ați aruncat claie peste grămadă lucrurile în valiză. În asemenea împrejurări, oricine poate să-și încurce lucrurile, mai ales cînd e vorba de două asemenea mape – arătă spre mapa cu note absolut identică și fără nicio inscripție pe copertă. Dar cu toată graba, un anume obiect nu l-ați uitat. Acesta.

Locotenentul se aplecă și deschise noptiera. Pe raftul de jos se afla un magnetofon cu tranzistori.

— Aveți o singură bandă, continuă locotenentul abătut, pe care ați înregistrat un cîntec interpretat de domnișoara Laurinová. A doua bandă, iat-o!

Locotenentul băgă mîna în buzunar și scoase o rolă. Banda atîrna de rola udă, pleoștită.

— Știți ce e înregistrat pe banda asta, nu?

Randál lăsă capul în jos.

— Și în seara asta v-ați grăbit, continuă locotenentul, și ați comis o nouă greșeală. Ați scos notele din valiză, fără ca măcar să vă uitați pe ele. Știți de ce a fost o greșeală?

— Da, rosti răgușit Randál, după care, nesilit de nimeni, întinse mîinile, lipite, spre locotenentul Borůvka.

Cătușele i le puse sergentul-major-șef Šinták, care nu pricepea absolut nimic.

Dar mare lucru nu pricepuse nici micuțul șef de orchestră, care, tot timpul cît durase audierea lui Randál,

transpirase din belșug. Acum rămăsese singur în camera 117. Cu batista violetă în mînă, se apropie de masă și se uită pe foile cu note. Citi un timp și dintr-o dată fruntea sa exagerat de înaltă se acoperi cu broboane mari de sudoare. Micuțul șef de orchestră, cu un gest febril, își trecu batista violetă peste țeastă.

Căci pe partitură, pe portativul al cincilea, citi următoarele trei măsuri:

METODĂ ȘTIINȚIFICĂ

Abia năvăliseră – în costume foarte sumare – din scenă în cabină, cînd sună telefonul. Răspunse Alena care se afla cel mai aproape de aparat. O voce de bărbat, cu accent străin, dorea să vorbească cu domnișoara Nakoncová. Alena știa foarte bine cui îi aparține vocea. Puse receptorul pe măsuță, lîngă aparat, și privi, peste capetele fetelor din cabină, care tocmai își scoteau costumele aproape inexistente, spre una din oglinzile de pe peretele opus.

— Ester! strigă. La telefon!

O blondină micuță, frumușică, se ridică de la una din măsuțele din celălalt capăt al cabinei și traversă încăperea spre aparat. Înainte de a ridica receptorul, avu o ezitare.

— Cine e?

— El, cine să fie!

Blonda, care întinsese mîna să apuce receptorul, și-o trase repede îndărăt și zise cu glas înăbușit:

— Spune-i că nu vreau să vorbesc cu el.

Alena se strîmbă și dădu din umeri. Ridică apoi receptorul și rosti cu nonșalanță în aparat:

— Vă transmite că nu vrea să vorbească cu dumneavoastră.

În telefon se auzi un trosnet violent, ca și cum s-ar fi produs un scurt-circuit. Alena îi făcu o strîmbătură veselă blondinei și ascultă. Ascultă îndelung, după care tălmăci înțelesul trosnetului:

— Zice că i se rupe inima. Că dacă nu vii la telefon, o să i se rupă și mai rău și tot așa, pînă nu mai rămîne nimic din ea.

Dansatoarele de la măsuțele mai apropiate, care ciuliseră urechile, chicotiră.

— În cazul ăsta, spune-i să consulte un medic, dădu Ester răspunsul pe un ton glacial.

— Zice să consultați un doctor, repetă Alena în receptor.

Ecoul unei noi descărcări electrice răsună în aparat.

— Zice că boala lui e incurabilă, tălmăci Alena.

Fetele izbucniră din nou în rîs.

— Dă-mi-l.

Ester prezentă cabinei o figură ostentativ plictisită și luă receptorul. Alena se așeză la oglinda ei și ciuli urechile. O auzi pe Ester rostind foarte rece:

— Alo? Apoi, mult timp, nu auzi nimic, decît trosnetul neobișnuit de sonor al membranei, în care necunoscutul, cunoscut totuși, de la celălalt capăt al firului își descărca mitraliera elocvenței. După aceea, Ester făcu de două ori, nerăbdătoare: Hm. Hm... și, în cele din urmă, izbucni răspicat: Nu. Nu mă aștepta. Nu vreau. Pur și simplu nu vreau. Nu vreau, fiindcă aseară te-ai purtat cum te-ai purtat... o nouă pauză, întretăiată de scurtele explozii din receptor, după care Ester rosti din nou, pe un ton care nu admitea replică: Gelozia ta stupidă a început să mă calce pe nervi. Dacă n-ai încredere în mine, atunci adio. *Adieu!* Și țăcănitul receptorului agățat brusc.

Alena, în oglindă, mai văzu cum Ester se răsucește semeață și se îndreaptă spre măsuța ei, legănîndu-și dosul drăgălaș.

. . .

În spălătorul vast, răsunau chicotelile și ciripitul fetelor, colorate de susurul apei și de muzica pe care portarul, ca să le întrețină buna dispoziție, le-o transmitea prin difuzor. Dușurile, înșirate unul lîngă altul, erau separate prin pereți subțiri și prevăzute cu perdele de material plastic, îndărătul cărora se profilau siluetele trupurilor goale ale fetelor. Fetele sporovăiau între ele pe deasupra pereților despărțitori, ridicînd glasul, ca să acopere cacofonia aceea muzicală modernă și zgomotele mecanice, se spălau pe cap, împrumutîndu-și una alteia săpunul. Trupurile zvelte, mușchiuloase, luceau ademenitor în lumina albă, iar șuvoaiele de apă duceau cu ele fardul și transpirația repetiției generale ce tocmai se încheiase.

Schimbul amical de săpunuri și alte obiecte de toaletă se desfășura cu însuflețire, într-o lărmuială veselă.

— Fetelor, cine mi-a furat prosopul? strigă o brunetă, care, fără să-și fi lepădat încă halatul, se pregătea să intre într-una din cabinele cu dușuri de la marginea șirului. Alena, tu mi l-ai luat? o întrebă apoi pe blonda naturală, care, în cabina de alături, tocmai dădea să intre sub dus.

— Asta-i bună, ce să fac cu prosopul tău? Îl am pe al meu. Unde mai pui că e și curat!

— Ce neobrăzare, iar mi-a șterpelit cineva șamponul! izbucni un glas de soprană din cabina de lîngă Alena.

— Să-l fi uitat în cabină? se întrebă bruneta.

— Mai mult ca sigur, amorezato! rîse Alena.

Bruneta îi aruncă o privire furioasă și se întoarse spre ușă. Alena o văzu ieșind pe culoar și închizînd ușa în urma ei. Apoi o auzi din nou pe soprana de alături:

— Cine naiba mi-a luat șamponul ăla?

— Nu mai zbiera, Ester. Ia-l pe-al meu, spuse Alena și-i întinse fetei, pe dinafară, pe lîngă perete, tubul cu șampon.

Cu prilejul acesta, preț de o secundă, văzu sclipind în cabina alăturată, aidoma unei siluete albe și zvelte de focă, trupul Esterei Nakoncová în costumul Evei. Fata, chiar în momentul acela, intra sub duș. Avea un gît lung, superb; cînd își lăsă în jos capul, ca să-și șamponeze părul, gîtul acela superb describe o curba încîntătoare.

Alena trase perdeaua, zvîrli de pe ea halatul de baie și se așeză sub șuvoiul de apă călduță.

FUNESTUL EVENIMENT AVU LOC ÎN SECUNDELE IMEDIAT următoare. De auzit, se poate spune că nu se auzi nimic, slabul păcănit pierzîndu-se aproape cu totul în zgomotul apei și în babilonia glasurilor gureșe ale fetelor. Alena, în orice caz, nu-i dădu nicio atenție, după cum nu luă în seamă nici bufnitura surdă din cabina vecină; părea că un obiect greu s-a izbit de peretele despărțitor.

Observă, în schimb, altceva: pereții dintre cabine nu ajungeau pînă jos – și pe sub peretele subțire care o despărțea de cabina alăturată văzu deodată alunecînd brațul gol al Esterei, căutînd parcă ceva pe podea și apoi încremenind. Alena se sperie și se aplecă. Se gîndi în prima clipă ca poate Ester a leșinat. Prinse mîna nemișcată, și mîna îi atîrna inertă în palmă.

Cîteva clipe mai tîrziu, în jgheabul de dale albe prin care se scurgea apa de la dușuri apăru un șuvoi roșu-închis, ca și cum cineva de alături ar fi turnat în jgheab sirop de zmeură.

Dar Alena înțelese ce era. Dădu drumul mîinii Esterei, și, fără voia ei, scoase un țipat pătrunzător, care acoperi larma veselă a glasurilor de sub dușuri.

. . .

Se auzi un ciocănit, și o tînără îmbrăcată într-un halat urît, croit dintr-o țesătură de bumbac, și cu părul strîns într-un coc sever deschise ușa bibliotecii. Sub braț, fata ținea un dosar.

— Tovarășul Bășică? îl întrebă ea, pe un ton drăgălaș, pe locotenentul Borůvka, care se grăbise să pitească sub un tom masiv – un tratat de criminalogie – foaia cu cuvinte încrucișate, distracția sa de fiecare zi.

Locotenentul Borůvka se încruntă.

— Nu, Borůvka, răspunse el morocănos.

— Iertați-mă, tovarășe locotenent. Dumneavoastră vă ocupați de cazul Vránová?

— Da, eu, spuse locotenentul Borůvka, întunecîndu-se și mai tare.

— Păi, mi s-a spus că tovarășul locotenent Bășică, cel care se ocupă de cazul Vránová, lucrează în bibliotecă...

— Chiar așa ți-au spus: *tovarășul locotenent?*

Fata, care își luase serviciul în primire chiar în ziua aceea și pe care locotenentul o vedea pentru prima dată, roși. Locotenentul, care remarcase între timp că gîtul lung al fetei are niște curbe de-a dreptul încîntătoare, se posomorî și mai rău.

— Au spus, simplu: *Bășică,* nu-i așa? oftă el.

— Da, murmură noua salariată.

— Ce să-i faci, așa sînt tovarășii noștri, spirituali... rosti locotenentul cătrănit. Oi fi semănînd eu cu o bășică, dar mă cheamă Borůvka.

Fata în halatul de bumbac îi arunca o privire rapidă.

— Da de unde, nu semănați de loc! spuse ea iute.

Locotenentul Borůvka aținti asupra ei o privire încărcată de tristețe.

— Nu știu, zău... spuse. Dumneata vrei să lucrezi Ia *Secția*

criminalistică? Nu știu, zău... văd ca îți lipsește cu totul spiritul de observație!

Sună telefonul. Locotenentul Borůvka ridică receptorul, ascultă cîtva timp. Apoi rosti răspicat:

— Teatrul „Odeon”? Bine!

Trînti receptorul și, fără să mai acorde vreo atenție fetei, care se îmbujorase toată, dispăru din încăpere, surprinzător de repede, avînd în vedere corpolența sa.

Portarul, vizibil emoționat, stătea în fața ușii încuiate a sălii de dușuri. Spuse, bîlbîindu-se:

— Le-am încuiat înăuntru, tovarășe comisar, ca să nu poată fugi niciuna și ca să nu poată scoate nimic afară, ca să...

— Cine a venit să anunțe crima? îl întrerupse locotenentul Borůvka.

— Domnișoara Sikorská.

— Unde e acum domnișoara Sikorská?

— Am încuiat-o și pe ea înăuntru, explică, încurcat, portarul. Ca să...

— Ca fetele să poată, între timp, să șteargă toate eventualele urme, alergînd de ici-colo, spuse locotenentul Borůvka, apoi, cîteva secunde, ascultă ciripitul agitat de dincolo de ușă. Acum poți să le dai drumul...

Portarul se supuse cu un aer vinovat, și echipa locotenentului Borůvka intră în sala de dușuri.

Încăperea era plină de fete în halate de baie, ba unele acoperite doar cu cîte un prosop. Acestea din urmă se apucară să protesteze violent.

Locotenentul Borůvka, fără să le ia în seamă, păși hotărît spre cabina în care, încă din prag, o zărise pe fata ucisă. Zăcea pe burtă, și la ceafă avea o rană urîtă, cu contururi ciudat de precise, lipsită aproape cu totul de sînge, coagulat pe margini.

Pesemne că apa de la duș spălase prima sîngerare, astfel că orificiul ieșea clar în evidență.

— Spuneți-mi, vă rog, cine a descoperit-o? întrebă locotenentul Borůvka politicos, măsurînd cu o privire piezișă șirul de fete, dintre care cîteva acoperite doar cu cîte un prosop. Mărul lui Adam îi săltă vizibil. O blondină cu ochi mari și palidă ca o moartă ieși din rînd.

— Eu, rosti ea cu glas sfîrșit.

— Cum vă numiți?

— Alena Pešková.

Locotenentul Borůvka oftă și spuse:

— Poftiți, vă rog, cu mine.

— Și ziceți că ați auzit bine convorbirea?

Locotenentul o privi cercetător pe Alena Pešková.

— N-am auzit decît ce spunea Ester, răspunse Alena. „Gelozia ta stupidă a început să mă calce pe nervi", a spus. Și: „Dacă n-ai încredere în mine, atunci adio. *Adieu!*"

— *Adieu*... repetă locotenentul Borůvka îngîndurat.

— Asta înseamnă „adio" pe franțuzește, zise fata, cu un glas pițigăiat.

Locotenentul Borůvka se mulțumi să se încrunte. Apoi întrebă:

— Și, înainte de asta, îi spusese respectivului să n-o aștepte, da?

— Da.

— Știați cu cine vorbește?

Alena plecă privirea.

— Păi... făcu ea nesigură.

— Spuneți-mi tot, suspină locotenentul. Chiar și ceea ce numim îndeobște bîrfă.

— Bine... Alena înghiți în sec. Cu Alberto Tossi, cîntărețul italian de jazz, acela care cîntă acum la cafeneaua „Vltava". Ester era în combinație cu el.

— Hm, făcu locotenentul Borůvka. Și pe cine era gelos, nu știți? Alena plecă din nou privirea. Locotenentul așteptă o clipă, apoi repetă: Și bîrfele, domnișoară. Nu e nicio ins... indis... nu e nicio indiscreție. Colega dumneavoastră a fost ucisă.

Alena înălță capul și îl privi pe locotenent cu ochii ei negri și mari. Locotenentul Borůvka duse, încurcat, mîna la cravată.

— Știți, eu nu obișnuiesc să răspîndesc vorbe dintr-astea, spuse fata. Dar, în fond, e un secret cunoscut de toată lumea. Ester se vede des cu tovarășul... Fata avu o ezitare. Cu tovarășul director.

— Hm, mormăi locotenentul Borůvka. Înțeleg. Și altul?

— Nu mai era niciun altul, spuse Alena, mult mai hotărîtă de data asta. Ester nu era dintr-alea... în sfîrșit, nu schimba băieții. Pe Tossi îl iubea cu adevărat, dar tovarășul director, înțelegeți...

— Înțeleg, se grăbi s-o asigure criminalistul. Iar din punct de vedere, ca să zic așa, profesional, cum se comporta domnișoara Nakoncová?

Alena tresări ușor.

— Ce vreți să spuneți?

— Vreau să spun, hm... ca balerină, își drese glasul locotenentul, stingherit. Ca artistă calificată, vreau să spun. După cîte știu, în revista asta urma să danseze într-un rol principal, nu?

— Da, așa e... spuse Alena și tăcu.

— Deduc de aici că era o balerină bună, nu?

Ochii negri ai Alenei porniră să rătăcească prin colțurile cabinei în care se retrăseseră, ea și locotenentul. Șirul de oglinzi răsfrîngea, multiplicată, imaginea celor doi: un bărbat timid, într-o haină cam demodată, și o blondă delicată, în halat de baie.

— E drept că Ester a fost o dansatoare bună. A fost... începu fata, iarăși nesigură.

Locotenentul, care nu o pierdea din ochi, spuse încet:

— Dar...

— E drept că... Alena îi aruncă deodată o privire aproape disperată, dar inițial trebuia să danseze Zdárská!

— De ce?

— Fiindcă... dar astea chiar că s-ar putea să fie simple scorneli...

Locotenentul Borůvka păru să se întristeze din cale-afară. Fața rotundă i se lungi, aducînd vag cu a unui cîine Saint-Bernard apucat de o criză de melancolie. Întrebă:

— Fiindcă, înaintea domnișoarei Ester, prietena tovarășului director a fost domnișoara Zdárská?...

Fata dădu afirmativ din cap.

— Păi de... zise ea, dar se grăbi să adauge: Numai că înainte se vorbea de Sikorská, și înaintea ei nici nu mai știu de cine, așa că chiar s-ar putea să nu fi fost decît bîrfeli...

— Sarcina noastră este să le verificăm. Locotenentul Borůvka tuși, după care schimbă subiectul: Și acum, spuneți-mi cum a fost cînd v-ați dat seama că s-a întîmplat?

— M-am speriat îngrozitor.

— E și de înțeles, zise locotenentul.

— E de înțeles, repetă fata papagalicește. Am început să țip. S-au adunat toate în jurul meu, și chiar atunci a venit Jana din cabină, și fiindcă ea nu era udă, am trimis-o pe ea să-l anunțe pe domnul Zahálka, portarul...

— Jana?

— Sikorská. Își uitase prosopul în cabină, s-a dus după el, și între timp...

Blondei îi tremură glasul.

— ...s-a întîmplat, termină locotenentul fraza în locul ei. Altcineva n-a mai ieșit din sala de dușuri?

— Nu. Domnul Zahálka a venit fuga și ne-a încuiat pe toate înăuntru.

Locotenentul Borůvka se uită lung la fată. Era încă palidă de pe urma spaimei și tremura ușor. În ochii criminalistului apăru un soi de tristețe. Oftă.

— Vă mulțumesc, domnișoară Pešková, spuse el și se ridică.

Fetele se perindau una după alta. Șirul de oglinzi multiplica acum un bărbat timid și o roșcovană înaltă, care, în mod vizibil, era angajată într-o bătălie lipsită de glorie împotriva ridurilor ce își întindeau pas cu pas plasa fină de jur-împrejurul ochilor ei verzi.

— Aa, directorul? făcu ea cu glas cîntat, simulînd indiferența. E adevărat, m-a invitat de cîteva ori la cină; o dată, îmi amintesc, la „Hubertus", zise ea visătoare. Dar a trecut ceva timp de atunci...

— Inițial, nu trebuia să dansați dumneavoastră solo-ul acela?

Roșcovana se smulse din visare.

— Păi, să vedeți cum stau lucrurile, domnule inspector, îndreptă ea un zîmbet seducător spre locotenent, și acesta, involuntar, duse o dată în plus mîna la nodul cravatei. Cînd își dădu seama că nodul e lăsat, îl trase în sus cu un aer vinovat. Zîmbetul roșcovanei se accentua, dar aproape imperceptibil.

— Cum? întrebă locotenentul, răgușit.

— Păi, așa cum se întîmplă în viață... Jana Sikorská, care pe-atunci înnebunise după... tocmai îl lăsase...

— Pe cine? Glasul locotenentului sună și de astă dată răgușit; tuși, ca să și-l dreagă.

— Pe director, pe cine altul? Atunci, el a început să-mi dea mie tîrcoale. Știți și dumneavoastră, nu e cazul să vă explic

eu... și roșcovana îi aruncă locotenentului o privire ca smaraldul, drept care fața rotundă a locotenentului se acoperi de o roșeață pronunțată. În viață, ești cînd jos, cînd sus... continuă fata și se trase cu cîțiva centimetri mai aproape de el. După aceea a venit Ester, și a primit ea rolul.

— Vă mulțumesc mult, domnișoară, spuse locotenentul Borůvka și, fără voie, își depărtă puțin scaunul.

Adjutantul Málek scoase din buzunar o batistă albă în care se afla înfășurat tubul de alamă al unui cartuș.

— Șapte șaizeci și cinci, zise el. L-am găsit pe jos, în fața cabinelor. Putem presupune că asasinul a stat chiar în fața dușului sub care se afla victima.

— Da, interveni batrînul medic-legist Seifert. Judecînd după traiectoria glontelui, victima se afla cu spatele la asasin și acesta a tras orizontal, direct în ceafă. Glontele a pătruns prin baza craniului și a ieșit prin gură.

— N-ați găsit arma?

— Nu. Tovarășa Jebavá – adjutantul arătă cu capul spre o femeie mătăhăloasă, îmbrăcată într-un taior de culoare închisă și care avea o mutră de moașă prinsă asupra faptului în timpul practicării unui avort – le-a făcut o percheziție corporală tuturor acelor doamne înainte de a ieși din sala de dușuri. Am cercetat și cabina. Dar... Și Málek se aplecă spre locotenent. Am aflat un lucru nostim: știi, Josef, că în teatrul ăsta e angajat și un țintaș-minune?

Locotenentul Borůvka ridică din sprîncene.

— De la portar am aflat, precisă Málek.

— Hm... Ochii triști ai criminalistului învăluiră cabina în care acum, după percheziție, domnea o dezordine și mai mare ca de obicei.

— Chemați-l pe portar și spuneți-le tova... doamnelor că pot să se îmbrace.

— Avem, mă rog frumos. Pe domnul Krameš. E și țintaș și cîntăreț, mă rog frumos, spuse precipitat portarul și își compuse îndată după aceea o figură întristată: Trăgea, mă rog frumos, chiar în domnișoara Nakoncová.

Locotenentul căscă gura uluit.

— Cum așa?!

— Mă rog frumos, așa era prevăzut în contract, se precipită din nou portarul. Dar, mă rog frumos, n-a nimerit-o niciodată!

— Pînă azi, se auzi glasul ironic al lui Málek. Locotenentul îi aruncă o privire mustrătoare. Apoi se întoarse spre portar.

— În cazul ăsta, să poftească domnul Krameš.

În cabină își făcu apariția un tip într-un elegant costum de *cow-boy*. Pe cap avea un sombrero negru, pe care, încă în prag, și-l scoase.

— Știți ce înseamnă *Genickschuss?* i se adresă locotenentul Borůvka.

Cow-boy-ul zîmbi încurcat.

— Eu, domnule locotenent, nu știu englezește. E adevărat, aici fac pe *cow-boy*-ul și cînt westernuri, dar de felul meu sînt din Žižkov*. Engleza pe care o cînt am prins-o și eu de la radio Luxemburg.

— *Genickschuss* e pe nemțește, îl lămuri locotenentul, înseamnă împușcătură în craniu prin ceafă.

---

* Cartier muncitoresc din Praga.

— Păi... vă mulțumesc pentru informație, zise *cow-boy*-ul, stingherit.

Locotenentul Borůvka așteptă cîteva clipe, dar cum țintașul-minune nu vădea că ar avea ceva de spus reluă tot el:

— Trageți bine, nu-i așa?

— Asta da, de tras, trag bine. Pînă acum trei ani, am fost maestru al sportului. Trebuia sa merg și la Olimpiadă. Numai că... Se întrerupse brusc.

— Numai că?

— Nimic. Înainte de asta, ne-am dus în Elveția. La campionatele europene. Ei, și știți dumneavoastră, cum se întîmplă...

— Nu știu nimic, zise locotenentul.

— Păi... Elveția e țara ceasurilor, zise *cow-boy*-ul. Așa că n-am putut rezista tentației și am adus și eu cîteva. *Lor* li s-au părut cam multe. Așa că nu m-am mai dus la Olimpiadă.

Locotenentul Borůvka se încruntă. *Cow-boy*-ul îi evită privirea.

— Și ce-ați făcut pe urmă? întrebă locotenentul.

— Am fost silit să trec la profesionism.

— Vă referiți la ceea ce faceți aici?

— Da, și la asta. Dar sînt și instructorul echipei de tir *Tesla Vysočany*.

— Hm, făcu bătrînul criminalist și scoase batista. O despături și-i arătă *cow-boy*-ului tubul cartușului. Ce ziceți de asta?

— Ăsta, cum să zic... parcă ar fi de la pistolul meu...

— Și eu am aceeași impresie, spuse îngîndurat locotenentul, după care îl atacă pe elegantul *cow-boy* prin surprindere: Cum ți-ai petrecut dumneata timpul între momentul terminării repetiției generale și acela al descoperirii crimei?

— Domnule locotenent! N-am omorît-o eu!

Trăgătorul dădu ochii peste cap și își încleștă mîinile de reverele hainei.

— Eu țineam foarte mult la Ester! Era și ea tot din Žižkov! Tot eu i-am dat și lecții de tir!

— Unde? La clubul *Tesla Vysočany?*

Cow-boy-ul se fîstîci.

— Nu, aici, la teatru, declară el pe un ton spășit. Am înființat aici, cu fetele, un fel de...

— Ce anume?

— Un fel de cerc particular de tir... Ne antrenam în magazia de recuzite. Krameš se uită drept în ochii locotenentului: Dar numai cu gloanțe de manevră, domnule locotenent! Iar pe scenă, eu trag cu gloanțe oarbe. Gloanțele adevărate sînt, oricum, interzise pe scenă.

— Asta știu și eu, i-o tăie locotenentul. Dar n-o să-mi spui că nu poți trage cu pistolul dumitale și gloanțe adevărate.

— De putut, se poate, dar pe scenă, trag numai cu gloanțe oarbe, din principiu...

— Oarbe? De fapt, în ce constă numărul dumitale?

— Păi... trag în sforile unor baloane care atîrnă... care atîrnau la o palmă deasupra capului Esterei.

— Și cum, tragi în ele cu gloanțe oarbe?

Cow-boy-ul zîmbi confidențial.

— Păi, să vedeți – e o șmecherie la mijloc, domnule locotenent. Dar dumneavoastră pot, de fapt sînt chiar obligat să vă spun: în culise, stă pitit un mașinist, la fiecare pocnet de pistol, taie una din sfori...

— Aha! făcu locotenentul Borůvka. Pentru moment, te rog să treci alături.

Málek îl luă pe *cow-boy* de braț și îl întoarse spre ușă.

— Să-mi fie adus pistolul domnului Krameš, strigă bătrînul criminalist în urma lui. Iar pînă atunci, trimiteți-mi-o încă o dată pe domnișoara Pešková.

. . .

— Era de felul ei nervoasă?

— Da, era, și Alena încuviință dînd din cap. Regizo... domnul regizor ținea neapărat ca la numărul ăsta cu focurile de pistol ea să zîmbească, și ea nu putea. De fiecare dată, îl făcea pe regizor să-și iasă din sărite.

— De ce nu putea să zîmbească?

— Fiindcă se temea ca domnul Krameš să nu aibă în pistol, din greșeală, gloanțe adevărate.

— S-a întîmplat vreodată?

— Nu s-a întîmplat. Dar azi de dimineață, dînsul ne-a spus că merge după-amiază la antrenament, așa că are la el gloanțe adevărate.

— Și v-a spus unde le păstrează?

Alena dădu din cap afirmativ.

— Îhî. În încărcătorul de rezervă, pe care îl ține în toc.

Nefericitul *cow-boy* se afla din nou în fața locotenentului. Locotenentul luă din mîna lui Málek un toc de pistol mare, negru și îl deschise. Se uită înăuntru și fața sa rotundă se posomorî pe dată.

Tăcu o clipă. Apoi întrebă:

— În încărcătorul ăsta ai și cartușe oarbe?

— Să vedeți, înghiți în sec *cow-boy*-ul. Să vedeți... azi, de la repetiția generală, trebuia să mă duc la antrenament, la club, domnule locotenent, așa că...

— Așa că ai gloanțe adevărate.

— Eu, știți... asta s-a întîmplat fiindcă...

— Știi că e interzis? Gloanțele de război trebuie ținute sub cheie.

— Așa le și țin, domnule locotenent! La noi, sînt ținute totdeauna sub cheie!

— Atunci, cum se face că le ai în încărcător?

— Păi, eu... cum să zic, ca instructor, eu am cheia...

Cow-boy-ul se scărpină după ureche și evită privirea locotenentului.

Acesta cercetă încă o dată, cu niște ochi jalnici, conținutul tocului.

— Hm, făcu el. Și n-aveai la dumneata decît un singur încărcător de rezervă?

— Numai pe ăsta, domnule locotenent, zău! Numai pe ăsta!

— Și ăsta ți-ar fi fost suficient pentru întreg antrenamentul?

— Păi nu... de fapt...

Locotenentul dădu din cap cu tristețe.

— Nu, dar fiindcă ești un filfizon, ți-ai zis că ai să pari mai bărbat în ochii domnișoarelor din balet dacă vor vedea, că ai la dumneata gloanțe adevărate, nu-i așa?

Chipul *cow-boy*-ului se împurpură. Spuse răgușit:

— Așa e. Așa e, domnule locotenent. Care om n-are slăbiciunile lui, iar eu...

— Cîte cartușe se aflau în încărcătorul ăsta? îl întrerupse locotenentul.

— Șase. Nu cumva... nu cumva lipsește vreunul?

Cow-boy-ul privi speriat obiectul din mîna locotenentului... Dar acesta îl ținea în așa fel, încît Krameš nu putea vedea conținutul cutiei.

— Nu știu, zise locotenentul, apoi îi arătă tocul pistolului, cu capacul deschis. Ce-ai făcut cu încărcătorul? Așteptă cîteva clipe răspunsul, apoi, observînd expresia de groază din privirea trăgătorului, se posomorî. Dar cu pistolul ce-ai făcut? Căci pe perna de catifea a tocului nu se afla nici arma, nici

încărcătorul. Se căscau doar două adîncituri, care, prin contururile lor, arătau clar ce obiecte anume ar fi trebuit să se afle acolo.

Cow-boy-ul fluieră a surprindere.

— Bravo! exclamă. Am încurcat-o vasăzică, nu-i așa, domnule locotenent?

— Prin urmare, tocul zăcea aruncat în coș, laolaltă cu celelalte obiecte de recuzită pe care le-ai scos din scenă?

În fața bătrînului criminalist se afla un recuzitor sfrijit, care clipea din ochi speriat.

— Da, așa procedăm întotdeauna domnule... domnule prefect. Locotenentul, deprins cu fel de fel de titulaturi extravagante din partea profanilor, a civililor, tresări totuși surprins. Dar recuzitorul nu băgă de seamă și continuă: într-un coș sînt aduse pe scenă recuzitele noi, în altul sînt scoase cele folosite. Dar înainte de ultimul tablou, decorul se schimbă foarte rapid. Balamuc, nu alta. Abia am putut face față. Și ne încurca și italianul ăla...

— Italianul? Domnul Tossi?

— Da, Tossi. M-am și ciocnit de el, cît pe ce să mă doboare. Pe urmă l-a dat afară domnul regizor.

Locotenentul Borůvka se uită la coșul fatal.

— Imediat după repetiția generală, ai dus tocul în cabina domnului Krameš?

— Da.

— Numai că, pînă atunci, a zăcut în coș, în culise, de unde, practic, putea să-l ia oricine?

— D... da.

Locotenentul tăcu. Recuzitorul îl privea umil; în cele din urmă, își luă inima în dinți:

— Mă... mă arestați, domnule prefect?

— De ce?

— A fost o neglijență din partea mea, știu, zise

recuzitorul, zdrobit. Dar, ca circumstanță atenuantă, aș aminti că am familie grea, nevastă și trei copii și încă doi cu prima nevastă, și că schimbarea la ultimul tablou e al naibii de rapidă...

NUMAI CĂ, FOARTE CURÎND, PRINCIPALUL SUSPECT TREBUI să fie scos din cauză: cei Cinci Lascados, acrobați la trapez, depuseră mărturie că jucase cu ei *mariaș* în cabină, de la ieșirea din scenă și pînă în momentul descoperirii crimei. Krameš primi cu profundă ușurare vestea și, numaidecît, se apucă s-o plîngă de zor, cu lacrimi de crocodil, pe balerina moartă, pînă ce locotenentul Borůvka îi făcu cunoscut că oricum va fi inculpat pentru port ilegal de gloanțe de război, fapt prin care devenea complicele involuntar al asasinului; după care, *cow-boy*-ul își concentră sentimentele de compasiune asupra propriului său viitor, ce nu se înfățișa în culori prea trandafirii. De altfel, alibiul său nu-l prea satisfăcea pe locotenent. Cei Cinci Lascados erau niște indivizi taciturni, de naționalitate nedefinită, nu se uitau niciodată în ochii celui cu care vorbeau și de la prima ochire îți dădeai seama că fac parte din categoria oamenilor prea bucuroși să încurce, dintr-o pornire ancestrală, socotelile poliției. Locotenentul, cufundat în gînduri nu prea vesele, se duse, însoțit de portar, în magazia de recuzite.

Acolo, pe peretele din fund, descoperi o țintă de tir ciuruită de o sumedenie de gloanțe. Ajungeai la ea pe o cărăruie croită printr-un talmeș-balmeș fantastic de calabalîcuri rămase de la vechile programe și păstrate acolo pentru o utilizare ipotetică.

De jur-împrejurul țintei, zăceau risipite cartușe mici de alamă.

Locotenentul ridică unul și se uită la el întunecat. Pe portar, care tăcuse pînă atunci, îl apucă limbarița:

— Unde te uiți, dai de porcării dintr-astea, domnule comisar! Cum aveau o clipă de răgaz, fetele veneau fuga încoace. Se dădeau în vînt după tir.

— Trag concluzia că, de fapt, toate se pricep să mînuiască pistolul?

— Ba bine că nu! Krameš le-a instruit pe toate. Din cînd în cînd, organizau adevărate concursuri de tir.

— Și trag bine domnișoarele?

— Unele, da. Cea mai bună ar fi, cică, domnișoara Pešková, urmată de Dvořáková, Sikorská... trăgea foarte bine chiar și biata domnișoară Ester. Știți, fetele se întreceau care mai de care să intre în grațiile craiului ăluia. Dar mie, domnule comisar, nu mi-a plăcut niciodată tipul. Are o mutră suspectă, nu m-ar mira de fel ca el să-i fi venit de hac domnișoarei Ester...

— Mulțumesc pentru părere, zise scurt locotenentul Borůvka, după care își completă fraza pe un ton mai degrabă furios... Dar păstrează-ți-o pentru dumneata. E o tîmpenie.

Și ieși cu pași apăsați din magazia de recuzite; în urma lui, portarul bîiigui deconcertat:

— Să mă fi înșelat oare?!

Continuindu-și ancheta, locotenentul luă loc pe canapeaua de pluș, în stil *Sécession*, dintr-o nișă de după colțul culoarului care ducea la sala de dușuri. În fața lui, puțin într-o parte, o brunetă îmbrăcată într-un taior de import se schimba nervoasă de pe un picior pe altul.

— Cînd ați ieșit din sala de dușuri, domnișoară Sikorská, o întrebă criminalistul, ați văzut pe cineva pe culoar?

Bruneta clipi.

— Da.

— Pe cine?

— Pe domnul Tossi.

— Ce făcea?

— Nimic. Stătea aici, în colț. Cînd am trecut pe lîngă el, m-a salutat.

— Vă cunoașteți?

— Da.

— De unde?

— Venea des la teatru s-o ia pe Ester, spuse bruneta. În lumina artificială a culoarului, taiorul de import sclipea ca sub reflectoarele rampei. Coborînd de la decolteu la vale, ochii locotenentului stăruiră, visători, pe coapsele frumoase, poleite parcă în argint. Își impuse să se stăpînească.

— Și cînd v-ați întors cu prosopul la dușuri, domnul Tossi mai stătea acolo?

— Nu mai stătea în colț... Umbla de colo-colo pe culoar...

— Direcția, totuși... o îndemnă locotenentul.

Fata îl privi în ochi.

— Dinspre... dinspre sala de dușuri.

— Da, mormăi el. Vă mulțumesc, domnișoară. V-aș ruga sa mai rămîneți cîtva timp în cabină.

— Așa că, atunci cînd ați alergat cu domnișoara Sikorská spre ușa sălii de dușuri, l-ați văzut amîndoi pe domnul Tossi?

— Da, l-am văzut. Portarul dădu din cap. Ședea unde stați dumneavoastră acum, în colțul ăsta, pe canapea, și s-a ridicat cînd am trecut în fugă pe lîngă el. Pe urmă, după ce am încuiat fetele înăuntru, m-a întrebat ce s-a întîmplat...

— Și dumneata ce i-ai spus?

— Că cineva a împușcat-o pe domnișoara Ester... Portarul făcu, deodată, o mutră lungă. Fir-ar să fie, nu trebuia să-i fi spus, nu-i așa?

— Cum a reacționat domnul Tossi?

— Cum a reacționat?... Portarul, făcîndu-se că se gîndește intens, aruncă o privire furișă spre locotenent și, pricepînd că indiscreția sa față de Tossi nu-i va atrage o nouă dojană, izbucni, plin de zel: Păi... ei drăcie! zău dac-am băgat de seamă!...

— Iar după aceea te-ai dus să ne telefonezi nouă?

— Exact!

— Unde se afla domnul Tossi cînd te-ai întors?

Portarul făcu ochii mari. Căscă gura, uluit.

— Dumnezeule, exclamă. Ca să vezi! Nu mai era acolo! Se evaporase!

— Înțelegeți, trebuie să respectăm regulile, tovarășe director... zise locotenentul Borůvka. După repetiția generală, v-ați dus sus, la club. Dar noi am aflat că în momentul crimei nu erați acolo.

Bărbatul așezat pe canapea, într-o poziție oarecum în diagonală față de locotenent, își trecu nervos un deget pe sub guler.

— Explicația e penibilă, dar... eram la toaletă. Probabil că nu-i un alibi prea grozav.

— Dacă ați fost singur, nici măcar nu-i un alibi, zise mohorît locotenentul Borůvka.

— Din păcate, am fost singur... Directorul Mára îndreptă o privire nesigură spre bătrînul criminalist și lăsă îndată ochii în jos. Cum locotenentul tăcea, Mára scoase batista și își suflă nasul. E groaznic! făcu el. O artistă atît de tînără și de talentată!... Cine a putut să facă una ca asta? După cîte știu, toată lumea o iubea...

— Inclusiv dumneavoastră?

— Eu? Firește. Era o tovarășă foarte drăguță.

— Îi spuneați *tovarășă*?...

— Păi, nu... bineînțeles. Îi spuneam pe numele mic.

— A fost... hm... Locotenentul tuși și rosti cu un soi de tristețe molcomă în glas: Iubita dumneavoastră?

— Iubită? Îmi pare rău! Cine v-a spus așa ceva?

— Se vorbește prin teatru... Se zice că de aceea i s-a și încredințat rolul principal.

— Ce calomnie! sări ca ars Mára, dar se calmă numaidecît. Păi... rolul principal nu l-a căpătat fiindcă ar fi fost... E ridicol! Sînt om însurat, am și copii... Rolul i s-a încredințat în urma avizului maestrului coregraf. De cîteva ori... de cîteva ori am invitat-o la cină, probabil de aici s-au iscat zvonurile.

Locotenentul Borůvka aplecă fruntea și se uită pe sub sprîncene la director.

— Domnișoara Zdárská a fost și dînsa prietena dumneavoastră?

— Zdárská! O, încă o calomnie!

— Dar domnișoara Sikorská?

— Dumneavoastră dați crezare acestor... acestor... domnule locotenent?! Mára aplică, peste vesta elegant croită, în dreptul inimii, mîna sa împodobită de un inel scump. Despre toți directorii de teatre se spune că au iubite în trupă. Pentru Sikorská, de pildă, am intervenit ca să i se dea un rol într-un film. E de-ajuns ca directorul să-i facă cuiva un serviciu, ca să se și răspîndească fel de fel de născociri urîte...

— Omenește vorbind, eu v-aș fi înțeles, spuse bătrînul criminalist întunecîndu-se. Între atîtea fete frumoase... Se întrerupse brusc și privi în jur cu un soi de disperare. Grozav ce-aș bea o cafea!

Mára sări ca împins de un resort.

— Dacă îmi permiteți... v-aș oferi una sus, la mine în birou!

Locotenentul se ridică.

— Vă mulțumesc. Am putea face, la cafea, o mică confruntare. Pavele! se întoarse el spre Málek. Roagă-le pe domnișoarele Pešková, Zdárská și Sikorská, pe domnul... pe trăgătorul acela, pe recuzitor și pe portar să vină cu noi. Și pe domnul regizor. Ceilalți pot să plece acasă...

— Fir-ar să fie! înjură portarul. Iar a lăsat cineva liftul deschis la etajul șapte!

Grupul convocat de locotenentul Borůvka stătea în fața ușii liftului, despărțită de culoar printr-un grilaj ornamentat, în stil *Sécession*, deasupra căruia, trona statueta hidoasă a unui amoraș de fontă. Liftul era plasat la mijlocul culoarului, chiar lîngă scară.

— V-aș ruga să mergem pe jos, tovarăși, zise Mára.

Locotenentul Borůvka se posomorî.

— La ce etaj e biroul dumneavoastră?

— La șase.

— Hm. Undeva mai jos nu putem căpăta o cafea?

— Tovarășe director, interveni portarul, ce-ar fi să mă reped după cheia de la liftul de serviciu?

— Bună idee, zise Mára. Dă fuga!

Portarul o tuli pe scări în sus și se făcu nevăzut.

— Pe domnul Tossi nu l-ați găsit încă? se adresă locotenentul Borůvka sergentului-major-șef Šinták.

Šinták ciocni călcîiele.

— Încă nu, tovarășe locotenent. Dar nimeni nu l-a văzut părăsind clădirea.

— Da, numai că sus există un pasaj, îl întrerupse Málek, și clădirea are, aproape la fiecare etaj, legături cu imobilele vecine. Nu e o problemă să dispari de aici.

— Hm, mormăi locotenentul Borůvka. Privi spre cotul culoarului, unde tocmai atunci apăruse un grup de

dansatoare. Fetele se dichisiseră între timp și, aflînd că locotenentul le-o permite, părăsiseră în sfîrșit cabina. Dar nu prea le venea să plece din teatru. Dînd cu ochii de locotenent, se opriră toate locului.

Portarul cobora în goană scările, cu cheia în mînă.

— Am sosit, putem merge. Liftul de serviciu e în fund, după colț, de partea cealaltă, tovarășe comisar. După cabina bărbaților.

Locotenentul o luă înainte, și după el întreg grupul. Portarul țopăia pe lîngă el, căutînd să se arate cît mai îndatoritor.

— Știți, liftul e încuiat, explică portarul, asta pentru că... Dar în clipa aceea se stinse lumina și culoarul subteran se scufundă într-un întuneric deplin, țipetele fetelor sfîșiară bezna; atmosfera crimei era încă prea vie, și întunericul brusc le speriase.

— Zahálka, răsună, înfuriată, vocea baritonală a directorului Mára. Ce-i por... ce-i debandada asta?

— Probabil un scurt-circuit, domnule director. Alerg! se auzi, din tenebre, glasul portarului.

Țipetele fetelor se mai domoliră. Cu atît mai clar răsună deodată răcnetul de durere al directorului Mára, urmat imediat de țipătul îngrozit al uneia dintre fete.

Panica se stîrni din nou.

Un con de lumină brăzdă întunericul.

Sergentul-major-șef Šinták, care pescuise anevoie din geanta de serviciu o lanternă, trecu repede raza de lumină de-a lungul culoarului, și chipurile înspăimîntate se înfățișară vederii unul după altul, fiecare pentru o secundă, aidoma unui cortegiu de spectre. Lumina se opri pe trupul lungit la pămînt al directorului Mára. Din tîmpla acestuia șiroia sîngele. De lîngă el, se ridică Alena Pešková și, ceva mai încolo, de lîngă

grilajul liftului și foarte aproape de piciorul scării, se ridică și Jana Sikorská.

— Vreun mizerabil a răsucit comutatorul, care e acolo după colț...

Locotenentul Borůvka își opri privirea asupra celor două fete, care se scuturau și își aranjau fustele.

— S-a ciocnit cineva de mine! zise Alena.

— Și de mine s-a ciocnit. M-a împins în grilaj, zise și Jana Sikorská, frecîndu-și cotul.

— N-ați auzit pași? întreba Alena. Mi s-a părut că cineva a luat-o la goană pe scări în sus.

Málek și Šinták se repeziră spre scară. Dispărură, și în culoarul unde acum aproape că nu mai sufla nimeni se auzi clar tropăitul pașilor lor pe trepte. Apoi, tropăitul se stinse și, după cîteva minute de tăcere, răsunară niște glasuri nedeslușite. Unul din ele, în orice caz, protesta. Din nou tropăituri, același glas, care continua să protesteze. În sus, deasupra grilajului cu ornamente al liftului, apăru capul lui Málek.

— Josef, am pus mîna pe Tossi!

O clipă mai tîrziu, apăru un alt cap, mult mai negru, decupat parcă dintr-un cadru de film italian.

Se aplecă în jos, spre locotenent, făcu o schimă și rosti:

— Buona sera!

Locotenentul Borůvka se uita posomorît la bărbatul smead, elegant și chipeș, cu ochi scăpărători, care ședea pe marginea canapelei de pluș și gesticula.

— Eu nu am stinso lumina! Cum veneam pe scara jos, lumina stinsa. Ea singura. Completamente fara mine!

Locotenentul aprobă din cap.

— De ce ați fugit cînd ați aflat ce s-a petrecut la dușuri?

— Pentru ca am simțit în corpo asta – cum se zice... groza, frica. Mi-a trecuto prin cap că voi fi suspeto.

— Dacă-i așa, de ce v-ați întors?

— Pentru ca mi-a trecuto prin cap ca daca pleco, voi fi cel mai suspeto. A fost a mea iubita!

Pe frumoasa frunte tuciurie a domnului Tossi se prelinse o picătură limpede de sudoare.

— Și care erau de fapt relațiile dintre dumneavoastră? întrebă locotenentul.

— Eu iubeam pe Ester... Tossi își înfipse degetul arătător în piept, apoi și-l îndreptă în sus, spre infinit. Ester iubea pe mine. Amor nostru amor mare, pana dincolo de mormant. Eu acum nefericit pana la mormant...

— Pai, îi stăvili elanul locotenentul Borůvka, am aflat că domnișoara Nakoncová se despărțise de dumneavoastră.

— De mine? Despărțita? *Non è vero!** Eram ca doi turturici... asta: turturele!

— Serios?

Tossi ridică brațul în chip de jurămînt.

— Domnule *tenente*†! Eu nu omorît-o!

— Nu-i vorba de asta... rosti tărăgănat locotenentul și făcu cîțiva pași pînă la ușa cabinei. Domnișoară Pešková, veniți o clipă.

Blonda, îmbrăcată într-un fîș cam șifonat, intră în încăpere și se uită cu respect la Tossi.

— Fiți atît de bună și repetați ce i-a spus domnișoara Ester domnului Tossi la telefon.

— Gelozia ta stupidă a început să mă calce pe nervi, strigă fata, ca și cum ar fi declamat o tiradă pe scenă. Dacă nu ai încredere în mine, atunci adio. *Adieu!*

---

* Nu e adevărat. (ital.)

† Locotenent. (ital).

Bărbatul cel ferches sări în sus, de parc-ar fi fost catapultat de pe canapeaua de pluș.

— Domnișora Pešková! Asta e o minciuna! O enorma minciuna, domnișora Pešková!

— Au auzit și celelalte. Pot să confirme...

Confirmară, pe rînd, și celelalte fete.

— Dar nu e adevărat, domnișora Zdárská! Ați auzit prost! încercă Tossi să se mențină pe poziție, și cînd Sikorská declară că aproape toate fetele care se aflau în cabină auziseră, izbucni: Jana! Cum poți spune așa minciuna mare! A fost numai asta, tachineria. Cum ziceți voi – nu e iubita cine... asta! cine iubește, tachinează!

— Un moment! Locotenentul Borůvka îi puse mîna pe umăr, și Tossi încremeni; dar numai pentru o secundă. Dumneavoastră afirmați că, tot timpul cît ați așteptat-o pe domnișoara Ester, ați stat aici, pe canapea. Și că în afară de domnișoara Sikorská, nimeni n-a intrat, nici n-a ieșit din sala de dușuri.

— Absolutamente nimeni! confirmă hotărît italianul.

Locotenentul se întoarse spre bruneta în taior de import. Zise:

— Repetați, vă rog, ce ați văzut din momentul cînd ați ieșit din sala de dușuri și pînă cînd ați intrat în cabină – și pe urmă, cînd v-ați întors la dușuri.

— Vorbiți mai raro, nu înțeleg, zise Tossi.

— Întrebarea am adresat-o domnișoarei Sikorská, zise rece locotenentul.

Bruneta îl măsură cu dușmănie pe Tossi și spuse cu un calm perfect:

— Cînd am ieșit pe culoar din sala de dușuri, domnul Tossi se afla acolo, în colț, și m-a salutat.

Tossi aprobă mulțumit din cap.

— Dar dumneavoastră spuneți că ședeați aici, remarcă criminalistul.

— Come lipit! spuse Tossi categoric, apoi, dîndu-și seama de capcană, tresări. Adică nu! N-am stato totdeauna aici! Eram nervoso. Am plimbat coridoro aici-acolo, acolo-aici!

— Prin urmare ședeați sau mergeați? se răsti la el locotenentul.

— Momento ședeam, momento mergeam, strigă Tossi disperat. Cuando ședeam, ședeam come lipit, cuando mergeam, mergeam come nebun!

— Și după ce ați salutat-o pe domnișoara Sikorská, v-ați așezat din nou?

— Nu! pe urma m-am plimbato de la ușa la colț și viceversa de la colț la ușa.

Locotenentul îi făcu un semn brunetei în taior din import.

— Unde se găsea domnul Tossi cînd v-ați întors la dușuri?

— Domnul Tossi venea cu pași grăbiți pe culoar, din direcția dușurilor, declară ea fără nicio ezitare.

— Nu grăbit! se apără, prompt și aproape strigînd, Tossi. Nu grăbit, Jana! Lentamente. Pas con pas, pas con pas!

Sikorká ridică din umeri.

— Mie așa mi s-a părut...

— Eu mergo totdeuna repede! Cuando eu mergo lentamente, este ca atunci cuando altul merge repede!

— Bine, bine... zise locotenentul Borůvka cu un glas de înmormîntare. N-o să ne certăm acum din cauza vitezei reali... relavi... relative a umbletului dumneavoastră. Reținem în schimb că veneați dinspre dușuri...

— E justo, confirmă Tossi. Nu e justo ca repede! E justo ca lentamente. Ca asta... se apucă el să gesticuleze, animale acela mic... *Schneke!*

— Melc, traduse locotenentul Borůvka. Pînă una-alta, vă rugăm să ne urmați.

. . .

— Mára e în afară de orice primejdie... Doctorul Seifert își șterse mîinile de prosopul pătat ici-colo de sînge. Rană superficială. Nu e fractură craniană, cum mă temeam.

— Și arma? Locotenentul Borůvka strînse din pleoape.

— Un obiect cu marginile ascuțite.

Putea să fie patul unui pistol?

— Putea, desigur. Orice obiect metalic.

— Hm, oftă bătrînul criminalist. Numai că Tossi n-are pistol și la nimeni n-a fost găsit vreun obiect cu urme de sînge pe el.

La ora opt seara, cazul continua să constituie pur și simplu o enigmă. Locotenentul Borůvka stătea în biroul său, împreună cu adjutantul Málek; tăceau amîndoi în așteptarea rezultatului cu siguranță neinteresant al autopsiei și expertiza balistică, la fel de neinteresantă; din vreme în vreme, unul sau altul dintre ei se pornea să mediteze cu glas tare.

— Totul îl indică pe Tossi, începu gînditor Málek, lăsînd creionul să-i alunece pe schița ce înfățișa parterul clădirii teatrului, pe care îl desenaseră amîndoi cu puțin în urmă.

— Cel care a tras a intrat la dușuri de afară, pe ușă, iar după crimă a fugit. Nimeni dintre cei din sala de dușuri nu avea armă. Arma n-a putut fi aruncată afară – încăperea respectivă nu are ferestre. Iar Tossi declară că

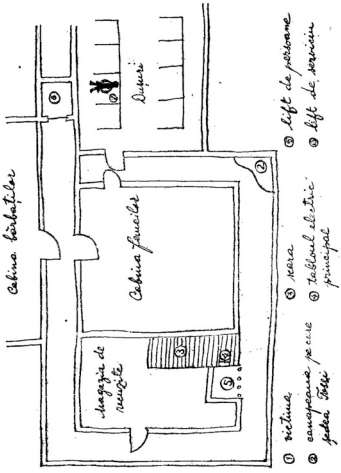

nimeni, în afară de Sikorská, n-a intrat și n-a ieșit din sala de dușuri. Declarația lui e cam bizară, întrucît îl acuză pe el însuși: el e singurul care putea intra neobservat. Așa fiind, de ce a recunoscut că, în momentul critic, se fîțîia pe coridor? Pe de altă parte, e adevărat, nici nu putea să nege, fiindcă l-a văzut Sikorská.

— Ba putea. Declarației sale nu-i puteam opune decît mărturia ei, la fel de necontrolabilă, observă locotenentul. În plus, el, care a fugit, s-a întors ulterior. Îți închipui că a făcut-o pentru ca din gelozie, să zicem, să-l ucidă pe Mára sub ochii a cel puțin zece martori?

Málek nu zise nimic, dar fantezia sa lucra intens, dovadă că peste numai o clipă glasul lui se făcu auzit din nou:

— E posibil ca mobilul să nu fie gelozia... Sau nu numai gelozia. Poate că Mára știe mai multe decît declară, și Tossi știe că Mára știe...

— Te rog, Pavel, făcu locotenentul Borůvka obosit, vezi să n-ajungi pînă la urmă la concluzia că avem de-a face cu un caz de spionaj. Știi că nu-mi plac chestiile astea...

— Nu la asta mă gîndeam, spuse repede Málek. Voiam să spun că geloșii nu raționează prea logic, în schimb sînt capabili de orice. Nu mă gîndesc la spionaj, adăugă el grăbit, ci la un act necontrolat.

Sună telefonul. Locotenentul Borůvka ridică receptorul și, pe dată, cu o mină chinuită, începu să se foiască pe scaun.

— Da, Lucinko, rosti el cu o voce surprinzător de mieroasă, în timp ce pe fața sa, tristă de obicei, se așternu o expresie foarte aproape de cea mai pură disperare. În receptor se auzea un ciripit strident. Málek se strîmbă. Ca și toți ceilalți subalterni ai locotenentului, cunoștea și el prea bine glasul doamnei Borůvková.

— Păi, am un caz, Lucinko, nu pricepi? zise dulce locotenentul Borůvka și apoi, încă vreo cinci minute, continuă convorbirea pe același ton siropos, molîu și ușor dezlînat. Ce vorbești? Un patru? se miră el la un moment dat. Dă-mi-o, te rog, la telefon! Locul expresiei de disperare îl luă pe chipul locotenentului una, prea puțin convingătoare, de părinte încruntat, aspru și sever. Ce-am auzit, Zuzanko, zise el și amuți, căci urmă un alt ciripit, și mai pițigăiat și cu un debit verbal parcă și rapid. Bine, bine... Nu e rău de loc că domnul profesor Lavecký e exigent! Mai mult nu izbuti să spună și fu nevoit să asculte din nou. Ce-ai zis? La Tonda Spaček? La parașutistul ăla? Păi, n-a luat insuficient la matematică? Zici că acuma învață? Măcar de-ar fi așa! Și iar trebui să asculte, pentru ca în cele din urmă, firește, să-i acorde fetei permisiunea de a se duce, cu tema de la algebră, din cale-afară de grea, la tînărul caracterizat cu atîta dispreț drept „parașutist", s-o ajute acesta. Telefonul fu luat din nou în primire de glasul doamnei Borůvková, și după ce își asigură

consoarta de un număr incalculabil de ori că se va întoarce acasă de îndată ce îi va fi cu putință, locotenentul reuși în sfîrșit, după douăzeci și două de minute în cap – adjutantul, din pură răutate, cronometrase – să încheie convorbirea. Se lăsă pe spătarul scaunului și își șterse fruntea cu batista.

— Pavele, dușul tot nu funcționează, nu-i așa?

— Nu. Am fost trecuți în planul de reparații pe trimestrul viitor.

— Atunci, mă reped pînă alături, la baia publică, zise criminalistul, care era epuizat. Nu-mi mai funcționează capul.

La baia publică de lîngă circa de miliție era înghesuială. La vederea mulțimii care își aștepta rîndul, locotenentul Borůvka fu apucat de o criză de melancolie, și încercarea unei fete frumoase, zvelte, elegant îmbrăcată, pe cap cu o pălărioară nostimă perfect asortată la taior, de a intra în vorbă cu el, printr-o cochetărie de-a dreptul bătătoare la ochi, îi strică și mai rău dispoziția.

Cel puțin așa i se părea, că fusese din partea ei o tentativă de a cocheta. De cum îl văzuse, fata dăduse din cap și zîmbise drăgălaș. Chipul mohorît al locotenentului rămînînd rece ca gheața, zîmbetul fetei devenise nesigur; în cele din urmă, se cufundă avidă în lectura unei reviste feminine, ținută însă cu capul în jos.

Dar și locotenentul parcă își pierdu din siguranță. De ani și ani de zile, nu mai constituise obiect de atenție pentru frumoasele necunoscute și, în plus, avea sentimentul că o mai văzuse undeva pe cochetă. Începu să se uite cu coada ochiului la ea, dar fiindcă îi întîlni de cîteva ori privirea discretă, urmată de fiecare dată de un zîmbet suav, abia schițat, renunță.

Neliniștea însă nu și-o putu ține în frîu; încercă să-și

ordoneze în minte elementele cazului dansatoarei ucise, dar, în locul lor, revenea insistent în cercul gîndurilor sale mutrișoara încîntătoare a fetei cochete, care stătea în fața lui și citea revista, întoarsă cu capul în jos. E de presupus că tocmai această nelinişte ieșită din comun a stat la baza comportării sale cît se poate de bizare de mai tîrziu, din cabină.

Își scoase pălăria, lărgi nodul la cravată și privi îngîndurat spre peretele alb, îndărătul căruia, în cabina vecină, se auzea clipocitul apei. Acolo, de bună seamă, în clipa aceea, se despuia de veșminte fata aceea necunoscută și cunoscută totodată; constatarea din urmă locotenentul o făcuse fulgerător, atunci cînd, amîndoi deodată, deschiseseră ușile celor două cabine alăturate și fata, printr-un nou zîmbet, făcuse o ultimă încercare de a intra cu el în vorbă.

Peretele era din material plastic; tot privindu-l îngîndurat, locotenentul observă deodată o licărire pe suprafața lucie. Se apropie și constată că o mînă necunoscută sfredelise în panoul acela – probabil de curînd – o găurică, cu un anume scop bine determinat.

Lucruri dintr-acestea se întîmplă frecvent în băile publice. Ceea ce nu se întîmplă însă e ca un locotenent de miliție, criminalist cu o reputație dintre cele mai solide și tată al unei fete la vîrsta adolescenței, să folosească o asemenea gaură exact în scopul pentru care a fost sfredelită.

Și totuși, chiar asta și făcu locotenentul Borůvka.

Într-un nor de aburi, se iviră contururile, foarte plăcute la vedere, ale corpului fetei, de pe care apa se prelingea în șuvoaie. Locotenentul Borůvka studie contururile acelea, de la genunchi, care răsăreau deasupra marginilor căzii, în sus, pe linia moale a coapselor și de-a lungul curbei grațioase a spatelui, pînă la ceafă. Fata își spăla părul sub duș. Ținea capul aplecat spre piept, și silueta de lebădă a gîtului lung,

plin de feminitate, îi dădea un aspect impecabil sub raport estetic.

Fruntea locotenentului se acoperi cu broboane de sudoare și gura i se întredeschise într-un chip hidos, chiar trivial, s-ar putea spune.

Dar asta nu fiindcă recunoscuse, în fine, în cocheta despuiată din cabina alăturată imaginea în civil, imaginea naturală, mai exact, a noii lucrătoare de miliție, cunoscută de el în halat de pînză și de al cărei spirit de observație se îndoise el de dimineață. Nu din cauza asta.

Făcu un lucru la care nu te-ai fi așteptat cîtuși de puțin din partea unui criminalist de vîrstă matură.

Scoase din buzunarul pantalonilor un pix cu mină moale și mîzgăli iute pe peretele alb al cabinei două desene care, cu toată bunăvoința, nu puteau fi considerate altfel decît cel puțin deocheate.

Unul reprezenta, într-un mod destul de primitiv, o fată goală, stînd în poziția de drepți, ca un soldat la raport. Prin cap, la înălțimea cefei, trecea orizontal o săgeată, al cărei vîrf ieșea prin gură.

Al doilea desen, la fel de primitiv și acesta, reprezenta tot o fată goală și tot stînd drepți, dar cu capul plecat spre piept, cu un gît lung ca de lebădă. Prin ceafă și gură trecea de asemenea o săgeată, dar îndreptată oblic de sus în jos.

Criminalistul mai stătu să privească o clipă aceste desene oarecum compromițătoare pentru reputația sa. Apoi, ca în transă, își puse pălăria și ieși valvîrtej.

Mai alerga încă pe culoar, cînd îl ajunse din urmă glasul furios al băieșiței, care tocmai intrase în cabina eliberată.

Dar locotenentul Borůvka nici n-o luă în seamă.

. . .

Nu se opri decît la poarta teatrului „Odeon”, unde spectacolul de seară se apropia de sfîrșit. Dădu peste portarul de noapte, pe care nu-l cunoștea.

— Cheia de la lift, îi spuse scurt.

— Liftul nu e încuiat, tovarășe maior.

— Vreau să spun, de la liftul de serviciu; cel care se încuie de obicei.

Portarul îi aruncă o privire bănuitoare, luă din cîrligul de lîngă ferestruică o cheie și i-o întinse.

— Să merg cu dumneavoastră? întrebă.

— Nu-i nevoie, se răsti locotenentul și se îndreptă cu pași mari spre lift, de cealaltă parte a vestibulului.

Avînd în vedere dimensiunile sale, extinse mai mult pe orizontală, locotenentului îi repugna să umble pe jos, mai cu seamă pe scări. De aceea, și acum, ca să coboare un etaj, din vestibulul de la parter pînă în coridorul de la subsol, folosi tot liftul.

Merita cu prisosință s-o facă.

Căci aproximativ cinci secunde mai tîrziu, cînd liftul se opri jos, la subsol, locotenentul observă că, prin ușa de sticlă, îl privește un amoraș de fontă care trona deasupra grilajului ornamentat al ușii exterioare a liftului. Împotriva tuturor regulilor, amorașul era întors cu fața spre interiorul liftului. Locotenentul deschise ușa de sticlă și întinse mîna spre statueta de fontă. Obiectul se clătina. Îl apucă, și statueta se lăsă scoasă cu ușurință din pivotul tocit. Locotenentul se uită îndelung la amorașul ruginit pe care îl ținea în palmă și oftă adînc.

Capul amorașului avea, pe ceafă, o pată întunecată. Locotenentul Borůvka rîcîi cu unghia o bucățică din pata aceea și privirea sa experimentată se convinse numaidecît că are de-a face cu sînge închegat.

Așeză cu grijă figurina la locul ei, pe pivotul instabil, și

porni înainte pe culoar, spre ușa de la cabina fetelor. Era descuiată. Traversă cabina și apăsă pe clanță. Dar ușa aceea era încuiată.

Se uită deconcertat prin încăpere și întîlni privirea bănuitoare a unei femei mai în vîrstă, îmbrăcată într-un halat lucios, care tocmai intra, cărînd în brațe un maldăr de costume de mătase.

— Locotenentul Borůvka, își declină calitatea criminalistul. N-aveți cheia de la ușa asta?

Femeia îl măsură cu o privire de fel binevoitoare, trînti costumele pe cea mai apropiată dintre măsuțele de toaletă și, fără să spună o vorbă, luă dintr-un cui bătut în perete o cheie mare.

— Poftim, mîrîi ea. Ușa se încuie fiindcă vizavi e cabina bărbaților și, mai demult, intrau băieții aici.

De undeva de sus, răsună ecoul unor aplauze, apoi se auzi zgomot de glasuri învălmășite, urmat de un tropăit de picioruşe femeiești pe scări. Spectacolul se terminase. Locotenentul descuie ușa și, înainte s-o tragă în urma lui, mai apucă să vadă cum prima dansatoare – într-un costum mai mult decît sumar – dă buzna în cabină, cu întregul cîrd de fete în spatele ei. Încuie ușa, băgă cheia în buzunar și privi de jur-împrejur. Chiar în fața sa, văzu altă ușă, cu o plăcuță pe care scria: „Cabină – bărbați". La dreapta, pe peretele din față al coridorului fără ferestre, se afla ușa de la liftul de serviciu.

De după cotul coridorului apărură trei bărbați în tricouri albe. Locotenentul se întoarse spre ușa liftului și duse mîna la buzunar. Găsi două chei și le scoase pe amîndouă. Tresări mirat. Avea în palmă două chei care, cel puțin ca mărime, erau identice. Le cercetă cu atenție, întîi pe una, apoi pe cealaltă, și încercă să descuie liftul cu una dintre ele. Se potrivea. Dar locotenentul nu intră în lift. Îl încuie la loc și încercă a doua cheie.

Se potrivea și ea.

Locotenentul gemu abia auzit. De data asta, nu mai încuie. Sări în lift și închise ușa după el.

Încruntat, stătu o clipă să chibzuiască, apoi se apucă să cerceteze interiorul cabinei. Era o instalație primitivă, demodată – o simplă podea de scînduri prevăzută cu o balustradă de lemn, care îi ajungea celui dinăuntru abia pînă la înălțimea taliei. Întreaga cabină atîrna pe patru tije metalice, cu un plafon de asemenea din scînduri. N-avea nici măcar butoane. Pornea și se oprea cu ajutorul unei manivele. Un obiect antic. Avea un singur avantaj: putea fi oprit oriunde între etaje.

Locotenentul Borůvka privi mohorît pereții zgîriați ai puțului, vizibili, deasupra balustradei joase, din toate trei părțile. De dincolo de ușa închisă, se auzea zgomot de pași, iar ecoul mai aducea, de sus, din vreme în vreme, și cîte un val de aplauze. Locotenentul oftă și apucă manivela. Liftul se urni încet din loc.

Pereții scorojiți ai puțului se deplasau încet în jos, în timp ce cabina deschisă, purtîndu-l pe bătrînul criminalist, se ridica spre etajele superioare; din loc în loc, în tencuiala străveche a puțului erau scrijelite, cine știa de cînd, inscripții și desene obscene, din categoria celor pe care locotenentul însuși le executase, cu o jumătate de ceas în urmă, pe peretele băii publice. Locotenentul Borůvka nu le trecu cu vederea, ci studie cu atenție fiecare desen.

Și deodată, ca și cum s-ar fi speriat de ceva, apucă iute manivela și opri liftul. Răsuci cu grijă manivela în sens opus și cabina porni să coboare încet.

O opri din nou aproape imediat. În peretele puțului, la dreapta lui, se căsca o deschidere circulară, cu un diametru de vreo jumătate de metru, zăbrelită, în fund, de lamele de tablă orizontale, ce aduceau cu niște zale. Pesemne că acolo fusese

instalată cîndva elicea unui ventilator, din care nu mai rămăsese însă decît scheletul, rupt și acesta. Astfel, deschiderea era goală.

Goală, cu excepția unui mic cartuș de alamă, care se strecurase într-o mică bortă a prichiciului de cărămidă.

Locotenentul Borůvka, cu mîna înfășurată în batistă, îl apucă cu toată grija. Era un cartuș identic cu cel pe care, în cursul după-amiezii, îl ținuse în batista sa Málek.

Apoi se aplecă spre deschiderea circulară din perete și dădu la o parte una din lamelele metalice. În fața ochilor lui se ivi – văzută de sus – priveliștea, întru totul picantă, a șirului de cabine de duș, în care dansatoarele, chiar în clipa aceea, se spălau de zor; siluetele lor se profilau de după perdelele de plastic, iar deasupra perdelelor le răsăreau căpșoarele blonde sau brune.

Dar cu toate că locotenentul se uita țintă la trupurile acelea goale, fața sa, acum, era departe de a avea o expresie obscenă. Dimpotrivă, în ochi îi mocnea o nemărginită tristețe.

Dădu drumul lamelei și, oftînd jalnic, se așeză pe bancheta liftului, dus pe gînduri.

Deodată, sări ca ars, se aplecă peste balustrada cabinei și începu să pipăie cu palma plafonul de scînduri.

O expresie de adevărată disperare îi inundă fața.

Trase încet mîna îndărăt; în palma murdară, ținea un revolver negru de calibrul 7,65.

— Eu nu știu de ce se încuie liftul, zise portarul de noapte. Ăsta-i ordinul. Pesemne ca să nu se producă vreun accident. E o rablă. Dar sigur nu știu. Sînt nou aici.

— Domnul Zahálka are telefon acasă? întrebă nerăbdător locotenentul Borůvka.

— Are. Fiul lui e medic, și...

— Dă-mi numărul! Locotenentul strecură mîna prin deschizătura ferăstruicii cabinei și trase spre el aparatul. Ce număr are?

Portarul i-l spuse.

Multă vreme, nu răspunse nimeni. Prin fața cabinei începură să se perinde fetele din balet. Cele mai multe erau așteptate de tineri care de care mai spilcuiți. Locotenentul Borůvka, cu receptorul lipit de ureche, le petrecea din priviri.

În sfîrșit, o voce somnoroasă răspunse în aparat.

— Tovarășul Zahálka? întrebă locotenentul, și cînd vocea somnoroasă confirmă, continuă: Mai ții minte, tovarășe Zahálka, astăzi, cînd mergeam spre liftul de serviciu, înainte de a se stinge lumina, voiai să-mi spui ceva. Cred că ceva în legătură cu liftul. De ce trebuie încuiat, sau ceva de soiul ăsta...

— Da, da, aveți dreptate, rosti glasul de la celălalt capăt al firului, și n-am mai apucat să vă spun, nu-i așa? Păi da, că pe urmă a fost lovit tovarășul director, și-n zăpăceala aia, am uitat cu totul...

— Spune-mi acum, zise criminalistul, și vocea îi tremură ușor, abia perceptibil.

— Păi uitați cum a fost, zise portarul și se apucă să povestească. Locotenentul tăcea și asculta. Din priviri, urmărea fetele zvelte, una mai drăguță decît alta, care se perindau pe lîngă el venind dinspre scara de la subsol, îl salutau cu deferență pe portar, își opreau curioase privirile asupra locotenentului și apoi, cînd se apropiau cu pași mici de amorezii lor, își întipăreau pe obraz cîte un zîmbet dulce. Locotenentul stătea în picioare, singur, uitat parcă de toată lumea, și pe măsură ce asista la acea paradă de frumuseți aproape ireale îl năpădea o tristețe din ce în ce mai grea.

Între timp portarul își continua relatarea:

— Era angajat la noi un asistent de regie, știți, unul Nováček, un băiat cu fața plină de coșuri, și eu am băgat de seamă că, seară de seară, după spectacol, băiatul ăsta se duce undeva cu liftul de serviciu. Mă miram de ce nu-l folosește pe celălalt, mai comod, cel de persoane, și într-o bună zi, mi-a trecut prin cap: oare cu ce îl deschide, că doar cheia eu o păstrez? Așa că m-am pus cu ochii pe el și n-o să credeți, tovarășe comisar. Deschidea liftul cu cheia de la cabina bărbaților. Am încercat pe urmă și eu, și amîndouă cheile erau exact la fel!

— De la cabina bărbaților? se miră locotenentul.

— Da, coborî glasul, cu subînțeles, portarul. Și cum vă spuneam, m-am tot întrebat ce caută el acolo, așa că odată, cînd Nováček avea gripă, am urcat și eu cu liftul de serviciu și, ce să vedeți, tovarășe comisar, dintr-un loc, prin gaura ventilatorului, se vedeau... Portarul se întrerupse brusc, icni, după care strigă atît de tare, încît membrana aparatului zbîrnîi: Doamne, Dumnezeule!

— Știu, rosti mohorît locotenentul Borůvka. Dușurile pentru fete. Cine mai știa de chestia asta? Încearcă să-ți amintești.

— Doamne, Dumnezeule! repetă portarul, care apoi păru totuși să se mai calmeze. Păi, nimeni. Adică, după o vreme, a aflat toată lumea... Eu n-am spus nimănui, doar tovarășului director, și dumnealui a poruncit să schimbăm broasca. Se-nțelege că pînă la urmă toți au băgat de seamă – ba eu am avut și o idee, hai să economisim o broască, mi-am zis. Am pus broasca de la cabina bărbaților la cea a femeilor și invers. Las să se ducă fetele să se uite unele la altele, dacă așa poftesc, nu? Portarul chicoti. Tovarășul director a fost de acord, adăugă el iute. Da, și băiatul ăla, Nováček, a fost dat afară. Nu numai pe chestia asta. Dar se plîngeau fetele de el, că nu le dă pace, și mai punea mîna pe cîte-un lucru străin...

Locotenentul încetase să-l mai asculte. Un nor de tristețe i se așternuse peste față, făcîndu-l să semene iarăși cu un Saint-Bernard pradă unei crize de melancolie. Prin dreptul cabinei portarului se perindau în continuare fetele acelea miraculos de frumoase, grăbind spre viața de noapte a metropolei.

Apăru și una de o frumusețe cu totul deosebită, brunetă, într-un taior alb, cu o broșă mare cu turcoaze la rever. Pe ea însă nu o aștepta nimeni. Locotenentul Borůvka închise telefonul și se arătă în pragul cabinei portarului.

— Domnișoară Sikorská! o strigă el cu glasul coborît. Vreți să veniți puțin cu mine?

Fata rămase țintuită locului, holbă spre el ochii ei negri și mari, se clătină, și cînd criminalistul, care se repezise spre ea, o prinse în brațe, își pierduse cunoștința.

Fie că locotenentul avea guturai, fie că ceea ce picură pe broșa cu turcoaze fusese o lacrimă.

— Luarea revolverului din coșul pentru recuzite nu constituia nicio problemă, îi dictă bătrînul criminalist tinerei funcționare care – din nou în halatul de pînză și cu părul adunat pe creștet într-un coc sever, în concordanță cu exigențele serviciului – bătea la mașină raportul de încheiere a cercetărilor.

— Deducția mea a fost următoarea: s-a tras din liftul de serviciu, prin orificiul gol al ventilatorului. Liftul putea fi descuiat cu cheia de la cabina fetelor, unde, în momentul crimei, se găsea Sikorská. În ce privește mobilul: am observat că Tossi li se adresează tuturor fetelor pe numele lor de familie, adăugînd, reverențios, și „domnișoara cutare”, cu excepția Sikorskái, căreia îi spunea „Jana”. Sikorská, după cum declară Pešková și celelalte, a rupt din proprie inițiativă legătura cu directorul. Dar ce a determinat-o să rupă o

legătură care, pentru ea, prezenta numai avantaje? Dragostea ei pentru un alt bărbat. Așa cum recunoaște ea însăși, s-a îndrăgostit de Tossi. Dar o dată cu angajarea unei noi dansatoare, Ester Nakoncová, s-au produs două evenimente, și anume: pe Nakoncová a plăcut-o directorul și, totodată, și Tossi s-a îndrăgostit de ea și a rupt legăturile cu Sikorská. Așadar, mobilul crimei a fost gelozia. Iar acum, în ce privește tuburile de cartușe: un tub a fost găsit în sala dușurilor, încă unul, de către mine, în orificiul ventilatorului. La locul crimei a fost găsit însă un singur glonte. Explicația este următoarea: Sikorská a vrut să dea impresia că s-a tras din sala de dușuri, de aceea a luat din magazia pentru recuzite un cartuș gol, din grămada de cartușe goale rămase de pe urma excrcițiilor de tir organizate de Krameš, și l-a aruncat, înainte de a ieși din încăpere, la locul crimei. După ce a tras, din cauza tulburării, nu a observat că în ventilator a rămas cartușul glontelui folosit, găsit de mine acolo.

— Aa... nu se mai putu stăpîni funcționara, care încă mai dinainte începuse să se agite pe scaunul ei, iertați-mă, tovarășe locotenent, dar corect se spune: pe care l-am găsit.

— Crezi? întrebă criminalistul stingherit.

— Sînt convinsă, zise fata.

— Atunci: pe care l-am găsit acolo, continuă locotenentul. Împrejurările în care a avut loc crima explică și agresiunea ulterioară asupra directorului Mára, pe culoarul de la subsol. Sikorská, auzind că portarul se apucă să-mi povestească întîmplarea cu asistentul de regie Nováček, s-a speriat, dîndu-și seama că secretele puțului de lift vor fi descoperite de mine...

— Că aș putea să descopăr... sugeră cu glas subțire și timid funcționara.

— Că aș putea să descopăr secretele puțului de lift, și în timp ce portarul era plecat să aducă cheia, a ticluit fulgerător

un plan. A răsucit, fără să fie observată, comutatorul care se află după colț, în dreptul scării, a dibuit pe întuneric figurina de fontă reprezentînd un amoraș – am aflat că aproape toate dansatoarele știau de existența acelei figurine, care le servise în repetate rînduri pentru diverse farse – și a izbit cu el în prima persoană care i-a ieșit în cale, ciocnindu-se, cu totul întîmplător, și de Alena Pešková. Apoi, pe întuneric, sau profitînd de zăpăceala ce s-a produs în urma apariției lui Tossi, a așezat pe dibuite figurina la locul ei pe grilaj – numai că întoarsă. Fata se agită din nou, dar se stăpîni. Toate acestea cu un singur scop, continuă locotenentul. Sikorská n-avea intenția să-l ucidă și pe fostul ei amant, directorul Mára; nu urmărea decît să creeze în felul acesta o stare de spirit haotică și astfel să fie îndepărtată...

— Și astfel să îndepărteze... își luă încă o dată inima-n dinți funcționara.

— Și astfel să îndepărteze, încuviință morocănos locotenentul Borůvka, atenția celor de față de la portarul Zahálka, făcîndu-l și pe acesta să uite de intenția sa de a povesti despre dispoziția direcțiunii relativ la schimbarea – pe scurt, despre faptul că a fost nevoie să fie schimbate broaștele. Stilistic, aranjează dumneata cum vrei.

Locotenentul tăcu și se uită, peste umărul fetei, la foile dactilografiate. Era un raport bun, despre un caz rezolvat. Putea fi mulțumit. Privirea îi căzu apoi pe gîtul lung și frumos al fetei și-și dădu seama că omisese un amănunt, un amănunt de mare importanță pentru descoperirea asasinului. Mai contemplă cîtva timp gîtul de lebădă al fetei și decise că e mai bine să treacă sub tăcere amănuntul respectiv.

Fata termină de bătut ultima frază și îndreptă spre superiorul ei o privire scăpărînd de entuziasm.

— Minunat, minunat, tovarășe locotenent! strigă ea plină de avînt. Ce raționament extraordinar! Parcă se pot compara

cu dumneavoastră Sherlock Holmes și toți detectivii aceia din romane?! Dumneavoastră operați strict științific...

— Eh, tuși criminalistul. Vezi să nu-l nedreptățești pe Sherlock Holmes; pentru vremea lui, a folosit și el metode relativ științifice...

— Desigur, căzu de acord fata. Numai că, de fiecare dată, l-a ajutat o întîmplare sau alta, pe cînd dumneavoastră aveți un sistem. O *metodă* consecventă, riguros științifică!

Locotenentul Borůvka tuși din nou.

O clipă mai tîrziu, intră în birou adjutantul Málek. Observînd roșeața pronunțată din obrajii locotenentului, își închipui că-l deranjase pe integrul criminalist dintr-o activitate care n-avea nimic comun cu serviciul la miliție, activitate, hotărît lucru, absolut incompatibilă cu situația de soț și de părinte al unei fete foarte apropiate de vîrsta măritișului.

De aceea, își ceru jenat scuze și se retrase numaidecît, cu spatele însă.

În adîncul sufletului, încercă o amărăciune fără margini la adresa locotenentului și a fetei, amărăciune care, cu timpul, avea să se preschimbe într-o mînie surdă. Și nimeni nu izbuti vreodată să-l convingă că atunci, în ziua aceea, în biroul locotenentului nimic nu impietase asupra bunului mers al serviciului.

MOARTEA DE PE VÎRFUL JEHLA

Patera se făcu nevăzut după un cot al stîncii, pierzîndu-se în ceața diafană. Bartoš văzu coarda lunecînd peste ochiul de siguranță din clepsidră și încordîndu-i-se pe piept. Un vînticel de toamnă îi mîngîia fruntea transpirată. Printre vîrfurile stîncilor se strecura o ceață rară, aidoma cu fumul unei țigări gigantice.

Auzi apoi glasul lui Patera:

— Gata! Te trag.

Se ridică cu grijă pe traversă, se răsuci și începu să dibuie cu palma pe stîncă, căutînd prima priză.

— Vin! strigă el în sus, prin ceață, și cu degetele ușor amorțite, căută priza următoare.

— Mai la stînga, o auzi, de foarte aproape, pe Jiřina. Bartoš, fără o vorbă, execută indicația.

O văzu cam la patru metri dedesubtul lui, pe cînd își fixa coarda în carabiniera din clepsidra de deasupra traversei ce ducea după cotul stîncii, acolo unde, cu puțin înainte, dispăruse Patera și unde, peste o clipă, avea să piară și el din cîmpul vizual al Jiřinei. Se uită la ea. Dedesubt, se căsca o

prăpastie de vreo douăzeci de metri, pe care o depășiseră însă. De obicei, nu comitea asemenea abateri de la regulă în timpul cățărării, dar astăzi nu se putuse stăpîni. Jiřina nu răspunse la privirea lui. Firește, erau pe coardă, și acolo singurul lucru care contează este mișcarea ce trebuie executată în momentul respectiv. Pe coardă, oamenii sînt legați unii de alții prin viețile lor.

Ocoli cotul stîncii de-a lungul traversei; acum îl aștepta porțiunea cea mai grea a ascensiunii pe Jehla: surplomba cea mare de sub vîrf. Numai prin coardă mai păstra legătura cu ceilalți doi alpiniști; de văzut, nu-l mai vedea pe niciunul dintre ei. Se tîrî cu grijă pe sub proeminența de gresie care atîrna cam la treizeci de metri deasupra piciorului stîncii. Cîteva clipe, încercă o senzație neplăcută – i se părea că Jiřina desfășoară mult prea repede coarda, întinsă între nodul de deasupra sînilor ei și cel de pe pieptul lui: n-o simțea suficient de încordată; dar se străduí să alunge acest gînd. Nu e decît emoția, de care, pe un traseu atît de periculos, nu e ferit nici cel mai experimentat cățărător, își zise, și se tîrî cu grijă mai departe.

Ajunsese tocmai la locul critic, și știa că atîrnă în gol, păstrînd contactul cu stînca doar prin trei puncte de echilibru: cele două degete mari ale picioarelor încălțate în bascheți și degetele mîinii stîngi, încleștate ca un cîrlig într-o gaură minusculă de pe muchea surplombei. Cu dreapta, căuta o priză sigură, ca să se poată sprijini și ca să-și poată trece centrul de greutate peste muchea stîncii.

Și chiar în momentul acela simți – de astă dată fără greș, nu mai era vorbă de emoție sau de așa ceva – cum coarda, cu care Patera îl asigura de sus, slăbește din ce în ce.

— Tonda! strigă. Tonda! Trage-mă!

Nici gînd ca tensiunea corzii să crească!

— Ce-i cu tine, Tonda, dormi? strigă el în sus, prin ceață, și se lipi cu tot corpul de proeminența netedă a surplombei. Își dădea prea bine seama ce presiune enormă exercită greutatea corpului său asupra vîrfurilor celor două degete ale mîinii stîngi, încleștate în priza aceea atît de precară.

Deodată, fu cuprins pur și simplu de panică: coarda, al cărei capăt se pierdea, undeva deasupra sa, în ceața rara, începuse să alunece încet în jos, pe muchea rotunjită a surplombei, adunîndu-se într-un ghem încîlcit deasupra pieptului său lipit de peretele de piatră.

— Tonda! răcni el în culmea spaimei. Omule, ai înnebunit?!

Patera nu răspunse. Iar coarda continua să alunece moale, adunîndu-i-se sub bărbie.

— Jiřina, asigură! strigă Bartoš în jos. Nu auzi răspunsul. Firește, nici nu era cazul să-i răspundă – omul de jos știe ce are de făcut, e de-ajuns să simtă că a slăbit coarda, ca s-o treacă pe după cotul stîncii, prin carabiniera de pe clepsidră. Numai că nu simți nicio mișcare nici în jos; din păcate, nu putea să se uite, ca să se încredințeze cu ochii lui că în partea aceea coarda e întinsă, că e tot o iluzie, un efect al fricii, faptul că își închipuie că nu e...

În schimb, ghemul de frînghie de pe pieptul lui nu era cîtuși de puțin o iluzie! Simți că amețește și, în clipa următoare, un gînd cumplit îl fulgeră.

— Tonda! strigă Bartoš cu glas gîtuit. Pentru numele lui Dumnezeu, nu fi nebun! Doar n-o să-mi faci una ca asta!

Niciun răspuns. Căderea frînghiei se opri, dar, după aceea, coarda nu se redresă. Bartoš, scăldat de o sudoare rece ca moartea, închise ochii și își concentră întreaga voință și putere. Întinse mîna dreaptă în căutarea unei prize, o întinse pînă la refuz, încît i se păru că și-a smuls brațul din umăr.

Deznădăjduit, își tîrși piciorul drept pînă la o fantă îngustă. Trecu apoi, pe dibuite, și piciorul stîng. Folosind o tehnică foarte riscantă, se tîrî milimetru cu milimetru peste porțiunea cea mai grea a traseului.

În cele din urmă, atinse cu vîrful degetelor o priză pe partea de sus a surplombei, se sprijini în ea și, încordîndu-și toate forțele, își făcu vînt peste creasta stîncii. Se afla în siguranță. Atinsese vîrful Jehla. Rămase, o vreme, întins la pămînt, vlăguit, cu fața lipită de suprafața aspră, erodată, a căciulii de gresie.

Cînd își mai recapătă suflul, înălță capul – și întreg trupul îi tresări violent, de parcă ar fi atins un fir electric neizolat.

Trăi un moment de spaimă cumplită.

Pe vîrful acela pleșuv, pe platoul de stîncă înconjurat din toate părțile de o prăpastie amețitoare, îl văzuse pe Antonín Patera, ghemuit, chircit într-o poziție nefirească, cu capul între genunchi; în spatele său era înfipt pînă la plăsele un cuțit de vînătoare.

Bartoš recunoscu cuțitul: era cuțitul lui, pe care, de dimineață, înainte de ascensiune, îl lăsase în cortul din tabără.

De pe vîrful pleșuv al Jehlei, locotenentul Borůvka cerceta cu ochii săi triști împrejurimile. În afara cadavrului, pe platoul minuscul nu încăpuseră decît el, Bartoš și o fată care, după cum aflase, se numea Jiřina Fikotová. Ceața se risipise, și de pe Jehla se vedea bine acum creștetul alburiu al cetății de stîncă, înălțîndu-se spre bolta cenușie.

— Prin urmare, cînd v-ați revenit, ați strigat-o pe domnișoara Fikotová să urce la dumneavoastră și totodată l-ați chemat și pe domnul Malát?

— Da, răspunse Bartoš abătut. Am ținut să rămîn aici, la

fața locului, pentru ca reconstituirea crimei să se poată face în condiții perfecte; asta, fiindcă nu eu l-am omorît.

— Cuțitul însă e al dumneavoastră?

Bartoš ridică din umeri și își șterse fruntea, care încă mai era transpirată.

— L-am lăsat în cort azi-dimineață. Hoțul a putut foarte ușor să-l ia de acolo.

Locotenentul Borůvka se aplecă cu grijă și se uită în jos, unde, la poalele stîncii, la umbra unor brazi, se aflau colaboratorii săi, care nu mai avuseseră loc pe vîrful pleșuv al turnului de gresie. Cu puțin înainte, el însuși trebuise să fie tras în sus, cu mare cazną, cu coarda – pe vremuri, cînd făcuse educația fizică la școală, alpinismul nu figura încă în programa analitică – de către cei doi, dintre care unul era asasinul. Care anume, nu știa încă.

Locotenentul chibzuia, dar ideile îl ocoleau. Așa că întrebă la întîmplare:

— Ce s-a întîmplat pe urmă?

— Franta – adică Malát – a venit în fugă din pădurea de pe Belvedere. Corturile noastre sînt instalate ceva mai încolo. I-am strigat de aici să se ducă să vă anunțe pe dumneavoastră.

Locotenentul se uită în direcția indicată de mîna lui Bartoš. La vreo zece metri de vîrful Jehla și ceva mai în sus, din peretele abrupt de stîncă se ridica un alt colț, ascuțit; pe stînca aceea ascuțită se cățărase sergentul major-șef Šinták, care în momentul acela se uita cercetător în jos. Proeminența se afla cam la șapte-opt metri deasupra vîrfului Jehla. Făcea și ea parte din alcătuirea cetății de gresie, care, străjuită dintr-o latură de o prăpastie adîncă, era totuși ușor accesibilă de pe versantul nordic, pe unde se putea urca comod pe poteci de pădure. Turnurile cetății de stîncă se înălțau, perfect verticale, chiar din fundul prăpastiei.

Dintre toate aceste formațiuni geologice, foarte variate,

cel mai aproape de Jehla și cu toate astea fantastic de depărtată, atît lateral cît și în înălțime, era proeminența Belvedere. „Degeaba, medită locotenentul, de acolo e imposibil să sari pînă aici. Ar trebui să fii supraom."

Se întoarse din nou spre Bartoš.

— Totuși, e dezagreabil că e cuțitul dumneavoastră...

— S-ar putea, spuse Bartoš, uluitor de calm. Dar nu l-am omorît eu. Doar nu sînt nebun!

Locotenentul Borůvka îi aruncă o privire cătrănită.

— Numai că, avînd în vedere împrejurările, sînteți singurul care ar fi putut s-o facă... rosti el încet.

— Prin urmare, atunci cînd ați auzit strigătul lui Bartoš, ați încetat să mai adunați vreascuri și v-ați îndreptat în goană spre Belvedere?

Locotenentul îl măsură îngîndurat pe bărbatul acela foarte urît, cu nas coroiat, care ședea pe patul de campanie, în fața lui, îmbrăcat în niște pantaloni de golf uzați, cu bazoane de piele la genunchi.

În cort era aproape întuneric; ploaia bătea darabana pe pînza întinsă.

— Da, zise Malát. De aici și pînă la Belvedere nu sînt nici cincizeci de metri.

— Și ce-ați văzut? Locotenentul cercetă mohorît interiorul spartan al cortului, în care nu se găsea niciun obiect de prisos.

Îi atrase atenția, fără să știe de ce, un ghem mare, scămoșat, de sfoară subțire, obișnuită, așezat la capul patului.

— Toți trei se aflau pe vîrful Jehla, spuse Malát. Întîi, am crezut că vreunuia dintre ei i s-a făcut rău și nu poate coborî pe coardă. Apoi...

— Apoi? întrebă încet locotenentul.

— Apoi, Jiřina mi-a strigat să mă duc după miliție, fiindcă Tonda a fost... fiindcă Tonda a murit.

Malát lăsă capul în jos și privi în pămînt.

— Da, făcu locotenentul Borůvka. Sfoara asta la ce o folosiți?

— La uscatul rufăriei. Acum, primăvara, umblăm mai mult uzi.

— Hm... Locotenentul Borůvka își frecă fruntea. N-ar fi fost posibil ca cineva să se fi urcat pe Jehla dimineața, înaintea lor, să-l fi așteptat sus pe primul care ar fi ajuns, să-l fi ucis și pe urmă să fi coborît pe coardă, de partea cealaltă?

Malát dădu din cap.

— Posibil ar fi. Dar cine s-o facă? Nu sîntem decît noi aici. Ieri, în gară, n-a coborît nimeni în afară de noi. Nici pe șosea n-a venit vreo mașină. Și, pe urmă, l-ar fi văzut ei de pe Belvedere, cînd se mai aflau încă sub Jehla.

— Dar să fi sărit de pe Belvedere pe Jehla?

— E o prostie, respinse Malát ideea, hotărît. Și chiar dacă am admite – cum ar fi sărit îndărăt? Diferența de altitudine e de vreo zece metri!

— Așa este... Locotenentul privi din nou, îngîndurat, ghemul de sfoară și își reprezenta Jehla, proeminența Belvedere și prăpastia ce se căsca dedesubtul lor. Simți cum i se învîrte capul. Așa este... repetă. Evident, e o prostie. Îi veni o idee, dar, în primul moment, se sfii s-o formuleze cu glas tare. Își luă totuși inima în dinți:

— Și ce părere aveți... să fi aruncat cuțitul?

Nu-i fu greu să citească în ochii lui Malát batjocura.

— Păi... făcu alpinistul cel urît, mi-ar place și mie să fiu în stare de asemenea ispravă. Orice circ din lume m-ar angaja pe bani grei!

Locotenentul se rușină, prefăcîndu-se că se cufundă într-o meditație adîncă.

. . .

Că e o prostie, își dădu încă o dată seama peste cîteva minute, cînd urcă pe Belvedere împreună cu Bartoš. Vîrful Jehla era într-adevăr înspăimîntător de departe, mult dedesubtul lor, iar sub el se mai căsca și o prăpastie de aproape treizeci de metri. În vale, se vedea covorul negru format de creștetele împreunate ale molizilor.

Locotenentul se smulse din meditație – de data asta nu se prefăcuse – și întrebă:

— Erați prieten bun cu Patera?

Bartoš nu răspunse.

— Parcă așa spuneați?

Bartoš ridică privirea și și-o aținti în ochii locotenentului.

— Știți ce, tovarășe locotenent, tot o să aflați, așa că mai bine să vă spun eu...

Locotenentul dădu aprobator din cap.

— Am fost mai demult prieteni. Pînă în ziua cînd a început să urce Jiřina cu noi. Înțelegeți?

Bătrînul criminalist aprobă din nou din cap. Întrebă încet:

— Vă dați seama, cred, că îmi oferiți un mobil pentru crimă?

— Da, spuse Bartoš. Dar nu sînt nebun. Dacă aș fi vrut să-i vin de hac, i-aș fi dat brînci de pe o stîncă, și s-ar fi crezut că a căzut singur. Aici aș fi avut mii de prilejuri.

— Numai că, atunci, cînd cade de pe stîncă un alpinist încercat, lucrul devine suspect.

Bartoš făcu o grimasă.

— Și nu e mai suspect cînd e găsit cu un cuțit înfipt în spate pe vîrful Jehla, unde nimeni nu poate ajunge fără să fie văzut de ceilalți?

— Ba este, admise locotenentul și tăcu. Apoi adăugă: în

plus, organele de anchetă sînt puse în derută. Poate că tocmai pe asta a mizat asasinul...

— La rîndul meu, și eu am crezut... Bartoš lăsă fraza neterminată.

— Ce ați crezut?

— Păi... cînd Tonda nu m-a mai tras, mi-am închipuit că...

— Ce anume?

— Că vrea să mă omoare. Că ar putea să taie coarda și pe urmă să declare că s-a rupt. Mi-am pierdut capul cu totul. Mai mult, mi s-a părut că nici Jiřina nu mă mai asigură. Am strigat-o să...

— Și ea ce-a făcut? V-a asigurat?

— Da. Cred că da.

— Dar nu sînteți sigur?

— Nu pot fi sigur. Nu o vedeam.

— De fapt, în ce fel trebuia să vă asigure? De jos? Nu văd cum s-ar putea...

— Se poate: prin carabiniera de pe clepsidră. Aș fi rămas atîrnat de carabinieră.

— O carabinieră din astea nu se poate rupe?

— Greu, spuse Bartoš. Iar dacă... Își încreți fruntea. Apoi continuă: Vă dați seama ce s-ar fi putut întîmpla?

— Ce anume?

Bartoš își mușcă buza.

— Gîndiți-vă!

Locotenentul se gîndi cîteva clipe. Privi trist în ochii lui Bartoš.

— Domnișoara Fikotová s-ar fi putut prăbuși o dată cu dumneavoastră, nu-i așa?

— Exact. De aceea am și gonit pe loc din minte gîndul că Patera ar vrea să mă omoare. De ce ar fi pus și viața ei în pericol?

— Firește, în măsura în care, zise bătrînul criminalist,

posomorît, în măsura în care ea vă asigura cu adevărat. Pe cînd dacă ar fi avut grijă ca frînghia... dacă ar fi dezdegat-o, să zicem...

Bartoš dădu să spună ceva, dar nu izbuti să emită decît un sunet răgușit, nedeslușit. Tuși și reluă:

— De ce ar fi făcut-o?

— Nu știu, zise locotenentul, cu un glas încărcat de amărăciune. Poate știți dumneavoastră?

Bartoš înghiți în sec și plecă ochii. Locotenentul se duse pînă în marginea Belvederei și se uită în jos. De obicei nu amețea ușor, dar cînd privi copacii înalți din vale, prizăriți undeva în adîncimea aceea cumplită, simți că i se face rău.

— Aceea ce e? întrebă el arătînd cu mîna un fel de belciug de metal înfipt în vîrful platformei de stîncă pe care se aflau.

Bartoš se uită și el.

— O carabinieră. Prin ea se trece coarda, și...

Se întrerupse. Îl privi lung pe locotenent.

— Și, ce?

— Nimic... făcu iute Bartoš. Treci prin ea coarda, o arunci jos pe stîncă și îți dai drumul pe ea. Mă gîndeam însă ce caută aici o carabinieră?

— De ce?

— Fiindcă asta e o stîncă laterală. Dacă cineva s-ar cățăra totuși pe ea – și, după cîte știu, nu se cațără nimeni – n-ar avea nevoie să coboare cu coarda. Poate ajunge jos pe poteca din pădure. Pe-acolo, vedeți?

Arătă în jos. La cincisprezece metri dedesubtul lor, pe povîrniș, șerpuia o cărăruie.

— Poate ca s-a antrenat cineva aici pentru coborîrea pe coardă. Înainte de a îndrăzni să se cațere pe un traseu mai greu.

— Doar așa, admise Bartoš. Deși nu e un loc ideal pentru

un asemenea antrenament. Dacă treci coarda prin carabiniera asta, coarda atîrnă drept în jos.

— Și asta nu e bine?

— Nici rău nu e. Numai că nu e o coborîre tipică. La coborîrea cu coarda, trebuie să înveți să te proptești cu picioarele în stîncă. Aici n-ai cum.

Locotenentul căzu pe gînduri. Pe vîrful Jehla, muncea din greu un fotograf rotofei, pe nume Kána. Îl trăseseră sus doi alpiniști din echipa locală, chemați într-ajutor, din prima clipă, de oamenii locotenentului. Alpiniștii atîrnau acum pe corzi, de o parte și de alta a turnului de stîncă, pentru ca fotograful să aibă destul loc să fotografieze cadavrul. Stăteau agățați de carabiniere și se sprijineau cu picioarele de marginea minusculului platou de pe vîrful Jehla. Era un tablou fantastic, aproape ireal. Locotenentul avea senzația că visează și își zicea că ar fi timpul să se trezească, fiindcă altfel nu va afla niciodată cum a procedat Bartoš. Sau Fikotová. Duse binoclul la ochi și începu să cerceteze pereții cenușii, netezi ai Jehlei, de jos în sus, pînă ajunse chiar sub vîrf.

— Din partea asta nu te poți urca? întrebă.

— Pe panta vestică? Bartoš clătină din cap. Credeți că în timp ce noi urcam peretele estic, asasinul ar fi putut?... Nu! E cu neputință.

— De ce?

— Pur și simplu depășește puterile omenești. E un perete de aproape zece metri, neted, și în plus formează și o surplombă. Ar trebui să bați din jumătate în jumătate de metru cîte un piton. Ăsta nici n-ar mai fi alpinism, ci acrobație. În afară de asta, nu văd niciun piton.

— Nici eu, zise locotenentul. Cînd te cațeri pe Jehla pe peretele estic, cățărătorii se văd de aici?

— Nu.

— Și nici ei nu pot vedea încoace?

— Nici ei. Se cațără, pe tot traseul, pe peretele estic, care le ascunde vederea.

— Aha! Locotenentul cercetă încă o dată peretele prin binoclu. Ce-i acolo? întrebă. Un fel de coloană din gresie...

— Unde? Deasupra traversei? Aceea e clepsidra, spuse Bartoš. Seamănă cu o clepsidră, de aceea i se spune așa. Protuberante dintr-acestea se găsesc, peste tot unde roca e formată din gresie. După unele teorii, s-au constituit pe vremurile cînd locurile acestea erau acoperite de apă, din cauza vîltorilor masive. Pentru noi, constituie puncte ideale de asigurare.

Locotenentul privi cu atenție clepsidra de pe Jehla. Cîtva timp, stătu să-și reprezinte marea aceea dinainte de diluviu, înțepată din loc în loc de căciulile acelea primitive de gresie, printre care înotau saurieni croiți după modelul monstrului din Loch Ness*... Trebui să facă un efort ca să-și întoarcă gîndurile de la fantezie la realitate. Degeaba, realitatea însăși i se înfățișa prea puțin reală! Clepsidra se afla chiar sub vîrful turlei, și dedesubtul ei, în stîncă, se întindea o fisură orizontală, formînd ceea ce Bartoš numea o traversă.

— Dumneavoastră susțineți că e cu neputință să te cațeri din partea asta pînă la clepsidră? Întrebarea ascundea o capcană.

— Categoric, nu!

— Și nu s-ar putea – locotenentul se uită cu o privire piezișă la omul de alături – să fie ocolită într-un fel stînca, cam la înălțimea traversei, sau chiar pe ea, din partea de est spre cea de vest?

Bartoš îi aruncă o privire fulgerătoare.

---

* Loch Ness – lac în Scoția, legat de o legendă care spune că în apele sale viețuiește un monstru marin.

— Vreți să spuneți, dacă se poate traversa de pe peretele estic?...

— În termeni de specialitate, cam așa ar suna.

Bartoš căzu pe gînduri. Era vădit că ideea locotenentului îl surprinsese. Surprinderea ce i se citea pe față se preschimbă într-o neliniște vie.

— N-am auzit niciodată să fi încercat cineva. Nu știu sigur, dar am impresia că, după cotul stîncii, traversa dispare...

— Dar nu știți cu siguranță? Și imposibil n-ar fi totuși?

— Ar fi fantastic de riscant. Și ea, singură... Se opri brusc.

— Ce-ați vrut să spuneți?

— Nimic, zise iute Bartoš. Iată ce este, tovarășe locotenent, astea sînt stînci de antrenament. Toate traseele cît de cît posibile au fost urcate și răsurcate...

— Așa?... Locotenentul își dădea seama că Bartoš se luptă cu o anume bănuială, pe care se forța s-o respingă. Știa despre ce bănuială era vorba, cu toate acestea întrebă: Așa că... Făcu o pauză. Bartoš îți ținea răsuflarea. Prin urmare, și domnul Malát, să zicem, cunoaște toate traseele posibile?

Bartoš răsuflă ușurat. Răspunse, și aproape că zîmbea acum:

— Malát? Nu știu dacă Malát le cunoaște. Dar chiar dacă am admite că un acrobat a ajuns pe Jehla de pe peretele vestic – zîmbetul i se accentuase între timp – în niciun caz nu poate fi vorba de Malát...

— De ce nu?

— Fiindcă e un mototol fără pereche, cel mai puțin înzestrat dintre toți oamenii cîți au pus vreodată mîna pe coardă, explică Bartoš binevoitor. Reușește cel mult o ascensiune de gradul trei, și chiar și atunci sîntem nevoiți, practic, să-l tragem noi.

— Dacă-i așa, de ce se încăpățînează să se cațere pe stînci?

Bartoš făcu o grimasă și ridică din umeri.

— Nu știu. Probabil că îl atrage totuși ceva. Ce anume, nu-mi dau seama, în niciun caz stîncile...

Locotenentul îl învălui într-o privire lungă și scrutătoare, pînă ce alpinistul simți din nou neliniștea de adineaori.

— De fapt, nu la peretele vestic mă gîndeam, reluă bătrînul criminalist. Mă întrebam dacă Malát n-ar fi putut să se cațere, în urma voastră, pe peretele estic, și anume atunci cînd voi vă aflați pe ultima porțiune, cea mai grea. Chiar voi spuneați că, acolo, n-ai răgazul să te uiți în jos. După care a trecut de-a lungul traversei, spre clepsidră, pe peretele vestic și...

Bartoš negă hotărît, clătinînd din cap.

— Teoretic, însă ar fi posibil?

— Nu, nici teoretic.

— Nu?...

— Nu. Căci pe traversă ar fi trebuit să se cațere de pe polița de unde începe urcușul surplombei de sub vîrf. Or, acolo se găsea Jiřina, care mă asigura pe mine. Așa că Malát ar fi trebuit întîi să aștepte să treacă și Jiřina după cot, iar între timp eu ajunsesem sus, unde l-am găsit pe Patera mort.

Locotenentul căzu din nou pe gînduri. Nu era atît de naiv ca să nu-și fi dat seama din capul locului ce posibilități reduse ar fi avut un cățărător care ar fi urcat pe ascuns în urma celor trei să săvîrșească crima, și dacă le analizase totuși, o făcuse dintr-un motiv anume. Din același motiv pentru care întrebă acum:

— Cam cît a durat traversarea ultimei porțiuni? Mă gîndesc la porțiunea de la cotitură, de unde ați pierdut-o din ochi pe domnișoara Fikotová, și pînă sus, unde ați găsit cadavrul?

Bartoš își pierdu cumpătul și de astă dată.

— N-aș putea să vă spun. Îmi pierdusem controlul nervilor.

— Măcar cu aproximație.

— Zău că nu știu. Mi s-a părut o veșnicie, dar probabil că n-a durat mai mult de cîteva minute.

Locotenentul se aplecă spre el. Întrebă insinuant:

— Dar de-ajuns de mult ca, în timpul ăsta, să se poată trece de pe peretele estic pe cel vestic?

Bartoš lăsă capul în jos și păli.

— Deci pe Jehla ați pornit dumneavoastră trei, fiindcă e o ascensiune prea grea pentru domnul Malát?

— Prea grea, într-adevăr, încuviință domnișoara Fikotová. Franta e un mototol fără pereche.

— Se întîmplă des să-l lăsați în tabără, să pregătească masa?

— Aproape de fiecare dată. Domnișoara Fikotová izbucni în rîs. Hotărît lucru, se pricepe mai bine la gătit decît la cățărat, și pe noi nu ne amuză să facem gradele doi și trei, care îi stau lui în putere să le facă.

Locotenentul privi în jur. În cortul domnișoarei Fikotová domnea o dezordine cumplită. Ea, în schimb, era perfect pusă la punct. Cu toate că purta încă pantaloni de alpinist, apucase să se fardeze și din ochii ei rimelați adia înspre locotenent o undă de răceală. Ca urmare, el își spuse că, în ciuda atracției pe care, de la o vreme încoace, o exercitau asupră-i domnișoarele de soiul ăsta – și, printre acestea, cu deosebire una îmbrăcată în halat de pînză – cu blondina asta, mai mult ca sigur, n-ar încerca să lege niște relații în afara celor de serviciu... Nu fără părere de rău, recunoscu în sinea lui că pînă acum nu dovedise un curaj mai mare nici în ce o privește pe subalterna sa, atît de supusă și de binevoitoare, pe care, nu demult, o văzuse, la baie, *in natura.* Îl năpădi un val de tristețe. Întrebă morocănos:

— Victima vă iubea?

Domnișoara ridică din umeri, cu un calm desăvîrșit.

— Da.

Moartea iubitului ei nu părea s-o fi impresionat prea tare.

— Și domnul Bartoš?

O nouă ridicare din umeri.

— Ce vină am eu? După cîte știu, dragostea nu e pasibilă de pedeapsă...

— Nu, într-adevăr. Poate că e o lacună a codului penal, spuse locotenentul, cu vădită amărăciune. Dar domnul Malát?

Ochii negri ai frumuseții aceleia înghețate se fixară nedumeriți asupră-i.

— Domnul Malát?

— Vă iubește și el?

Domnișoara înălță sprîncenele.

— Franta? Păi... făcu ea rar, dacă vreți să spuneți că-mi dădea tîrcoale, atunci da. Numai că eu...

— Dumneavoastră nu-l iubiți?

— Firește că nu.

— Dar pe Bartoš îl iubiți?

Domnișoara plecă privirea. Tăcu o clipă. Apoi spuse:

— Nu sînt sigură. Dar nu-mi este antipatic.

— Și Patera?

Tăcere.

— Nici el nu vă era antipatic?

Dădu din cap și buclele platinate îi căzură peste ochi.

— Cum să vă spun? Mi-era greu să mă hotărăsc. Asta se întîmplă adesea. Dumneavoastră nu vi s-a întîmplat niciodată?

Locotenentul coborî, vinovat, privirea. Se gîndi totuși că nehotărîrile sale nu din asemenea dileme izvorăsc. Zise:

— Între Bartoš și Patera s-a ajuns vreodată, din cauza asta, la vreo...

Tăcu.

— Vreți să spuneți, dacă s-au certat din cauza mea, spuse domnișoara Fikotová calmă. Da. S-au certat. Apoi adăugă, pe un ton de mironosiță: Nici nu știți ce nenorocită am fost. Nu știam ce să fac.

— Și cu toate astea, executați împreună escaladări primejdioase?

— La coardă disputele personale sînt lăsate deoparte, răspunse domnișoara, citind parcă dintr-un manual de alpinism. Singurul lucru de care trebuie să se țină seamă este sacrificiul camaraderesc.

Locotenentul nu scăpă prilejul:

— Dacă-i așa, de ce nu i-ați răspuns domnului Bartoš, cînd v-a strigat să-l asigurați?

Blonda tresări.

— De unde știți?

— Mi-a spus el.

Fikotová se liniști și își reluă figura arogantă:

— Fiindcă l-am asigurat. Ce nevoie aveam să-i răspund? Orice începător vă poate spune că pe stîncă nu se vorbește. Decît strictul necesar.

— Hm, făcu locotenentul. Cam cît i-a trebuit domnului Bartoš ca să străbată ultima porțiune?

— Grozav de mult. Pot să vă spun că mi-a pus nervii la încercare...

— Cam cît, totuși? Cinci minute?

— Cel puțin. Aș zice, mai degrabă zece. În asemenea ocazii pierzi noțiunea timpului.

Bunăvoința excesivă a fetei îi displăcu locotenentului. Pe de altă parte, îi dădea de bănuit faptul că Bartoš se eschivase să-i dea această informație, pe care ea acum i-o oferea cu atîta promptitudine. Se posomorî și, pentru a doua oară în ziua aceea, avu senzația că totul nu e decît un vis și că nu va putea

dezlega enigma niciodată. Ca variație, recurse la un șoc psihologic:

— În cît timp poate fi dezlegat nodul de pe piept al coardei?

Fie că domnișoara juca teatru, fie că realmente nu înțelesese despre ce era vorba.

— Se dezleagă imediat, spuse ea. De ce mă întrebați?

— Ca să știu, răspunse locotenentul, și fiindcă frumoasa alpinistă, care rămăsese perplexă, nu dădea semne că ar vrea să vorbească, întrebă: De obicei, cunoașteți dinainte programul de escaladări? În ce zi vă veți cățăra pe cutare stîncă?

— De obicei, da, spuse domnișoara. Nu întotdeauna.

— Dar că azi veți urca pe Jehla știați?

— Da, știam. Ne propusesem să-l facem duminica trecută, dar, în ultimul moment, Tonda... domnul Patera n-a putut, așa că...

— De cît timp știați?

— Jehla e una dintre cele mai grele stînci de pe aici, răspunse domnișoara. Reprezintă gradul cel mai înalt de dificultate. Ne-am antrenat toată vara ca să-l facem.

— Aha, mormăi locotenentul și schimbă pe nesimțite subiectul. Încă ceva: ceilalți doi știau despre Malát?

Și de data asta domnișoara se făcu că nu pricepe. Dar locotenentul nu se lăsă amăgit.

— Ce să știe? zise ea.

— Că, așa cum spuneați, vă dă tîrcoale?

— Păi, știa toată lumea, spuse ea disprețuitoare. Numai că nimeni nu-l lua pe Franta în serios.

— Prin urmare, nimeni n-a avut vreun conflict cu el?

— Ce idee! Cu Frantik?!

Pronunță numele exact așa cum, în epoca îndepărtatei sale copilării, pe vremea cînd era un elev timid, predispus la

obezitate, în clasa a IV-a de liceu, locotenentul își auzise propriul nume rostit de buzele unei fete cu părul bălai... Afrontul n-avea să-l uite niciodată.

— Toți își băteau joc de el, adăugă fata.

— Și Patera, și Bartoš?

— Ei doi mai rău ca oricine! Cîte n-a avut de îndurat, bietul de el, din partea lor!

— Dar din partea dumneavoastră? întrebă bătrînul criminalist cu glasul coborît.

În semiobscuritatea cortului, chipul domnișoarei se întunecă ușor.

Apoi ridică încă o dată din umeri și buzele i se schimonosiră într-un arc disprețuitor.

— După cîte știu, nici ironia nu e pasibilă de pedeapsă...

— Nu, zise locotenentul posomorît. Din păcate, nu.

— Dar de ce? întrebă, exasperat, adjutantul Málek. Locotenentul Borůvka se lăsă greoi pe un bolovan, la umbra pe care o aruncau pe fundul prăpastiei turlele de gresie.

— Asta nu știu, zise. Cel puțin deocamdată. Tot ce știu în clipa de față este că putea s-o facă și, mai ales, știu cum ar fi putut s-o facă. După ce Bartoš a trecut de cot, s-a dezlegat din coardă, a înaintat pe peretele vestic pînă la clepsidră, l-a ucis pe Patera, s-a întors și s-a legat la loc.

— Dar de ce?

Málek aproape că striga.

— Pentru moment, trebuie să ne declarăm mulțumiți că putem da un răspuns satisfăcător la două întrebări: Cine și cum?

— În cazul lui Bartoš, putem da un răspuns satisfăcător la toate trei întrebările, spuse adjutantul. Inclusiv la de ce? Și toate trei răspunsurile sînt infinit mai plauzibile.

— Numai că, luate împreună, nu fac nici două parale, spuse tăios locotenentul și-și dădu capul pe spate. Deasupra vîrfului, se rotea în zbor planat o pasăre pe care problema aceea de esență strict umană n-o interesa cîtuși de puțin. Probabil că ea cunoaște adevărul, îi trecu locotenentului prin minte, și se poartă în consecință. Pasărea se așeză liniștită pe traversa fatală și slobozi ceva – de la depărtarea aceea, locotenentului îi fu greu să deosebească dacă din cioc sau din altă parte – care căzu, cu un plescăit, la doi pași de Málek. Adjutantul se uită într-acolo și scuipă.

— De ce nu fac nici două parale? întrebă el furios. În ultima vreme, luase obiceiul să se răstească la superiorul său, și încă n-ajunsese să fie conștient din ce cauză. Noroc că bătrînul criminalist nu era supărăcios de felul său.

— Doar nu se baza pe faptul că n-o să-l bănuim numai fiindcă el e cel mai suspect dintre toți, spuse locotenentul. Ăsta nu e roman polițist...

— Știu eu?! făcu morocănos adjutantul și se uită și el în sus, spre cerul care începea să se coloreze în albastru. Ceața și norii se risipiseră. Mai că îmi vine să cred că sîntem... Tăcu, apoi spuse: Chiar dac-ar fi așa... Fikotová tot trebuia să aibă un motiv. Și nu are...

— Sau nu-l cunoaștem noi. Parcă poți să știi ce-i în capul unei femei?...

Málek îi aruncă o privire bănuitoare și locotenentul se grăbi să adauge:

— Erau un triunghi clasic... Chestie încurcată, și mă întreb cine ne va ajuta s-o descurăm? Oftă. Cheamă-l încă o dată pe Malát.

ÎL MĂSURĂ ÎNDELUNG PE BĂRBATUL NEGRICIOS ȘI URÎT, înainte de a-i adresa prima întrebare:

— Iată despre ce e vorba, domnule Malát: cred că știți că cei doi – victima și Bartoš – erau rivali?

— Din cauza Jiřinei, vreți să spuneți? întrebă, la rîndul lui, Malát calm.

— Da. Mi-ați putea spune pe care dintre ei îl prefera?

— Asta nu știu.

Malát se posomorî, sau cel puțin așa i se păru locotenentului.

— Cred că trăia cu amîndoi.

— Dar ei, Bartoš și Patera, mai aveau, cum se zice, și vreo altă legătură?

— Asta nu știu. Posibil.

— Ce vă face să credeți?

— Patera avea succes la femei.

Răsunase cumva o umbră de invidie în aceste cuvinte? Locotenentul n-ar fi putut jura.

— Și Bartoš? întrebă.

— Poate că și el. Nu știu. Nu mă interesau chestiile astea.

— Totuși, nu excludeți această posibilitate? Vreau să spun, în ce-l privește pe Bartoš?

Malát căzu pe gînduri.

— Mai degrabă Patera, spuse.

— Avea, cum se spune, faimă de Don Juan?

— Nici măcar. Dar Bartoš ținea mai mult la ea.

Acum, în glasul bărbatului negricios răsunase limpede un accent de melancolie.

Locotenentul întrebă iute:

— Și nu aveți impresia că ea, în consecință, ținea mai mult la Patera?

— Poate, făcu nesigur Malát. Tot ce pot să vă spun este că, după părerea mea, se culca cu amîndoi.

— Da, mi-ați mai spus. Și că, probabil, Patera mai avea și alte femei.

Malát ridică brusc privirea.

— N-am spus asta!

— Dar n-ați exclus această posibilitate.

— Nu e adevărat.

— Vă mulțumesc. Puteți să vă înapoiați în cort, zise locotenentul Borůvka mohorît și se întoarse spre Málek.

În continuare, împărți o scrie de instrucțiuni complicate, și, la vreo oră după aceea, se afla iarăși pe Belvedere, alături de blonda aceea glacială, care, chiar și în pantaloni cîrpiți, reușea să-l facă să i se usuce gîtul de tulburare. Sub ei, pe vîrful Jehla, se afla adjutantul Málek, cu cronometrul în mînă. Lîngă el stăteau doi tineri din echipa de alpinism, cu coardele peste umăr, asigurîndu-l pe un al treilea, care nu putea fi văzut de pe Belvedere.

— Cel din stînga, spuse morocănos Borůvka, îl asigură pe bărbatul care se cațără pe marea surplombă de sub vîrf, pe traseul urmat de Bartoš. Cel din dreapta îl asigură pe al doilea bărbat, care... Tăcu.

— Zău? făcu blonda. Care mă reprezintă pe mine?

Locotenentul se uită la ea.

— Exact, zise și apoi strigă către Málek: Putem începe!

Glasul lui Málek răsună de undeva din adîncuri:

— Gata?

Alte două voci îi răspunseră din abis:

— Gata!

Pînă aici, fata urmărise calmă toate acele pregătiri. Dar mușchii obrajilor catifelați i se încordară.

— Atunci, pe locuri – fiți gata – start! ordonă Málek, ca și cum ar fi fost la un concurs de atletism, și apăsă pe butonul cronometrului. Locotenentul se uită spre blondă.

— Cel dintîi urmează traseul lui Bartoš – în clipa asta a

ajuns probabil după cot, așa că nu vă... vreau să spun, nu-i vede pe cel care joacă rolul dumneavoastră... în schimb, noi o să vedem numaidecît.

Făcu o pauză.

Frumoasa alpinistă începuse să dea semne de nervozitate.

— Ce-o să vedem?

— O să vedeți... își îngădui locotenentul un joc de cuvinte și duse la ochi un binoclu care nu-i slujea la nimic, întrucît se vedea foarte bine și cu ochiul liber. Dar nici cu totul inutil nu era binoclul; ascundea ochii locotenentului și, din umbra lui, o putea urmări neobservat pe fata de lîngă el...

Aceasta își ațintise, încordată, privirea asupra stîncii și tot nu pricepea ce se întîmplă. Sau se prefăcea că nu pricepe. Dar cînd, în sfîrșit, pe chipul ei apăru o expresie de groază, aceasta nu păru să fie cîtuși de puțin simulată.

— Dar... zise ea gîfîind, dar...

Locotenentul renunță la binoclu. Chiar și fără el, îl vedea perfect pe tînărul din echipa de alpinism care traversa agil, și în chip vădit fără nicio dificultate, peretele sudic, spre clepsidră.

— De ce aș fi făcut-o?! Fata gîfîia, scuturată de groază.

— Asta nu știu, zise locotenentul. Nu pretind că aș înțelege cum își motivează femeile acțiunile, adăugă el, și în tonul lui se putea deosebi un accent de sinceritate.

Domnișoara îl repezi:

— Nu puteam avea niciun fel de motive. Nici feminine, nici masculine!

Tînărul, care biruise cu atîta ușurință dificultățile – atîtea cîte or fi fost – ale traversării spre clepsidră, ajunsese între timp pe peretele vestic.

— Doamne sfinte! făcu fata. Și de ce aș fi făcut-o aici? Cu un asemenea risc! Cînd aș fi putut foarte bine să-i presar în tabără ceva în ceai.....

— Poate că riscul nici n-a fost atît de mare. Priviți!

Fata privi.

Tînărul alpinist se prinse de clepsidră și se cațără agil și fără nicio dificultate pe vîrful Jehla. Acolo, cu o gestică melodramatică, mimă scena omorului.

Málek apăsă pe butonul cronometrului și se întoarse cu fața spre Belvedere.

— Două minute, șaptesprezece secunde! strigă el triumfător.

— Cum a mers? strigă locotenentul către tînărul de pe vîrf.

— Minunat! Ar merge chiar și fără coardă!

— Și celălalt? îl întrebă locotenentul pe Málek.

Adjutantul se aplecă cu grijă peste marginea stîncii.

— E cam la jumătatea traseului, răspunse. N-a trecut încă peste surplombă.

— Și știe că îl asigurăm, spuse locotenentul și se întoarse spre fată, care era palidă, mai palidă chiar decît frumosul ei păr platinat.

— Două minute, șaptesprezece la dus, cîteva secunde crima, două minute șaptesprezece la întors. Și celălalt e abia la jumătatea drumului. Nici măcar la jumătatea drumului.

— Dar de ce? rosti, răgușit și stins, fata. Spuneți-mi, de ce?!

Fu dusă de acolo, pradă unei ușoare crize de isterie, care îi altera în bună măsură frumusețea, și locotenentul căzu pe gînduri. Cercetă încă o dată din priviri cetatea de piatră, care se înfățișa tăcută, tainică și, s-ar putea spune, înfricoșătoare. De pe vîrful Jehla, alpiniștii începuseră să coboare, atîrnați de corzi. Soarele se lăsa spre apus și învăluia scena, și așa destul de

fantomatică, într-o lumină ce aducea cu nuanța de roșu a sîngelui.

O dată mai mult, locotenentul avu senzația că totul nu e decît un vis.

Nu se putea declara satisfăcut. Deși reconstituirea se desfășurase exact după prevederile sale, nu se putea declara satisfăcut. Se întoarse. De partea cealaltă, dincolo de Belvedere, se înălța o altă stîncă, și mai înaltă, aducînd la aspect cu un deget negru ridicat amenințător spre soarele sîngeriu. Sau cu un semn de exclamare răsturnat și cu punctul roșu, fu ispitit locotenentul de o altă comparație:

Deodată înlemni.

În mintea lui, o idee se lega fulgerător de altă idee, întrețesîndu-se laolaltă. Încă neclar, confuz încă, dar simțea dezlegarea aproape.

Se răsuci iute și răcni:

— Aduceți-l încoace pe Bartoš!

— Vreți să-mi spuneți ce-i asta? și locotenentul indică semnul de exclamare răsturnat.

— Asta? Căpățîna, murmură Bartoš. Gradul unu.

— Gradul unu?

— Gradul cel mai mic de dificultate. Poate fi urcată, fără echipament, de orice turist.

— Ce vorbiți! O stîncă înaltă ca asta!

— Nu e nicio legătură între dificultate și înălțime, spuse, sec și disprețuitor, Bartoš.

— Și tot fără echipament poate fi și coborîtă?

— Bineînțeles. Dar e mai bine cu coarda. Pitonul există, îl vedeți? spuse Bartoš, apoi izbucni: Tovarășe locotenent, ascultați-mă, sînt convins că n-a făcut-o Jiřina. Eu...

— Hai să vedem, îl întrerupse bătrînul criminalist.

Credeți că aș putea urca pînă acolo? Pe vremuri, am fost profesor de gimnastică, dar...

— Acolo poate urca oricine, spuse nerăbdător Bartoš. Dar Jiřina...

Locotenentul se și îndepărtase însă, străbătînd cu pași apăsați platoul.

Bartoš avusese dreptate. De pe versantul vestic, din partea opusă Belvederei, ducea pînă sus pe Căpățînă un drum turistic abrupt, anevoios, dar nu de neînvins. Se cățărară cu toții pînă sus, gîfîind. În fața lor se deschise priveliștea ireală a Jehlei, ghemuită și parcă stînd la pîndă, ceva mai jos de proeminența înfricoșătoare a Belvederei. Vîrful Jehla era roșu ca sîngele. Efectul se datora însă exclusiv soarelui.

Locotenentul scrută vîrful. Deosebi traversa și formațiunea de rocă numită de Bartoš clepsidră. Proiectat pe cerul trandafiriu-albastru al asfințitului, se distingea limpede și belciugul negru al pitonului pentru coardă, bătut, fără nicio rațiune, în punctul cel mai ridicat de pe Belvedere.

— Acum, arătați-mi cum se coboară cu coarda, zise locotenentul și aruncă din spinare coarda, pe care avuseseră grijă s-o ia în acea plimbare turistică. Ascultînd indicațiile lui Bartoš, locotenentul trecu coarda prin carabinieră și apoi și-o răsuci pe sub coapsa dreaptă și peste umărul stîng. Se încredință coardei, își dădu drumul prudent, și, ținînd seama de corpolența sa, cu destulă agilitate, peste marginea rotunjită a stîncii. Nu era chiar așa de greu. Își propti cu toată puterea picioarele de peretele stîncos, și, ori de cîte ori constata că a ajuns la distanța maximă de perete, se lăsa să alunece cîte un pic pe coardă. Reuși să coboare astfel, de-a lungul stîncii, pe o distanță foarte mare. Un sentiment destul de nelogic de siguranță deplină și de libertate absolută pusese stăpînire pe

el. Dar știa prea bine că nu e decît cunoscutul miraj al înălțimilor, pe care-l încearcă toți alpiniștii. Cînd ajunse destul de jos sub vîrful Căpățînei, privi, peste umăr, spre Jehla. Și cu toate că văzu ceea ce știuse dinainte că va vedea în clipa aceea, sau cel puțin ceea ce așteptase să vadă, se sperie atît de tare, încît alunecă, pînă jos, pe coardă, mult mai rapid decît s-ar fi cuvenit, și palmele îl usturau.

DUPĂ ACEEA, STĂTU ÎNCHIS, MAI BINE DE O JUMĂTATE DE oră, în „Volga" cu tînărul din echipa de alpinism. Între timp, îl trimisese pe sergentul-major-șef Šinták în cortul în care erau păziți Bartoš și Malát, ca să-i aducă ghemul de sfoară de pe patul de campanie. Cînd sergentul-major-șef se întoarse, luă sfoara și se făcu nevăzut împreună cu tînărul din echipa de alpinism în labirintul de stînci.

Lipsiră destul de mult și locotenentul se întoarse singur. Își strecură capul în cortul în care ședeau posomorîți participanții în viață la tragedia de pe Jehla, păziți de sergentul major-șef și de alți doi milițieni, și li se adresă scurt:

— Veniți cu mine!

Fikotová, Bartoš și Malát ieșiră din cort și, însoțiți de cei doi milițieni, porniră pe cărare, în urma locotenentului. Cărarea ducea printr-o pădure deasă de molizi și, după vreo cincizeci de metri, dădea pe platoul stîncos de unde, din întunericul pădurii, răsărea Belvedere, dominînd podișul multicolor peste care se lăsase scara. Acolo se opriră; sub ei, priveliștea era alcătuită din vîrfuri stîncoase. Adjutantul Málek își făcu și el apariția, ieșind din tufăriș.

— Priviți! îi îndemnă locotenentul și arătă prăpastia. De carabiniera din vîrful proeminenței de stîncă atîrna o coardă care ajungea cam la cincisprezece metri în jos, pînă pe cărarea care șerpuia spre panta abruptă de sub Belvedere, spre poalele

Căpățînei și de acolo mai departe, în spatele ei, pe fundul prăpastiei. La capătul de jos al coardei, pe cărare, se găsea tînărul din echipa de alpiniști, care se uita într-una în sus, părînd nerăbdător.

Locotenentul se întoarse spre grupul care-l însoțea, cuprinzîndu-l într-o privire mohorîtă.

— Fiți foarte atenți, zise. Știu cine l-a ucis pe Patera. Știu și cum l-a ucis.

Cei trei alpiniști încremeniră și holbară ochii.

— Dar cel mai trist e că știu și de ce l-a ucis. Fiți atenți! Se aplecă peste marginea stîncii și-i strigă tînărului: Poți să începi!

Toți se uitară încordați în jos. Tînărul se aplecă spre capetele corzii, scoase din buzunar ghemul de sfoară luat din cort și legă cu sfoara cele două capete ale corzii. Apoi se întoarse, porni pe cărare spre poalele Căpățînei și dispăru în spatele turnului de gresie. Sfoara, legată de unul din capetele corzii, o trăgea după el.

— Această crimă, se făcu auzită vocea tristă a locotenentului Borůvka, a comis-o un om care ținea să demonstreze mai multe lucruri deodată. Să-și demonstreze atît sieși, cît și altora...

Tăcu. Remarca sa fusese cam obscură, dar nimeni nu îndrăzni să-l întrebe ce voia să înțeleagă prin ea.

— Băiatul acela din echipa de alpinism escaladează în clipa de față peretele vestic al Căpățînei, reluă locotenentul. Urcușul e foarte ușor. În cel mult zece minute, îl vom vedea apărînd acolo, și arătă spre vîrful pleșuv al turnului de gresie.

Tînărul apăru după opt minute. Se opri pe proeminența netedă a piramidei de gresie; luminat de soarele la asfințit, avea silueta unui vînător de șoimi medieval sau a Sfîntului Gheorghe ucigînd balaurul, și începu să miște în chip bizar brațele, rotindu-le, de parcă ar fi tras ceva de jos. Curînd,

văzură despre ce e vorba. Capetele corzii, care atîrna din cîrligul de pe Belvedere, urcau încet pe peretele Căpățînei spre alpinist. Acesta le trăgea spre el slujindu-se de sfoara pe care o tîrîse după el cînd urcase pe peretele vestic.

Cînd coarda ajunse sus, dezlegă sfoara și băgă în buzunar ghemul scămoșat. Grupul de pe Belvedere îi auzi glasul, estompat din cauza depărtării și a adîncimii prăpastiei tăiate în stîncă. Rostise un cuvînt din vocabularul specific alpiniștilor:

— Gata?

Locotenentul îi răspunse printr-un simplu semn cu mîna, și grupului, uluit, i se înfățișă un spectacol de-a dreptul fantastic.

Tînărul respiră adînc și, încordîndu-și toate puterile, se avîntă în sus de pe Belvedere. În momentul cînd atinse punctul maxim al săriturii, își strînse picioarele ghem, proiectîndu-le apoi înainte brusc. Trecu peste marginea Căpățînei și, arcuindu-și trupul cu toată forța, zbură pe sub Belvedere. Privitorii se întoarseră iute cu fața spre răsărit. Tînărul se ivi din nou la vedere mult dedesubtul lor, și arcuindu-și trupul încă o dată, aproape cu aceeași forță dinainte, se înălță în sus și ateriză pe platou, chiar sub vîrful Jehla, unde se prinse zdravăn de ceva. De acel ceva legă apoi coarda.

Numai locotenentul Borůvka știa că acel ceva este formațiunea stîncoasă numită clepsidră.

Numai locotenentul Borůvka și asasinul.

— Cel care a fost capabil de o asemenea ispravă, rosti bătrînul criminalist, și-a dovedit el însuși că nu e un mototol. Uneori un asemenea test are un preț deosebit. Mai mare chiar decît viața, cîteodată. Cel puțin decît viața altuia... adăugă el întunecat.

Tînărul se instalase confortabil pe Jehla.

Ultimele raze ale soarelui, care tocmai apunea, îi învăluiau conturul capului într-o aureolă ruginie.

— Mai ales cînd e vorba de viața cuiva care îți transformă propria ta viață într-un iad. Care te rănește în vanitatea ta de bărbat, și asta, să nu uităm, sub ochii femeii iubite...

Cei trei își țineau răsuflarea. Locotenentul privea undeva peste capetele lor. Fața sa rotundă luase o culoare trandafirie.

— Existau doi asemenea oameni. Așa fiind, i-a venit ideea să împuște doi iepuri dintr-un foc. Era suficient să-l ucidă pe unul dintre ei într-un loc unde ar fi putut-o face numai celălalt, unde, practic, intervenția unei terțe persoane ar fi fost exclusă. În felul acesta i-ar fi omorît, de fapt, pe amîndoi. Căci pe al doilea l-ar fi așteptat șreangul.

Tăcu și își îndreptă privirea spre Jehla. Tînărul de acolo se întorsese lîngă clepsidră. Chiar în clipa aceea, apucase cu amîndouă mîinile coarda și își făcea vînt. O secundă, oscilă în gol ca un pendul viu, și cînd oscilațiile se scurtară, alunecă cu îndemînare în jos, pe drumul de sub Belvedere. Începu să tragă coarda din carabinieră.

Locotenentul Borulvka oftă. Coarda lunecă și căzu în jos pe drum, cu un bufnet slab. Bătrînul criminalist întoarse capul.

— Riscul era foarte mare, dar și-a zis că merită să încerce. Trebuia să reușească, măcar spre a-și recăpăta încrederea în sine, pierdută din cauza femeii pe care o iubea.

Tăcu din nou. Îi măsură printre gene pe cei trei. Doi dintre aceștia se uitau, îngroziți, la cel de-al treilea. La omulețul negricios, urît, cu nasul coroiat.

— Nu-i așa că lucrurile s-au petrecut întocmai cum le-am prezentat, Frantisek Malát? întrebă bătrînul criminalist.

Dar Frantisek Malát nu-i răspunse. Se repezi, aproape atingîndu-se de cotul locotenentului, spre platforma stîncoasă și, cu un răcnet înfricoșător, se azvîrli în prăpastie.

Mai tîrziu, în timp ce ridicau, în vale, corpul zdrobit al sinucigașului, sergentul-major-șef Šinták se gîndi că e totuși ciudat că locotenentul Borůvka, care în alte împrejurări dovedea atîta prezență de spirit, nu-l împiedicase pe omul acela să sară în prăpastie.

Și, uitîndu-se la el, – avu impresia că bătrînul criminalist nici nu prea regretă că n-a făcut-o.

ADJUTANTUL MÁLEK, ÎN SCHIMB, ERA GROZAV DE AFECTAT de cele întîmplate.

— N-am să-mi iert pînă la moarte că nu l-am supravegheat mai îndeaproape! se lamenta el pe bancheta din spate a „Volgăi". Mașina se întorcea spre oraș pe șoseaua plină de serpentine, printre stîncile care aruncau pe drum umbre negre, închipuind contururile unor cetăți de basm.

— Ba eu, da... rosti enigmatic locotenentul.

— Chiar atît de insensibil ai devenit, Josef? făcu ochii mari Málek.

— Tocmai că n-am devenit, zise locotenentul. Oricum l-ar fi așteptat spînzurătoarea. Așa, a scăpat. A fost scutit de așteptarea clipei execuției, de spaima de moarte...

— Dar era un criminal! zise adjutantul, nedumerit. Așteptarea, spaima – le-ar fi meritat cu prisosință.

— Crezi? făcu locotenentul pe un ton și mai enigmatic, și adjutantul rămase la fel de nedumerit. Eu am impresia că mai degrabă altcuiva i s-ar fi cuvenit pedeapsa asta...

Tăcură cîteva clipe. Cetățile de stîncă învăluiseră valea într-o umbră compactă, și sergentul-major-șef aprinse farurile. Decorul de stînci sălbatice se transformă subit într-un decor de teatru de marionete.

— Aproape că am senzația că visez, medită Málek, aducîndu-i aminte locotenentului de propria sa stare de spirit

din cursul după-amiezii. N-am mai avut parte de un caz ca ăsta!

Peste fața criminalistului trecu un zîmbet.

— Se vede că citești prea puține romane polițiste, Pavele! Ți-ai fi dat seama că n-am avut de-a face cu un caz neobișnuit. O simplă variantă a enigmei camerei încuiate...

— Ce? A camerei încuiate? Unde ai văzut tu vreo cameră pe-aici?

— Nu e nevoie să fie neapărat o cameră. Ci de un loc în care asasinul să nu poată pătrunde și de unde să nu poată fugi. În care, cu toate astea, a pătruns, de unde, cu toate astea, a fugit. Ca dintr-o cameră încuiată pe dinăuntru, în care a găsit cadavrul victimei...

Málek dădu din cap.

— Auzi ce le trece ticăloșilor ăstora prin minte!

— Te referi la scriitori? întrebă malițios locotenentul.

— Mă refer la criminali, îl repezi, iritat, adjutantul Málek.

DEDUCȚIA

Locotenentul Borůvka stătea la masa de lucru din biroul său și se uita posomorît pe fereastră la fațada coșcovită a vechii bisericuțe, peste drum de intrarea din dos a circumscripției de miliție. În spatele geamului, se stingea, pîcloasă, o zi proaspătă de început de primăvară și într-o firidă din zidul bisericii, în care o pereche gureșă de vrăbii tocmai își clădea cuibul, stătea cocîrjat un sfînt Sidonius din ipsos. Statuia și locotenentul se uitau încruntați unul la celălalt; statuia din pricină că meșterul ipsosar, specialist în stucatură de stil Secéssion, nu se pricepuse s-o facă altfel, locotenentul din pricină că vederea sfîntului trezea în sufletul lui o stare de nesiguranță morală greu de suportat.

Nu că locotenentul ar fi fost un om evlavios: de pildă, habar n-ar fi avut că statuia aceea strîmbă, în odăjdii de ipsos, reprezintă portretul imaginar al episcopului de Clermont-Ferrand, dacă n-ar fi existat inscripția de sub ea, cu caractere înflorate, lizibile de la o poștă; e adevărat că, în frageda-i copilărie, participa cu pioșenia cuvenită la orele de religie, și înfricoșătorul și preacucernicul părinte Meloun*, se folosise

* *Meloun* – pepene (cehă).

de acele prilejuri să-i vîre în cap pe toată viața decalogul. Dar înfricoșător era popa numai în ochii smeritului elev Borůvka; în realitate era un domn amabil, originar din Olešnice, care nici după ce începuse să predea la gimnaziul din K. nu reușise să se dezbare de dialectul muntenesc, de obiceiul de a purta, chiar și în toiul verii, izmene lungi, legate cu șireturi și nici de cele mai naive superstiții catolice. Popa avea o căpățînă rotundă – ilustrație perfectă a numelui pe care îl purta – foarte asemănătoare cu căpșorul la fel de rotund al micului derbedeu din banca întîi, care avea să devină detectiv cîndva. Cînd se apuca părintele Meloun să le înfățișeze copiilor caznele care-i așteptau pe păcătoși în iad, atît de înfricoșător își bulbuca ochii pe sub sprîncenele stufoase, încît la elevul Borůvka conștiința faptelor neîngăduite rămase vie chiar și după ce încetase de mult să mai creadă în frumoasele scorneli populare despre imaculata concepțiune, despre bunul tată adoptiv și despre prea milostivul prieten al tîlharilor, pescarilor și prostituatelor. Conștiința că sînt anumite lucruri pe care nicicum nu se cade să le faci... Mentalitatea aceasta avea să-i dăuneze locotenentului în viață, și nu o dată, dar dacă lui îi dăunase, semenilor săi, de regulă, le prinsese bine în ziua aceea însă, în amurgul acela înșelător de început de primăvară, cînd adia dinspre Vltava ceva ca un soi de presimțire a miresmei de liliac și marele oraș fremăta de agitația barurilor, restaurantelor și teatrelor, locotenentul Borůvka, din păcate, era pe cale să săvîrșească o faptă din categoria celor neîngăduite. Avea de gînd să-i telefoneze nevestei că nu vine la cină și se întoarce noaptea tîrziu, întrucît se duce la un concert al Ansamblului Popular Slovac, aflat tocmai atunci în turneu la Praga; că în orchestra ansamblului are un vechi prieten din armată, cu care, după spectacol, se va duce undeva – probabil la „U Fleků” – la o bere...

În realitate, se pregătea să-și petreacă seara nițel altfel. La șapte și jumătate – și se și făcuse șapte! – intenționa să intre într-o mică vinărie din Orașul Vechi, și să se întîlnească acolo cu tînăra funcționară care, cu totul fără știrea ei, îl ajutase să rezolve cu succes cazul dansatoarei asasinate de la teatrul „Odeon". Într-un mod inexplicabil, nu numai ea îi zdruncinase echilibrul lui sufletesc, ci și el pe al ei – cel puțin așa bănuia locotenentul, fiindcă, se-nțelege, sigur nu putea fi de un lucru atît de gingaș... La el, simptomele erau cît se poate de banale: din vreme în vreme, și din ce în ce mai des în ultimul timp, pe fața sa rotundă se întipărea o expresie nu tocmai inteligentă, de visare lunatica, iar diversele rapoarte și procese-verbale, pe care altădată și le bătea singur la mașină, acum, ca regulă generala, i le dicta fetei.

În cursul dictării, rostea din cînd în cînd cîte o frază care n-avea nimic de-a face cu raportul, și pentru ca s-o rostească trebuia să pună la bătaie toată rezerva sa de curaj, respectabilă altminteri, adică în alt fel de împrejurări. „Te simți bine la noi?" o întrebase, de exemplu, o dată, la mijlocul unui raport despre un soț care încercase să-și omoare jumătatea cu somnifere, dar din fericire, din cauza emoției, confundase somniferele cu niște laxative. Și dacă fraza aceea încă mai putea fi considerată nevinovată, constatarea: „Pieptănătura asta îți stă bine, așa să te piepteni!" fusese o manifestare de curaj de-a dreptul eroic; locotenentul pălise de atîta îndrăzneală, ca îndată după aceea să se facă roșu ca racul.

Fraza cu pricina avusese, de altfel, o urmare cu totul specială, ba chiar decisivă, dar abia după douăzeci și patru de ore: pieptănătura în cauză, un coc mare, monstruos de frumos, ridicat pe ceafă, dezvelind gîtul de lebădă (în cocul acela era ascunsă o bucată de cauciuc spongios, dar de unde să știe treaba asta naivul locotenent?) deveni de atunci încolo podoaba permanentă și neschimbată a capului fetei, care

înainte purtase cu totul altă pieptănătură, una severă, cu părul lins. Și asta cu toate că-i era cunoscută aversiunea declarată a adjutantului Málek pentru cocuri. Acesta depusese eforturi susținute ca s-o convingă pe fată că i se potrivește mult mai bine părul lins, dar degeaba; toată elocvența sa – mult superioară în comparație cu retorica locotenentului, cînd era vorba de un auditoriu feminin – se dovedise absolut ineficientă în fața acelei unice și timide fraze a locotenentului: „Pieptănătura asta îți stă bine, așa să te piepteni!"

Fata nu purta cocul ca să intre în grațiile locotenentului, oricît de importantă ar fi fost funcția acestuia; cocul trebuia să aibă un efect de altă natură asupra bătrînului criminalist și, după cum am văzut, a și avut. Idila era destul de absurdă, și, cu excepția lui Málek, tot personalul circumscripției de miliție se amuza pe socoteala celor doi. Dar lumea asta e alcătuită în general din lucruri absurde, și locotenentul, meditînd nervos sub privirile hître ale sfîntului de ipsos, își aduse vag aminte de un anume aforism al unui poet clasic, aforism pe care îl dezgropase, fără să știe cum, dintre ruinele latinei sale de mult uitate, ceea ce îl făcu să trăiască o clipă – o clipă foarte scurtă – în care văzu lucrurile în adevărata lor lumină. Fraza suna așa: *Sic visum Veneri, cui placet impares formas atque animos sub iuga aenea saevo mittere cum ioco,* iar în limba cehă, conform versiunii denumite „juxtă" din vremurile zugrăvite în istoricele scrieri ale învățatului profesor Jaroslav Žák*, era tălmăcită prin cuvintele: *„Așa este voința Venerei, căreia îi place împerecherea prin lanțuri comune și printr-o glumă crudă a corpurilor și sufletelor nepotrivite*". De atunci trecuseră treizeci de ani, și acum, locotenentul avea mustrări de

* *Jaroslav Žák* – profesor și romancier, autor al unor romane din viața elevilor de liceu.

conștiință, care la el apăreau *ante factum*. Cel mai aproape de încălcarea celei de-a șasea porunci ajunsese însă printr-o altă frază, rostită la mijlocul unui raport despre o femeie care, din nefericire, nu încurcase laxativele cu barbituricele, și care suna așa: „Ehm... Ce faci diseară? N-ai vrea să mergem împreună să – ehm – mîncăm undeva? Am putea – printre altele – să stăm de vorbă."

Efectul fusese instantaneu și fără echivoc.

Așa se face că acum locotenentul stătea în biroul său, torturat de trac, de remușcări premature și de diverse alte complexe explicabile prin vîrsta lui, și accentuate de privirile parșive pe care i le arunca, de peste drum, Sfîntul Sidonius; aceste simțăminte, luate laolaltă, alcătuiau ceea ce se numește îndeobște voluptatea seducătorului. Iar mîna locotenentului se apropia, centimetru cu centimetru, dar tenace, de telefon.

Îl atinse și ezită – în clipa aceea însă un vînticel răcoros aduse în biroul locotenentului, prin fereastra întredeschisă, glasul încărcat de păcate al unui saxofon, de la un picup din vecini; un elan banal și vechi de cînd lumea furnică inima locotenentului, și el ridică receptorul. Dar nu formă numărul. Căci înainte de a atinge cadranul, în receptor se auzi un glas de femeie ce vorbea într-o limbă, care, rostită de o gură de femeie, trezea invariabil sentimente erotice în sufletul locotenentului*. Drept care, căzu și el victimă acelei răspîndite manifestări de proastă creștere, care constă în a profita de defecțiunea tehnică numită de specialiști „atingere de fire", și în loc să închidă, ascultă. Îndreptîndu-și la un moment dat privirea spre chipul sfîntului de vizavi, i se păru că pezevenghiul bătrîn se strîmbă la el. Dar locotenentul nostru nu era superstițios; se strîmbă și el la espiscopul răpanos și ciuli în continuare urechile:

---

* Convorbirea telefonică ce urmează are loc în limba slovacă.

— Nu pot să aștept pînă mă sună ei, Sidi! Trebuie să mă duc la teatru, e șapte, e timpul să plec.

Interveni un glas bărbătesc insistent:

— Scumpo, nu vorbi prostii! Cum vrei să aranjez treaba altfel?

— Dar înțelege-mă! Nu pot să nu mă duc. Întreabă și tu, din ceas în ceas, dacă au găsit mașina. Eu...

Un trosnet răsună în aparat, urmat de o izbitură. Vocea de femeie gemu îngrozită:

— Sidi! Sidi! A venit! Avea cheia! Sidi, ajută-mă! Mă omoară! Și legătura se întrerupse. Locotenentul, între timp, se ridicase în picioare, cu fruntea acoperită de broboane de sudoare.

Dar se așeză la loc și puse cu grijă receptorul în furcă. Asta îi mai lipsea! „E o prostie, își zise. Ce-aș putea să fac? Atingerile de fire nu pot fi depistate la Telefoane. Poți să vorbești de oriunde de pe întinderea rețelei telefonice din Praga, și n-am niciun indiciu după care să aflu de la ce telefon a vorbit femeia aceea. Nu-mi rămîne decît să aștept, se trezi în el un gînd cinic, care însă, fără ca el să-și dea seama, contribui din plin ca, în subconștientul său, să ia o hotărîre exact contrarie, pînă ce respectivul, tipul cu cheia, o omoară de-adevăratelea. Atunci o să aflu pe ce stradă, la ce număr s-a comis crima, îi dibuiesc urmele, îl filez, îl prind..."

Chiar nu are niciun indiciu? Locotenentul, care dăduse să ridice receptorul pentru a vorbi cu nevastă-sa, se răzgîndi și îl lăsă în furcă. Existau totuși, două indicii: bărbatul se numea Sidi și fata se pregătea să meargă la teatru, unde „nu putea să nu se ducă". „Cine «nu poate să nu se ducă» la teatru? Își autoadresă el această întrebare retorică. Păi, cine altcineva decît o actriță?"

Se uită la ceas. Șapte și cinci. Pînă la vinăria „La motan"

sînt zece minute. Și deodată, îi fulgeră prin minte un al treilea indiciu.

Necunoscuta vorbise în slovacă.

Ansamblul Popular Slovac.

Se uită încă o dată la ceas. Tot mai șovăia. Revăzu în minte, în chip de măr al ispitei, cocul castaniu deasupra gîtului de lebădă – ei bine, dacă lua un taxi, putea ajunge la timp.

Sau s-o las încurcată? murmură în sufletul locotenentului o voce care însă știa că nu-i aparține. Poate că femeia aceea exagera. Cel care intra în casă n-o fi avut altă intenție decît să-i tragă vreo două palme, dintr-un motiv fără doar și poate întemeiat, iar el...

Numai că lucra de prea multă vreme la secția „Crime", ca să nu știe că atunci cînd e în joc viața unui om, e mai bine să dovedești, în o mie de cazuri, un zel chiar exagerat, decît s-o lași baltă fie și o singură dată.

Iar glasul acela interior nu era al lui, nu-l recunoștea, înhăță pălăria și haina, îi mai aruncă o privire piezișe sfîntului, care avea din nou o expresie de sfinx pe fața sa de ipsos, și ieși cu pași mari din birou.

Ajunse la teatru la șapte și patrusprezece minute și, legitimîndu-se, pătrunse neîntîrziat în culise.

Agitația care domnea aici îl convinse pe locotenent de justețea deducției sale.

— Lipsește cineva? îl întrebă el pe directorul artistic, care era teribil de nervos. Cu un minut înainte, se temea că-l jignise pe prietenul său din orchestră, primind cu destulă răceală efuziunile sentimentale ale acestuia, provocate de bucuria revederii. Dar era realmente foarte grăbit.

— Da. Ați și aflat, tovarășe locotenent? se miră bărbatul

cel nervos, în limba slovacă, și-l conduse pe locotenent într-o mică încăpere ocupată aproape în întregime de un birou acoperit de hîrtii.

— Am aflat. Cum se numește?

— Pavol Roháč.

— Cum?

— Roháč Pavol.

— Nu lipsește cumva și o femeie?

— Nu, ansamblul feminin e complet. Lipsește însă Roháč. Fără el nu putem executa *Dansul haiducesc, clou*-ul programului nostru, tovarășe...

Locotenentul se simți din nou ispitit să lase totul baltă. În gîndul lui, acum se rușina chiar de deducția sa – auzi, ce deducție! O slovacă oarecare trebuia să se ducă la un teatru oarecare – ei, și ce-i cu asta? În Praga sînt vreo treizeci de teatre – și ce dacă tocmai acum e în turneu în Capitală Ansamblul Popular Slovac?... Se uită din nou la ceas. Șapte și șaptesprezece. Ar mai putea să ajungă la timp.

— I-am telefonat, continuă tot în slovacă directorul, care era distrus. I-a lăsat lui Jožka un număr de telefon și un nume de fată, cică va fi acolo toată după-masa și seara...

— Da? făcu locotenentul, interesat fără voia lui.

— Una, Věra Selucká. Am telefonat la numărul acela, dar cred că e greșit. A răspuns un tip, și cînd i-am spus că vreau să vorbesc cu domnul Roháč, s-a enervat cumplit și a trîntit receptorul. Și cînd am format din nou, a trîntit receptorul fără să mai întrebe cine e.

Locotenentul Borůvka se posomorî. Se uită mașinal la ceas și întrebă:

— Ce număr era?

— Stați puțin, l-am notat aici, pe sugativă... Directorul se răsuci și se plecă peste masă. Pe birou, în fața fotoliului gol, se afla o sugativă mîzgălită.

Șapte, opt, opt, trei, doi, șase, citi el anevoie și locotenentul își notă numărul în carnețel. Și notă și numele: Věra Selucká.

Formă apoi, la telefonul public de vizavi de ghereta portarului, numărul de la informații. Nu voise s-o facă de față cu directorul, căci avea de gînd ca cel mai tîrziu peste cinci minute să-și facă apariția la vinăria aceea discretă, în așteptarea fericitului prilej de a păcătui și el o dată, după optsprezece ani de fidelitate conjugală. Dar ținea, totodată, să fie și cu conștiința împăcată.

— Alo? se auzi în receptor vocea plictisită a telefonistei de serviciu.

Locotenentul apăsă pe butonul telefonului automat și zise:

— Puteți să-mi spuneți, vă rog, ce adresă are abonatul cu numărul...

— Alo? repetă vocea aceea plictisită pe un ton iritat.

Locotenentul apăsă repede încă o dată pe buton.

— Alo! strigă. Mă auziți?

— Alo! Ce doriți? Telefonista, pe care în chip vădit fiecare apel o sîcîia la culme, așteptă o clipă și, în timp ce locotenentul izbea cu pumnul în aparat, închise.

Abia atunci observă locotenentul că un necunoscut cu vocație filantropică scrijelase în vopseaua automatului avertismentul: *Atenție! Nu funcționează, în schimb fură!* Înjură, ieși valvîrtej din cabină, aruncă o privire la ceas și, strivind între dinți o nouă înjurătură, dădu buzna în cabina de alături. Aici luă de la capăt întreaga operație, și cînd fata începu, în sfîrșit, să-i dicteze pe un ton arogant, care îl făcu să se crispeze, se grăbi să-și noteze numele în carnețel: „Dr. Radegast Tejliběnovský.” I se păru că n-a înțeles bine, dar nu

găsi în el destul curaj ca să întrebe a doua oară, mai ales că abia apucă să noteze și adresa, rostită precipitat și greu inteligibil: „Dejvice, Podbaba, strada Rondă 6”. Ieși grăbit din cabină, se opri brusc, stătu în cumpănă cîteva clipe. Reveni la fel de grăbit în cabină și formă numărul doctorului Tejliběnovský, dar nu-i răspunse nimeni. Cu receptorul la ureche, locotenentul urmărea nervos mersul secundarului, repetînd într-una, nervos, un anumit cuvînt de rușine, în timp ce pe peretele murdar, acoperit de tot felul de mîzgăleli, al cabinei, o vedea, ca pe un ecran, pe tînăra funcționară, intrînd în vinăria „La motan”, rotind privirea, căutîndu-l (de la o masă apropiată, un individ respingător o urmărea pofticios), așezîndu-se la masă într-un colț și spunîndu-i, biata de ea, chelnerului care s-a apropiat prevenitor între timp că mai așteaptă, că urmează să se întîlnească cu cineva, așa că...

Înțelese în sfîrșit că telefonul dr-ului Tejliběnovský sună în locuința goală și trînti receptorul furios.

Ieși în goană din cabină.

Se întoarse o secundă mai tîrziu, răsfoi plin de turbare cartea de telefon și formă un număr.

— Vinăria „La motan”? Spuneți-mi, vă rog, nu se află cumva la dumneavoastră tovarășa... domnișoara... și cînd rosti numele fetei, simți o împunsătură în inimă. Așteptă un minut sau două. Apoi timpanele îi fură mîngîiate de timbrul catifelat al unei voci prea bine cunoscute.

— Te rog să mă ierți, tovarășă, începu el să se bîlbîie. A... a intervenit ceva. Nu, nu te duce acasă. Numai că o să vin ceva mai tîrziu... dacă vrei să mă aștepți. Nu, între timp mănîncă, eu am să mănînc pe urmă – ajung cam într-o jumătate... în cel mult o oră. Da, e vorba de o crimă, sau mai degrabă despre o bănuială... În sfîrșit, trebuie să mă lămuresc cum stau lucrurile. Mă aștepți? întrebă el rugător, și în întrebarea aceea era cuprinsă atîta teamă și neliniște, presentimentul unei

adevărate catastrofe care ar urma să se producă dacă o anume fată, funcționară la Miliție, nu și-ar aștepta șeful la vinăria „La motan”, încît fata vizată nu putea să nu se înduioșeze.

Fata, bineînțeles, se lăsă înduioșată pe loc.

— Eu vă aștept, tovarășe locotenent, rosti ea moale, și parcă toarse o pisică în aparat. Vă aștept, nu vă temeți...

Locotenentul închise, și cu toate că, într-un colț oarecare al orașului, cineva – poate chiar dr. Tejliběnovský din Podbaba – nu era exclus s-o fi ucis pe numita Věra Selucká, fața rotundă i se împodobi de un zîmbet fericit.

Se sili să se încrunte, ieși în goană din teatru și făcu semn unui taxi.

În strada Rondă ajunse la șapte și patruzeci și două de minute și, din zăpăceală, dădu drumul taxiului. La șapte patruzeci și trei, apăsa pe butonul soneriei de la poarta grădinii unei vile ultramoderne, o clădire joasă, cu un singur etaj. Pe poartă o plăcuță de alamă, cu inscripția:

DR. RADEGAST TEJLIBĚNOVSKÝ
profesor la Academia de arte plastice

Vila se înălța singuratică pe o colină și privea, peste acoperișurile celorlalte vile așezate mai jos, în pantă, spre valea cartierului Dejvice.

Din casă nu ieși nimeni. În geamul larg de la parter se oglindea priveliștea din spatele locotenentului: panorama de lumini a Pragăi, cu steaua roșie arzînd pe turnul hotelului „Internațional” și, sus pe boltă, luna plină, roșcată ca arama.

Nerăbdător, locotenentul mai apăsă o dată soneria, se uită la ceas și puse mîna pe clanță.

Poarta era deschisă.

Păși grăbit pe alee spre ușa casei, făcînd să scrîșnească pietricelele albe sub tălpile sale; în liniștea adîncă în care era cufundat cartierul de vile, fiecare pas răsuna ca o pocnitură de pistol.

Ajungînd în dreptul ușii, locotenentul constată că aceasta e întredeschisă.

Ciocăni. Nu răspunse nimeni. Intră.

Înăuntru era întuneric. Scoase o lanternă de buzunar și trecu fascicolul de lumină de-a lungul pereților holului. Pe toți pereții, urme de tablouri – care atîrnaseră acolo pînă de curînd; se cunoștea după petele dreptunghiulare mult mai albe decît restul zugrăvelii.

Locotenentul avu o presimțire instinctivă. Privi în jur și observă că ușa uneia dintre camere e dată de perete.

Intră. Se afla acum în salonul mare de la parter, cu fereastra aceea largă în care, cînd stătuse în fața porții, văzuse oglindindu-se marea de lumini a Pragăi. Abia acum observă locotenentul că și fereastra e întredeschisă.

Remarcă și aici urme de tablouri pe pereți. Pe de altă parte, o vitrină mare avea ușile deschise și era goală. Un covor greu, persan după toate aparențele, era făcut sul lîngă perete. Pe masa din mijlocul salonului, din dreptul căreia scaunele lipseau, erau îngrămădite o mulțime de statuete. Domnul dr. Tejliběnovský se muta, sau... Bine, dar unde era Věra Selucká? Locotenentul ieși iute din salon și urcă, pe o scară interioară, la etajul întîi. Inspecta, la rînd, cîteva camere în care nu părea să se fi făcut pregătiri de mutare, dar nicăieri nici urmă de vreo Věra, vie sau moartă, și nimic care să indice că ar fi avut loc o luptă.

Se întoarse în hol, și tocmai dădea să coboare scara –

dintr-o altă privire nervoasă aruncată pe ceas, constată ca e ora opt – cînd îi trecu prin minte că uitase să-și anunțe nevasta că întîrzie în seara aceea. Privi în jur. Pe o măsuță lîngă capul scării, se găsea telefonul. Ridică receptorul și formă numărul.

— Borůvková, se auzi un glas iritat în aparat.

— Eu sînt, Lucinko, rosti mieros locotenentul. Te rog să nu mă aștepți cu cina. Am un caz neașteptat și...

— Unde ești? De o jumătate de oră te sun într-una la birou. Vino imediat acasă. În loc să meargă la lecția de pian, Zuzka s-a dus la cinema cu derbedeul ăla, cu Špaček. Eram și eu întîmplător acolo și i-am prins. Fă bine și vino să te răfuiești tu cu ea. Eu n-o mai scot la capăt!

Glasul energic al doamnei Borůvková dezmințea în chip hotărît defetismul pe care-l proclama.

Locotenentul luă un ton amenințător, prea puțin convingător însă:

— Ce-ai spus? Transmite-i, te rog, c-o să vadă ea! Îi arăt eu ei...

Ce anume avea să-i arate, nu mai apucă să spună. Auzise scrîșnind pe pietriș niște pași precauți pe aleea dinspre poartă. Ușa se deschise încetișor. Locotenentul închise telefonul și se ghemui iute după balustrada scării.

Bărbatul care intră nu părea să fie dr. Tejliběnovský. Nu aprinse lumina, păși prin hol ca o pisică și dispăru în salonul de la parter. Ducea în mînă un obiect ce semăna cu o valiză și la scurt timp după ce intră în salon, se auziră dintr-acolo niște clinchete suspecte. Locotenentul se îndreptă din spinare; prin fereastra holului, văzu că pe drum, în fața vilei, se oprise între timp o „Volga” albă. Lucea ca o pată mare, deschisă, în întunericul nopții estompat de luminile orașului din vale, ce spuzeau cerul amestecate cu stelele jilave.

Locotenentul vîrî mîna în buzunar și scoase revolverul.

Apoi, în vîrful picioarelor, coborî scara și, prin ușa deschisă, aruncă o privire în salon. Vizitatorul nocturn se afla în dreptul mesei. Lua în mînă, una cîte una, statuetele îngrămădite pe masă și le introducea în valiză. Purta mănuși albe din piele de căprioară. Fereastra cea mare era larg deschisă, și în cadrul ei se desena silueta unui al doilea bărbat, care comenta de afară activitatea celui dinăuntru:

— Fii atent, Tonda, să nu spargi ceva!

Locotenentul oftă încet, dar nu întreprinse nimic. Se uita mohorît la bărbatul care umpluse între timp valiza și își rotea acum privirea prin încăpere. Locotenentul, urmărindu-i privirea, își opri ochii asupra unui soclu din lemn încrustat, așezat într-un colț al salonului și pe care se înălța o figurină de lemn aurit, care sclipea slab la lumina difuză ce se revărsa dinspre fereastră.

O clipă, vizitatorul nocturn rămase ca vrăjit, cu ochii pironiți la statueta aceea.

— La ce te chiorăști, Tonda? întreba cel de la fereastra.

La asta. S-o iau?

— Ce-i aia?

— Habar n-am. Un sfînt.

— E din bronz?

— Nu, din lemn aurit.

— Atunci, dă-l dracului!

— Tîmpitule, s-ar putea să aibă o valoare artistică mare.

— Dă-o dracului de valoare artistică. Pasează-mi valiza și ia covorul.

Dar tipul cu valiza nu se dădea dus de acolo. Privea statueta ca fascinat.

— Hai, grăbește-te! Valiza!

Abia atunci se mișcă. Închise valiza și o ridică anevoie pe pervazul ferestrei. Cel de afară o trase înspre el și dispăru. Pe cărare scîrțîiră pași, apoi se auzi portiera mașinii trîntindu-se.

Individul din salon se întoarse și se aplecă să ia covorul făcut sul. Dar își îndreptă la loc spatele. Întoarse din nou privirea spre statueta din colț, care sclipea vag, se apropie de ea. La lumina lunii, părea că cei doi, statueta și omul se privesc drept în ochi. Locotenentul aproape că nu mai sufla. Avea senzația că toate acestea îi aminteau ceva: ce anume, nu știa. Între timp, însă, necunoscutul se hotărî și întinse mîna după figurină.

În aceeași clipă, se hotărî și locotenentul Borůvka. Intră cu pași apăsați în încăpere, aprinse lanterna și îndreptă pistolul spre individ. Rosti sever:

— Sus mîinile!!

Individul se întoarse fulgerător. În mîna dreaptă, ținea statueta din lemn aurit. Clipind repede, orbit de lumină, ridică deasupra capului mîna cu statueta și pe cealaltă, goală. Locotenentul păși spre el, pe parchetul fără covor, dar calcă pe ceva ce-i alunecă sub tălpi. Își pierdu echilibrul și căzu.

Necunoscutul nu scăpă ocazia. Nu ca să-l atace pe locotenent, cum ar fi făcut desigur un bandit mai de soi. Se repezi ca fulgerul la fereastră și își făcu vînt peste pervaz, pierzîndu-se în noaptea înstelată.

Statueta o luase cu el.

Locotenentul se ridică numaidecît și se repezi, la rîndul lui, la fereastră. La lumina lunii, îl văzu pe fugar cît se poate de clar; gonea spre poarta grădinii, și statueta aurie din mîna sa descria curbe seînteietoare, aidoma epiciclurilor lui Ptolemeu.

— Lojza! Pornește! răcni fugarul, iar locotenentul înălță încet pistolul și închise ochiul stîng.

Hoțul se zbătea în crestătura vizorului, pironit de cătarea neagră. Locotenentul fu cuprins de o milă stranie. Vila dr.-ului Tejliběnovský era învăluită în noaptea frumoasă, umedă, de început de primăvară. O noapte amăgitoare, himerică,

zămislitoare de acte nebunești... Fugarul ajunse în goană la mașină și sări înăuntru. Locotenentul așteptă ca mașina să pornească. Abia după aceea trase. Țintise în cauciucuri.

Dar trase un singur foc, fiindcă mașina, virînd brusc după gardul viu, îi ieșise din cîmpul vizual. Iar orbește locotenentul nu voia să tragă, dat fiind că în mașină erau oameni.

După ce mașina cu cei doi borfași dispăru, batrînul criminalist oftă și se uită la ceas. Opt și cincisprezece. Se întoarse cu spatele spre fereastră. Pesemne ca nu-i decît o confuzie, gîndi el cu un sentiment de ușurare. Cel mai bine ar fi s-o dau naibii pe Vera Selucká aceea. „Iar aiureala asta, își făcu el socoteala, mă duc sus și o anunț prin telefon, aștept pînă vin tovarășii, și cel tîrziu la nouă aș putea să fiu la vînărie." O emoție tulbure, topită într-un aliaj inextricabil cu sentimentul acela de ușurare, făcu să i se strîngă stomacul. Poate că tot îl mai aștepta, după cum la fel de bine s-ar putea să nu-l mai aștepte...

Se uită încă o dată pe fereastră și oftă. O înfrigurare adolescentină pusese stăpînire pe el.

Dar îndată după aceea, se posomorî din nou.

În vale, pe șoseaua care mărginea cartierul de vile, apăruse „Volga" albă, care, sub ochii lui, dansa nărăvașă prin mijlocul drumului. Locotenentul constată – și constatarea n-avu de fel darul să-l bucure – că de la fereastra casei dr.-ului Tejliběnovský are o vizibilitate mult prea bună și inutilă în fond și că șoseaua pe care mergea în zigzag mașina cu cei doi hoți se întindea într-un arc mare pe panta uriașului amfiteatru natural luminat de lună ca ziua, pierzîndu-i-se din vedere abia undeva lîngă clădirea unei școli. Nu-i rămînea altceva de făcut decît ca, ascultînd de glasul datoriei, să urmărească conurile farurilor pînă le va pierde din ochi. I se păru o veșnicie. Se uită la ceas și, în adîncul sufletului, regreta acum că trăsese,

chiar dacă nu țintise decît pneurile. Între timp, „Volga” cea albă sălta încet, jucăușă, pe fondul întunecat al vilelor.

După un minut sau două, locotenentul se încruntă de-a binnea, ba chiar înjură printre dinți. Căci mașina se opri, stinse farurile și, în întunericul din vale, rămase ca o pată albă, sclipind în bătaia lunii.

Locotenentul avea de înfruntat o nouă dilemă. Era clar că hoților nici nu le trecea prin cap că puteau fi văzuți de la locul spargerii. I se oferea așadar prilejul să intervină rapid și cu succes. Iar între timp, fata... Măcar de-ar fi mîncat pînă acum!... Furios, locotenentul își dădu seama că nu e nimic altceva decît o victimă jalnică a simțului datoriei. O știa de mult, dar atît timp cît datoria coincidea cu fidelitatea față de îndatoririle conjugale, faptul nu-l deranjase cîtuși de puțin. Acum însă îi deranja că nu se află la vinăria „La motan”. Și însăși dorința de a se afla la vinărie îl deranja... Și, pe nepusă masă, începu să-l deranjeze grozav ideea că avea obligația să se afle acolo, în localul acela... de perdiție! Dintr-o dată, simți pentru fata care-l aștepta ceva ce semăna mai degrabă cu ura! De ce, n-ar fi putut spune; poate pentru că îi dărîmase lumea pe care, ca orice om, și-o făurise cu atîtea eforturi, poate pentru că o dorea, că se temea de ea, că-i era frică de urmările pasului după care tînjea... Scutură din cap și înjură birjărește. Aruncă o privire disperată la ceas și sări peste fereastră, uluitor de agil pentru corpolența sa.

Afară, în văzduhul proaspăt al nopții de primăvară timpurie, suprasaturat de porniri spre încălcarea poruncilor Domnului și a paragrafelor Codului penal, instinctul de vînător puse totuși stăpînire pe el. Apăsîndu-și pieptul cu palmele, porni în galop pe șoseaua care ducea într-un arc lin la vale.

. . .

Ajunse gîfîind ca o locomotivă la „Volga” cea albă. Mașina era goală, portierele larg deschise, cu cheia de contact la locul ei. Locotenentul se aplecă spre cauciucul din spate. Era dezumflat, aproape pe geantă. Dar pe locotenent nu-l bucură prea tare precizia cu care îl nimerise.

Se îndreptă din șale și se uită la casa din față. Era o vilă înaltă cu două etaje. Ferestrele de la etajul întîi străluceau în întunericul nopții și, de departe, se auzeau niște glasuri enervate, care păreau să se certe. Locotenentul se apropie de poarta grădinii și se uită la plăcuțele cu numele locatarilor. Într-una din ele, la mijloc, se afla o carte de vizită:

ANTONIN SELUCKÝ
Reprezentant al Asigurărilor de Stat
tel. 78 83 29

Încercă o senzație bizară: undeva înlăuntrul lui, în suflet, în conștiință, naiba știe unde, i se păruse că-l împunge un deget imaterial, gîdilîndu-l batjocoritor și arătîndu-i numărul de pe cartea de vizită. Scoase din buzunar carnețelul. Da. Iată: „Věra Selucká, 788326.” Ultima cifră nu corespundea.

Dar deodată, își aminti că directorul artistic al Ansamblului Popular Slovac îi dictase numărul stînd aplecat peste masă. Îl citise de pe sugativă, și îl citise pe dos! Nimic mai ușor decît să încurci în asemenea ocazii pe 6 cu 9.

Întîmplarea...

Întîmplarea? șopti în interiorul lui o voce străină, luîndu-l parcă în zeflemea.

Locotenentul se încruntă și se uită la fațada vilei. I se păru

că pe balconul de la primul etaj, lîngă fereastra luminată, stă cineva cu spatele lipit de zid.

Nu mai stătu pe gînduri, dădu buzna în casă și urcă în goană la primul etaj. Se opri în dreptul ușii pe care văzu o carte de vizită identică cu cea de la poartă. Nu mai încăpea nicio îndoială; în locuința domnului Selucký, se certau un bărbat și o femeie.

Numai că, lipind urechea de ușă, își dădu seama că se certau în cehă.

Sună totuși.

Ușa i-o deschise un domn înfuriat, cu bretele și cu un guler alb de celuloid descheiat la gît, un guler dintr-acelea cum locotenentul nu mai văzuse la un om viu de cel puțin douăzeci de ani.

Poate tocmai de aceea, fiindcă prea contrasta cu gulerul de celuloid – observă din prima clipă pardesiul elegant din material plastic, cafeniu-deschis, fără doar și poate achiziționat în străinătate, agățat în cuierul din vestibul alături de un raglan bărbătesc negru, cu guler de catifea.

— Ce doriți? se stropși bărbatul la el.

— Scuzați-mă, zise locotenentul și prezentă legitimația.

— A! Se părea că bărbatului nu-i displace vizita. Poliția! Pe mine mă căutați?

— Urmăresc doi hoți. Și-au lăsat mașina în fața casei dumneavoastră și...

— Doi? îl întrerupse bărbatul. Aici, așa sper, n-a fost decît unul. Sper! se întoarse el cu un aer amenințător spre interior, apoi i se adresă din nou locotenentului: Intrați!

Locotenentul îl urmă în cameră. Ușa-fereastră dădea probabil pe balcon, și pe studioul din colț ședea o femeie

frumoasă, plînsă, în vîrstă de vreo treizeci și cinci de ani, care nici măcar nu ridică privirea la intrarea locotenentului.

— Și pe aici a trecut un hoț! zbieră ca turbat bărbatul cu bretele. Unul dintr-aceia care pradă cinstea oamenilor! Un hoț de femei!

— Eu caut niște hoți de obiecte de artă, zise molcom criminalistul.

— Să-i ia naiba! izbucni bărbatul. Vero! Uită-te la domnul inspector!

Dar femeia continua să stea cu capul în piept.

— Ți-e rușine, hai? Ți-e rușine! Dar adineaori nu ți-a fost rușine, ia zi!

Bătrînul criminalist se înclină politicos în direcția femeii care tăcea.

— Locotenent Borůvka...

— Věra Selucká, rosti ironic bărbatul, în locul ei. Doamna Věra Selucká. Soția mea. Soția mea și – o tîrfă!

Femeia se cutremură. Locotenentul își opri privirea asupra unei scrumiere mari în care se găseau trei mucuri de țigară.

— Da! Și își închipuie că e grozav de șmecheră dumneaei! zise furios domnul cu bretele. E penibil, recunosc, dar e ca într-o farsă de Šamberk*. Mă pregătesc să plec în deplasare – pierd trenul – următorul pleacă abia dimineața. Mă întorc acasă – aici totul e în ordine. Numai că, zbieră el, numai că dumnealor n-au contat pe spiritul meu de observație! Un agent de asigurări trebuie să aibă un spirit de observație dezvoltat, domnule! Trebuie să fie veșnic cu ochii în patru! Trebuie să știe să observe orice fleac! Uitați-vă! Apucă scrumiera atît de brusc, încît mucurile stătură gata să cadă. Eu nu fumez. Pretinde că ar fi fumat ea țigările. Dar cutia n-o

---

* *František Ferdinand Šamberk* (1838—1904) – actor și autor de farse și comedii de salon.

are. Zice că a aruncat-o la closet. Ha-ha! Numai că apa la closet nu curge bine! Am verificat!... Nu curge cum trebuie! Și cutie de gunoi nu există. Nu, nu, în casă la mine nu țin porcării dintr-astea! Eu sînt cu ochii în patru!

Se întoarse spre nevastă-sa și răcni:

— Cine a fost aici, neruşinato?

Femeia ridică pentru prima dată ochii. Aruncă o privire scurtă spre ușa balconului, pe care domnul cel ager n-o observă. Femeia avea ochi albaștri, cu pupilele roșii de plîns.

— Nimeni, spuse ea șoptit.

— Nu minți! Pe mine nu mă duci de nas! Eu observ orice fleac. Chiar și o neglijență cum sînt mucurile astea din scrumieră! zbieră domnul.

Doamna aruncă încă o privire piezișă spre ușa balconului și locotenentul se miră în sinea lui că un bărbat atît de perspicace nu remarcase haina din material plastic din vestibul, căci i se părea de necrezut ca cineva care poartă bretele și guler de celuloid să poarte totodată un pardesiu de plastic de ultimă modă. Îl măsură din priviri pe burtosul cel turbat și i se făcu milă de doamna plînsă. Din nou îl împunse în piept degetul acela imaterial. Își aminti de fata care îl aștepta la vinărie și dori deodată să fi renunțat să-l mai aștepte.

— Dacă-mi permiteți, zise. Aș dori să veniți cu mine pînă jos, să identificați mașina.

— Mă rog! făcu energic bărbatul. *Eu* respect legile! *Eu* îmi îndeplinesc îndatoririle! Cele cetățenești și cele conjugale deopotrivă. Scoală-te! își îndemnă el grosolan nevasta, și cînd aceasta se ridică, o împinse atît de brutal în vestibul, încît o făcu să se împiedice de prag. Locotenentul o compătimi iarăși în sinea lui, îi fu rușine că-i e milă de ea, dar se grăbi să se posteze între domn și pardesiul de material plastic.

Nu era nevoie însă. Bărbatul cu privirea ageră era în clipa aceea pur și simplu orbit de gelozie.

— N-o știu, zise acesta, încruntat, cîteva minute mai tîrziu, afară, în fața vilei. O văd pentru prima oară. Nimeni din vecini n-are o asemenea mașină. Absolut precis. Ar fi trebuit să știu, fiindcă eu le-am asigurat pe toate!

După ce îl lăsă s-o cerceteze, locotenentul privi prudent peste capul lui, spre balcon.

Fereastra era luminată ca și adineaori, dar silueta de pe balcon dispăruse. Locotenentul se posomorî. Îi conduse pe cei doi soți pînă sus, dar cînd domnul cu bretele descuie ușa se opri.

— De fapt, am terminat, zise. Vă mulțumesc pentru amabilitate. Nu mai intru. Bună seara.

Și pînă să închidă ușa bărbatul cu privirea ageră, nerăbdător să intre în casă ca să se dedea iarăși voluptății de a-și tortura femeia, apucă să vadă că și haina de plastic de pe cuier dispăruse.

Ieși în fața vilei și privi spre oraș. Respiră adînc și se uită la ceas. Opt și treizeci și cinci. Ce-ar fi totuși s-o lase baltă? Femeia aceea – se convinsese acum că nu era Věra Selucká – o fi fost de mult omorîtă în cine știe ce cotlon al Capitalei. Oftă. Poate o fi fost și tăiată în bucățele și împachetată în pungi de plastic pe care asasinul, după exemplul lui Jan Neruda* le aruncă în clipa de față în lăzile de gunoi ale Pragăi... biata femeie! Ce putea el face? Nu știa despre ea nimic, atîta doar că e slovacă. Deducția în legătură cu Ansamblul Popular Slovac și toate celelalte deducții se

* Aluzie la povestirea *Salteaua de paie* a poetului și prozatorului *ceh* Jan Neruda (1834—1891), în care eroul, ca să poată scăpa de o saltea de paie, e nevoit s-o desfacă, s-o împacheteze, iar pachetele să le arunce prin lăzile de gunoi.

dovediseră false. Ar fi putut să fie de mult la vînărie, dar uite că își vîrîse dracul coada și se angajase în fugărirea asta stupidă prin noapte.

Își vîrîse dracul coada?

Dracul?

Clătină din cap, nedumerit dacă dracul sau altcineva fusese cel ce își vîrîse coada în afacerea aceea, în care el însuși se băgase prostește. Timp de cîteva clipe, n-avu altă dorință mai mare decît să nu se fi legat niciodată de fata aceea, subalterna lui... Pe scara vilei, după cum se aștepta, scîrțîiră niște pași. Se piti iute după mașină și se strecură înăuntru, la spate. Aruncă o privire furișă pe geam și văzu cum din vilă iese tiptil un tînăr blond, îmbrăcat în pardesiul cafeniu-deschis care pînă foarte de curînd atîrnase în cuierul locuinței perspicacelui domn Selucký.

Tînărul privi în toate părțile, se uită la ceas „apoi atenția îi fu atrasă de portierele deschise ale „Volgăi". Înăuntru, locotenentul Borůvka se ghemuise pe podea. Simți cum mașina se leagănă ușor, cum cineva se trîntește pe canapeaua din față și trage portiera. Se auzi bîzîitul demarorului, motorul porni. Șoferul schimbă vitezele și „Volga" o luă din loc.

Locotenentul se ridică iute, cu intenția de a-i atrage atenția șoferului că are un pneu spart, și își zări fața rotundă în oglinda retrovizoare. În aceeași clipă, o observă și omul de la volan. Se sperie, răsuci înspăimîntat volanul. Mașina derapă, prin fața geamurilor defilară într-un dans sălbatic becurile felinarelor de pe stradă, răsună un scrîșnet probabil de frîne. Locotenentul se trezi proiectat pe bancheta din spate. Roțile din față se ciocniră de ceva tare, mașina zvîcni în sus – o izbitură, un pîrîit, după care, brusc liniștea... Locotenentul se așeză și văzu că bărbatul de la volan încearcă disperat, dar fără succes, să deschidă portiera. Orice strădanie

era inutilă, căci mașina nimerise între cei doi stîlpi de beton ai porții unei vile. Erau, practic, întemnițați.

— Lasă-te păgubaș! *Dansul haiducesc* tot nu-l mai prinzi, tovarășe Roháč, rosti, cît se poate de calm, locotenentul.

Blondul se holbă la el.

— Dumneavoastră cine sînteți? întrebă el în limba slovacă descurajat. Domnul Blátný... Nu... domnul Matějka!

— Nu, zise bătrînul criminalist posomorît. Cu nevasta mea n-ai avut dumneata de-a face: E italiancă, prin urmare catolică fervent. Are principii morale riguroase și nu cade în plasa oricărui Don Juan de teapa... Lăsă fraza neterminată, căci degetul acela imaterial îi atinsese, o dată în plus, conștiința. Ehm... își drese el glasul și adăugă fără convingere: Ce să mai vorbim!...

— Atunci înseamnă că sînteți domnul...

— Sînt locotenentul Borůvka, rosti sec bătrînul criminalist. Asta e mașina dumitale?

Blondul se fîstîci.

— Nu, bîigui el tot în slovacă. Dar n-aveam intenția s-o fur, domnule locotenent... Numai că trebuie cu orice preț să ajung la teatru înainte de pauză. Ca să prind *Dansul haiducesc*.

Locotenentul se uită la ceas: opt și cincizeci și două.

— La cît e pauza?

— La noua. Ține un sfert de oră. Aș mai fi putut ajunge, domnule locotenent!

Ochii săi frumoși se fixară implorator asupra criminalistului.

— Bine, bine... făcu acesta. Dacă poți să ieși de aici, aleargă! Iar mîine, treci pe la noi.

— Nicio grijă, domnule locotenent! oftă ușurat și plin de recunoștință blondul și se apucă să sucească iute manivela ferestrei. Locotenentului îi veni o idee.

— Ia ascultă, nu e cumva la voi în trupă unul Sidi?

— Domnul Sidi?

— Nu, nu! Cred că Sidi e numele de botez.

— N-avem niciun arab în trupă, domnule locotenent!

— Nu cred să fie arab... Locotenentul reflecta. Sidi, atîta tot...

— Sidi, Sidi... îl îngînă nerăbdător blondul, cu ochii la geamul coborît. Sidi, Sidi, Sidi...

— Hai, fugi!

— Mulțumesc, domnule locotenent! izbucni cu năduf tînărul și se strecură numaidecît, cu îndemînare, pe geam. Locotenentul căzu pe gînduri.

— Ieșiți, ieșiți! Chiar vă așteptam! se auzi de afară, un glas neprietenos, în care locotenentul recunoscu fără greș accentul specific persoanelor oficiale, în uniformă. Dansatorul slovac începu să se văicărească:

— Domnule căpitan! Dar n-am făcut nimic! Nu-i decît un accident de automobil.

— Da, făcu glasul. Nu zic altfel. Iar mașina e furată!

— Dar n-am furat-o eu!

— Nu. Dumneata nu făceai altceva decît s-o duci înapoi, nu-i așa?

Locotenentul se uită pe geam și văzu doi milițieni. Unul dintre ei, cu un carnețel în mînă, după ce se uită la numărul mașinii, închise carnețelul și zise sever:

— Să mergem. Mai e cineva înăuntru?

— Eu, zise locotenentul Borůvka și își scoase pe geam capul rotund ca o bilă.

— Da, tovarășe locotenent, explică sergentul cel slăbănog, după ce intrară în încăperea igrasioasă a circumscripției de miliție din colțul străzii. Mașina a fost furată azi la ora cinci și jumătate seara, în Žižkov.

— Atunci, pot să dovedesc că n-am furat-o eu! interveni blondul, care pînă atunci nu încetase să urmărească minutarul ceasului de perete de deasupra ghișeului. Acele se apropiau necruțătoare de nouă. Locotenentul Borůvka îl măsură de sus pînă jos.

— Chiar poți?... întrebă el pe un ton aproape mustrător.

Blondul se scarpină după ureche.

— E adevărat, nu pot, zise el disperat. De fapt, aș putea, dar din considerație pentru o anumită doamnă... Doar dacă ar depune mărturie pentru mine domnul locotenent...

Locotenetul făcu un gest cu mîna.

— Dați-i drumul. Îl cunosc eu. Bineînțeles, va plăti avarierea mașinii, tocmai de-aceea dați-i drumul: ca să aibă cu ce.

Tînărul nu așteptă să i se spună de două ori și plecă val-vîrtej, strigîndu-și mulțumirile din mers.

— Cine e proprietarul? întrebă locotenentul.

— Un oarecare... Sergentul cel slăbănog căuta în registru: Zdeněk Farkaš, Crîngului 3, Žižkov. A lăsat și numărul de telefon. Să-l anunțăm că i-a fost găsită mașina.

Sergentul formă numărul. Așteptă. Locotenentul se uita mohorît la afișele din biroul pustiu, care aminteau încă de perioada cultului personalității. Încăperea era departe de a fi curată. Dar pe locotenent nu-l interesa în clipa aceea curățenia localului miliției. Se cufundase în gîndurile lui; ar fi dat mult să știe dacă fata a plecat între timp. Se gîndi cu ușurare că e chiar foarte probabil să fi plecat. Dar sentimentului de ușurare care-și făcuse loc în conștiința sa încărcată îi urmă unul de adînc regret, de tristețe sfîșietoare: așadar, încă o șansă pierdută... Poate ultima. Locotenentul avu astfel prilejul să constate că de fapt nici el nu știe ce vrea.

Sergentul, cu receptorul la ureche, aștepta. Ușa biroului se deschise, și în camera aceea igrasioasă năvăliră toate

miresmele primăverii timpurii exalate de arborii de curînd treziți la viață, laolaltă cu un milițian foarte gras, care trăgea după el o valiză voluminoasă.

Văzînd valiza, locotenentul renunță pe dată la reflecțiile sale de ordin intim.

Recunoscuse valiza în care își depozitase prada hoțul necunoscut din vila doctorului Tejliběnovský.

— Ia privește ce ți-am adus, Vašek, zise grăsanul gîfîind. Dar indivizii mi-au scăpat!

— Nu răspunde, spuse sergentul, necăjit. I-am spus să stea lîngă telefon, dar nu răspunde nimeni.

— Ptiu! făcu grăsanul. Da grea mai e! Și, cu ajutorul locotenentului Borůvka, ridică valiza pe ghișeu. Locotenentul se zgîia la valiză, de parcă nu-i venea să-și creadă ochilor.

— Eram în patrulare cu garda, începu să explice, abia trăgîndu-și sufletul, burtosul și își scoase șapca, cînd deodată ne sar în față doi tipi cu valiza asta. Pe loc i-am și mirosit. Și chiar așa era. Numai ce-i opresc și le zic: Actele, vă rog! – că i-a și apucat bîțul și au întins-o... Jarda s-a luat după ei, dar nu i-a găbjit. O fi ceva de soi în valiza asta...

Locotenentul, încă uluit, păstra tăcerea. Cînd milițianul cel gras deschise valiza, clipi iute de cîteva ori și se frecă la ochi.

Valiza era burdușită de statuete de bronz, de alabastru, de marmură, de argilă arsă și de ipsos; chiar deasupra, se afla figurina din lemn aurit, în stil baroc, care reprezenta un ins mustăcios, cu o mantie fîlfîindă.

Locotenentul se frecă încă o dată la ochi. Clipea într-una.

Pe suportul statuetei din lemn aurit se putea citi cît se poate de clar inscripția:

S. SIDONIUS

. . .

Așadar, bătrînul criminalist se întîlnea pentru a doua oară în seara aceea cu sfîntul acela prea puțin cunoscut.

— Păi, nu mai înțeleg nimic, zise năuc milițianul cel gras. Înseamnă că au prădat vreun muzeu!

— Nu răspunde, mormăi sergentul și închise. Ce ai aici? Contrabandiști? întrebă el dintr-o dată interesat.

— Pe dracu! Doi băieți. Niște derbedei. Să-i fi văzut cum au sfeclit-o! Burtosul se apucă să cotrobăie printre statuete. Dar erau profesioniști. Cînd i-am prins, purtau amîndoi mănuși. Așa că n-o să găsim niciun fel de amprente pe porcăriile astea. Uite-aici! strigă deodată în culmea încîntării, scoțînd din cufăr o statuetă albă de alabastru. Ce zici ce porcărie, Vasek, nu?

Locotenentul nu dăduse chiar într-atîta uitării cultura clasică însușită cîndva pe băncile școlii, ca să n-o fi recunoscut pe dată pe soția regelui spartan Tyndar, odihnindu-se în brațele lui Zeus, care, în împrejurarea respectivă, avusese perfidia să se metamorfozeze în lebădă.

O nouă idee îi străbătu mintea.

— Păstrarea unor asemenea porcării ar trebui pedepsită prin lege, rosti visător milițianul cel gras, a cărui atenție însă fu atrasă o clipă mai tîrziu de un alt obiect.

— Sau asta... ce-o fi asta?! scoase el la lumină altă statuetă. Măi Vasek, ăsta să știi că e Franta Jeřábek, îl ții minte? Îl ții minte? La cursul de înot... Burtosul izbucni în rîs, și sergentul cel slăbănog privi și el cu interes statueta. Aceasta îl reprezenta pe Priap, zeul fecundității la grecii antici, iar de celălalt personaj legendar – Jeřábek – amintea, nici mai mult nici mai puțin, decît prin dimensiunile membrului viril; altă trăsătură caracteristică n-avea.

Locotenentului îi veni o nouă idee, destul de vagă, dar

care, legată de cea de adineaori, constituia un început de deducție.

Privi din nou statueta din lemn aurit a sfîntului, pe care burtosul o pusese deoparte, părîndu-i-se absolut neinteresantă.

Apoi aruncă o privire în registrul de pe ghișeu.

SANCTUS SIDONIUS

Un nume latin.

ZD. FARKAŠ

Un nume slovac.

În Slovacia, după cum știa eruditul locotenent, pînă într-o epocă relativ recentă, limba oficială fusese latina.

Zd. este prescurtarea uzuală a numelui de botez *Zdeněk*.

Zdeněk este forma cehizată a numelui latin *Sidonius*.

Și cum e un nume incomod, mult prea lung, demodat, cu o terminație potrivită mai degrabă pentru a fi rostită în cuprinsul unei rugăciuni, sau unui act de penitență decît ca alint pe buzele unei femei, de ce aceasta, în efuziunile ei amoroase, nu l-ar înlocui cu diminutivul Sidi?

Sidi ar fi deci cel care trebuie, „din oră în oră, să întrebe dacă nu i-a fost găsită mașina?”...

Asta zic și eu deducție, se felicită locotenentul.

— Și cum îți spuneam, erau niște mucoși, dar de lucrat,

lucrează cu mănuși, oftă milițianul cel gras, înfundîndu-și cascheta pe cap. Tineri de tot, dar profesioniști ai naibii!

Locotenentul, dus pe gînduri, introduse mîna în valiză, din care, între timp, cei doi milițieni scoseseră toate statuetele, înșirîndu-le pe ghișeu. Valiza era căptușită cu hîrtie cafenie de ambalaj. Locotenentul o trase afară și se uită pe spatele ei. Adresa, caligrafiată stîngaci, cu pastă, îi sări în ochi;

Stimatului domn
dl. Alois Bróda,
Praga – Žižkov
Na Majzlovce 7
etajul 3 în curte.

— Nu erau profesioniști, zise locotenentul, mohorît.

Milițienii îl duseră apoi la Žižkov cu mașina, și fiindcă, tot drumul sporovăită între ei, nu avu răgaz să-și mistuie gîndurile. Poate de aceea și era, în străfundul sufletului, atît de frămîntat.

Coborî în strada Na Majzlovce, și în timp ce milițienii băteau în poarta casei dărăpănate de la numărul 7, care rămînea ca moartă, coti după colț pe Strada Adăpostită și, în lumina lunii, tăie cu pași mari peste un maidan presărat cu cutii de conserve, hîrtii și prezervative folosite spre cele cîteva case izolate de sus, de pe deal, alcătuind laolaltă strada Crîngului. Era aproape nouă și jumătate, și locotenentul își dădu seama, cu un sentiment de ușurare amestecată cu

deznădejde, că fata n-avea cum să-l aștepte mai mult de două ore.

Numărul 3 de pe Crîngului era o căsuță muncitorească sărăcăcioasă, cu două ferestre și o ușă la mijloc. Ferestrele erau întunecate, dar cînd se apropie, locotenentul văzu licărind înăuntru o luminiță, care se mișca de ici-colo.

Prin fereastra de la parter, putea fără nicio dificultate să se uite în casă. Ceea ce și făcu, și se întristă în aceeași clipă, căci spectacolul care i se oferi era dintre cele mai jalnice.

Încăperea în care se uita era mică, dar confortabilă și surprinzător de modern mobilată. Conul de lumină al unei lanterne de buzunar i-o descoperea bucățică cu bucățică. După ce ochii i se deprinseră cît de cît cu întunericul, își dădu seama că pe studioul de lîngă perete e trîntit cineva, legat fedeleș și cu un căluș în gură. O altă mogîldeață era așezată în fotoliu. Silueta de pe fotoliu era un bărbat, cealaltă, cea de pe studio, o femeie – lanterna, trecînd deasupra picioarelor, făcu să sclipească ciorapii de nylon. Cel care examina camera la lumina lanternei, de fel preocupat de dezordinea pe care o provoca, era de asemenea un bărbat. Tocmai inspecta conținutul șifonierului, și în lumina lunii se vedeau zburînd în toate părțile norișori albi, roz și bleu de lenjerie intimă de damă, ca niște fluturi uriași.

Un ornic mare de pe comoda de culoare deschisă arăta ora zece fără un sfert.

Locotenentul oftă, se retrase de la fereastră și examină împrejurimile. Casa era înconjurată de o grădiniță; gardul, scund, nu reprezenta un obstacol serios. Locotenentul îl trecu cu ușurință și ajunse astfel la intrarea de serviciu. Apăsă pe clanță și ușa se deschise. Răcoarea jilava a unui coridor fără ferestre îl izbi în față.

Scoase și el lanterna de buzunar și păși tiptil înăuntru. Se opri lîngă ușa din dreapta și își lipi ochiul de gaura cheii, în

cîmpul său vizual apăru spatele intrusului, care era aplecat deasupra sertarului de jos al comodei. Asta îi convenea de minune locotenentului. Duse mîna sub braț, scoase – pentru a doua oară în seara aceea – pistolul plat, apăsă ușor clanța și deschise brusc ușa. Individul, care se întoarse fulgerător, fu orbit de conul de lumină.

— Sus mîinile! rosti locotenentul posomorît.

Numai că individul cestălalt avea o vocație banditească mai pronunțată. Se comportă la fel ca un gangster din Chicago. Se năpusti sălbatic asupra locotenentului, și fiindcă acesta, ca întotdeauna, n-avu inima să tragă, se luară la trîntă.

Lupta nu dură mult. Individul era vînjos, dar cum nu cunoștea nici figurile elementare de jiu-jitsu, nu putea reprezenta un adversar serios pentru locotenentul Borůvka, fost profesor de educație fizică.

După ce îi legă cu grijă mîinile la spate, folosindu-se de cordonul unui halat bărbătesc de mătase aruncat pe jos, aprinse lumina și se apropie de studio ca să se apuce de o treabă mai plăcută – eliberarea victimei. Cu atît mai plăcută, cu cît constată că persoana de pe studio e o femeie tînără, cît se poate de atrăgătoare, care scoate în evidență niște rotunjimi în fața cărora rămîi indiferent, și nu ca regulă generală, abia după vîrsta de șaptezeci și cinci de ani.

O dezlegă, îi scoase cu un gest delicat călușul din gură și-i zîmbi.

— Vă mulțumesc, rosti, într-o slovacă melodioasă, atrăgătoarea femeie. Bătrînul criminalist se întoarse spre bărbatul din fotoliu.

Acesta era un omuleț pirpiriu. Locotenentul îl dezlegă și pe el în doi timpi și trei mișcări, dar tocmai cînd se îndrepta din șale, văzu deodată negru înaintea ochilor, pentru ca apoi, din întunericul care-l învăluise, să țîșnească un roi de stele verzi și roșii. Se răsuci anevoie și zări cum femeia, înarmată cu

un minuscul spărgător de nuci, se pregătește să-l lovească în scăfîrlie a doua oară.

În ciuda faptului că fusese luat prin surprindere, nici dezarmarea femeii nu constitui o problemă pentru bătrînul criminalist. O prinse de brațul fragil și, cu toate menajamentele posibile, îi smulse arma din mînă. Altcineva însă îl apucă de gît pe la spate și niște pumnișori neputincioși începură să-l izbească în cap. Mai mult de două steluțe verzi nu izbutiră să scapere însă, locotenentul executînd figura numită cuprindere prin cădere înainte și trîntind la pămînt stîrpitura aceea pirpirie cu atîta putere, încît omulețul nici măcar nu mai încercă să se ridice.

Locotenentul se trase într-o parte.

— Potoliți-vă! zise el pe un ton aproape duios. Ce v-a apucat, oameni buni?

Se uită pe rînd la cei trei, dar conclavul păstra o tăcere dușmănoasă. Cu toate că și între ei își aruncau priviri amenințătoare, în fața locotenentului se simțeau solidari, ca niște veritabili gangsteri.

— Bine... oftă locotenentul. Atunci, s-o luăm după tipic!

La zece treizeci, după un interogatoriu complicat și penibil, aflase totul. Era un deplorabil caz de șantaj; o cursă de o naivitate strigătoare la cer, în care însă au căzut și probabil vor mai cădea și de aici încolo chiar și oamenii cei mai înțelepți, victime ale acelei triste slăbiciuni omenești provenite dintr-o insuficientă disciplină morală și dintr-o anume activitate glandulară: vechii truveri o botezaseră, cu un termen romantic, dragoste.

Bărbatul, care crease toată harababura aceea în mica dar

confortabila locuință, ocupa o funcție importantă într-un minister oarecare și îl puteau aștepta două cariere: care dintre ele avea să se realizeze depindea de rezultatul cercetărilor sale febrile.

Putea fi o carieră strălucită, căci bărbatul, însurat cu fiica unui personaj foarte respectat și suspus, nu era cîtuși de puțin un incapabil, avea o origine socială acceptabilă și o putere de muncă remarcabilă, așa că nu se putea spune că ascensiunea sa rapidă s-ar fi datorat exclusiv protecției. Dar cariera sa putea fi, pe de altă parte, și infinit mai puțin strălucită, dacă nu cumva l-ar fi așteptat chiar o coborîre vertiginoasă pe scara ierarhică, și asta fiindcă fiica acelui personaj suspus era de o gelozie feroce. Iar femeiușca înzestrată cu forme irezistibile, care încercase să-l doboare pe locotenent cu micuțul spărgător de nuci, deținea anumite scrisori; funcționarul din minister făcuse imprudența să i le scrie în iarna trecută, într-o epocă cînd i se păruse că pentru ca existența să-i fie cît de cît suportabilă nu se putea lipsi cu niciun preț de formele acelea fermecătoare, deși, la o privire mai atentă, cît se poate de banale, la sfatul omulețului, pe numele său Sidi Farkaš, femeia se hotărîse să facă uz de acele scrisori, întrucît, la rîndul lui, domnul Farkaš, deși nedăruit în ceea ce-l privea cu niciun fel de forme, exercita asupra femeii o putere tiranică, în bună măsură inexplicabilă. În disperare de cauză, funcționarul recursese la violență. Sidi încercase să-i vină în ajutor acolitei sale în urma convorbirii telefonice întrerupte – al cărei martor, datorită unei atingeri de fire, fusese și locotenentul Borůvka – dar fără succes. Și fiindcă cei doi crezuseră că locotenentul este o altă victimă a lor, fie un alt șantajist, în orice caz un individ ostil lor, de cum se văzuseră eliberați din situația înjositoare în care se găseau, nu pregetaseră să încerce să-l lichideze.

Așadar, la zece treizeci, locotenentul aflase tot ce voia să

afle. La zece patruzeci, străbatea pentru a doua oară maidanul bătut de lună presărat cu hîrtii, cutii de conserve goale și prezervative folosite, ducînd în buzunar scrisorile fatale, pe care, o dată ajuns în biroul lui, avea de gînd să le distrugă. Iar în sinea sa, medita plin de întristare asupra avantajelor morale și practice ale fidelității conjugale.

La ora unsprezece, intră în birou și deschise fereastra. Luna, care, între timp, ca urmare a unor bizare schimbări în atmosferă, luase o culoare verzuie, atîrna deasupra acoperișurilor din olane ale orașului tăcut și lumina fațada scorojită a bisericuței de peste drum; lumina, firește, și silueta vetustă a sfîntului de ipsos.

Locotenentul oftă și gîndul lui zbură la fata cu coc fermecător și cu gîtul de lebădă; se gîndi apoi la nevastă-sa cea atît de cicălitoare, căreia îi era credincios de optsprezece ani. Se gîndi și la Věra Selucká, și la funcționarul din minister, pe care, în urmă cu o jumătate de oră, îl salvase de consecințele unei infidelități compromițătoare.

Oftă din nou. Și iarăși îi zbură gîndul la fata cu gît de lebădă, simțind cum i se înstăpînește în suflet un simțămînt de ușurare amestecat cu părere de rău. Era unsprezece și zece. Cu siguranță, își zise el abătut, dar și ușurat, a avut destulă minte și s-a dus acasă...

Numai că fata se pare că n-avea niciun dram de minte. Cînd locotenentul formă numărul vinăriei „La motan", nici nu trebui să se ostenească prea mult ca s-o descrie.

— Da, domnișoara vă mai așteaptă! îl informă un glas de chelner care se voia șmecheros. O clipă!

În clipa aceea de așteptare, printr-un proces psihologic obscur, locotenentul Borůvka își retrăi întreaga viață. Fu

cuprins, din senin, de o emoție insuportabilă, de un soi de angoasă. De ce, n-ar fi putut spune.

— Tovarășul locotenent? se auzi în receptor un glas cîntat, cu un timbru liric.

— Da, răspunse locotenentul răgușit.

— Credeam ca nu mai veniți, spuse încet fata. Făcu o pauză. Locotenentul își auzea bătăile inimii. Apoi din nou, vocea de la celălalt capăt al firului, vicleană, insistentă, tandră, o voce de pisică sau de șarpe. De șarpe cu Ș mare: Veniți!

— Eu... făcu răgușit locotenentul; privi disperat pe fereastră și îl cuprinse un regret, o teamă și un dor atît de intens după liniștea sa sufletească pierdută, agravate de mustrări de conștiință, de lipsa curajului, de cine știe ce încă, încît amuți, și cînd, după o clipă, fata șopti încet: „Alo?", închise, ca un laș.

Privind din nou pe fereastră, îi sări în ochi sfîntul acela scorojit. Se încruntă la el. „Du-te de te spînzură, mîrîi printre dinți. Te pricepi grozav, ce să zic! Tu, cu poruncile tale!" Apoi se ridică și își spuse că s-a isprăvit cu aventurile. Începînd de azi, între el și fata aceea nu vor exista decît relații strict oficiale.

Nici măcar nu se va mai gîndi la ea...

Își aminti, nu fără mîndrie, cît de puține elemente avusese la dispoziție la începutul acelei nopți aiurite, ce indicii insignifiante, și cu toate acestea, printr-o deducție fantastică, ajunsese la rezolvarea fericită a cazului – da, și totodată, și îndărăt la apăsătoarea fidelitate conjugală...

Tresări.

Privi pe fereastră și se încruntă.

Pesemne că iarăși avea halucinații! I se păruse că sfîntul de ipsos se strîmbă la el necuviincios.

„Fir-ar să fie, își spuse în gînd, de unde am mai scos-o și pe asta, că a fost o deducție la mijloc?..."

CRIMĂ ORIZONTALĂ

— Raport privind elucidarea cazului crimei orizontale, îi dictă funcționarei cu coc monumental locotenentul Borůvka, care avea o slăbiciune pentru titlurile pompoase. În ziua de douăzeci mai...

— Tovarășe locotenent...

— Ce este?

— Nu vă supărați, orizontal se scrie cu z sau cu s?

— S-ar cuveni să știi, o repezi locotenentul, morocănos. Purtîndu-se grosolan cu fata, voia să se elibereze de mustrările de conștiință care-i rămăseseră de pe urma acelei nopți de nebunie, nu prea îndepărtată în timp. Presupun că ai învățat la școală.

— Da. Numai că...

— Atunci scrie așa cum e corect în cehă.

— Da. Dar orizontal...

Locotenentul trînti carnetul cu notițe pe masă și, la tonul grosolan de adineauri, găsi de cuviință să adauge și o ironie din cele mai antipatice:

— Știi ce, tovarășă? Du-te de te uită în dicționar! Și vino pe urmă și scrie!

Fata se aplecă peste claviatura mașinii, proptindu-și capul

pe fermecătorul gît de lebădă. Locotenentul simți un junghi în inimă, de aceea continuă cu un glas cam behăitor:

— În ziua de douăzeci mai, la ora șapte și douăzeci și cinci, Božena Potěšilová a anunțat telefonic un asasinat comis în strada Neruda nr. 32. Victima a fost găsită de noi zăcînd pe spate în pat, cu un pumnal înfipt în ochiul drept, cu capul odihnindu-se pe urechea dreaptă, în poziție orizontală, în direcția ferestrei.

— Eu nu înțeleg, piui fata.

— Preferi să-ți dictez în nemțește? se răsti locotenentul. Baba zăcea pur și simplu pe spate, cu capul puțin întors spre dreapta și în ochi avea înfipt un pumnal. Ce găsești de neînțeles în asta?

Dar, reconstituind scena în minte, trebui să recunoască în sinea lui că nu se exprimase precis.

Obiectul înfipt în ochiul drept al bătrînicii sfrijite nu era chiar un pumnal, și, de aceea, locotenentul mîrîi spre fată să menționeze în josul paginii că schița armei ucigătoare este anexată. O desenă mai tîrziu, cu propria lui mînă:

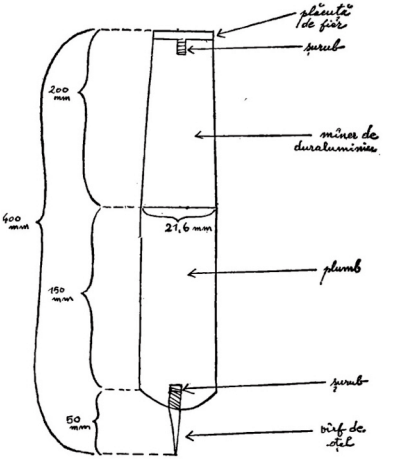

Iar apoi, cu ochii mijiți, reconstitui întîmplarea în toate amănuntele ei.

Bătrînica, rigidă ca un butuc, zăcea pe un pat larg, drept la mijloc, cu capul sprijinit pe o pernă mică și subțire. La spatele ei, deasupra tăbliei patului, pînă unde putea să ajungă cu mîna ei descărnată, atîrna, la capătul unui șnur, un întrerupător cu buton. Mînerul bizarului pumnal era îndreptat, aidoma unui sinistru deget arătător, direct spre fereastra casei de peste drum, perfect vizibilă, de la care un bărbat cu barbă, aplecat în afară, urmărea curios activitatea miliției. Încăperea, o odaie spațioasă la etajul al treilea al unei case înguste din secolul al XVIII-lea, era ticsită de mobilă demodată și de tot felul de fleacuri – lămpi, sfeșnice și vaze, amintind mai degrabă a hală de vechituri decît a odaie de locuit. În aer, în ciuda faptului că fereastra era deschisă, se simțea un iz acrișor.

— În poziția asta ați găsit-o azi dimineață, domnule profesor? se adresă locotenentul Borůvka unui găligan care, cu

o expresie de groază întipărită pe chip, se ținea într-una la un pas în spatele lui.

— Da. Cumnata mea i-a adus micul dejun, dar cînd a bătut la ușă, nu i-a răspuns. Ușa era încuiată pe dinăuntru, așa că ne-am gîndit, știți... nu cumva să fi pățit ceva peste noapte. Înțelegeți, avea optzeci și cinci de ani... și... Cumnata, de spaimă, nu mai știa ce să facă, eu am trimis-o după un vecin, pe urmă am spart cu toții ușa și...

Bărbatul arătă cu capul spre ușa veche, sculptată, care atîrna strîmbă în țîțîni.

— Și pe urmă ați trimis-o imediat pe cumnata dumneavoastră să ne telefoneze. N-ați mișcat nimic de la locul lui?

— Nimic. Vecinul a stat aici tot timpul, nu-i așa, domnule Kemr?

Un bărbat cărunt, îmbrăcat într-o cămașă în dungi, care stătea mai deoparte, confirmă dînd din cap.

— Nu voiam să-l las pe domnul profesor singur, zise.

— Fereastra n-ați deschis-o dumneavoastră?

— Nu. Mama, de cum se împrimăvara și pînă toamna tîrziu, dormea cu fereastra deschisă. Îi plăcea aerul curat, zise vlăjganul.

— Și întotdeauna dormea așa, pe spate?

— Întotdeauna exact în poziția asta. Spunea că dacă dormi pe stînga, apeși pe inimă, iar dacă dormi pe dreapta, apeși pe ficat. Și că sub cap e bine să ai o pernă cît mai subțire.

— Într-un cuvînt, era o femeie pedantă?

Profesorul – îl chema Petr Potěšil – zîmbi trist.

— În unele privințe, da. Se poate spune că respecta un regim de viață foarte strict.

— Păi, cred și eu, interveni, neîntrebată, o femeie uscățivă, care părea să fi fost cîndva destul de frumoasă.

Optzeci și cinci de ani, noi, ce mai, n-o să apucăm să trăim atît!

Locotenentul Málek i se adresă aspru:

— Ce vă face să credeți asta, tovarășă? întrebă el pe un ton amenințător.

— Necazurile, alergătura... Ea a trăit fără griji. Nu lăsa să se atingă nimeni de tabieturile ei!

— Božka, o întrerupse un alt bărbat, care semăna la înfățișare cu profesorul, numai că era ceva mai scund. Despre morți numai...

— Nu, nu! i-o tăie locotenentul. Zicala asta nu e valabilă în cazul unei anchete. Ce voiați să spuneți, tovarășă?

Femeia făcu o grimasă.

— Uitați-vă la locuința asta! spuse ea cu un accent de ură. Două chichinețe, sufrageria și hardughia asta. Aici locuia ea, iar în chichinețe locuiam noi ceilalți, toți. Eu cu Pavel avem trei copii mici, iar Petr cu Máňa doi. Sufrageria nu aveam voie s-o transformăm în cameră de locuit. Era obișnuită să ia prînzul acolo, era obișnuită să cineze acolo, era obișnuită să stea toată după-masa acolo. Iar aici, în camera asta, copiii nu aveau voie să intre. Ce mai tura-vura, bătrîni sînt uneori insuportabili.

Málek se uită semnificativ la locotenent. Acesta îi întoarse privirea. Cazul începea să se contureze limpede. Chiar prea limpede.

Neclar rămînea doar faptul că ușa fusese închisă pe dinăuntru.

— Să recapitulăm, oftă locotenentul. Dumneavoastră, domnule profesor, împreună cu soția și cu cei doi copii, locuiți în camera mai mică, aceea care dă în curte, iar dumneavoastră, domnule inginer, tot cu soția și cu trei copii, în camera mai mare, care dă în stradă. Iar bunica, singură, aici, în camera asta mare...

— Da, aprobă din cap inginerul Pavel Potěšil și înghiți în sec.

— Hm, făcu locotenentul. Cercetă camera din priviri. Era o încăpere înaltă, cum sînt de obicei încăperile în casele vechi; de plafonul murdar spînzurau pînze de păianjen și, de-a valma, vreo cîteva lustre antediluviene. Pe mese și piedestaluri erau îngrămădite lămpi de bronz, sfeșnice, statuete de alabastru prăfuite, pe o comodă se afla un ornic mare, iar pe pereți atîrnau o groază de tablouri vechi. Hală de vechituri! Bărbatul de vizavi se aplecase și mai tare peste pervaz și se zgîia peste drum în chipul cel mai neobrăzat.

— Hm, mormăi locotenentul. Cine a fost ultimul care a văzut-o pe răposată în viață?

Inginerul Potěšil fusese ultimul care o văzuse. În jurul orei nouă seara, îi adusese un pahar cu lapte la pat. Acest pahar ținea de ritualul medical al bătrînei doamne, și cele două familii îndeplineau cu schimbul îndatorirea de a i-l oferi. Inginerul pusese paharul pe noptieră și ieșise. Auzise cum, în urma lui, bătrîna – ca în fiecare seară – întoarse de două ori cheia în broască; el, pe urmă, o ștersese la bodegă. De multă vreme nu mai putea suporta să-și petreacă serile în sînul familiei. Locotenentul Borůvka îl înțelese perfect.

— Prin urmare, dumneavoastră sînteți ultimul care a fost la ea. Ceilalți au văzut-o pentru ultima oară la cină?

— Nu, interveni profesorul Potěšil. După cină – ea se și retrăsese în camera ei – m-am dus să iau apă la bucătărie și m-a chemat la ea.

— Pentru ce?

— Fără vreun motiv special. Mi-a povestit, sărmana, o istorie încîlcită, cum că copiii i-ar fi ascuns ochelarii, că

domnul inspector silvic îi îndeamnă la rele și mi-a ținut o scurtă predică despre bună creștere.

— Pe urmă, ați plecat și abia după aceea s-a dus la dînsa domnul inginer, cu laptele?

— Da.

— Hm, mîrîi din nou locotenentul și îndreptă privirea spre bărbosul din casa de vizavi. Acesta – să i se fi părut doar? – rînjea la el. Încă ceva, se întoarse locotenentul spre vecinul în cămașă zebrată. Dimineața, cînd ați spart ușa, lumina în cameră era aprinsă sau stinsă?

— Stinsă, declară martorul hotărît. Nu ne-am atins de nimic, cu atît mai puțin de comutator.

Locotenentul mai aruncă o privire spre omul cel curios de vizavi.

— Cine e? îl întrebă pe profesor.

Profesorul zîmbi.

— Domnul inspector silvic, zise. Cel ce-i instigă, așa pretindea mama, pe copiii mei. E pensionar și locuiește la fiică-sa, văduvă. Avea niște certuri cumplite cu mama.

— Se certau? Cum așa? Se vizitau?

— Nu, nu se vizitau. Se certau peste stradă, explică profesorul zîmbind subțire. De ce se certau, Dumnezeu știe! Probabil de plictiseală. În definitiv, întrebați-l pe el.

Málek clipi din nou semnificativ spre locotenent.

— O s-o facem și pe asta, zise locotenentul. Acum, vă rog să treceți alături.

— E clar, izbucni Málek, după ce se închise ușa. Baba le ocupa spațiul, trebuiau să se descotorosească de ea. Așa că au ticluit lucrurile în așa fel ca să pară c-a făcut-o silvicultorul, de vizavi: camera încuiată pe dinăuntru, arma crimei parcă anume făcută să fie aruncată de la distanță. Bagă de seamă:

vîrf ascuțit de oțel, partea dinainte grea, de plumb, aerodinamică, cea din spate ușoară, din duraluminiu, ce mai, parcă s-ar fi inspirat după jocul ăla, știi, cu săgețile azvîrlite la țintă, unde mai pui certurile peste stradă...

— Dar camera era într-adevăr încuiată pe dinăuntru, îl întrerupse locotenentul.

— Așa pretind ei!

— Vecinul de asemenea!

— Uite ce este, Josef, și Málek rînji cu un aer atotștiutor, dacă-i scuturăm nițel, unul cîte unul, știi, un mic interogatoriu încrucișat, pariez că praful s-alege din minciunica ușii încuiate. S-au înțeles cu vecinul!

— Nu știu, zise locotenentul Borůvka. Cheamă-l încoace.

— Da. Era încuiată, confirmă bărbatul cel cărunt, dînd din cap hotărît. Am avut grijă sa mă uit eu însumi pe gaura cheii: cheia era pe dinăuntru. Pe urmă, i-am ajutat să spargă ușa.

— Nu minți! răcni la el, pe nepusă masă, adjutantul. Cum ar fi putut să fie încuiată pe dinăuntru, cînd cineva i-a venit de hac acolo, înăuntru?

— Nu zbiera la mine, tovarășe, rosti cu demnitate bărbatul în camașă cu dungi. Dacă nu poți să te cațeri pe cornișă, fă bine și uită-te pe fereastră!

Málek roși și se uită, descumpănit, la locotenent. Locotenentul aprobă din cap. Málek se duse la fereastră și se plecă în afară.

— Doamna inginer m-a rugat, continuă între timp martorul, pe un ton jignit, să-i ajut să forțeze ușa. N-aveam altceva de făcut, era încuiată.

Málek se întoarse de la fereastră cu o mină sfidătoare.

— Fațada e netedă, spuse. Cea mai apropiată fereastră se află la trei metri distanță. Credeți cumva că vreo muscă a comis crima?

— Asta trebuie să aflați dumneavoastră, i-o tăie martorul.

Eu nu pot decît să declar sub jurămînt că ușa era încuiată și că și zăvorul era tras pe dinăuntru.

Cei doi milițieni, fără voia lor, se uitară la ușă. Pe ușa sculptată strălucea un zăvor masiv, cu limba ruptă, bineînțeles, care atîrna batjocoritor într-un singur șurub.

— Să fie oare bărbosul de vizavi? medită cu glas tare Málek. Să fi aruncat pumnalul? De la o asemenea distanță? Cu asemenea precizie? Nu! Cineva își bate joc de noi!

— Nu prea seamănă toate astea a bătaie de joc, mîrîi locotenentul, uitîndu-se la bătrîna moartă. Dar să fie în stare cineva să arunce chestia asta de peste drum – bătrînul criminalist cîntărea în palmă arma ucigașă, pe care doctorul Seifert o extrăsese cu grijă într-o basma – nu, nu cred nici eu... Doar dacă...

Tăcu. Locotenentul așteptă o clipă, apoi întrebă iritat:

— Doar dacă ce?

— Ai citit *Pumnalul de aluminiu* de Austin Freeman?

— Aoleu! se strîmbă Málek. Iar romane polițiste!

— Da, iar, zise locotenentul. E acolo o situație identică. Asasinul lansase, tot așa, de peste drum, cu o muschetă veche, un pumnal de aluminiu.

— Asta-i bună!

Locotenentul Borůvka oftă și zise:

— Nu știu ce ți se pare curios. Oricum, hai să mergem să-i facem o vizită inspectorului silvic.

Pe bărbos îl bucură vizibil venirea miliției.

— Poftiți, domnilor, vă stau la dispoziție. Așadar, i-a venit cineva de hac babei? Bine a făcut! Păcat că n-a făcut-o mai demult!

— Nu e frumos să vorbiți așa, se încruntă locotenentul.

— Frumos, urît, rînji unchiașul, asta e. Era o babă țicnită, și-mi pare bine.

— Dumneavoastră o urați? aruncă Málek o întrebare profund inteligentă. Bătrînul îi făcu cu ochiul șmecherește, și fața – sau atît cît i se mai vedea din fața năpădită de barba aceea stufoasă, ca a lui Krakonoš* – i se lumină de un zîmbet fericit.

— Sînt suspect? întrebă el în culmea încîntării. Foarte suspect? Mă suspectați că aș fi comis eu crima?

— N-am spus asta, zise Borůvka.

— Să știți că aș fi avut motive s-o fac! stărui moșneagul. De cîte ori n-am vrut s-o omor! Vedeți flinta aia de colo? arătă el spre o frumoasă pușcă de vînătoare, cu încrustații metalice, agățată pe perete. De cîte ori nu mi-a venit s-o încarc și...

— Cînd ați văzut-o ultima oară în viață? îl întrerupse locotenentul.

Bătrînul miji ochii șmecherește.

— Păi, înainte s-o omor...

— Și cînd a fost asta?

— Aseară, răspunse prompt bărbosul. Vin de la televizor – fiică-mea îl ține alături, în bucătărie – și văd că peste drum e lumină. Baba stă lîngă ușă cu fiu-său, cu profesorul, și îl bate la cap. Pe urmă, el iese, baba se fîțîie nițel prin cameră, atunci, am luat flinta din cui... Moșul își frecă palmele satisfăcut, iar ochișorii îi sclipiră în cap. Locotenentul îl observa mohorît. Dar cînd să trag, s-a băgat pe fir feciorul celălalt, inginerul sau ce naiba o fi. Îi aducea babei lăptic. Așa că a trebuit să aștept oleacă, pînă ce baba l-a băut; flinta însă

* Krakonoš – personaj din mitologia cehă, stăpîn al munților Krakonoše, din nordul Cehiei.

era încărcată și pusă aici, pe fereastră. Ei, și pe urmă baba se culcă... de emoție, bătrînului îi ardeau obrajii – ochesc, și taman în momentul cînd ochesc, mutra aia scîrboasă, de maimuță, întoarce capul și se uită fix la mine, cu ochii ei hrăpăreți. N-ar fi trebuit să facă una ca asta, domnilor! Poate m-aș fi răzgîndit, dar cînd i-am văzut privirea de cămătăreasă, ce mai tura-vura – moșul mimă în gol, cu arătătorul, gestul descărcării puștii – am apăsat, și gata!

Adjutantul Málek păși amenințător spre bătrînul care îl privea avid și-i întindea îndatoritor mîinile împreunate.

— Da! Puneți-mi cătușele. Repede! Ce-or să se mai mire vecinii! adăugă. Prin Malá Strana mă duceți pe jos? întrebă el excitat. Credeți că *Večerni Praha**...

Adjutantul, parcă fascinat, duse într-adevăr mîna la buzunar.

— Pavel, stai puțin, îl opri locotenentul, uitîndu-se posomorît la moșneagul care nu mai putea de bucurie. Spuneți-mi încă ceva, domnule inspector silvic: după ce ați tras cu pușca de vînătoare, cum ați stins lumina din dormitor?

Moșneagul se holbă la bătrînul criminalist și zîmbetul îi pieri încetul cu încetul de pe fața bărboasă.

— Așa e, zise el dezamăgit. Nu m-am gîndit la asta. Știți cum se întîmplă, domnule chestor; orice criminal comite cîte o greșeală, cît de mică...

Enigma acelei împușcături miraculoase nu-i dădea pace locotenentului, așa încît, înainte de a se duce la masă, scoase din mica bibliotecă din cabinetul său lucrarea intitulată *Balistica externă și internă* și o deschise, plin de speranță. Dar dînd, chiar în prima pagină, de fraza: „În

* *Večerni Praha* – ziar de seară praghez.

sistemul de coordonate x, y pentru coordonata punctelor de pe parabola traiectoriei în vid este valabilă relația:

$$x^{(0)} = v_0 \cdot \cos \varphi \cdot t \quad y^{(0)} = v_0 \sin \varphi \cdot t - \frac{g}{2} t^2.$$

ÎNCHISE CONTRARIAT CARTEA ȘI SE DUSE ACASĂ SĂ MĂNÎNCE. Aici, după un schimb viu de cuvinte cu fiica sa Zuzanka, care făcuse imprudența să-i dea la semnat carnetul de note, căzu pe gînduri și, drept pedeapsă, îi ceru fetei să calculeze, la cercul de matematică, la care trebuie să se ducă în după-amiaza aceea, cîte atmosfere sînt necesare ca să expulzeze pe țeava unei arme cu un diametru de 21,6 mm un proiectil cîntărind 500 g, astfel ca la o distanță de 12 m să cadă cu o viteză de 6 m/sec.

Zuzanka, care n-avea habar de matematică și deci nu putea ghici dacă problema e ușoară sau grea, o șterse la cercul de meditații condus de domnul doctor în științele naturii Pavel Lavecký. Nici nu-i trecea prin minte că de data asta tatăl ei se bizuie mai degrabă pe eficientul ajutor al domnului doctor în științele naturii decît pe talentele matematice ale fiicei sale.

TOATE ACELE DATE – GREUTATEA PROIECTILULUI, diametrul acestuia, precum și viteza de cădere – le primise locotenentul, înainte de prînz, la laborator.

— Prostii, opiniase doctorul Seifert. Chestia asta e exclus să fi fost lansată dintr-o pușcă. S-a ciocnit de craniu cu o viteză relativ mică, maximum, să zicem, cinci-șase metri pe secundă. Altfel ar fi arătat craniul acela bătrîn dacă ar fi fost

izbit de un proiectil ca ăsta. Ar fi fost făcut zob. Vezi-ți de treabă, Josef! Arma a fost lansată cu mîna goală.

— În afară de asta, nu sînt nici urme de praf de pușcă, se amestecă în discuție dr. Hejda, chimistul laboratorului.

Locotenențul ridică spre el o privire timidă.

— Dar dacă – știi, așa procedează uneori sinucigașii – dar dacă, înainte de a trage, a turnat apă pe țeavă, în cazul acesta, urmele de explozie...

— Auzi tîmpenie! îl întrerupse specialistul în balistică Jandáček. Ca să lansezi cu o armă de foc un proiectil de o jumătate de kilogram, e nevoie de un tun ceva mai mic, cu o pușcă de vînătoare, nu faci nimic. E adevărat, calibrul coincide perfect, dar îți spun că e nevoie de un tun. Pușca n-ar rezista.

Dar locotenentul nu voia să se dea bătut.

— Sau, se apucă el să clipească des din ochi, absența urmelor de praf de pușcă s-ar putea explica și prin... știți, dacă ar fi tras cu ceva în genul puștilor cu aer comprimat...

Nu termină ce avea de spus. Jandáček, care se așezase pe marginea biroului locotenentului, pufni în rîs și se săltă pe masă, zguduind-o cu rîsul lui nebun.

— Domnilor! hohoti el. Chestia asta, Josef, să n-o mai spui niciodată! Mai ales de față cu șeful. Te-ar trimite să te ocupi de hoațele de buzunare de la Bílá Labut'*, dacă nu cumva ai păți-o și mai rău!

Locotenentul, roșu ca focul, nu mai puse nicio întrebare și amuți. Fără doar și poate că totul nu era decît o prostie. La avizul negativ al colegilor se adăuga și o altă enigmă: cum naiba ar fi putut criminalul să stingă lumina din dormitorul bătrînei, cînd conform depoziției inginerului Potěšil, cît și celei a moșneagului atît de dornic de a fi arestat, lumina era

* Bílá Labut' – mare magazin universal din Praga.

aprinsă în momentul crimei – și cine dracu ar fi putut să ochească pe întuneric?! „E o prostie, ce mai, de bună seamă cineva își bate joc de noi, ajunse locotenentul, fără să-și dea seama, la concluzia adjutantului Málek. Încă un caz fantastic care se adaugă la cazurile fantastice de care am avut parte în cariera mea – și cînd le povestesc nimeni nu mă ia în serios! Asta e, un caz fantastic, nu unul demn să fie trecut în analele serviciului nostru.

Dar, pe de altă parte, anumite indicii pledau totuși pentru ipoteza balistică a locotenentului: ușa zăvorîtă pe dinăuntru, precum și depoziția portăresei, care, seara, în jurul orei nouă, auzise un zgomot, după toate probabilitățile o împușcătură, ce răsunase pe strada Neruda. Zgomotul acela îl auziseră și alți martori demni de crezare. Numai că, își spuse locotenentul cu amărăciune, se putea tot atît de bine să fi fost și eșapamentul unei mașini, căci acolo, pe strada Neruda, toate mașinile accelerează, ca să facă față pantei abrupte.

DUPĂ CE ZUZANKA PLECĂ LA CERCUL DE MEDITAȚII, locotenentul se tolăni cu un oftat dureros în fotoliul din fața biroului său. Pentru moment, nu putea face altceva decît să mediteze și să aștepte rezultatele exacte ale necropsiei și examenelor de laborator. Nicăieri nu-i plăcea mai mult locotenentului să mediteze decît acasă. Se instală confortabil în fotoliu, închise ochii, puse mîinile împreunate la ceafă și își răsturnă capul pe spate. Reconstitui în minte hardughia aceea parcă bîntuită de stafii, înțesată de tot felul de vechituri, cu patul spartan la mijloc, cu lustrele de bronz, cu statuetele din alabastru reprezentînd păstori și păstorițe. Revăzu fața aceea zbîrcită, stafidită, ochiul în care era înfipt mînerul acelei arme bizare, chipul crispat de rictusul morții – și se cutremură. Parcă ar fi avut înaintea ochilor coperta unui roman polițist

american. Și mînerul acela al armei, îndreptat orizontal, într-un punct precis, fereastra deschisă...

Deodată, deschise brusc ochii și și-i aținti în tavan, bălțat de un soi de pictură abstractă, rezultatul neglijenței vecinului de deasupra, care, cu cîteva luni în urmă, plecase de acasă uitînd să închidă apa la baie. Strînse tare pleoapele, apoi deschise iarăși ochii. Sări în sus, parcă speriat de o idee ce-i venise, și se repezi la mica bibliotecă a Zuzankăi, din colțul opus al camerei. Deasupra rafturilor, el, într-un elan pedagogic demn de toată lauda, atîrnase portretul lui Komenský*; Zuzanka însă, mai tîrziu și cu de la sine putere, îi alăturase lui Comenius fotografia unui alt bărbos, mult mai tînăr și cu un banjo în mînă. Se apucă să scotocească cu înfrigurare printre cărțile de școală ale fetei, pînă ce o găsi pe aceea pe care o căuta. O scoase îngîndurat din raft și se duse la birou. Învelitoarea din hîrtie de ambalaj era acoperită cu desene grotești și frînturi de conversație scrisă, de neînțeles pentru locotenent, de genul: „La Čamrů, da?" sau: „Știi?" (același scris), „Știu!"(scrisul Zuzankăi), „E grozav!"(iarăși scrisul celălalt) și „E!" (scrisul Zuzankăi). Printre ele, aproape că nu se mai deslușea titlul: „Fizica pentru clasa a II-a cursul superior." Locotenentul răsfoi o vreme cartea, apoi se apucă să studieze un anume capitol. Deschise un caiet, luă un creion și, o oră încheiată, se îndeletnici cu niște calcule încîlcite:

---

* *Jan Amos Komenský (Comenius)* (1592—1670) – reprezentant de seamă al culturii cehe din secolul al XVII-lea, scriitor și filosof.

$$v = g \cdot t$$

$$6 = 9{,}8 \cdot t$$

$$t = \frac{9{,}8}{6}$$

$$6 = \text{[illegible]}$$

$$9{,}8 = \frac{6}{t}$$

$$t = 9{,}8 \cdot 6$$

$$t = 58{,}8$$

$$s = \frac{1}{2} g \frac{6j^2}{\cancel{4}} t^2$$

$$s = 4{,}9 \cdot 58{,}8^2$$

$$\begin{array}{r} 58{,}8 \cdot 58{,}8 \\ \hline 2940 \\ 5504 \\ 5504 \\ \hline 354\,4 \end{array}$$

$$s = \begin{array}{r} 354554{,}4 \cdot 4{,}9 \\ \hline 15162176 \\ 31909896 \\ \hline 18{,}353{,}165\ m = 18{,}353\ Km \end{array}$$

de la înălțimea 18 Km ???

Tocmai cînd ajunsese la calculul distanței și ștergea, scîrbit, ultimul rînd așternut pe hîrtie, se întoarse și Zuzanka de la meditație.

— Ai făcut exercițiul o întrebă el sever.

Zuzanka se strîmbă.

— Nu, tăticule.

— De ce?

— Astăzi a venit tovarășul director. Domnul profesor

Lavecký a trebuit să meargă la muncă patriotică. Iar tovarășul director a spus, se hlizi Zuzanka, că își dă seama că pe tine, ca criminalist, te pasionează balistica, dar că el, ca profesor, are obligația să ne educe în spiritul coexistenței pașnice între popoare, așa încît e de părere că nu e indicat să ne învețe matematica cu exemple din balistică...

— Așa a spus? se oțărî locotenentul, întrebîndu-se în sinea sa dacă nu cumva domnul acela principial nu devenise pacifist militant găsind în vreun manual ecuația:

$$x^{(0)} = v_0 \cdot \cos \varphi \cdot t \quad y^{(0)} = v_0 \sin \varphi \cdot t - \frac{g}{2} t^2.$$

Dar reflecția o păstră pentru el și își continuă interogatoriul;

— Ce-ați studiat astăzi?

— Ecuații cu o necunoscută.

— Și merge?

— Merge, zise obraznic Zuzanka, uitîndu-se provocator în ochii tatălui ei.

— Vedem, noi imediat, rosti tatăl, cu un glas prevestitor de rele. Șezi și scrie. De la ce înălțime...

— Tăticule, voiam să mă uit la televizor. În program e...

— Taci din gură, așază-te și scrie!

— Tăticule...

— Pînă nu rezolvi ecuația, nici să nu te gîndești la televizor! decise tatăl. Vedem noi imediat dacă cunoști ecuațiile cu o necunoscută! Scrie!

— Dar...

— SCRIE!!!! răcni locotenentul Borůvka cu toată puterea plămînilor. Tonul acela, cu care nu era deprinsă, o descumpăni

pe Zuzanka, care se așeză ascultătoare la măsuța ei din colțul camerei, aruncă o privire nefericită spre bărbosul cu banjo și se apucă să scrie.

— De la ce înălțime, îi dictă locotenentul, trebuie să cadă un corp cîntărind o jumătate de kilogram, ca să ajungă la pămînt cu o viteză de șase metri pe secundă. Ai scris?

— Am scris, miorlăi Zuzanka.

— Atunci, calculează! Eu mă duc alături să mă uit la televizor, ca să nu spui, ca altădată, că prezența mea te deranjează!

Ultima frază izvorîse din cea mai pură ipocrizie. Plecarea în camera cu televizorul ascundea un plan, bazat pe anumite observații asupra psihologiei Zuzankăi, mai ales în raport cu temele la matematică...

Încăperea în care se afla televizorul era goală, doamna Borůvková era la o adunare de pionieri cu micul Pepiček, și locotenentul, după ce închise ușa, se feri să se depărteze de ea și își lipi urechea de placa din lemn lustruit. Pe față îi trecu o umbră de zîmbet. Calculul său fusese corect – nu cel de pe hîrtie, care-i dăduse absurdul rezultat de optsprezece kilometri – ci cel referitor la comportarea Zuzankăi în minutele următoare.

De după ușă, se auzi un zgomot slab, de parcă cineva ar fi întors arcul unui orologiu vechi; zgomotul se repetă în total de șase ori consecutiv și dură de fiecare dată doar o fracțiune de secundă. Urmă un moment mai lung de tăcere, după care Zuzanka rosti încet:

— Olda? Salut! Ascultă... mi-a dat un exercițiu... de matematică, se-nțelege, n-am voie să mă uit la televizor pînă nu-l termin... Olík, Olín! Nu ești tu prietenul meu? Pentru tine e un fleac... hai, ia o hîrtie și un creion, mai

repede... El e alături, se zgîiește la Simonová, e mort după ea...

În spatele ușii, locotenentul, desemnat prin acel „el", se întunecă la chip la menționarea numelui Simonovei. Sperase că fiica sa nu observă interesul pe care i-l trezesc programele de televiziune în care apărea cîntăreața respectivă. Dar, după cum se vede, se înșelase.

— Hai, scrie: de la ce înălțime trebuie să cadă un corp cîntărind o jumătate de kilogram... dicta glăsciorul Zuzankăi, și locotenentul asculta.

În alte împrejurări, ar fi intervenit energic împotriva unui asemenea mod de însușire a cunoștințelor, dar acum...

— Ce spui? o auzi pe Zuzanka. Ce? Că greutatea e inutilă? Cum? Că formula pentru legea căderii libere e aceeași, indiferent de masă? Ei, parcă nu l-ai cunoaște! El și tabla înmulțirii a uitat-o. Ce nevoie are de ea pentru criminalii lui?!

De cealaltă parte a ușii, locotenentul roși ușor și, înfuriindu-se, se duse să se așeze în fotoliul din fața televizorului. Ședea acolo cam de un sfert de oră, dar uitase să-l pună în funcțiune. Se auzi din nou zgomotul acela discret foarte asemănător cu întoarcerea arcului unui ceas cu cuc, urmat apoi de vorba șoptită a Zuzunkăi. Un moment lung de tăcere, întreruptă doar de scrîșnetul pe hîrtie al unui creion prost ascuțit.

— Mulțumesc, Olínek. Îți rămîn îndatorată! șopti în cele din urmă Zuzanka; și din nou liniște, punctată de clinchetul ușor al telefonului, semn că receptorul fusese pus în furcă.

Locotenentul rămase visător, gîndindu-se cu tristețe în ce postură i-o fi apărînd el fiicei sale; probabil în chip de babalîc, de domn bătrîn mai mult sau mai puțin respectabil, și desigur în aceeași postură îi apare și unei alte fete tinere, doar cu doi-trei ani mai mare decît Zuzanka... Din aceste meditații apăsătoare îl smulse, în sfîrșit, scîrțîitul ușii și vocea miorlăită

a Zuzankăi, pe care o folosea ori de cîte ori voia să se lingușească pe lîngă părintele ei.

— Am terminat, tăticule.

— Da? Bine, bine. Arată-mi!

Smulgîndu-i aproape din mînă hîrtia cu calculele, se cufundă numaidecît în cifre.

— Pot să mă uit la televizor? E exact? gînguri Zuzanka.

Tatăl se mulțumi să dea din cap. Zuzanka întoarse butonul și se cuibări fericită pe trepiedul jos de lîngă fotoliul tatălui ei. Dar acesta se ridică și se îndreptă ca un somnambul spre biroul său. Acolo, pe masa de lucru, întinse sub lampă foaia scrisă.

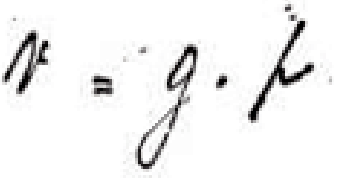

CALIGRAFIASE FRUMOS ZUZANKA, LA FEL CA ÎN CALCULUL său, iar mai departe urma:

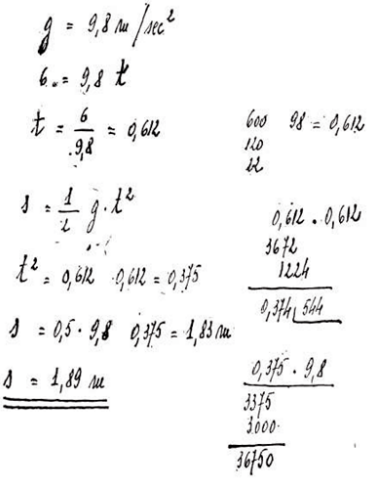

Locotenentul privi îndelung, nici n-ar fi putut spune cîtă vreme „rezultatul, atît de flagrant diferit de cel găsit de el, și în cele din urmă mormăi:

— Ar corespunde!

Se întristă, se ridică, își îmbrăcă trenciul în vestiar, își puse pălăria și ieși repede din casă.

Din camera cu televizorul se auzea vocea banjo-istului bărbos, care cînta:

I-am spus atunci cu nepăsare
că bucuros o voi urma,
că poate să mă și omoare,
dacă aceasta-i voia sa...

. . .

Nici chiar această filosofie ultraoptimistă n-avu darul să-l înveselească. Mai degrabă dimpotrivă.

Ușa locuinței de pe strada Neruda i-o deschise sergentul major-șef Šinták, care-l salută lipind călcîiele.

— Ați venit să arestați pe cineva, tovarășe locotenent? întrebă el grav.

— Poate, făcu locotenentul și se făcu nevăzut în odaia în care, în dimineața aceea, fusese găsită bătrîna asasinată.

În prag, răsuci comutatorul și privi în odaie. Se aprinsese una din lustre, cea din mijlocul camerei, de deasupra mesei rotunde lustruite. Se vede că bătrîna avusese o adevărată manie pentru lustre. Atîrnau de plafon nu mai puțin de cinci.

Una exact deasupra patului.

Locotenentul oftă și se apropie de pat. Se opri în fața lui, privindu-l îngîndurat. Ridică apoi ochii spre tavan și spre lustra grea, de bronz, de deasupra patului. Aceasta avea două brațe, și între ele, chiar la mijloc, prins de o bară lucioasă de bronz, în stil baroc, era fixat un suport pe care era cocoțată statueta unui zeu antic, poate Mercur, poate altul – locotenentul nu-și putea da seama, dar nici nu-l interesa.

Întinse încet mîna spre comutatorul fixat la capătul unui șnur ce spînzura în spatele tăbliei patului, la îndemîna celui culcat în pat. Apăsă pe buton. Cele două brațe se aprinseră, și zeul antic sclipi.

Locotenentul privi, timp de cîteva minute interminabile, obiectul acela demodat, vestigiu al barocului tîrziu, adaptat, prin electrificare, la cerințele secolului douăzeci. Firele electrice erau încolăcite pe bara de care era fixat suportul statuetei. Nu-și putea desprinde privirea de la lustră. Ridicase de vreo cîteva ori piciorul, de parcă ar fi dat să se urce în pat, dar renunțase de fiecare dată. Fața sa rotundă exprima o vie

suferință lăuntrică. Părea că locotenentul se teme de ceva. Poate să nu sufere o decepție, să nu se adeverească acel calcul bizar, făcut de colegul fiică-sii pentru el, în urma vicleșugului folosit. Sau, mai degrabă, să nu se dovedească exact.

În sfîrșit, își luă inima în dinți. Stinse lustra, se descălță și se urcă în pat. Ridicîndu-se în picioare, pe pat, moțul ciufulit din creștet îi atinse partea inferioară a lustrei, de care era fixată o rozetă de bronz. Se cufundă din nou în gînduri. Privi îndelung rozeta aceea, dar nu cu admirație, deși era un obiect frumos executat, de o subtilă asimetrie, cu un cap de înger la mijloc.

Întinse mîna, cu grijă, și atinse cu un deget îngerul. Apoi, apucă delicat, cu degetul mare și arătătorul, nasul îngerului. Trase.

Îngerașul se deschise. Un arc îl menținea de partea inferioară a lustrei, și arcul, de bună seamă, nu provenea din epoca barocului. În spatele îngerului, la capătul barei lucioase de care era fixat suportul, se căsca o gaură rotundă, foarte asemănătoare cu gura unei puști de vînătoare de calibrul 12.

Locotenentul se posomorî.

Întinse mîna și răsuci statueta zeului.

Era înșurubată. O scoase cu grijă și văzu că e goală pe dinăuntru. Dedesubtul ei se iviră două bobine groase, lungi, care sclipiră în lumina soarelui ce tocmai asfințea.

În ciuda părerilor disprețuitoare ale fiică-sii, despre el locotenentul își mai amintea atîta fizică încît să recunoască în obiectul din mîna lui un electromagnet.

— Electromagnetul, îi dictă locotenentul, mai țîfnos ca niciodată, funcționarei intimidate, îl introdusese în lustră – pune în paranteză: schița e anexată – uite-o! și aruncă pe mașina de scris un desen executat de mîna lui.

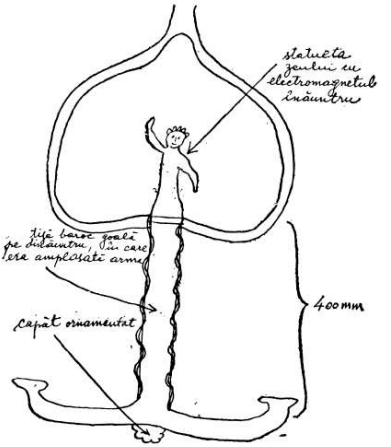

Făcu o pauză, pentru ca fata să-i poată admira în voie talentul la desen, și continuă:

— Cum ziceam: electromagnetul îl introdusese în statueta goală profesorul Potěšil, care, după cum am aflat, predă fizica, și tot el prevăzuse cu un arc îngerul de la baza lustrei.

Tăcu, căci își dădu seama că stilul e defectuos; dar de data asta fata se feri să-l corecteze. De aceea continuă:

— Prilejuri a avut destule, căci, conform depozițiilor membrilor familiei Potěšil, bătrîna ședea toată după-amiaza în sufragerie, dormitorul ei rămînînd deci gol. Potěšil mărturisește: în ziua fatală, spre seară, s-a furișat în dormitorul victimei – după victimă, pune „de mai tîrziu", dar să arate frumos! – și a slăbit cele două becuri de la lustra de deasupra patului. În urma încercărilor făcute pe cînd bătrîna se afla în sufragerie, constatase încă dinainte că gura tubului gol se găsește exact deasupra pernei pe care victima de mai tîrziu, care era foarte pedantă, își punea capul său...»

— Cînd e vorba de părți ale corpului *său,* e inutil în limba cehă, îl corectă timid fata.

— Atunci, șterge-l! zise arogant locotenentul Borůvka. Și continuă: După cina din ziua fatală, profesorul Potěšil a urmat-o pe bătrînă afară din sufragerie, și cînd a constatat...

— Cine? Bătrîna?

— Bineînțeles! Cînd bătrîna a constatat că lustra de deasupra patului ei nu se aprinde, l-a chemat înăuntru. Potěšil a înșurubat la loc cele două becuri, făcîndu-le să se aprindă, și totodată a introdus pe furiș proiectilul ucigător în țeavă. Electromagnetul, conectat prin comutator la rețea, dar, bineînțeles, izolat de cele două becuri, ținea, prin plăcuța de metal amplasată la capătul lui, arma în țeavă. Cînd, mai tîrziu, victima de mai tîrziu – nu, scrie: mai tîrziu, cînd viitoarea victimă s-a culcat – nu! scrie așa: mai pe urmă, cînd viitoarea victimă s-a culcat și a stins pe dibuite lumina, arma ucigătoare s-a declanșat, a deschis prin propria ei greutate capacul cu arc al îngerașului și a căzut liber pe capul victimei de mai tîrziu – nu, șterge! pe capul victimei, cu o viteză de șase metri pe secundă. Datorită ascuțișului vîrfului, greutății armei și vîrstei victimei, în paranteză: optzeci și cinci de ani și șapte luni, incidența a fost mortală. Datorită greutății mînerului armei, capul s-a răsucit apoi spre dreapta, astfel că arma părea să indice că ar fi fost aruncată prin fereastra deschisă. Potěšil mai știa că victima – nu, scrie: că bătrîna se scoală abia după plecarea fratelui și a nevestei lui – după „lui", adaugă „proprii" – și de aceea miza pe faptul că crima va fi descoperită de cumnată, care îi va aduce victimei micul dejun. Ca să aibă și un martor imparțial, a chemat pe unul din vecini, care nu bănuia nimic, să-l ajute să spargă ușa. Spera astfel să întărească și mai mult alibiul ușii încuiate pe dinăuntru.

Locotenentul tăcu satisfăcut și se uită peste umărul fetei. Ignora cu stoicism în ziua aceea gîtul de lebădă și cocul.

— Așa, făcu. Și acum, scrie: mobilul crimei – lipsa de spațiu, din locuința familiei profesorului Potěšil și a fratelui său, inginerul Potěšil.

Căzu pe gînduri. Din cauza asta se certase cu adjutantul Málek. Acesta, deși de obicei era neîndurător față de criminali și era cunoscut drept un adept înverșunat al pedepsei cu moartea, la analiza cazului, se înduioșase subit și spusese:

— Știu, Josef, că-i o porcărie, sigur că da, dar eu parcă i-aș înțelege. La urma urmelor, baba era bătrînă ca Matusalem, cine ce folos avea de pe urma ei! Nu uita că e criză de locuințe, și ce nevoie avea o babă ca aceea de o cameră atît de mare? Se lăfăia acolo, iar pe ceilalți îi obliga să se înghesuie ca sardelele...

Ciudat, dar locotenentul, din principiu adversar al pedepsei capitale și, ori de cîte ori era posibil, dispus să le acorde inculpaților circumstanțe atenuante, se încruntase.

— Numai că erau oameni, zisese. Nu sardele.

— Tocmai de-aceea! ripostase, semnificativ, Málek.

— Tocmai, de-aceea! repetase, la fel de semnificativ, locotenentul Borůvka.

Málek îi interpretase replica drept o încuviințare a propriei sale opinii. Dar locotenentul căzuse pe gînduri. Se întreba la ce tratament avea să fie supus odată și odată el însuși, ca proprietar al unui apartament cu trei camere, în care își petrecuse – cu scurte întreruperi – optsprezece ani de viață, și bună și rea, dar totuși viață, și oare cîți ani să fi trăit bătrînica aceea nesuferită în hala ei de vechituri? La ce tratament avea să fie el supus cînd va fi cu adevărat bătrîn, de prisos pentru toată lumea?

— Mai e ceva, tovarășe locotenent? auzi vocea catifelată și ușor distantă a fetei.

Se încruntă pe dată, într-un mod de-a dreptul respingător.

— Nu! Dă-l încoace! Ia să văd!

Luă foile, în ziua aceea bătute ceva mai apăsat ca de obicei, și se uită la titlu:

Raport privind elucidarea cazului crimei verticale.

Îi sări pe loc țandăra.

— De ce-ai scris *verticală*? Eu știu că ți-am dictat: *orizontală*!

Dar fata își aruncă, jignită, pe spate capul cu frumosul gît de lebădă cu tot și se răsti:

— Știți ce, tovarășe locotenent? Consultați dicționarul și citiți, vă rog, definiția cuvîntului *orizontal*!

VECHEA, INFAILIBILA DACTILOSCOPIE

Era la jumătatea lunii octombrie, sezonul se sfîrșise. Pe șoseaua care duce de la San Candido la Cortina se tîra, singuratică, o mașină roșie, cu capota albă. Valea aceea din Munții Dolomiți era învăluită într-o ceață deasă de toamnă, ce ajungea, aidoma talazurilor fumegînde ale unei mări fantastice, pînă la marginea șoselei. Mașina se opri, un bărbat în balonseide coborî și deschise capota. Din partea cealaltă, sări o fată în pantaloni strîmți și într-un pulover de lînă fină. Furios, bărbatul se apucă să meșterească la motor. Fata făcu cîțiva pași pînă la marginea șoselei, întinse, grațios, un picior înainte, rămînînd în postura aceasta, visătoare; chiar în fața ei, deasupra întinsului alb al mării de ceață, se înălța o stîncă sălbatică, despicată în două – vîrful pietros al unui munte, semănînd izbitor cu un turn de catedrală gotică, dar în viziunea sculpturală a unui Salvador Dali. Chiar în clipa aceea, străpungînd învelișul zdrențuit al norilor, un mănunchi de raze de soare căzu pe stîncă, și înfricoșătoarea turlă gotică – Piscul Balaurului – se învălui brusc într-o hlamidă aurie, răsărind din cenușiul și negrul pîclei întocmai ca o cetate mitică din legendele Regelui Arthur, lăcaș de crunți cavaleri și de vrăjitori emuli ai Diavolului. Fata suspină, neputîndu-și lua

privirea de la năluca aceea; i se revelau, acolo, înfățișări ale lumii nebănuite, miraculoase, cu totul altfel decît cele cu care era deprinsă. Era o fată zveltă, fără să fie slabă, cu plete blonde și cu ochii de un verde-deschis, în care acum Piscul Balaurului se oglindea miniaturizat și poleit cu aur. Vîntul rece îi răvăși o buclă blondă de pe frunte, smulgîndu-i un al doilea suspin.

Bărbatul de sub capotă se apucă să înjure ca un birjar.

În sezonul de vară și de iarnă, pe șoseaua aceasta se tîrăsc caravane nesfîrșite de mașini; acum însă era pustie. Aproape de locul unde oprise mașina roșie cu capota albă se desfăcea un drum îngust, dar practicabil, la capătul căruia se afla o tăbliță pe care scrima: HOTEL NESTE DI FALCONE 4 km. Drumul ținea poalele Muntelui Balaurului, apoi tăia o șa muntoasă – unde urca, în pantă abruptă, vreo cincizeci de metri – pentru ca, în continuare, să șerpuiască, pe nenumărate serpentine, pînă în vale.

Mașina roșie, care, cu puțin înainte, oprise pe șosea, avansa acum încet, cu motorul stins, de-a lungul povîrnișului Muntelui Balaurului, intimidată parcă de tăcerea în care erau învăluite crestele acelea amețitor de înalte. Din cînd în cînd, totuși, pe porțiunile mai abrupte, răsuna scrîșnetul frînelor. Mașina ocoli cu grijă un vîrf de stîncă ce se înălța amenințător și coborî spre punctul cel mai jos al șeii. Acolo, se opri din nou, și unui observator care ar fi privit-o de deasupra norilor plumburii mașina i s-ar fi înfățișat în chip de fragă roșie, prizărită sub cupola cu sclipiri aurii și portocalii a unei catedrale suprarealiste. Sau în chip de strop rubiniu de sînge pe postamentul unui sfeșnic uriaș de bronz înălțat spre cerul înnorat, înnegurat.

Dacă însă acel observator ipotetic din tării ar fi coborît

nițel mai jos, ar fi înregistrat un dialog destul de prozaic, purtat pe un ton de arțag.

Un glas de fată:

— Ce-am spus eu! Na, am pățit-o!

Un glas de bărbat:

— N-a fost ideea mea s-o luăm pe drumul ăsta. Cu motorul oprit, e întotdeauna riscant.

— De ce nu recunoști, tată, că tu ești de vină? Așa ești tu...

— Cum adică, așa sînt eu?! Nu pot să mă gîndesc la toate, Zuzanka!

Bărbatul își scoase pălăria, și pe capul său rotund zvîcni în sus un moț rebel.

Era locotenentul de miliție Josef Borůvka, cu fiica sa Zuzana, în vîrstă de șaptesprezece ani.

În situația aceea neplăcută nimerise din cauza dorinței neînfrînate a Zuzankăi de a vedea țări străine. Pentru a profita cît de cît sub raport pedagogic de pe urma acestei dorințe, îi făgăduise că, dacă trece cu bine clasa, vor merge împreună în Italia, de unde era originară familia mamei Zuzankăi. Săvîrșise însă o eroare fatală: nespecificînd ce anume înțelege prin formula „a trece cu bine", după o dispută înverșunată cu fiica și soția, fusese silit să-și țină făgăduiala, deși mediile de încheiere a anului ale zvăpăiatei sale odrasle se compuneau în cea mai mare parte din 7 și 8, la care se adăugau doi de 5 – la matematică și fizică – și cîte un zece la muzică și la educația fizică. Zuzanka interpretase „a trece cu bine" ca fiind egal cu „a nu cădea", iar cei doi de cinci, de la matematică și fizică, îi explicase prin refuzul ei de a cocheta la lecția despre derivate cu domnul profesor doctor în științele naturii Pavel Lavecký. Așa încît, pradă celei mai

proaste dispoziții, locotenentul Borůvka fusese nevoit să facă un drum la Čedok*. Fusese o vreme cînd și el – dar degeaba, fiindcă pe atunci un asemenea vis era curată utopie – jinduise după niscaiva călătorii în străinătate. Acum însă ajunsese la vîrsta cînd îi era mai drag ca orice fotoliul confortabil din fața televizorului, acesta din urmă slujindu-i drept somnifer. Cu imaginea respingătoare a paturilor tari din hotelurile ieftine și cu toate celelalte avataruri ale călătoriei în minte, pășea deci pe străzile Pragăi, inundate de florile verii timpurii, și în gîndul lui socotea cît avea să-i mai rămînă pe carnetul de economii după ce va achita la Cedok tributul datorat trecerii cu succes a clasei de către fiică-sa. În adîncul sufletului, trăgea nădejde că i se va aduce la cunoștință că a fost epuizată cota de devize pe anul în curs. Dar, precum se știe, omul e de obicei înșelat în speranțele sale. E drept că locotenentul mai avea o șanșă, și anume ca formalitățile pentru obținerea pașapoartelor să se poticnească la vreun for oarecare, sau poate lui, în calitate de polițist comunist, prin vreun *caprice*† politico-birocratic, să-i fie refuzată viza italiană... dar, deziluzie! Cererea pentru plecarea în străinătate îi fu aprobată prompt și în spiritul acordurilor internaționale. Nici nu trecură patru luni de la înaintarea actelor, că și fu invitat să ridice pașapoartele...

Locotenentul făcu o ultimă tentativă: erau în plin octombrie și Zuzanka începuse de mult cursurile. „O așteaptă, la sfîrșitul anului, examenul de maturitate, încercă el să-și aducă nevasta la sentimente mai bune; lipsește fata paisprezece zile, și pe urmă, mai mult ca sigur, cade la examen.” Se ciocni însă de o totală lipsă de înțelegere, inclusiv din partea directoarei școlii, în care, în taină, văzuse ultima

* Agenția de voiaj cehoslovacă.
† Capriciu.

salvare. Da, spusese această doamnă, e într-adevăr ultima clasă, dar Italia e o țară istorică. Zuzanka o să capete o groază de impresii noi, care nu pot decît să-i fie de folos la istorie și geografie, materii la care oricum nu strălucește...

Așa se face că, în ciuda strădaniilor sale, atît de puțin tipice pentru un cetățean cehoslovac, locotenentul Borůvka, se afla acum, împreună cu fiica sa Zuzanka, în „Felicia" roșie, la piciorul stîncilor învăpăiate de soare ale Muntelui Balaurului și, neținînd seama de prezența unei minore lîngă el înjura și blestema furios și fără perdea.

Se afla și înjura, e un fel de a vorbi. „Felicia" nu făcuse față celor cincizeci de metri de urcuș pe șaua muntoasă, și asta din vina locotenentului. Nimic de zis, bătrînul criminalist se ocupase de mașină chiar mai mult decît ar fi fost nevoie, și ultimele două zile dinaintea plecării le petrecuse, practic, culcat pe sparte, dar, la granița italiană, din cauza emoției, uitase să facă plinul cu benzină și iată că acum, sub Muntele Balaurului, mașina refuza să-l mai slujească. La propunerea Zuzankăi, o împinseseră ei doi pe drumul spre hotelul „Neste di Falcone" unde, după indicator, trebuia să se afle o stație de benzină, dar nu bănuiseră cursa pe care le-o va întinde șaua muntoasă.

Așa că acum coborau pe jos serpentina, cînd deodată, se treziră învăluiți în ceața deasă, albă-cenușie, ce umplea întreaga vale.

ZUZANKA MERGEA ÎNAINTE, BĂTRÎNUL CRIMINALIST, dîrdîind în impermeabilul subțire (luat special pentru condițiile climei din însorita Italie), în urma ei. În ceață, silueta Zuzankăi își pierdea contururile cunoscute, familiare și devenea pur și simplu simbolul feminității juvenile. Dintre toate gîndurile negre care-l bîntuiau pe bătrînul criminalist, se

impuse unul, ceva mai plăcut; amintirea unei alte siluete, foarte asemănătoare, a unei alte fete ce-i era de asemeni dragă, chiar dacă într-altfel, și căreia de asemeni, chiar dacă nițel într-altfel decît fiică-sii, îi purta pică. Numai că fata aceea era departe, iar pe el îl dureau picioarele, ceața îi tăia răsuflarea, pietrișul presărat pe drum îi chinuia tălpile. Se împiedică, icni, scutură din cap ca să gonească gîndurile triste și privi în jur. Prin cine știe ce lege a naturii, în borhotul alb-cenușiu al văzduhului se căscase o pîlnie stranie, prin care se scurgea de sus, ca un sirop auriu, un torent de raze de soare ce picurau, apoi, una cîte una parcă, în prăpastia de dedesubtul drumului. Zuzanka se opri la marginea drumului, scrută lumina aceea aurie diluată și strigă:

— Tăticule! Vino să vezi ceva!

Locotenentul fu sincer impresionat de această dovadă a trezirii simțului pentru frumusețile naturii în sufletul fiică-si, care nu se lăsa îndeobște mișcată decît de frumusețea, pentru el de neînțeles, a zgomotului infernal emis de *big-beat*-ul școlii, *The Backside Slappers;* pesemne însă că farmecul naturii străvechi atinge în cele din urmă chiar și cea mai electrofonizată dintre inimi... Locotenenetul se apropie de buza rîpei și privi în jos. Lumina cădea oblic și făcea să scînteieze, cam la douăzeci de metri dedesubtul lor, pe un fel de platou, un strat de nisip galben-deschis.

— Ce frumos e! oftă el. Păcat că nu-i și mama cu noi.

Dar Zuzanka dădu din cap impacientată:

— Lasă asta! Privește! Acolo! Urmele alea! și arătă cu degetul spre nisip.

Locotenentul privi în direcția indicată. Suprafața netedă a nisipului era scormonită la mijloc, de parcă ar fi avut loc o luptă în locul acela. De-acolo porneau niște urme de pași foarte precis conturate, și fără doar și poate recente, urmele unor pantofi mari, bărbătești, care se pierdeau apoi undeva în

ceață. Numai că locotenentul era în concediu și nici prin gînd nu-i trecea să și-l întrerupă.

— Bine, bine, mormăi el. O fi căzut cineva acolo și pe urmă și-a văzut de drum.

Zuzanka se enervă.

— Bine, tăticule, dar nu vezi?...

— Văd, mîrîi bătrînul criminalist. Mai bine te-ai uita ce frumos e pe-aici. S-ar putea să nu mai vezi a doua oară în viață locurile astea.

— De unde să fi venit tipul? strigă Zuzanka, exasperată.

— Care tip?

— Păi, ăla care s-a bătut acolo cu naiba știe cine și pe urmă și-a văzut de drum!

Locotenentul Borůvka tresări. Chiar așa! Urmele plecau dinspre locul presupusei lupte și era un singur rînd de pași, asta se vedea foarte clar. Înspre locul luptei, nicio urmă. De jur-împrejur, nisipul era perfect neted, intact.

Locotenentul își ieși din sărite:

— Și ce-mi pasă mie? zise el trufaș. S-a comis vreo crimă? Nu s-a comis. Și, la urma urmelor, sînt în concediu!

Zuzanka își schimonosi buzele.

— Vorbești de parc-ai fi comisarul din povestea lui Čapek* zise disprețuitoare. De ce ești așa de sigur că aici nu s-a comis nicio crimă?

— Din ce poveste?

— Păi, din povestea despre urmele alea...

Locotenentul își aminti vag că citise cîndva acea povestire a lui Čapek. În ea, profesiunea sa era luată peste picior, ceea ce, firește, n-avusese darul să-l facă să admire arta scriitorului, în plus, povestirea nici nu avea sfîrșit, proveniența urmelor misterioase era lăsată neclarificată, drept care el zvîrlise

* Povestirea *Urmele* a scriitorului ceh Karel Čapek (1890-1938).

cartea dezgustat și nu mai reluase lectura. Mai tîrziu, la cursul de cultură generală pentru milițieni, unul din conferențiari menționase povestirea ca o manifestare a idealismului lui Čapek și a concepțiilor lui mistice. Avea dreptate. Locotenentului îi plăceau enigmele, dar numai cele dezlegate. Privi cu ochi de gheață urmele și se posomorî.

— Și ce-i cu asta? zise. De jur-împrejur trebuie să fie stînci, numai că e ceață, de-aceea nu se văd. Pesemne că vreun alpinist și-a dat drumul sau a sărit de sus în locul ăsta...

În clipa aceea, bizarul fenomen atmosferic încetă și o boare de vînt învălui în ceață obiectul disputei sale cu fiică-sa.

— Sau a fost un fenomen de fata morgana, reluă locotenentul, avînd sentimentul că găsise o explicație perfect satisfăcătoare, rațională și logică, demnă de modul de a gîndi al cuiva care face parte dintr-un colectiv unde se lucrează pe baze strict științifice. Tot cam așa, își spuse el, s-ar putea explica și urmele de pași din povestirea idealistă a lui Čapek. Dacă eu aș scrie romane polițiste, gîndi, nu mi-aș permite niciodată să-mi las cititorul cu buzele umflate.

Și totuși, și foarte curînd, concediul său luă brusc sfîrșit. Străbătuseră aproximativ un kilometru, între timp ceața se mai ridicase puțin, continuînd însă să atîrne deasupra drumului, aidoma tavanului unei peșteri joase, cînd deodată, Zuzanka țipă îngrozită, arătînd, cu degetul ei lung și cam murdar, undeva în față, unde, la doi pași de drumul pietros, sub zdrențele rare, răsfirate, ale vaporilor de apă, zăcea un corp inert. Locotenentul Borůvka se încruntă nemulțumit. Era cadavrul unei femei, întins pe spate, cu gura larg deschisă și cu ochii holbați spre creștetul luminat al Piscului Balaurului, care lucea prin ceață ca un lampion fantomatic.

Zuzanka, de groază, tremura din cap pînă-n picioare – era

primul cadavru adevărat pe care-l vedea, și locotenentul se apropie abătut de necunoscută. Observă că stă cu ceafa rezemată de un bolovan plat și că în jurul ei se formase o băltoacă mare de sînge, care nici nu apucase să se închege în întregime. Pe tîmplă, se vedea o echimoză mai mică, urma – deduse experimentatul locotenent – unei lovituri cu un obiect necontondent. Femeia era îmbrăcata în pantaloni de schi negri, înguști și într-un pulover gros, peste care purta o scurtă îmblănită, și se vedea numaidecît că era o blană fină, scumpă. Femeia putea să aibă patruzeci de ani, era frumoasă, îngrijită și nu părea să fi fost săracă. Pe degetele cu unghiile date cu lac roz sclipeau mai multe briliante mari. Locotenentul îi căută pulsul, dar mîna era rece, nici urmă de puls. Prin mintea bătrînului criminalist trecu automat gîndul că nu jaful fusese mobilul crimei.

— Tă-tă... tă-ticule, hai de-aici! făcu clănțănind din dinți Zuzanka, care era albă ca varul. Hai! E-e îngrozitor!

— Este, făcu bătrînul criminalist. Asta-mi mai lipsea! Bine, anunțăm cazul la hotel și plecăm mai departe. Haide.

Dar știa prea bine – de-aceea și era grozav de înciudat pe sine însuși – că n-avea să-l lase inima să plece, că nu se va mișca de la hotel pînă nu va afla cine a ucis-o pe femeia cu briliante. Căci locotenentul Borůvka – spre deosebire de autorul acela idealist, ale cărui concepții despre viață și societate fuseseră mai degrabă confuze – nu-și permitea niciodată să-l lase pe cititor cu buzele umflate.

Ceva mai încolo, drumul se bifurca, și la intersecție se afla înfipt un indicator cu două săgeți. Sub cea din stîngă scria: CASTELL GIORNO 3 km, sub cea din dreapta: HOTEL NESTE DI FALCONE 1 km. Grăbiră pasul; pe Zuzanka o mînă groaza, iar pe locotenentul Borůvka

sentimentul acut al datoriei. În mai puțin de un sfert de ceas, ajunseră la hotel.

Era o clădire luxoasă, în stil alpin, cu o terasă pentru dans, acum pustie, cu un parking acoperit și cu obloane verzi proaspăt vopsite, cele mai multe închise. Obloanele străluceau prin ceață ca imaginile cromolitografiate de pe ciocolata elvețiană. După ce străbătură veranda cu geamuri, ajunseră într-un hol numai pluș și crom, pustiu însă. Nici la recepție nu era nimeni, și pe pupitru se afla, scos din furcă, receptorul telefonului. Era liniște și mirosea ușor a cafea. În semiobscuritatea tutunie a holului sclipeau vag fotoliile de piele, goale, iar pe șirul de cîrlige de pe tăblia din spatele pupitru lui de la recepție atîrna o singură cheie.

Zuzanka se înfioră și se lipi de tatăl ei.

— Ce atmosferă stranie, tată! Dacă... dacă i-o fi ucis cineva pe toți de-aici?...

Ca și cum i-ar fi răspuns, undeva în interiorul hotelului se făcu auzit zumzetul unui aspirator. Locotenentul tuși timid. Zgomotul se stinse, ecoul liniștit pierzîndu-se pe culoarele cu lambriuri de lemn.

Locotenentul tuși din nou și strigă cu glas slab:

— Alo!

Nimic.

— Strigă tu, Zuzanka, zise locotenentul.

— Mi-e frică!

— Vezi-ți de treabă! Sînt doar aici, cu tine, zise locotenenul împieptoșindu-se și se apropie de cămin. Nu se vedea nici urmă de foc, dar rezemat de cămin se afla un vătrai pe care, pentru orice eventualitate, locotenentul puse stăpînire.

Zuzankai îi mai reveni curajul, își duse mîinile jalnic la gură și strigă cu un glăscior pițigăiat și tremurat:

— Alo!

Undeva, sus, cineva se trezi, în fine, la viață. Se auzi un tropăit de pași și un glas de bărbat rosti:

— *Ja, ich geh, schon, gnäd' ge Frau!*[*]

Îndată după aceea, deasupra balustradei apăru un cap cu obraji purpurii, cu o mustața neagră de bandit și cu o chelie mare. Se opri brusc.

— *Ja?* întrebă nu cine știe ce amabil posesorul obrajilor purpurii. *Sie wünschen?*[†]

Locotenentul Borůvka își mobiliză toate cunoștințele de limbă germană, cîndva excelente, și spuse:

— *Eine Frau liegt auf den Wege – un veit von dem Hotel*[‡].

— *Eine Frau?*[§] Omul păru să se cutremure de groază. *Die gnädige Frau Winterbourne?*[#]

— *Ich weiss nicht,* zise locotenentul Borůvka. *Sie ist tot.*[○]

— *Tot?* strigă el, *Alice, tot?*[**]

— *Ja,* zise locotenentul Borůvka. *Er-ermordet.*[††]

În aceeași clipă, bărbatul duse mîna la piept, în dreptul inimii și, cu un strigăt de deznădejde, se prăvăli pe trepte ca un butuc.

Deasupra, tropăiră alți pași, de femeie de astă dată, și pe covorul din fibre de cocotier veni în goană o cameristă.

— I se întîmplă des? întrebă locotenentul, cînd fata îngenunchie alături de el, lîngă bărbatul leșinat.

---

* Da, vin imediat, stimată doamnă. (germ.)
† Ce doriți? (germ.)
‡ Pe drum zace o femeie – nu departe de hotel. (germ.)
§ O femeie? (germ.)
\# Stimată doamnă Winterbourne. (germ.)
○ Nu știu. E moartă. (germ.)
** Moartă? Alice moartă? (germ.)
†† Da, asasinată. (germ.)

— Nu, răspunse camerista, tot în nemțește. Se aflau în zona de frontieră disputată de cele două state limitrofe și aici domnea un bilingvism străvechi. Locotenentul se uită la cameristă, căci i se păruse că folosise un ton ciudat de rece. Era o fată brună, frumoasă și cu un sînge-rece surprinzător. Între timp, fata se apucase să pălmuiască cu delicatețe obrajii bărbatului cu mustață de bandit.

— Oare de ce-o fi leșinat? întrebă locotenentul.

Fata răspunse cu răceală, fără să ridice capul:

— Era îndrăgostit de doamna Winterbourne.

— Stai puțin, zise locotenentul. De unde știi că doamna Winterbourne...

— V-am auzit de sus, răspunse camerista. Era de așteptat.

— Ce anume?

Fata se mulțumi să ridice din umeri.

— Că domnul... că acest domn o să leșine? insistă locotenentul. Sau că cineva o va ucide pe doamna Winterbourne?

Fata făcu o grimasă.

— Mai degrabă c-o să-l ucidă pe domnul Winterbourne.

— Cine?

— Păi, el... Fata arătă din cap spre bărbatul care își revenea cu încetul. *Signor* Faggioti. *Padrone.*[*]

În sfîrșit, acesta își recăpăta cunoștința și, la ordinul locotenentului, se duse la telefon, să cheme poliția. Locotenentului nu-i dădea pace un anume gînd. În timp ce *il padrone* turuia enervat în receptor, locotenentul își plimba ochii triști de la fața roșie a acestuia la aceea înghețată, ca de ceară, a cochetei cameriste. Îi făcea impresia că curba gurii mari și atrăgătoare a fetei e deformată de un zîmbet – disprețuitor, ironic, nu-și putea da seama.

---

* Patronul. (ital.)

— De ce era receptorul scos din furcă? îl întrebă pe hotelier, de îndată ce acesta încheie convorbirea.

Hotelierul se uită încurcat la telefon.

— De ce? Pentru Dumnezeu, de ce? și își încreți fruntea. A! da, acum știu. De dimineață, am vrut să-l chem pe Savini, un prieten de la Castell Giorno. A sunat ocupat. Am pus receptorul pe pupitru – și pe urmă am uitat...

— Ce anume făceați?

— Cînd?

— Cînd ați uitat de receptor?

Il padrone privi în gol, după care se apucă să dea explicații, pe un ton tărăgănat și obosit; părea că-i vine greu să vorbească. „Ce-o fi asta? se întrebă locotenentul. De ce se codește? S-ar zice că nu izbutește să născocească la repezeală ceva..."

— De ce vreți să știți? Mă rog, cine sînteți dumneavoastră?

Locotenentul roși ușor.

— Sînt criminalist, zise. În vacanță. Dar e de dorit să-mi spuneți tot. Asta, bineînțeles, dacă vreți ca asasinul doamnei Winterbourne să fie descoperit fără întîrziere.

Trecură cîteva clipe pînă ce *il padrone* se hotărî să vorbească. Spuse:

— I-am dus doamnei Winterbourne micul dejun în sufragerie și pe urmă am ieșit afară. M-am dus să mă plimb. M-am întors acum cinci minute.

— Da, în momentul de față, ei sînt singurii clienți ai hotelului, continuă el. De fapt, îi găzduiesc numai fiindcă domnul Winterbourne este prietenul profesorului Skeet de sus, de la observatorul astronomic. Da, sus pe Piscul Balaurului e un observator. Ce anume? Nu. Nu îi găzduiesc

pentru că... doamna Winterbourne... Ei bine, să zicem că și pentru dînsa... Toată lumea este... era bucuroasă să-i îndeplinească doamnei Alice orice dorință i s-ar fi citit în priviri... Locotenentul observă că ochii negri ai hotelierului capătă o strălucire aparte, și o tristețe fără motiv îl cuprinse. Sezonul s-a sfîrșit. Hotelul e în renovare, personalul e liber. Dar pe soții Winterbourne îi consider mai degrabă oaspeții mei personali. Le gătesc eu însumi, și tot eu gătesc și pentru mine și Carla. Ce întîmplare cumplită, sughiță el. Aproape că nu-mi vine să cred!

— Unde se află acum domnul Winterbourne?

— Nu știu. Spuneau că după micul dejun se duc la Castell Giorno.

— La ce oră au luat micul dejun?

Hotelierul se uită la ceasul de la recepție. Arăta ora zece.

— Înainte de nouă.

Locotenentul căzu pe gînduri. Întrebă:

— La Castell Giorno se ajunge urcînd spre răscrucea de deasupra hotelului?

— Nu. Se poate merge și pe acolo, dar e o cărare de munte abruptă, incomodă. De obicei ei coborau de la hotel în vale. Pe șosea. Ziceau că fac astfel o plimbare bună pentru sănătate.

— Numai că ea... Locotenentul se întrerupse. Își amintise că femeia moartă zăcea, cu capul zdrobit, pe bolovanul plat, tocmai între răscruce și șaua muntoasă, și că, după spusele hotelierului, n-ar fi avut ce căuta acolo.

Dar nu spuse nimic. În schimb, întrebă:

— Ce distanță e pînă la Castell Giorno?

— Pe șosea, cam șapte kilometri. Dar drumul e ușor. Iar la întoarcere, luau întotdeauna un taxi.

Pe obrazul hotelierului se rostogoli o lacrimă.

— Hm, făcu locotenentul Borůvka. Unde se află acum domnul Winterbourne?

Hotelierul își șterse lacrima și se răsti la locotenent:

— V-am spus că nu știu! Nu sînt pus să-l păzesc! Izbucni într-un plîns isteric. Din partea mea, domnul Winterbourne poate să se ducă și dracului!

Camerista îl conduse pe locotenent în budoarul doamnei Winterbourne, o încăpere mică și luminoasă. Dar era o lumină albă și rece. Lumina ce pătrundea prin fereastră se reflecta în oglinda mare, ovală, de pe măsuța de toaletă, și de asemenea și în bateria de flacoane, borcănașe și alte obiecte de sticlă sau metalice destinate producerii frumuseții. Aceste obiecte însă nu-l interesară pe locotenent. Îl atraseră în schimb alte flacoane, borcănașe și tuburi multicolore, pe care le văzu îngrămădire pe noptieră și în sertarele acesteia după ce le deschise. Toate acestea – se convinse el dintr-o singură ochire – serveau la producerea și menținerea unui lucru mult mai de preț.

— Da, zise cu indiferență camerista. Tot timpul avea noptiera plină cu chestii de-astea. Domnul Winterbourne i le aducea de la oraș. Cică ar fi fost bolnavă.

— Nu știi ce avea? Locotenentul luă în mînă una dintre cutiuțe. Denumirea nu-i spunea nimic, dar în compoziția chimică apărea termenul „barbituratum”.

— Nu știu, zise camerista.

— Domnul Winterbourne nu discuta despre boala soției sale?

— Ba da. Cu patronul.

— Și patronul?

Camerista se încruntă. Ori poate că locotenentului i se păruse doar. Acum ținea între degete o altă cutie. Deschisă.

Aproape goală. Nu rămăseseră în ea decît două fiole mici, conținînd un lichid translucid. Printre cuvintele străine ale compoziției chimice locotenentul recunoscu unul: „morphine”.

— Ei? o îndemnă el pe cameristă. Patronul nu ți-a spus nimic?

Camerista lăsă iute capul în jos, apoi îl înălță brusc și își aținti privirea în ceața albă de dincolo de fereastră.

— Mi-a spus, zise pe un ton glacial, dar și cu un accent de satisfacție. Zicea că e grav bolnavă. Că n-are de trăit mai mult de doi-trei ani...

— Știam de la doctorul Benito, bîigui hotelierul, care plîngea în hohote. *Madonna mia,* nu mai puteam îndura! Uneori, nopțile, o auzeam gemînd. Era cumplit! Cumplit! Biata doamnă! Atît de tînără! Atît de frumoasă! Și cît de mult suferea!

Își șterse ochii cu o batistă mare și izbucni din nou în plîns.

— Liniștiți-vă, rosti posomorît locotenentul. V-ați dus la plimbare singur?

— Singur, zise *il padrone,* plîngînd cu sughițuri.

— Încotro ați pornit-o cînd ați ieșit din hotel? Pe drumeag în sus, sau pe șosea, în jos?

— În sus, zise hotelierul. Privi nervos în jur. Privirea i se opri asupra cameristei, care se așezase într-unul din fotoliile mari de piele din hol. În alt fotoliu, Zuzanka, înspăimîntată, ședea nemișcată, iar în al treilea, locotenentul Borůvka își freca mîinile. Nu de satisfacție. De frig. Hotelierul era prăbușit în al patrulea fotoliu.

— Nu v-ați întîlnit cu nimeni?

— Nu.

— Nu v-a văzut nimeni?

— Nimeni.

— Așa încît, rosti tărăgănat locotenentul, n-aveți martori?

— Martori? De ce? Ce nevoie e de martori? Nu cumva... pentru numele lui Dumnezeu... nu cumva credeți...

— Nu cred nimic, zise locotenentul. Numai că există aici o mică neconcordanță, care, poate, se va lămuri. Dumneavoastră spuneați că domnul și doamna Winterbourne au plecat pe șosea, la vale. Dar doamna Winterbourne zace lîngă drumul de munte pe care ați mers dumneavoastră.

— *Madonna mia!* gemu *il padrone.* Eu... eu n-am mers decît o bucățică! Puțin de tot, în spatele hotelului, pînă la băncuță, o băncuță de unde se vede valea. Am stat acolo...

— Pe frigul ăsta?

— Da. Pe mine nu mă supără frigul. Sînt călit. Am stat acolo, pe bancă. Carla! se întoarse el brusc spre cameristă. Tu trebuie să mă fi văzut! Ședeam pe banca aia și mă uitam la tine, cum aerisești așternutul din camera Alicei... din camera doamnei Winterbourne. Te-am văzut. Ți-am făcut semn cu mîna! Nu se poate să nu mă fi zărit!

Locotenentul se uită repede la cameristă. Aceasta tăcea și îl privea pe hotelier, batjocoritoare. Rosti leneș:

— Nu v-am văzut, *padrone.* Era ceață.

— Așa e, zise locotenentul. Și dumneavoastră, prin ceața asta, ați putut s-o vedeți pe domnișoara la fereastră?

Bărbia hotelierului începu să tremure.

— Dar... bîigui el. Dar n-am ucis-o eu! El a ucis-o! El!

— Cine?

— Winterbourne! Și hotelierul izbucni în plîns.

— De ce credeți asta?

— Fiindcă în ultima vreme se certau îngrozitor...

— Din ce cauză?

— Din cauza ăleia... a femeii ăleia de la observator!

Înainte ca locotenentul să poată afla mai multe despre cei de la observator, în veranda cu pereți de sticlă răsunară niște pași grei și în hol pătrunse un tînăr bronzat, în uniformă de jandarm de munte.

— Crimă? întrebă, cu un glas dintr-o dată avid, tînărul *carabiniere.* De ce nu mi-ați spus la telefon? Trebuia să-mi spuneți din capul locului! Ca să se ancheteze o crimă, trebuie să fie de față, domnul căpitan, care vine de la oraș. Unde aveți telefonul? Îl anunț chiar acum. Trebuie să-mi fac datoria! De ce nu m-ați anunțat imediat că e vorba de o crimă?

Și jandarmul, în ciuda aspectului său specific italienesc, vorbea tot nemțește.

— N-am avut curaj, bîigui *il padrone.* N-am putut să rostesc... cuvîntul acela.

— Eu credeam că cineva din personal v-a furat ceva, zise *il carabiniere* indispus. Cazul ăsta nu intră în competența mea. Unde e telefonul?

Privi în jur și se îndreptă hotărît spre pupitrul de la recepție. Locotenentul Borůvka se ridică și alergă după el.

— Cît durează pînă sosește domnul căpitan?

— Cam jumătate de oră. Mai degrabă trei sferturi. De ce?

— Nu, nimic. Aș vrea doar să înceapă odată ancheta, răspunse locotenentul, brusc îngîndurat, căci se întreba dacă hotelierul e cu adevărat atît de sensibil, încît nu putuse spune lucrurilor pe adevăratul lor nume, ori dacă întîrzierea aceasta a sosirii specialiștilor, nu fusese anume provocată cu cine știe ce scop.

— Cine sînteți dumneavoastră? i se adresă, suspicios, jandarmul.

— Un turist.

— E polițist! strigă hotelierul. În vacanță.

Il carabiniere tresări.

— Polițist?

— Da. Dar străin, zise iute locotenentul Borůvka.

Il carabiniere lăsă să cadă în jos mîna pe care o întinsese spre telefon.

— Și în vacanță? întrebă el cu un glas sumbru, și mai suspicios încă. Acum? Și aici?

— Da. Nu mi s-a rezolvat la timp cererea de pașaport. Voiam să vin vara, dar...

— Ce anume nu vi s-a rezolvat la timp?

— Cererea. Pentru viza de ieșire. Pașaportul.

— Cînd ziceți c-ați depus-o?

— În iunie.

Locotenentul simți că începe să transpire. *Il carabiniere* nu-l slăbea din ochi.

— Sîntem în octombrie! rosti el semnificativ și formă numărul.

Se părea însă că problema vizei de ieșire a locotenentului îl preocupa mai mult decît împrejurările în care fusese comisă crima. Foarte curînd, se văzu de ce.

— Cînd ziceți c-ați cerut pașaportul? întrebă jandarmul, douăzeci de minute mai tîrziu, pe cînd stăteau cu toții, într-un semicerc trist, în jurul cadavrului.

— În iunie.

— Și spuneți că dumneavoastră ați găsit cadavrul?

— Da...

— Și că sus, pe șosea, vi s-a terminat benzina, fiindcă ați uitat să vă umpleți rezervorul?

— Da.

— Și ați mers, cu motorul oprit, la vale, dar v-ați împotmolit sus, pe șa?

— Pot s-o dovedesc, zise abătut locotenentul Borůvka. Mașina mai e acolo.

— Lucrul acesta, accentuă *il carabiniere*, dînd ochii peste cap, nu-l pun la îndoială. Și spuneți c-ați venit aici ca turiști?

— Da.

— Acum, în octombrie?

— Doar v-am spus că nu mi-au eliberat la timp...

— *Was erzählen Sie mir da für Marchen!** zbieră netamnesam *il carabiniere*, cu o voce de tenor dramatic. Vorbiți de iunie – și sîntem în octombrie! Rezolvarea unei chestii ca asta durează atît de mult pentru alții, nu pentru polițiști! Pentru cei care au și ei de-a face cu poliția, dar în alt sens!

— Dar nu înțelegeți...

— *Mir scheint Sie sind höchstenst verdächtig!*† *Il carabiniere* aruncă o privire furioasă cadavrului, după care o măsură bănuitor, din cap pînă-n picioare, pe Zuzanka; din fericire fata nu pricepea o boabă din ce se vorbește, căci în orele facultative de germană avea obiceiul să-și rezolve corespondența amoroasă, destul de vastă, de care, se înțelege, locotenentul Borůvka habar n-avea.

— Din ce țară sînteți de fapt? se răți*oi il carabiniere*.

Bătrînul criminalist rosti cu jumătate de gură:

— Din Cehoslovacia.

La aceste cuvinte, tînărul cel tuciuriu execută o pantomimă de toată frumusețea, demnă de scena unui teatru de operetă: își trecu degetul mare pe după curea, se legănă pe călcîie, dădu ochii peste cap și scoase un șuierat care voia sa spună multe.

---

* Ce-mi umblați mie cu povești. (germ.)

† Îmi face impresia că sînteți mai mult decît suspect. (germ.)

— *Ach, so!* făcu el și se întoarse spre hotelier. Doamna aceasta, după cîte știu, era cetățeană a Statelor Unite ale Americii?

— *Jawohl,* Fritz.

— Lucrurile încep să se clarifice, decretă *il carabiniere,* privindu-l încruntat pe locotenent; era cît se poate de limpede că pe el îl bănuia a fi criminalul. Așadar, sînteți polițist, nu? Polițist comunist!

— Eu sînt fără partid, murmură locotenentul.

— Deci, din poliția secretă! ricană *il carabiniere.*

— De la secția de criminalistică! protestă locotenentul; inutil însă, căci era vădit că bărbatul în uniformă greu va putea fi clintit din opinia pe care și-o formase.

— Agent! pufni acesta. Agent comunist! Iar *madame* Winterbourne era o americană bogată. Probabil fiica vreunui politician. Poate chiar fiica unui senator al Statelor Unite ale Americii.

În ciuda temperaturii scăzute, locotenentul Borůvka transpira abundent. „La naiba, își spune în sinea lui. E pentru prima oară în viață că mă aflu peste hotare, și am și intrat într-un bucluc politic!"

Dintr-o dată, regretă profund că Zuzanka nu căzuse la matematică.

— Nu e exclus să fie rudă chiar cu președintele Statelor Unite! Divaga jandarmul, vizibil sedus de o asemenea ipoteză bogată în consecințe. Ei bine, o să vedem noi cum stau lucrurile! Pînă una-alta, în așteptarea domnului căpitan, sînteți arestat, declară el cu neascunsă satisfacție și adăugă sarcastic: Tovarășe!

Ce-i drept, locotenentul Borůvka nu rămase sub

stare de arest decît pînă la sosirea căpitanului care se numea Rheingold Bramante.

— Prin urmare, coleg! Pe fața smeadă a căpitanului tresări un zîmbet. Din poliția comunistă, da? Îmi pare bine, zise și-i întinse locotenentului mîna. Fritz! Ai înnebunit, sau ce-i cu tine? Cum îți închipui că un coleg al nostru ar putea fi un asasin! Că s-ar apuca să ucidă, și încă fiind oaspetele unei țări străine? Iertați-l, domnule coleg! E încă tînăr, verde, fără experiență. Dumnezeu știe de ce, trecu apoi la o nemțească stîlcită: Permiteți-mi să vi-l prezint pe domnul Winterbourne.

Bărbatul cel înalt, lat în umeri, cu părul ușor încărunțit, care-l însoțea și care la prima vedere oferea imaginea tipică a gentlemanului sportiv englez idealizat, la vîrsta cea mai frumoasă își scoase în tăcere mănușa de piele și strînse mîna locotenentului. Apoi se aplecă deasupra moartei. Mușchii obrajilor i se încordară. Locotenentul se uită iute la hotelier. Acesta plîngea cu sughițuri. Pe obrajii lui Winterbourne nu se prelingea nicio lacrimă. Se stăpînea, oferind un exemplu perfect de calm britanic.

— E îngrozitor, zise sec. Și e vina mea. Nu trebuia s-o las singură. Puteam să bănuiesc c-o să se întîmple așa ceva. În ultima vreme, suferea cumplit.

Locotenentul tresări.

— Poate că ar trebui să cercetăm cadavrul, domnule coleg, zise căpitanul pe un ton vesel. Dumneavoastră susțineți că e vorba de o crimă?

— Ce altceva ar putea fi? spuse locotenentul și un val de căldură îl cuprinse. O altă idee îi veni în minte, dar o respinse imediat, cu un sentiment de jenă. Accident nu poate fi. E prea departe de poalele munților, ca să se fi putut prăbuși...

— Uitați-vă, vă rog, făcu ironic căpitanul. Stă cu ceafa pe piatră. Cutia craniană e sfărîmată de o lovitură puternică. E lipită de piatră. Aici, vedeți, creierul a ieșit afară. Iar în jurul

rănii, îndărătul pielii, s-a format un con din resturile osului cranian.

Un nou val de căldură îl inundă pe locotenent.

— Dumneavoastră v-ați gîndit că moartea a fost provocată de o lovitură în tîmplă cu un obiect necontondent, continuă căpitanul. Că apoi, victima, căzînd pe spate, și-a sfărîmat craniul de o piatră. Numai că trebuia să fi fost o cădere de la o înălțime uriașă! Căpitanul făcu cu ochiul. De la o înălțime amețitoare! Vă dați seama ce cădere trebuie să fi fost! Zîmbi, și locotenentul simți o antipatie puternică pentru căpitan, tocmai fiindcă acesta avea dreptate. Dar nu numai din cauza asta. Italianul rîse și își ciocăni fruntea cu degetul. Un polițist, zise, trebuie să aibă ceva în cap. Dar la dumneavoastră poliția se ocupă mai mult cu datul în cap nu-i așa? Poliția comunistă mai mult dă în cap, cu bastonul de cauciuc, ha-ha-ha! rîse el cu gura pînă la urechi și se uită la Winterbourne. Acesta însă păstra o tăcere gravă. Hotelierul plîngea cu sughițuri. Din cauza transpirației, locotenentului i se lipise cămașa de spinare, și cu toate că de felul lui era un om blajin, simți că începe să-l urască pe căpitan.

— Deci, după dumneavoastră, ar fi crimă, continuă, pe același ton vesel, căpitanul. După mine, e sinucidere!

— Asta-i o prostie, izbucni locotenentul. Îl lăsaseră nervii. Căpitanul se lovi din nou cu degetul peste frunte.

— Polițistul trebuie să aibă cap. Și ochi. Ochi, urechi, cap – toate la un loc dau deducția. Pe cînd la dumneavoastră, pumni, dinți, mărturisiri smulse, ha-ha-ha!

Bătrînul criminalist făcea eforturi să se stăpînească. În ce îl privea, păzise întotdeauna cu strășnicie buna reputație a secției de criminalistică, și se șoptea despre el că, din prea mare bunătate, nu se putuse hotărî cîndva să producă dovada demascatoare în cazul unui asasin care făptuise două crime, pentru motivul că ticălosul acela era un orfan sărac, crescut la

orfelinat și grav bolnav de turbeculoză. Pumnii și-i folosise doar de două ori de-a lungul întregii sale cariere, și în ambele cazuri avusese în față un adversar care folosea pistolul. Iată de ce acum nu izbuti să-și păstreze pînă la capăt calmul.

— Dar e o prostie! strigă. Auzi vorbă! Sinucidere! Am mai văzut eu crime înscenate ca sinucideri, dar...

— Ochi, cap, la un loc – deducție, repetă ironic căpitanul și arătă în sus, spre cer. Uitați-vă!

Locotenentul se lăsă pe spate, atît de tare că-l duru mijlocul. Dar nici nu-și dădu seama, durerea înecîndu-se într-un nou val de sudoare.

Căci între timp ceața se risipise și soarele nu mai lumina acum doar catedrala de piatră a Piscului Balaurului, ci și povîrnișul și un alt turn de piatră, de cealaltă parte a văii. Dintr-acolo, drept deasupra locului în care se aflau, cam la înălțimea de trei sute de metri, se întindeau cele două cabluri groase ale unui funicular de munte.

Locotenentul Borůvka roși, apoi păli:

— Era ceață, șopti. Asta... asta nu se vedea de loc!

Winterbourne vorbea calm și niciun mușchi nu i se clintea pe față:

— Dimineața, am vrut inițial să facem o plimbare pînă la Castell Giorno. Pe urmă, Alice s-a răzgîndit. În zilele cețoase ca asta, îi plăcea să meargă cu funicularul sus, la observator. Acolo e aproape întotdeauna soare, și Alicei îi făcea bine soarele. Îi plăcea să stea să se uite în jos, la oceanul de ceață. Dar fiindcă eu trebuia să mă duc azi la Giorno – așteptam un pachet cu un medicament important și la poștă ne duceam întotdeauna noi, în plimbare – am sunat, ca să fie pornit motorul de la stația de sus, am ajutat-o apoi pe Alice să se urce în cabină și am așteptat pînă a plecat. Pe urmă, am luat-o pe șosea spre Giorno, și chiar la intrarea în sat l-am întîlnit pe domnul căpitan. Dînsul mi-a dat îngrozitoarea veste.

Dumnezeule, cînd mă gîndesc că acum două ore – se uită la ceasul de la mînă – mai puțin de două ore, am văzut-o în viață, am văzut pentru ultima oară chipul ei drag, atunci cînd am închis ușa funicularului! E vina mea... Winterbourne lăsă capul în jos, dar nu ridică glasul. Pentru nimic în lume nu trebuia s-o las singură. Știam ca se gîndește la asta...

— Aveți vreo întrebare, domnule coleg? se adresă căpitanul Bramante locotenentului. Pumnii, însă, vă rog să nu-i folosiți!

Locotenentul se stăpîni. În sinea lui îl ura pe căpitan; Bramante pusese la îndoială capacitățile sale de deducție și, ceea ce era mai grav, cinstea sa de polițist, sentimentele sale, concepția sa despre lume, nițel cam confuză, dar în niciun caz lipsită de mărinimie. Își învinse însă antipatia și spuse:

— Dacă îmi permiteți, aș avea. Vreau să știu, dacă a fost sinucidere, de unde a apărut echimoza de pe tîmpla stîngă?

Bramante tresări și se întunecă la față. Privi spre Winterbourne, dar acesta răspunse calm:

— Alice a alunecat azi-dimineață și s-a lovit de balustrada scării. Domnișoara Carla a văzut, nu-i așa?

Camerista cu ochi negri dădu afirmativ din cap.

Totodată, îi zîmbi lui Winterbourne – sau și de astă dată i se păru doar locotenentului?

— Da, zise. S-a lovit de balustradă. Am ajutat-o să se ridice.

— Biata doamnă! zise plîngînd *il padrone.* Atîta suferință, și pe deasupra, și asta!

Bramante se liniști și privi din nou batjocoritor spre locotenent.

— De unde e pornit funicularul? întrebă locotenentul, ignorînd privirea căpitanului.

— De la stația de comandă de sus, de pe Piscul Balaurului, îi explică Winterbourne calm. Stația se află pe versantul estic

al stîncii, nu se vede de la observator, dar soneria de semnalizare e în legătură cu observatorul. Așa încît sus, la stație, nu trebuie să se afle în permanență cineva. Administratorul observatorului, sau domnul Skeet sau doamna Skeet, vin de la observator și pornesc motorul.

— De jos, poate să sune cine vrea?

— Nu. Numai cine are cheia cabinei.

— Dumneavoastră o aveți?

— Da. Skeet e un vechi prieten al meu. Și al Alicei.

— Deci, azi-dimineață ați sunat?

— Da. Am sunat, am ajutat-o pe Alice să se urce în cabină, am așteptat pînă s-a auzit de sus semnalul că e pornit motorul, am închis ușa în urma ei, și Alice a sunat a doua oară. Cabina a pornit, am stat cîteva clipe să privesc în urma ei și după aceea am plecat spre Castell Giorno.

Locotenentul Borůvka privi în sus, spre cablurile funicularului. Puteau să fie trei sute de metri, chiar mai mult. Valea era îngustă, în niciun caz mai largă de un kilometru. Se uită îndelung la cablurile groase, care se arcuiau majestuos deasupra capului lui.

— Hm, făcu. Ați întîlnit pe cineva în drum spre Castell Giorno? Vreau să spun, înaintea domnului căpitan Bramante?

— Da. Cam la doi kilometri înainte de sat, a trecut pe lîngă mine, pe motocicletă, *signor carabiniere,* aici de față.

Tînărul smead aprobă grav din cap.

— Bine, zise locotenentul și căzu pe gînduri. Toți tăceau. Spuneți-mi, vă rog, continuă el, dacă a sărit din cabină în mers, înseamnă că sus cabina a ajuns goală. De atunci au trecut două ore. Cum de nu li s-a părut ciudat celor de sus? De ce n-au telefonat la hotel? Sau de ce n-a coborît unul din ei?

Winterbourne strînse din umeri. Locotenentul se întoarse spre hotelier.

— Nu știți?

Hotelierul îi aruncă lui Winterbourne o privire încărcată de ură.

— De unde să știu? izbucni el furios.

— Eu nu știu, zise locotenentul și în aceeași clipă văzu că un necunoscut se ivise pe drumul care ducea spre hotel. Era un bărbat scund, îndesat, în pantaloni de munte și bocanci cu ținte și pășea grăbit spre micul grup.

— Cine e? întrebă locotenentul.

Căpitanul se uită la noul venit.

— Cred c-o să aflăm de ce cei de sus, la observator, nu s-au mirat cînd au văzut cabina goală, zise. E administratorul.

— Nu. Eu lucram în magazie. Scoteam conservele din lăzi. N-am auzit soneria, zise administratorul. La stație s-a dus doamna Skeet.

— Și dînsa nu s-a mirat cînd a văzut cabina goală?

— Și-a închipuit că a fost o glumă, răspunse administratorul.

— Dar ușa cabinei trebuia să fi fost deschisă?

— Era deschisă. Tocmai de aceea și-a și închipuit doamna Skeet că domnul Winterbourne i-a făcut o farsă, cum i-a mai făcut o dată, mai demult.

Locotenentul, fără un cuvînt, se întoarse spre englez.

— N-a fost nicio farsă atunci, zise Winterbourne. Alice și cu mine voiam cu adevărat să mergem sus. Dar, în ultima clipă, ne-am răzgîndit, am uitat să semnalizăm și am sărit din cabină. Pe urmă, n-am mai prins-o. Cabina pornise și au tras-o sus goală.

— Așa... Locotenentul se întoarse din nou spre administrator. Atunci, dumneavoastră de ce-ați coborît, dacă ați crezut că e vorba de o farsă?

— Fiindcă m-a trimis domnul profesor, care era totuși îngrijorat. Întîi a vrut să telefoneze, dar la hotel suna într-una ocupat.

Locotenentul îi aruncă o privire aspră hotelierului. Își amintise de receptorul de pe pupitrul de la recepție. De receptorul scos din furcă.

Hotelierul se uita cu jale la femeia moartă și pe obraji i se prelingeau lacrimile șiroaie.

ÎN CABINĂ, ATENȚIA LOCOTENENTULUI FU ATRASĂ DE banchetă. Cabina era mică, servea probabil numai pentru nevoile observatorului și fusese dereticată și vopsită cu grijă de curînd. Ferestrele parcă erau de cristal atît erau de curate, clanțele de alamă sclipeau aurii. Bancheta era și ea proaspăt vopsită; era plasată de-a lungul întregului perete din spate și era rabatabilă. Cînd locotenentul o ridică, apăru un spațiu gol, destul de mare, își zise bătrînul criminalist, ca să poată ascunde chiar un om în toată firea.

Cabina își începu ascensiunea spre Piscul Balaurului. Se înghesuiră înăuntru toți patru – locotenentul Borůvka, căpitanul Bramante, administratorul observatorului și Zuzanka, care se temuse să rămînă singură jos, între străini, cu care nici măcar nu se putea înțelege. Locotenentul, ca să evite privirea ironică a criminalistului italian, prefera să se uite fix pe fereastră, ținînd strîns mîna Zuzankăi.

Jos, sub ei, sălbaticul peisaj alpin se deplasa încet. O vreme apropiat, cînd ajunseră deasupra văii fatale, se desfăcu brusc într-o prăpastie amețitoare. De-acolo de sus, văzură deslușit drumul, platoul de piatră, porțiunea acoperită de nisip. Trecură apoi deasupra serpentinei și a șeii muntoase, și înălțimea scăzu din nou; „Felicia” roșie se ivi și ea la vedere,

aidoma unui strop de sînge pe un covor cenușiu. Încet-încet, se apropiau de Piscul Balaurului.

Acesta se înălța acum drept în fața lor, amenințător: un turn de piatră despicat la vîrf, închipuind două turle gotice încremenite într-un spasm monstruos. Zuzanka simți că i se taie răsuflarea și își încleștă și mai tare mîna de cea a tatălui.

Dar locotenentul, departe de a se fi lăsat impresionat de terifianta frumusețe a peisajului, era interesat de cu totul altceva.

— Butonul ăsta la ce servește?

Indică un buton roșu de pe peretele cabinei.

— E butonul de semnalizare. Cînd vrei să urci sus, apeși pe butonul ăsta.

— Într-altfel nu se poate semnaliza?

— Nu. Numai de aici, din cabină. Și numai dacă ai cheia cabinei.

Cabina se înfundă într-un nor rarefiat, și după ce îl străbătu, urcă mai departe scăldată în razele limpezi ale soarelui. La răsărit, pe bolta necuprinsă, de un albastru limpede, undeva în jos, se profila în depărtare dantelăria de piatră portocalie, albă și galbenă a lanțului muntos la poalele căruia se afla Cortina d'Ampezzo. Cabina intră în umbra Piscului Balaurului, care se interpusese între ea și soare.

— Ce ordine e aici în cabină, constată locotenentul. O curățați des?

— Nu prea, răspunse administratorul. Dar acum s-a terminat sezonul. În timpul sezonului, mai vin din cînd în cînd în vizită la domnul profesor diverși prieteni de-ai lui. La sfîrșitul sezonului, pun întotdeauna cabina la punct.

— Ați pus-o la punct de curînd, nu-i așa?

— Alaltăieri, preciză administratorul. Vopseaua de pe banchetă abia s-a uscat.

Locotenentul Borůvka se trase fără voie mai încolo.

— Nu vă temeți, colega, zise căpitanul Bramante. La noi, accentuă el, vopselele se usucă repede.

— Da. Vopselele da, zise locotenentul și se uită trist în ochii căpitanului. Se întoarse spre administrator. Cînd a fost ultima oară doamna Winterbourne sus, la observator?

— Cînd? Administratorul își încreți fruntea. Stați puțin. Ieri n-a mers nimeni cu funicularul, alaltăieri l-am vopsit. Așa e: acum trei zile a fost dînsa la noi ultima oară.

Ajunseseră foarte aproape de vîrf. Vedeau cum se apropie de ei stația de comandă, care înghițea cablul bucată cu bucată. Lîngă stație se afla un bătrîn lat în umeri, cărunt, cu barbă și cu capul descoperit. Vîntul puternic, care aici, la înălțimea de aproape trei mii de metri, probabil nu se potolea niciodată, îi răscolea sălbatic părul argintiu.

Cînd cabina se opri, bătrînul, văzînd pe căpitan că deschide ușa, se sperie și întrebă tulburat:

— Căpitanul Bramante? S-a întîmplat ceva?

Căpitanul lăsă capul în jos, cu un aer tragic:

— N-a fost o farsă, domnule profesor...

— Dumnezeule! strigă bărbatul cărunt. Alice...

— Da. Și-a luat viața.

Bătrînul nu rosti niciun cuvînt. Întoarse privirea spre stîncă. Locotenentul Borůvka se uită și el în aceeași direcție și ce îi fu dat să vadă îl făcu să uite, pentru o clipă, toate celelalte. De după stîncă, își tăcuse apariția o femeie tînără în pantaloni de schi și într-o scurtă de blană ruginie. Avea părul roșu și ochii verzi. Nu putea să aibă mai mult de douăzeci și cinci de ani și era dintre acele femei în fața cărora locotenentul era incapabil să găsească alt subiect de conversație în afară de starea vremii.

— Audrey, rosti bătrînul și glasul i se frînse. Alice... și-a luat viața.

— Oh! făcu femeia cu o compătimire nesinceră, convențională. *That's too bad!*[*]

DUPĂ CE INTRĂ ÎN CAMERA DE ZI A OBSERVATORULUI, locotenentul constată că bătrînul, de fapt, nu era propriu-zis bătrîn. Avea cel mult cincizeci de ani; impresia de moșneag venerabil i-o dădea barba colilie și coama *à la* Einstein, femeia cu păr roșu era soția sa.

— Țineam foarte mult la Alice. Era o femeie rară, plăcută și îngrozitor de bolnavă. Cancer la stomac, spuse el cu tristețe. Știa. Era mult prea inteligentă ca să i se poată ascunde.

— Ați cunoscut-o cînd a devenit soția lui Winterbourne sau o cunoșteați dinainte? întrebă locotenentul.

— Păi... rosti încet profesorul și privi spre soția lui.

— *Newer mind, Johnny* [†], zise roșcata. Spune.

Profesorul oftă.

— Am cunoscut-o o dată cu Winterbourne, în timpul războiului. Eram înrolați amîndoi în trupele de *commandos,* și Alice, ei bine... oftă stăpînit, ca un adevărat englez... cred că James și cu mine eram ceea ce se numește rivali. Alice venise în Anglia cu corpul auxiliar feminin american. Ei bine... l-a preferat pe James. Am rămas însă, toți trei, buni prieteni.

În observator stărui cîteva clipe tăcerea. Locotenentul Borůvka medita asupra enigmaticului caracter britanic, pe care îl considerase întotdeauna o născocire a autorilor de romane umoristice. Dar iată că profesorul și soția sa ședeau,

---

* E îngrozitor. (engl.)

† Nu face nimic, Johnny. (engl.)

în fața lui, nemișcați, cu chipurile absolut inexpresive. Umbra moartei nu le tulbura calmul.

Cel puțin în aparență.

— Veneau des aici? întrebă locotenentul.

— Da, dar numai de doi ani încoace. Eu le-am propus. Alicei îi plăcea aici.

— Cred și eu... făcu bătrînul criminalist, aruncîndu-și privirea pe fereastră. Afară, oceanul alb se încropise iarăși. De data asta însă era vălurit, alcătuit din mii și mii de norișori, din care răsăreau, ici-colo, vîrfurile cenușii și portocalii ale stîncilor. E frumos aici. Nici nu-ți vine să crezi că...

Locotenentul nu-și termină fraza. Se cufundă în gînduri.

— Și dumneavoastră... o întrebă el, mai tîrziu, pe Audrey Skeet, după ce rămaseră, numai ei doi, în camera ei, o iubeați și dumneavoastră?

Roșcovana îl atinți drept în ochi. Ai ei erau la fel de luminoși ca cei ai locotenentului, și bătrînul criminalist nu fu în stare să suporte o privire chiar într-atît de identică cu a lui. Clipi.

— Nu, răspunse roșcata. Nu o iubeam. Nu aveam de ce. Sau credeți că ar fi trebuit să am?

— Nu, nu cred, zise locotenentul. Cînd a ajuns cabina la stație, erați singură?

— Da.

— Cabina a sosit cu ușa deschisă?

— Da. Am crezut că Jackie mi-a făcut iarăși o glumă proastă.

— Jackie?...

— Winterbourne.

— Aha! Nici administratorul, nici soțul dumneavoastră nu erau de față?

— Nu. Soțul meu era la observator, iar administratorul trebăluia în magazie. Descărca niște lăzi sau așa ceva.

— Ce-ați făcut, cînd cabina a sosit goală?

— Cum v-am spus, am crezut că e o glumă. M-am înfuriat. M-am dus la bucătărie să spăl vasele. E imposibil să găsești o servitoare care să-ți vină aici. Nevasta trebuie să facă tot...

Ironia din cuvintele din urmă nu se adresase de data asta locotenentului Borůvka. Dar cui oare? îi trecu acestuia prin minte.

— Și pe urmă?

— Cam după jumătate de oră, a venit soțul meu în bucătărie. I-am spus și lui.

— Ce anume?

— Despre cabina care a venit goală. Despre păcăleala lui Jackie. Numai că el a intrat la idei, a încercat să telefoneze la hotel...

— ...și era ocupat. Asta știu.

— Atunci, ce altceva ați mai vrea să aflați?

Locotenentul privi pe fereastră. Printre norișorii albi, plana, dintr-o parte într-alta, o pasăre mare, cu penajul sclipind în soare.

— Prin urmare, pe doamna Winterbourne n-o iubeați... rosti el. Dar pe domnul Winterbourne?

Aruncă o privire iute spre femeia cu părul roșu. În ochii doamnei Skeet se aprinsese o luminiță verde, rea.

— Ce vreți să spuneți?

— Mă gîndesc, zise locotenentul, urmărind din priviri zborul păsării, care, cu o siguranță ancestrală, plana deasupra vîrfurilor de stîncă, expunîndu-și la soare burta cenușie, mă gîndesc dacă nu cumva pe doamna Winterbourne n-o iubeați fiindcă, pe vremuri, soțul dumneavoastră voise să se însoare cu ea, sau... știu eu, din vreun alt motiv.

— Vă gîndiți cam prea departe! rosti tăios frumoasa

doamnă Skeet. Aceasta e de altfel manierea de a gîndi a tuturor polițiștilor. N-o iubeam, fiindcă, pur și simplu, nu-mi era simpatică.

— Scuzați-mă. Locotenentul mai urmări o clipă zborul păsării, pînă ce dispăru între stînci. Apoi schimbă subiectul: Funicularul poate fi dirijat numai de aici, de la stație?

— Da. Frumoasa femeie căzu pe gînduri, apoi făcu o grimasă. Din interiorul cabinei nu poate fi pusă în mișcare, dacă la asta vă gîndiți.

— Da. Chiar la asta mă gîndeam, zise încet locotenentul, după care întrebă repede: Cît timp ar dura drumul pe jos de aici pînă la hotel?

— Pe jos? Ce idee! De ce credeți că avem funicular?

— Într-adevăr! Pe jos, nu merge. Singura posibilitate rămîne deci funicularul.

— Nu-i mai puțin adevărat că dacă ați fi alpinist, spuse femeia batjocoritor, v-ați putea da drumul cu coarda de pe peretele estic pînă jos, pe șosea.

— Aha!

— Dar pentru asta ar trebui să aveți coardă, spuse roșcata cu ironie neascunsă. Sau ar trebui s-o împrumutați de la administrator.

Coardă? Sigur că da. Am una în șopron, se miră administratorul.

— E acolo?

— Bineînțeles. Veniți să vedeți.

Coarda era acolo, în șopronul de lîngă turla observatorului, agățată într-un cîrlig. Locotenentul privi în jur. Observă că șopronul nu se vede nici din magazie, nici de la stația funicularului.

— Spuneți-mi, întrebă, erați singur în magazie? Profesorul Skeet nu era cu dumneavoastră?

— Ce să caute acolo? Era la observator.

— De ce v-ați apucat să despachetați conservele tocmai astăzi? Se terminaseră proviziile la bucătărie? Sau de ce?

— S-or fi terminat pesemne. Nu știu. Doamna Skeet mi-a spus să le despachetez. Ea e cea care gătește.

Locotenentul căzu pe gînduri. Pe urmă, spuse:

— Bine. Cît timp ați stat în magazie?

— Pînă cînd a venit profesorul și mi-a spus să cobor în vale.

— Așa că atunci cînd a sunat soneria, pe care din magazie n-aveați cum s-o auziți, la stație s-a dus doamna Skeet, și din momentul acela, cel puțin o jumătate de oră, dumneavoastră trei nu v-ați mai văzut unul pe celălalt?

— Păi... nu ne-am văzut.

— Interesant, făcu locotenentul. Mulțumesc.

În timp ce locotenentul își continua ancheta, căpitanul Bramante și profesorul Skeet luaseră ca pretext tragica moarte a doamnei Winterbourne pentru a lansa atacul asupra unei sticle pîntecoase de whisky scoțian. Cînd intră locotenentul în încăperea observatorului, nivelul lichidului din sticlă coborîse simțitor și ochii negri ai polițistului italian pluteau în lacrimi ca două măsline în ulei.

Dar sosirea locotenentului îl înveseli pe loc.

— Cu ce îi pot fi de folos colegului cehoslovac? întrebă. Să arestez pe cineva? Să zdrobesc nasul cuiva cu un pumn?

— Cum credeți dumneavoastră, zise locotenentul rece. Eu m-aș mulțumi dacă ați fi atît de bun și ați dispune să fie luate amprentele digitale din cabină. Și dacă le-ați compara cu amprentele digitale ale profesorului Skeet, ale soției sale, ale administratorului observatorului, ale domnului Winterbourne și ale hotelierului din vale.

Căpitanul își ciocăni fruntea.

— Ah! Cogeamite funicularul l-ați scăpat din vedere, și acum alergați după fleacuri. De ce să iau amprentele?

— Vă rog s-o faceți.

— Înțeleg. La dumneavoastră, toată lumea e suspectă. Oricare cetățean e suspect. Nimeni n-are voie să facă decît ce i se ordonă. La noi, poți face tot ce nu e interzis prin lege. Nimeni nu e suspectat. Nu putem lua amprentele fără motiv bine întemeiat. Iar eu... căpitanul desfăcu larg brațele și ridică teatral din umeri – nu am motive să-l suspectez nici pe domnul profesor, nici pe doamna Skeet, nici pe administrator, nici pe hotelier, nici pe domnul Winterbourne. Numai pe răposată o suspectez, rîse el zgomotos. Știți de ce anume?

Locotenentul se uită cu dezgust la colegul său. Optsprezece ani de contact apropiat cu cadavrele nu izbutiseră să-i transforme pielea obrajilor în epidermă de elefant.

— Știu, făcu mohorît. De sinucidere.

— Exact! jubilă căpitanul. Iar dumneavoastră suspectați pe alții de crimă! Eu însă pe cei vii n-am niciun motiv să-i suspectez. Suspectez numai cadavrul.

O idee străfulgeră mintea locotenentului. Fu ca un șoc, ca o lovitură în moalele capului.

— Atunci, știți ce? spuse. Dați dispoziție să fie luate numai amprentele digitale ale cadavrului...

Ideea îl amuză pe căpitan.

— Colega vrea să demaște cadavrul? Colega vrea să dovedească vinovăția cadavrului în ce privește sinuciderea?

— Nu, rosti locotenentul Borůvka glacial. În ce privește crima.

Căpitanul se înveseli și mai tare.

— Numai că, la noi, dactiloscopia e lichidată! La dumneavoastră, poate că nu. În țările înapoiate, criminalii

sînt și ei încă niște înapoiați – nu poartă mănuși. Doamna Winterbourne e din Statele Unite ale Americii. Doamna Winterbourne nu purta mănuși. Deci: doamna Winterbourne nu poate fi asasinul! În țările civilizate, domnule coleg, asasinii poartă mănuși!

Peste fața rotundă a locotenentului trecu o expresie de tristețe.

— Da, zise. Chair așa e, poartă mănuși.

Mai tîrziu, la hotel, locotenentul ceru să i se aducă o hartă a regiunii. Patronul, care tot nu-și venise în fire, scotoci îndelung în biroul lui pînă ce izbuti să descopere o hartă veche militară, fiindcă locotenentul refuzase hărțile tipărite colorate, înțesate cu desene de hoteluri, animale de pădure și trambuline de schi. Luă harta și se retrase într-una din camere. Rămase acolo întreaga după-amiază, storcîndu-și creierii, aplecat deasupra hărții.

Zuzanka, care, ca niciodată, păstra tăcerea, se ghemuise într-un fotoliu rotund, lîngă fereastră, și se uita afară. Nu îndrăznea să-și tulbure tatăl. Era pentru prima dată cînd dovedea o asemenea sfială față de el.

Se întunecase, și locotenentul tot mai stătea cu nasul în hartă. De studiat, nu mai putea s-o studieze, fiindcă uitase să aprindă lumina. Pe moțul lui ciufulit, căzu întîi, strecurîndu-se prin fereastră, lumina tulbure a amurgului timpuriu de toamnă, iar mai apoi sclipirea portocalie-trandafirie a vîrfurilor de stîncă învăpăiate de soarele în asfințit. În cele din urmă, se lăsă întunericul, și pe pătratul ferestrei rămase să se profileze doar coafura tapată a Zuzankăi. Deasupra capului fetei, aidoma unui luceafăr

deosebit de strălucitor, pîlpîia, undeva pe piscul Balaurului, o luminiță singuratică: observatorul.

Locotenentul se ridică și trecu la fereastră. Își așeză mîna durdulie pe umărul fetei. Zuzanka înălță spre el ochii de un verde deschis.

— Ai găsit, tăticule?

— N-am găsit, zise trist locotenentul. Cred că știu cum s-au petrecut lucrurile, dar există ceva care nu se potrivește.

— Ce anume?

— Ei! Locotenentul făcu un gest de lehamite, apoi își aminti unul din principiile sale în materie de educație: Uite ce este, Zuzanka, știi că nu discut niciodată cu tine despre munca mea. Poți să mă întrebi despre tot ce vrei, dar pentru treburile astea ești încă prea mică.

— Tăticule... Zuzanka se ghemui la pieptul tatălui ei. Cadavrul l-am descoperit împreună, așa că și eu sînt implicată în cazul ăsta, nu? Și pe urmă, eu...

Se opri brusc.

— Ce-i cu tine? întrebă locotenentul, neliniștit. Urechea sa era prea exersată cu nuanțele tonului Zuzankăi, ca să nu-și dea seama că fata se pregătește să-i comunice un lucru pe care, în mod normal, i l-ar fi ascuns.

— Nimic, nimic...

— Cum adică, nimic? Totuși, mi se pare că vrei să-mi spui ceva!

— Ai să te superi, tăticule...

— Păi, dacă e ceva urît, am să mă supăr! rosti el aspru, anulîndu-și însă imediat efectul cuvintelor dinainte printr-o alta frază: Știi doar cum mă supăr ori de cîte ori faci ceva ce nu se cuvine.

Zuzanka, știind într-adevăr cît de inofensiv se supără taică-său, îi dădu drumul, fără să se lase prea mult rugată:

— Voiam doar să-ți spun că și-așa citesc întotdeauna

rapoartele despre cazurile pe care le anchetezi, cînd le aduci acasă, să le corectezi noaptea. De exemplu, înainte de a veni încoace, am citit raportul despre criminalul acela care a comis patru crime din sadism...

— Zuzanka! gemu criminalistul. As... astea sînt secrete de serviciu. Și, în general, n-au ce căuta în mîna copiilor!

— Lui Pepicek nu-i povestesc nimic! i-o tăie, jignită Zuzanka, căci, firește, nu se punea pe același plan cu fiul în vîrstă de zece ani al locotenentului. Și dacă îți spun, o fac numai ca să știi că nu sînt o naivă. De exemplu, știu că procuristul ăla de la casa de economii de pe Václavské Náměstí și-a tăiat nevasta bucăți și a ars-o în soba din bucătărie. Iar voi ați crezut că a fugit în străinătate, așa că nici nu l-ați cău...

— Stai puțin! protestă locotenentul. Nu le încurca. Pînă la urmă, l-am prins!

— Da. Numai că dacă nu l-ar fi apucat o criză de apendicită și n-ar fi început să delireze în timp ce era adormit pentru operație.

— Tot l-am fi prins! Pentru asta n-aveam nevoie de niciun fel de crize de apendicită. Noi...

— Știu, tăticule, știu! Zuzanka se ghemui și mai strîns lîngă tatăl ei, așa încît acesta n-avu cum să observe luminițele ironice din ochii verzi, ca de pisică, ai fetei. Știu cît de abil l-ați descoperit, de exemplu, pe asasinul acela din Vinohrady, tipul acela, necrofilul care și-a omorît nevasta și pe urmă a...

— Sfinte Dumnezeule, copilule! răcni disperat locotenentul, ocarîndu-se în sinea lui fără menajamente pentru neglijența cu care își ținea hîrtiile acasă. Stai puțin! Hai mai bine să-ți spun cum văd eu cazul ăsta...

Se duse la masă, aprinse lampa.

— Uită-te. Întinse pe masă harta militară, scoase din valiza deschisă un blocnotes și schiță la repezeală un plan.

— După acest domn coleg italian, începu el să explice, doamna Winterbourne s-ar fi sinucis. Dar dacă am și eu o idee cît de cît vagă în materie de sinucideri, atunci știu că o femeie bogată și care, după toate aparențele, a trăit toată viața ei răsfățată, care are noptiera plină de stupefiante, nu se sinucide sărind din funicular. O femeie care știe ce înseamnă durerea, nu riscă să se schilodească, o femeie ca ea...

— ...ia o doză letală de barbiturice, încheie Zuzanka fraza în locul lui.

Locotenentul, surprins de o exprimare atît de științifică în gura fiică-sii, renunță la tonul oratoric și didactic pe care-l folosise pînă atunci.

— Așa e. Ai dreptate, zise. De aceea, cred că din funicular a aruncat-o cineva.

— Cum?

— Exact: cum? Păi, uită-te și tu. Oricum aș întoarce-o, reiese că n-a putut s-o facă singur. Avea nevoie de un complice.

— Tăticule!

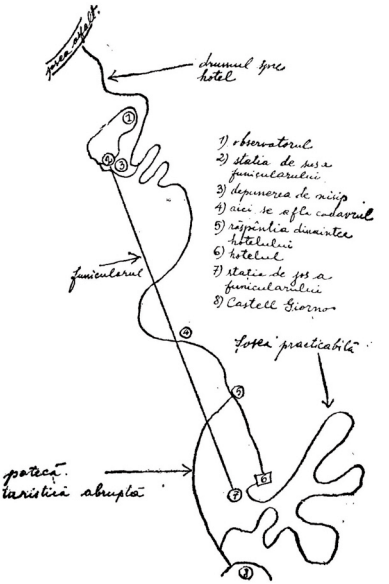

— Da, da... Nici mie nu-mi place versiunea asta. Complici la crimă își iau, în general, criminalii profesioniști...

— Ori, să zicem, doi tineri căsătoriți, atunci cînd vor să scape de socru, pentru ca...

— Da, o întrerupse locotenentul. Dar acum, să ne concentrăm asupra cazului nostru. Cineva a aruncat-o pe doamna Winterbourne din cabină, numai că pe urmă a trebuit să iasă din ea, în așa fel încît să nu fie văzut de cei de sus, de la stație. Altfel, avea nevoie de un complice. Inițial, am crezut că poate fi manevrată cabina dinăuntru, Winterbourne putînd în felul ăsta să se urce în funicular cu nevastă-sa, să stopeze cabina, să-i dea brînci neveste-sii, să se întoarcă jos și să trimită iarăși cabina sus.

— Oricum li s-ar fi părut suspect celor de la observator!

— Exact. De aceea am exclus posibilitatea asta. Dar iată

cum s-ar mai fi putut petrece lucrurile, fii atentă: funicularul l-a pus în mișcare doamna Skeet, care, de dimineață, i-a spus administratorului să se ducă să despacheteze cutiile de conserve din magazie, în felul acesta, el nu mai poate auzi soneria, înțelegi?

— E clar, zise Zuzanka. Doamna Skeet e o femeie frumoasă, Winterbourne e și el un tip bine, numai că dînsa, fiind măritată...

— Chiar așa! făcu locotenentul. Zău, nu știu, Zuzanka, dacă e cazul să discut cu tine asemenea lucruri. Dar știi că în viață...

— Las' că știu! Doamna Winterbourne pesemne că a mirosit ceva și l-a amenințai pe domnul Winterbourne că își modifică testamentul... Sînt sigură că și-a făcut testamentul, de vreme ce știa că nu mai are mult de trăit. Iar lui Winterbourne nu-i convenea să...

— Cam așa ceva, încuviință locotenentul, trist. Văd că știi destule despre treburile astea, cu toate că eu...

Numai că pe Zuzanka n-o interesau părerile tatălui despre părerile ei. Ardea, toată, de pasiune detectivă.

— Așa trebuie să fi fost! Deci, Winterbourne a aruncat-o pe doamna Winterbourne din cabină, a dat semnalul pentru doamna Skeet, ea a oprit funicularul și l-a trimis în sens opus. Odată ajuns jos, Winterbourne a coborît și a întins-o spre Giorno!

— Da. Posibil este. Numai că va trebui să și dovedim. Dacă Bramante mi-ar permite sa le iau tuturor amprentele digitale... Locotenentul se posomorî. În clipa aceea, sună telefonul.

LOCOTENENTUL, ABĂTUT, RIDICĂ RECEPTORUL. DIN depărtare, îi ajunse la ureche un glas slab, deformat, dar

bătrînul criminalist își dădu seama din prima clipă că la celălalt capăt al firului se află căpitanul Bramante. Acesta renunțase la germana lui stîlcită și din tonul lui dispăruse orice urmă de ironie sau de veselie bahică. Era, dimpotrivă, foarte grav acum.

— Dați-mi voie să vă cer scuze, domnule coleg, rosti căpitanul în receptor. Sper că nu sînteți supărat pe mine pentru glumele proaste pe care le-am făcut...

— Cu plăcere, răspunse locotenentul Borůvka, căruia nu-i veni în minte nici o altă frază în germană. Ce-ați descoperit? Ascultă îndelung, mohorît, explicațiile date de glasul slab din depărtare, și pe măsură ce asculta, chipul i se întuneca tot mai tare.

În sfîrșit, închise telefonul și se întoarse spre Zuzanka care îl privea cu ochi lacomi.

— Au făcut examenul dactiloscopic, zise. Pe clanța cabinei sînt cîteva amprente. Se văd foarte clar, fiindcă clanța a fost lustruită de curînd. Tăcu. Amprentele doamnei Winterbourne nu se află printre ele.

— Dar asta... asta înseamnă... șopti Zuzanka, că doamna Winterbourne nici n-a mers cu funicularul! Mănuși nu avea, așa că ar fi trebuit să...

— Da, aprobă din cap locotenentul. Sau a mers, și asasinul avea mănuși. În încăpere stărui, cîteva clipe, o tăcere desăvîrșită.

— Sau poate că nici nu purta mănuși. Se baza pe faptul că pe clanță sînt tot felul de amprente. A amețit-o cu o lovitură în tîmplă, unde se mai lovise și de dimineață, a deschis ușa și i-a făcut vînt. În mod sigur, s-a bazat pe amprentele de pe clanță. În starea aceea de surescitare, a omis faptul că, în urmă cu două zile, cabina a fost vopsită și curățată...

— Winterbourne! strigă Zuzanka.

— Poate. Căpitanul Bramante va veni încoace, să ia

amprentele digitale ale lui Winterbourne și ale hotelierului. Și ale celor de sus, de la observator.

— Ale lor, de ce?

— Fiindcă mai există și alte posibilități. Din păcate, toate presupun colaborarea a cel puțin doi făptași. Să ne gîndim: doi dintre cei trei de la observator puteau, de exemplu, să fie înțeleși între ei. Tot timpul cît a urcat funicularul și încă aproape o jumătate de oră după aceea, toți trei s-au aflat în locuri diferite și n-au știut unul de altul. Lucrul acesta îl confirmă atît administratorul, cît și doamna Skeet. Unul dintre făptași ar fi, în mod obligatoriu, doamna Skeet. Al doilea, fie soțul ei, fie administratorul. Bineînțeles, nu știu ce anume l-ar fi determinat s-o facă. Dar știi, Zuzanka, dacă ar fi să-ți povestesc cît de neverosimile sînt uneori mobilurile crimelor...

— Da! De pildă, individul, paznic la o uzină, care avea numai un metru și patruzeci și șapte înălțime și care a tras în strungarul acela, pe care nici nu-l cunoștea, numai fiindcă îl văzuse îmbrățișînd o fată, și ea necunoscută...

— Da, și altele la fel, o întrerupse locotenentul. Pe scurt, oamenii sînt capabili să săvîrșească o crimă pentru te miri ce fleac, doar să li se ofere prilejul. Să admitem că doamna Winterbourne a ajuns pînă sus, unul dintre făptași i-a dat cu ceva în cap și a amețit-o, a coborît cu funicularul o bucata de drum înapoi, a aruncat-o și s-a întors la stație, iar pe urmă doamna Skeet ne-a spus că a crezut că a fost o glumă. Și așa s-ar fi putut petrece lucrurile. În versiunea asta, asasinul a mizat în mod sigur pe faptul că poliția va înghiți ipoteza sinuciderii. Toată lumea știa că doamna Winterbourne este bolnavă incurabil...

Tăcu. Zuzanka își ținea răsuflarea. Locotenentul continuă

— Mai există și o a treia posibilitate. Dar asta chiar că e fantastică.

— Spune-mi-o, tată! Cam în genul, nu-i așa, în care a tras balerina aceea printr-un...

— ...ventilator. Da, știu. Mereu am parte de cazuri dintr-astea, pe care nu le crede nimeni că s-au petrecut cu adevărat. Ceilalți colegi ai mei sînt mai norocoși. Lor le pică numai cazuri de omor cu lovituri date în cap cu ciocanul, numai chestii dintr-astea...

— Da. Ca...

— Da... Locotenentul se grăbi s-o întrerupă, căci, la fel ca mulți alții, prefera să-și păstreze iluzia despre ignoranța scumpei sale odrasle, decît ca aceasta să-i confirme niște adevăruri care apoi să-i dea de gîndit. Dar versiunea asta ar fi cea mai fantastică din toate cu cîte am avut de-a face pînă acum.

— Hai, tăticule, spune-mi-o!

— Ți-amintești de cazul de la stîncile Prachovské? Se opri brusc. De fapt, nu ți-am povestit...

— Cazul acela, cînd asasinul și-a făcut vînt de pe o stîncă pe alta, pe coardă?... Dumnezeule! Zuzanka își duse palma la gură. Te gîndești... la urmele alea. Urmele acelea, ca în povestirea lui Čapek!

Locotenentul încuviință din cap și se aplecă deasupra hărții. Căpșorul tapat ai Zuzankăi se aplecă alături de al lui.

— Platoul nisipos se află la poalele versantului estic al Piscului Balaurului, pe unde, am aflat, se poate coborî cu coarda. Adu-ți aminte de bancheta din cabină. E destul loc sub ea ca să se poată ascunde un om.

— Ah! Zuzanka duse din nou palma la gură.

— Așa... Pe de altă parte, hotelierul declară că le-a servit Winterbournilor micul dejun și imediat după aceea s-a dus să se plimbe. A plecat înaintea lor, înțelegi. Tot el a scos receptorul din furcă. Și tot el a scornit și minciuna aceea cum că pe frigul de azi dimineață ar fi stat nu știu cîtă vreme pe

bancă, să se uite la una din ferestrele hotelului, unde o vedea pe cameristă. Prostii! Prostii! De altfel, l-a contrazis și camerista.

— Nu uita că ea nu-l poate suferi!

— Ai spirit de observație, o lăudă locotenentul. Dar de ce nu-l poate suferi? Fiindcă, probabil, hotelierul a trăit cu ea. Pînă ce a apărut doamna Winterbourne. S-a îndrăgostit de dînsa, ceea ce a trezit, firește, și ura cameristei.

— Crezi că a omorît-o camerista?

— Nu... Locotenentul tresări, surprins. Rămase cîteva clipe pe gînduri, dar apoi clătină din cap. Nu, n-ar fi putut s-o facă. În schimb, hotelierul...

— Dar el... pentru ce motiv ar fi?... Aha! Doamna Winterbourne n-a vrut să se culce cu el!

— Ce vorbă e asta! Locotenentul se înfurie. Ce înseamnă să se culce!

— Păi, înseamnă...

— Știu eu foarte bine ce înseamnă! Dar asemenea expresii, în gura unei fete tinere...

Urmă o întreagă prelegere despre vocabularul pe care se cuvine să-l folosească o fată. Sub raport lingvistic, acest vocabular ar putea fi asimilat, în cel mai bun caz, cu limbajul doamnelor din a doua jumătate a secolului al nouăsprezecelea.

După ce ascultă, smerită, morala pînă la capăt, Zuzanka luă din nou cuvîntul:

— Prin urmare, tu crezi că hotelierul s-a vîrît sub banchetă, după ce, în prealabil, a scos telefonul din furcă, pentru ca cei de la observator, intrigați, să nu poată chema hotelul și el, între timp, să-și asigure un alibi; pe drum a aruncat-o pe doamna Winterbourne, s-a ascuns din nou sub banchetă, și cînd doamna Skeet a plecat la bucătărie, a ieșit... Coarda o avea la el, sau a luat-o de la administrator... Cît de lungă e coarda asta?

— Fantastic, nu? oftă locotenentul. Pare imposibil. Cu coarda poți coborî stînca etapă cu etapă, dacă cunoști terenul.

— Urmele nu erau prea departe de stîncă?

— Nu știu. Trebuie să mergem sa ne uităm mîine, cînd n-o mai fi ceață...

— Sau a coborît cu coarda numai o porțiune și pe urmă a sărit. Oamenii pot sări de la niște înălțimi incredibile. Odată, Olda...

Se opri brusc.

Dar locotenentul adulmecase urma.

— Care Olda? Filfizonul acela de la Asociația voluntară pentru apărarea patriei? Špaček, sau cum îl cheamă?

— Acela, bîigui Zuzanka, care se fîstîcise.

— Derbedeul acela cu care ți-am interzis să ai vreo legătură...

— Da, da, acela, Olda Špaček, ți-am spus doar... Dar, crede-mă, n-am niciun fel de legături cu el. Atîta doar că... Dumnezeule, tată! Și Zuzanka, pe neașteptate, scoase un strigăt atît de pătrunzător, încît locotenentul se răsuci ca fulgerul, cu pumnii încleștați.

Dar nu se afla nimeni în spatele lui. Liniștindu-se, se întoarse din nou spre Zuzanka, care, de tulburată ce era, gîfîia aproape. După cîteva clipe, își reveni și zise cu glas întretăiat:

— Tăticule, ascultă...

Locotenentul o ascultă atent timp de cîteva minute. Afară, se stîrnise vîntul; șuiera, mugea, își făcea de cap. Steaua luminoasă a observatorului nu se mai vedea, o perdea neagră de nori o acoperise. Dar în ciuda vremii urîte, cînd Zuzanka termină ce avea de spus, locotenentul porni la drum, prin noaptea neagră, și îi îngădui și fetei să-l însoțească.

Se întoarseră abia peste două ore. Dar nici acum nu zăboviră prea mult la hotel. Locotenentul chemă la telefon, din holul hotelului, observatorul. Îi răspunse Skeet.

Locotenentul îl anunță că vrea să-l viziteze neîntîrziat. Plecă apoi, împreună cu Zuzanka, spre stația funicularului, și prin noaptea neagră ca cerneala și răscolită de vînt, porniră să urce amîndoi spre Piscul Balaurului, care, după ce ajunseră deasupra norilor și se apropiară de el, le răsări în față, în bătaia lunii, aidoma unei fantasme dintr-un coșmar. Locotenentului, care stătea cu nasul lipit de geamul rece al cabinei, chiar așa îi și apăru – ca o fantasmă dintr-un vis înfricoșător, halucinant, dar nu mai puțin logic, perfect logic... Către logica visului acesta îl conduseră relațiile, interzise de el – și deie Domnul să fi fost numai camaradereşti! – ale fetei sale cu un anume filfizon din Praga.

La scurt timp după plecarea locotenentului și a Zuzankăi în prima lor expediție tainică nocturnă, intră în hotel, ca o furtună, căpitanul Bramante. Cu o lipsă de delicatețe la care nu te-ai fi așteptat din partea acestui polițist italian atît de afabil, îi trezi pe Winterbourne și pe hotelier și le luă la amîndoi amprentele digitale. Din exces de zel, i le luă și cameristei, se urcă în mașină și, cu toate că vîntul se întețise între timp, porni cu toată viteza pe șosea, la vale, îndreptîndu-se, prin Castell Giorno, spre oraș.

La vreun ceas de la plecarea spre Piscul Balaurului, locotenentul și Zuzanka se întoarseră cu funicularul la hotel. Îi însoțea și astronomul cu părul cărunt. Fără să piardă timpul, se înfundară din nou, toți trei, în umbrele nopții. Porniră în sus, pe drumul care ducea la hotel, și la raspîntie, o luară pe cărarea turistică, spre Castell Giorno.

La ora opt dimineața, cînd căpitanul Bramante, amețit de nesomn și pradă unei dispoziții din cele mai proaste, reveni la

hotel, cei trei îl așteptau în hol. Împreuna cu ei se aflau și hotelierul, Winterbourne și camerista, cea din urmă cu o figură înghețată. Căpitanul îl lua pe locotenent deoparte și, îi comunică cu glasul înăbușit:

— Am făcut comparațiile dactiloscopice. Pe clanța dinafară se află amprentele administratorului, ale doamnei Skeet și ale mele, pe cea dinăutru ale administratorului și ale mele.

— Dar ale lui Winterbourne?

— Ale lui Winterbourne, nu. Mai sînt cîteva, neidentificate. Probabil ale dumneavoastră – dacă ne-ați permite, mai tîrziu, ca să fie îndeplinite toate formalitățile...

— Nu va fi nevoie, zise întunecat locotenentul. Asasinul era dintr-o țară civilizată. Lucra cu mănuși.

Porniră apoi spre locul unde, în ajun, fusese găsită doamna Winterbourne, moartă. Toți, cu excepția lui Skeet, pe care locotenentul, din motive cunoscute numai de ei doi – și, bineînțeles, și de Zuzanka – îl lăsase la hotel.

ÎN DOLOMIȚI SE FĂCUSE O SPLENDIDĂ ZI DE TOAMNĂ. Soarele strălucea ca un bec de magneziu mare, atîrnat sus de tot pe boltă. La piciorul Piscului Balaurului, care se ridica spre cer ca o torță portocalie, locotenentul Borůvka explica grupului adunat în jurul său ipotezele sale inițiale cu privire la crimă.

— Dar toate variantele acestea, conchise, implicau existența unui complice. În afară de ultima, aceea cu asasinul ascuns sub banchetă și coborîrea cu coarda, care putea fi bine atribuită domnului Faggioli.

Hotelierul, pentru a nu știu cîta oară în decursul expunerii, se apucă să protesteze pe un ton plîngăreț.

— Liniștiți-vă, rosti locotenentul. În cele din urmă, fiica

mea mi-a sugerat altă idee – și astfel mi-am adus aminte de unele fapte, care au confirmat apoi justețea ipotezei. Prima dintre acestea... Locotenentul privi spre Winterbourne; acesta păstra un calm cu adevărat englezesc. Nu cu mult timp în urmă, s-a mai întîmplat o dată, să ajungă cabina goală sus. Doamna Skeet a considerat că e vorba de o glumă proastă. Dumneavoastră ne-ați explicat că ați sărit din cabină și n-ați mai apucat să dați semnalul de oprire.

— Așa s-a întîmplat într-adevăr, spuse Winterbourne.

— Se prea poate. Al doilea argument l-am descoperit noaptea asta, sub un bolovan, lîngă drumul acela turistic abrupt, pe care nu se poate circula cu mașina, dar care scurtează considerabil drumul spre Castell Giorno. Care îl scurtează în asemenea măsură, încît îl poți întîlni pe *il carabiniere* la distanța de un kilometru de sat, ceea ce echivalează cu o oră de mers încet pe șosea...

Căpitanul Bramante tresări și holbă ochii la Winterbourne.

Winterbourne aprobă din cap, în tăcere.

— Al treilea argument, continuă locotenentul Borůvka, îl va proba prietenul dumneavoastră profesorul Skeet, cu care ați făcut împreună războiul. La *commandos*, dacă nu mă înșel?

— Nu vă înșelați, rosti la fel de calm Winterbourne.

— Prietenul dumneavoastră Skeet, continuă locotenentul, se urcă chiar în clipa asta în funicular și îi va semnaliza soției sale, care se afla sus. Acum, doamna Skeet pune motorul în mișcare. Foarte curînd, vom vedea cabina...

Tăcu. Toți cei prezenți întoarseră capetele spre muntele din fața Piscului Balaurului, pe povîrnișul căruia era înfipt pilonul cel mare al funicularului. După vijelia din noaptea trecută, adia un vînticel rece, bolta, albastră ca sineala, parcă ar fi rost măturată. De sus – sau din depărtare – se auzea vag bîzîitul unui motor. Sau poate că nu era decît o iluzie auditivă.

În schimb, pata roșie care apăru din spatele pilonului și se apropie de ei nu era o iluzie optică. Avansa, prinsă de cele două cabluri, la o înălțime amețitoare deasupra văii de piatră.

— Uitați-vă cu atenție, rosti încet și cu adîncă tristețe locotenentul Borůvka. Cabina se apropia, acum se afla chiar deasupra lor. Și deodată, din ea se desprinse o pată întunecată. Vreo cîțiva dintre cei de față se porniră să țipe speriați: era un corp omenesc, care cădea drept în jos, spre ei.

Locotenentul Borůvka își mută repede privirea, pe rînd, de la unul la altul din cei de față. Doar doi erau calmi: Zuzanka și Winterbourne. Dar locotenentul știa precis că există o deosebire esențială în calmul celor doi. Zuzanka era într-adevăr calmă. Winterbourne făcea eforturi să se păstreze calm.

Bătrînul criminalist privi spre corpul care cădea. Acum însă nu mai cădea. Plutea în văzduh, și deasupra lui, pe fondul bolții albastre, înflorise o floare mare, albă, ce semăna cu un ghiocel de munte gigantic, cu caliciul întors spre pămtnt. Cobora, încet, spre platforma nisipoasă, de sub Piscul Balaurului.

Uitîndu-se la ea, o tristețe fără margini puse stăpînire pe sufletul locotenentului. Se întoarse spre Winterbourne. Căpitanul Bramante îl imită. Mușchii de pe obrazul lui Winterbourne se încordară, ochii săi cenușii se ațintiră neclintiți în ochii locotenentului, alunecară apoi spre căpitan și din nou spre locotenent.

— *Yes,* rosti calm Winterbourne. *That's how I did it.* Frază pe care, mult mai tîrziu – acasă, la Praga – Zuzanka i-o traducea în cehă lui Oldrich Špaček, filfizonul din echipa de parașutiști a Asociației voluntare pentru apărarea patriei, nu prea corect, prin cuvintele: Da, asta este așa cum am făcut-o.

LUMINA CĂZĂTOARE

În ciuda senzației plăcute pe care i-o dădea soarele italian de octombrie, încălzindu-i trupul dolofan, locotenentul Borůvka era pradă unei vii nemulțumiri. Se afla pe malul mării, tolănit într-un șezlong vărgat, și semăna mai mult ca oricînd cu o bășică cu moț zburlit în creștet. Din șezlongul lui, se uita încruntat la Zuzanka, care se zbenguia pe plajă împreună cu doi domni. Zuzanka purta un bikini minuscul, de-a dreptul scandalos, pe care reușise să-l ascundă de ochii tatălui ei pînă aici, la Veneția. Cel mai vîrstnic dintre cei doi domni purta un șort-Bermuda pînă la genunchi și o bluză pe care erau imprimate capetele de titlu ale celor mai faimoase ziare de senzație din întreaga lume; cel mai tînăr, un slip albastru ca peruzeaua. Săltau în văzduh o minge cu dungi roșii și albe, și plaja răsuna de clinchetul rîsului fetei. Locotenentul Borůvka considera cu totul nelalocul ei comportarea celor doi domni, îndeosebi a celui mai în vîrstă, care trecuse de multișor de prima și chiar de ultima tinerețe și îi putea fi foarte bine Zuzankăi bunic. Era încredințat că la fel gîndește și tînăra și fermecătoarea doamnă care ședea alături de el, într-un alt șezlong, și pe care se căznea s-o distreze din cînd în cînd, într-o engleză din cele mai stîlcite, conversînd cu ea

despre vreme. Căci doamna era soția bătrînului zglobiu în șort-Bermuda.

Locotenentul Borůvka și Zuzanka își petreceau zilele concediului lor în Italia în calitate de oaspeți ai acelei doamne și a soțului ei, domnul Greffi. Greffi era văr cu răposata doamnă Winterbourne, și drept recunoștință față de locotenent, fiindcă îl descoperise pe ucigașul rudei sale (într-adevăr, Winterbourne își omorîse soția – fără ca doamna Skeet să știe – fiindcă se temuse de o schimbare a testamentului), îi invitase la reședința sa din Veneția. Era, asemeni multor altora stabiliți la Veneția, cetățean al Statelor Unite, de unde însă, din motive destul de obscure, după douăzeci de ani de fructuoasă activitate comercială, fusese nevoit să-și ia tălpășița. Pentru cei din Italia rămăsese învăluit în mister caracterul însuși al activității sale comerciale din America; conaționalii săi mai răi de gura (și mai puțin bogați) făceau chiar unele aluzii la legăturile pe care le-ar fi avut Greffi cu o anumită organizație din Chicago, Illinois, ai cărei membri manipulau mai degrabă arme decît mărfuri, dar pe față nu îndrăznea nimeni s-o spună. Cert este că veselul și sprintenul bătrîn era plin de bani, și tocmai acest lucru li-l arăta cu ostentație oaspeților săi din Cehoslovacia. Greffi avea, dintr-o primă căsătorie, și un fiu, un băiat chipeș și bine clădit; de curînd, avînd în vedere înclinațiile acestuia pentru jocurile de noroc (și mai ales lipsa sa de talent pentru acest soi de jocuri), îi tăiase subvenția lunară, trimițînd tuturor cămătarilor mai cunoscuți din Europa o înștiințare cum că nu recunoaște obligațiile financiare ale fiului său. Și, în sfîrșit, mai avea un *palazzo* splendid pe Canale Grande și o soție, a doua, care-i putea fi fiică nu numai lui, dar chiar și mult mai tînărului locotenent Borůvka. Iată de ce, își repetă locotenentul în sinea sa, cu siguranță că doamnei îi displace profund comportarea soțului ei, care, acolo, pe plajă, se

întrecea în zburdălnicie cu tînărul în slip de culoarea peruzelei, fiul unui oarecare Alfieri, prietenul lui Greffi.

Soarele cobora încet spre turla catedralei San Marco. După cîteva tentative nereușite, locotenentul se lăsă păgubaș să-i mai comunice *signorei* Greffi că vîntul care sufla dinspre mare începuse să fie cam rece; urmărea acum o altă scenă de pe plajă. Un domn corpolent, în pantaloni albi, o domnișoară nu mai puțin corpolentă într-un costum de baie *deux-pièces,* o altă femeie, de vreo treizeci de ani, trupeșă și foarte atrăgătoare, un tînăr prezentabil și mușchiulos, care semăna îndeaproape cu tînărul Alfieri prin contrastul dintre frumusețea fizică și acel fluid spiritual cam lînced ce emana din el, veneau în goană spre ei, fugărind un băiețel neastîmpărat, care într-una din mîini ținea o păpușă slută, cu părul roșu, iar în cealaltă o sticlă de coniac franțuzesc, și urla ca din gură de șarpe. Pînă în prezent, băiețelul izbutise să scape de urmăritori, și ori de cîte ori cîștiga un avans sau se refugia în vreun loc unde era mai greu să fie prins, trăgea, hlizindu-se răutăcios la ceilalți, cîte o dușcă zdravănă din sticlă.

Locotenentul Borůvka oftă și încercă s-o informeze pe vecina sa de șezlong că și el are un băiat de aceeași vîrstă. Vecina dădu din cap, zîmbi și spuse că și ea e de părere că la noapte va ploua. În consecință, locotenentul își îndreptă din nou atenția spre tristul spectacol de pe plajă; urmăritorilor băiețelului li se adăugaseră între timp Zuzanka și cei doi domni veseli cu mingea pestriță, așa că, în cele din urmă, băiețelul fu prins și predat părinților pentru a i se aplica corecția cuvenită. Părinții erau domnul cel gras și frumoasa cea trupeșă în vîrstă de vreo treizeci de ani.

. . .

Pînă ce gondolele străbătură distanța de la Lido la palatul domnului Greffi, băiețelul mai fu pedepsit de cîteva ori, dar fără să vădească semne de îndreptare. Locuiau – el, părinții lui, precum și domnișoara cea grasă, pe numele ei Isabelle di Campiano, logodnica tînărului Marcello Greffi – în palatul Greffi, tot în calitate de invitați ai bogătașului italo-american. Pe puști îl chema Cesare Larina și printre poznele lui din ziua aceea se numărau: vărsarea ciocolatei de dimineață în fîntîna arteziană din holul cel mare al palatului Greffi; așezarea unei pioneze pe scaunul domnișoarei di Campiano; legarea clopoțelului – prin care locatarii palatului erau chemați la masă – de coada terrierului Boston Einstein, proprietatea doamnei Larina; furtul coniacului franțuzesc, pe care tatăl său, angrosistul Farina, îl ascunsese sub șezlong, și consumarea, fără permisiune, a unei doze respectabile din sticlă; mușcarea de deget a domnișoarei cehe, în momentul cînd îl prinsese, atît de tare, încît îi dăduse sîngele; înțeparea din răzbunare sadică a balonului roșu cu dungi albe (act care avusese parte de aprobarea secretă a locotenentului Borůvka, căci astfel luase sfîrșit zbenguiala cam deșănțată a Zuzankăi cu bătrînul în șort-Bermuda și cu tînărul în slip de culoarea peruzelei); și, în sfîrșit, chiar în fața palatului, zvîrlirea păpușii slute, un suvenir foarte la modă la Veneția, în apele nu tocmai curate ale canalului. Păpușa se scufundă încet, în timp ce o palmă sonoră răsună pe obrazul prigonitorului ei, corpolentul domn Farina nemaifiind capabil să-și păstreze cumpătul din punct de vedere pedagogic. Păpușa cea pocită se mai răsuci de două ori sub apă, apoi, prinsă în vreun vîrtej din adîncuri dispăru, spre surpriza și jalea băiețelului, care își regreta acum, dar prea tardiv, gestul. O clipă mai tîrziu, gondola trase la scara palatului Greffi, și serviabilul majordom îl ajută pe locotenent, care nu se simțea prea sigur pe picioarele sale, să pășească pe pămîntul de o stabilitate relativă și el.

. . .

Corpolentul domn Farina nu întîrzie să regrete gestul pripit și crud; era vădit că urletele de neînchipuit ale scumpului său băiețel îi sfîșiau literalmente inima simțitoare de părinte. În cele două ore care trecuseră de la întoarcerea de la Lido și pînă la dineul de gală, băiatul mai izbutise să cadă și în bazinul fîntînii arteziene, drept care trebuise să fie dus din nou sus și schimbat, dar cu toate astea, la masă, domnul Farina îl mîngîia cu duioșie pe cap, iar pe genunchi, Cesare ținea o altă păpușă la modă, și mai slută, dacă e de închipuit așa ceva, decît cea care se scufundase în undele întunecate ale lui Canale Grande. Și ca și cum acest dar, menit să-i cîștige iertarea odraslei sale, n-ar îi fost de ajuns, duiosul părinte și om de afaceri își hrănea fiul cu mîna lui, îndopîndu-l cu cele mai alese delicatese de pe masa îmbelșugată, delicatese pe care puștiul i le indica el însuși cu degetul lipicios, căci fiind prea mic nu putea ajunge la ele. Iar locotenentul Borůvka se gîndea posomorît în ce mod bizar sînt educați copiii în Italia.

În seara aceea, *dinner*-ul avea un fast deosebit. Participau la el nu numai cel mai bun prieten al lui Greffi, domnul Alfieri, care venise însoțit de fiul său, ci și oaspeții domnului Alfieri, un oarecare domn de Cervi cu soția, pe care Greffi o cunoscuse pe vremuri în America. Dar principala atracție și centrul atenției întregii societăți era Zuzanka Borůvková, care, cu o grație de pisică, strălucea, în lumina lumînărilor scumpe de ceară, cu un negrăit farmec blond; căruia, după cum se știe, nu-i rezistă niciun italian și viceversa. Farmecul acela insolit era accentuat și mai mult de splendoarea unei elegante toalete de seară, strînsă pe talie, toaletă căreia femeile din Cehoslovacia îi spun „rochiță”, cusută cu atîta măiestrie de doamna Borůvková, încît *madame* Farina, o

adevărată competență în materie, nu se îndoise nicio clipă că este o creație a lui Schiaparelli.

Succesul fiicei sale în societate nu-l bucura însă din caleafară pe locotenentul Borůvka. Mai degrabă îl umplea de anxietate, justificată și de prezența tînărului care, în locul slipului de culoarea peruzelei, purta acum un soi de uniformă marinărească, și mai ales de cea a bătrînului care schimbase șortul-Bermuda cu un smoking alb, dar, din cauza asta, nu-i dădea mai puțin insistent tîrcoale Zuzankăi. Așa se explica și faptul că conversația locotenentului în engleză era mai haotică ca oricînd. Oricît se străduí, nu izbuti să exprime cît de cît inteligibil ideea pe care intenționase s-o aducă la cunoștința doamnei de Cervi că în sufragerie domnește o răcoare plăcută, nici că în Cehoslovacia, pe vremea asta, e destul de frig (informație hărăzită doamnei Farina), nici că în Italia, în comparație cu patria sa, vremea e mult mai blîndă (observație destinată domnișoarei di Campiano); mai mult, nu reuși să traducă inteligibil niciuna dintre cele cinci idei referitoare la fenomene meteorologice, prin care ar fi dorit să atragă atenția deosebit de fermecătoarei doamne Greffi. Iar după ce, mai tîrziu, o surprinse, fiind desigur neobservat, de după un paravan, și fără voia sa, pe acea preafrumoasă doamnă mustrînd pe cineva – fără doar și poate pe veselul ei soț – pentru ceva, care, din frîntura de frază prinsă din zbor, putea fi rezumat aproximativ astfel: „cocheteria cella ragazza ceca”, renunță să se mai aventureze în noi conversații și se așeză mohorît pe marginea bazinului mare din mijlocul holului, de unde țîșnea, cu un susur liniștitor, o fîntînă arteziană și începu să contemple plafonul de sticlă. Trufașul stăpîn al *palazzo*-ului îi explicase, chiar în acea după-amiază, că în engleză i se spune *falling light* – lumină căzătoare – și că se numără printre caracteristicile clasice ale arhitecturii palatelor venețiene. Neavînd altceva mai bun de făcut, admira

plin de tristețe elementul acela de arhitectură clasică și, prin sticlă, stelele argintii îi făceau cochet cu ochiul.

Îl smulse din meditație o ceartă violentă, care acoperi murmurul liniștitor al artezienei. Se ridică și privi spre masa de la celălalt capăt al holului. Domnul Greffi-senior și domnul de Cervi stăteau față în față, ca doi cocoși, stacojii la chip și mult aplecați înainte. Se mențineau în această poziție absolut neverosimilă nu fiindcă asupra lor n-ar mai fi acționat legile gravitaționale, ci fiindcă fiecare dintre ei era ținut de braț de cîte doi domni: domnul Greffi de fiul său și de domnul Farina, domnul de Cervi de domnul Alfieri și de majordomul cel zîmbitor, care însă, în această împrejurare, arbora o figura gravă. Pe canapeaua din colț zăcea domnișoara di Campiano, leșinată, în jurul ei agitîndu-se cele trei doamne, iar între cei doi rivali, care erau roșii ca focul la față, țopăia băiețelul cel obraznic, rîzînd nepărtinitor de amîndoi deopotrivă. Zuzanka și Alfredo Alfieri stăteau stingheriți deoparte. Cei doi combatanți lansau cuvinte din cele mai sonore și, fără îndoială, suculente, din care, însă, locotenentul Borůvka nu pricepea o boabă.

Dar nici nu se străduia să priceapă, mai ales că nici n-avea la îndemînă pe cineva care să-i slujească de tălmaci. Datorită ieșirii temperamentoase a celor doi foști afaceriști din Chicago, serata luă sfîrșit, și locotenentul n-avu niciun motiv să regrete faptul; răsuflă ușurat cînd putu s-o conducă pe Zuzanka, înainte ca fata lui să fi apucat să dispară cu unul dintre bărbații focoși care se țineau după fustele ei, în vreunul dintre nenumăratele cotloane ale palatului, în siguranța luxosului apartament pentru oaspeți ce le fusese destinat.

Afară, domnul de Cervi tot mai vocifera încă, plin de furie, și cînd locotenentul se aplecă pe fereastra sa de la

primul etaj apucă să-l mai vadă în gondola care se îndepărta; deși tînarul Alfieri îl ținea, amenința cu pumnii spre ferestrele etajului doi al palatului Greffi. De la etajul superior, răsuna în noaptea umedă, înstelată, glasul la fel de furios al domnului Greffi, multiplicat în ecouri de fațadele colorate ale palatelor înșirate de-a lungul canalului și pe care jucau reflexele apei și ale felinarelor ce se legănau la prora gondolelor negre plutind pe ea încet, visător și fantomatic.

Locotenentul Borůvka trase jaluzelele, se întinse sub baldachinul de mătase și încercă să adoarmă. Nu izbuti însă. Din camera alăturată, prin pereții de piatră, ajungea pînă la el sforăitul sonor și neîntrerupt al domnișoarei di Campiano.

Dar acesta nu era singurul zgomot care tulbura tăcerea nocturnă a bătrînei case: în liniștea holului, fîntîna arteziană susura lin și multă vreme se mai auzi și scrîșnetul unor chei răsucite în broască – era bătrînul majordom, care încuia cu grijă toate nenumăratele intrări ale locuinței domnului Greffi.

Cînd, în sfîrșit, se înstăpîni liniștea, un strigăt disperat îi cutremură pe locatarii vechii reședințe, atît pe cei ce dormeau, cît și pe cei ce vegheau. „Ajutor!” striga din răsputeri un glas de bărbat, și pe scările de marmură răsună strident zgomotul unor pași grăbiți.

Locotenentul, care, ca și alții de altfel, era treaz, sări din pat. Zuzanka, în schimb, nu se trezi din somnul sănătos al celor șaptesprezece ani ai ei. De aceea, locotenentul deschise cu grijă ușa și se furișă pe coridorul luminat tulbure cu lumînări de ceară. Văzu un domn corpolent, într-o haină de casă fîlfîitoare, venind în goană drept spre el; striga într-una: „Ajutor!” și fiecare pas al său răsuna ca o împușcătură, căci picioarele dolofane îi erau încălțate în niște papuci care clempăneau.

— Ce s-a întîmplat? întrebă locotenentul, în engleză, cel puțin după părerea sa. Domnul cel corpolent se opri ca lovit de trăsnet, își rostogoli spre locotenent ochii înspăimîntați și zise, întinzînd mîinile înainte ca pentru a se apăra:

— Nu, nicidecum! Vă înșelați! Nu l-am omorît eu!

Se ivi deci necesitatea trezirii Zuzankăi. Vrînd-nevrînd, locotenentul se duse s-o scoale, dar o sili să îmbrace peste pijamaua cochetă, cu pantaloni trei-sferturi, halatul alb de baie. Zuzanka, cu engleza ei, doar în parte însușită la școală, în rest, și în mod mult mai temeinic, deprinsă datorită studierii pasionate a textelor cîntecelor *beat* de la radio Luxemburg, îl eliberă în fine pe tatăl ei din izolarea lingvistică în care era obligat să se complacă în palatul Greffi. Și locotenentul îi fu sincer recunoscător (alt motiv de recunoștință față de fiica lui nu-și amintea să mai fi avut cîndva), mai ales că spaima subită, la ora trei dimineața, a domnului cel gras începuse să-l intereseze la culme.

De fapt, nici n-ar fi avut nevoie – cel puțin la început – de engleza Zuzankăi ca să afle ce se întîmplase; în camera de la etajul doi a stăpînului casei, unde domnul Farina, tremurînd din tot corpul, îl conduse ținîndu-l de mînă, situația i se înfățișă fără echivoc de la prima privire. Bătrînul, care, nu mai departe decît în după-amiaza aceea, țopăise atît de vioi, se potolise definitiv. Zăcea întins pe jos, în mijlocul dormitorului mobilat în cel mai ales stil venețian – dormitor pe care însă nu-l împărțea cu soția sa; smokingul alb îl înlocuise, cu puțin înainte, cu o pijama galbenă ca lămîia și cu un halat verde țipător. Holba ochii, în care se citea o expresie de groază, spre tavanul acoperit cu stucaturi aurii și scotea limba vînătă, umflată, la lustra venețiană.

— Mă duceam... mă duceam la nevastă-mea, bîiguia

înspăimîntatul domn Farina – și Zuzanka, pe cît o ajutau și pe ea puterile, traducea – cînd, deodată, mi s-a părut că-l aud pe domnul Greffi horcăind. Am bătut la ușă, dar nu mi-a răspuns nimeni. Sfinte Dumnezeule! Poate că ar fi trebuit să intru, dar o discreție firească m-a împiedicat s-o fac. Cînd m-am întors, am bătut din nou și nici de data asta nu mi-a deschis nimeni... am intrat... și...

Locotenentul se aplecă deasupra cadavrului. Pe gîtlejul acestuia se vedeau clar urmele unor degete. Ale unor degete foarte puternice, foarte viguroase. Se încleștaseră în gîtlejul bătrînului cu atîta forță, încît urmele se învinețiseră instantaneu. Treabă de bărbat, își spuse locotenentul și privi în jur. Covorul răvășit și prosopul ud care de bună seamă căzuse din mîna victimei – ușa de la baie era deschisă și în baie curgea încă apa – aceste două indicii arătau că avusese loc o luptă. Da, treabă de bărbat, își repetă locotenentul.

În cameră mai era și a doua ușă deschisă: o portiță metalică prevăzută cu un zăvor ce putea fi manevrat numai dinăuntru. Lumina lustrei cădea pe o scară îngustă, în spirală.

— Unde duce scara asta? îi întrebă locotenentul pe majordom.

— În hol, răspunse domnul bătrîn.

Făcea eforturi să se stăpînească, dar era vădit că soarta veselului său stăpîn îl răscolise.

— În cel în care se află fîntina arteziană?

— Da.

— Și stă întotdeauna așa, larg deschîsă?

— Nu. Domnul o încuia întotdeauna pe dinăuntru. Cu zăvorul.

Locotenentul privi din nou în jur. Dormitorul nu prezenta alte semne de dezordine. Patul bătrînului era făcut, dar

neatins. La căpătîiul fotoliului mare din colț era aprinsă o lampă; pe o măsuță, în fața fotoliului, se afla o mapă cu hîrtie de corespondență, un stilou și un tub de medicamente deschis. Locotenentul îl luă în mînă. Erau somnifere.

Se răsuci pe călcîie și intră în baie. Apa tot mai curgea cu zgomot din robinetul deschis. Îl închise îngîndurat. Ceva scrîșni sub tălpile lui. Se aplecă și ridică de pe jos un ciob de sticlă. Privi atent în jur. Pe pardoseala de marmură se întindea o băltoacă de apă și în ea se aflau cioburile unui pahar spart.

Se îndreptă din spinare și se uită îngîndurat la domnul Farina.

— De fapt, n-am fost la nevastă-mea, bîigui încurcat domnul cel gras. De obicei nu mă duc la ea, dar... nu puteam dormi... am băut cîteva pahare de vin în plus în seara asta, și, înțelegeți, vinul trezește poftele, chiar dacă eu, cum să vă spun, nu mai... Am ciocănit la ușa ei, dar n-a răspuns... ușa era încuiată... am ciocănit un timp, pe urmă m-am gîndit că e obosită și doarme și m-am întors în camera mea.

— Și, pe drum, l-ați auzit pe domnul Greffi gemînd?

— Nu încă. După ce m-am întors în dormitorul meu, am stat să mă uit puțin pe fereastră și pe urmă am simțit nevoia să mă duc la toaletă. Am ieșit deci încă o dată pe coridor și am pornit-o înapoi, și chiar atunci, cînd am trecut de colț...

Domnul cel gras se opri brusc.

— Ați auzit?...

— Nu, încă nu. Am văzut... deși lumina era slabă... dar cum am trecut de colț, am zărit la capătul opus al culoarului o siluetă care a dispărut după celălalt colț, pe coridorul care duce spre camera domnului Greffi.

— V-ați dat seama cine era?

— Era un barbat, spuse domnul cel gras, șovăind.

— L-ați recunoscut?

— N-aș putea să jur...

— Nici nu e nevoie. Cine era?

— Cred că era domnul... Greffi.

— Greffi? Asta înseamnă că, cu puțin timp înainte de a fi ucis, a fost undeva.

— Nu, nu, nu! Domnul Farina își agită mîinile mici. Nu domnul Greffi-*senior*. Domnul Greffi-*junior!*

Locotenentul se uită la cadavrul bătrînului, la gîtul lui livid pe care erau întipărite urmele vinete ale unor degete. Ale unor degete puternice, de om tînăr.

— Și pe urmă? întrebă.

— Pe urmă am cotit după al doilea colț, și cînd am trecut pe lîngă ușa domnului Greffi, am auzit horcăitul acela. Am ciocănit, după cum v-am spus, dar dinăuntru nu mai răzbatea niciun zgomot. M-am dus atunci la toaletă, cît am stat acolo, am recapitulat situația și am ajuns la concluzia că nu e exclus ca domnului Greffi să i se fi făcut rău – m-am gîndit, printre altele, la un infarct, Doamne ferește! și corpolentul domn Farina își duse temător mîna la inimă. Și cînd am ciocănit din nou și tot nu mi-a răspuns... amuți, arătînd din cap spre cadavru.

Locotenentul îl lăsă să plece și privi îngrijorat spre Zuzanka. Dar, după experiența din Dolomiți, se părea că fata devenise insensibilă la asemenea lucruri. Se aplecase curioasă deasupra cadavrului, cercetînd urmele negre ale degetelor care îl strangulaseră, și tatăl, preocupat de soarta fiicei sale, își zise că de fapt cariera de detectiv e cel puțin la fel de onorabilă ca și aceea de actriță de cinema, pe care se decisese Zuzanka s-o urmeze și că, la urma urmei, e și mai bine retribuită. Așa încît lăsă deoparte orice scrupule și se adresă majordomului prin gura Zuzankăi:

— Ai încuiat casa peste noapte?

— Da, domnule.

— Nu putea să intre sau să iasă nimeni?

— Exclus, domnule. Casa n-are decît două intrări, amîndouă sînt încuiate și cheile sînt la mine, domnule. Am încuiat chiar și fumoarul, domnule, de unde se poate ieși pe terasă, fiindcă ușa terasei am lăsat-o deschisă, ca să se aerisească fumoarul. Așa procedez întotdeauna cînd avem lume mai multă, domnule. În ce privește ferestrele de la parter, toate au gratii. Podul e încuiat în permanență și se descuie numai cînd trebuie să luăm ceva de acolo.

— N-ai auzit nimic suspect?

— Nu, domnule.

Locotenentul își mai roti o dată privirea prin dormitor și se îndreptă spre fereastră. Obloanele erau ridicate. Locotenentul se aplecă în afară. Dedesubt, sclipeau undele negre ale canalului, pustiu la ora aceea, și felinarele de pe stîlpii debarcaderelor împrăștiau o lumină tulbure. La intrarea principală a palatului Greffi, se legănau trei gondole, amarate toate trei. Locotenentul privi spre casa de alături, din dreapta. Nu, pe acolo n-ar fi putut pătrunde nimeni, fațada era perfect netedă, lipsită de statui sau alte ornamente, iar ferestrele cele mai apropiate se aflau la o distanță de cel puțin cinci metri. La fel și în partea stîngă. Privi, plin de speranță, de cealaltă parte a canalului, dar rămase dezamăgit. Chiar în fața palatului, se ridica o biserică. Probabilitatea ca tragedia nocturnă din dormitorul lui Greffi să fi avut vreun martor întîmplător se dovedea nulă.

Tocmai de aceea, reluă interogatoriul majordomului:

— Spune-mi, de ce s-a certat aseară domnul Greffi cu domnul de Cervi?

— E vorba de o ceartă veche, domnule, spuse sec majordomul. Datează încă din vremea cînd domnul mai avea întreprinderea din Chicago, domnule.

— De ce se certau?

— Din cauza unei coroane, domnule.

— O coroană?

— O coroană mortuară, domnule. La moartea unui prieten de afaceri, domnul Dillinger*, domnul i-a trimis o coroană foarte scumpă. Cea mai scumpă dintre toate coroanele trimise cu ocazia aceea, domnule. Dar domnul de Cervi nu recunoaște acest lucru și susține că cea mai scumpă coroană dînsul o trimisese. Desigur, e ridicol, domnule.

— Într-adevăr! Pentru un fleac ca ăsta...

— Nu asta am vrut să spun, domnule. Ridicolă e pretenția domnului de Cervi că ar fi trimis o coroană mai scumpă decît a stăpînului meu. Domnul de Cervi era proprietarul unei întreprinderi mult mai mici decît a noastră. Pierderile sale în oameni însumau doar șase bărbați pe an, domnule. Pe cînd noi, bănuiesc, înregistram pe an douăzeci și șapte-treizeci și doi de morți și douăzeci de răniți, domnule!

— Aha! făcu locotenentul și renunță să mai ceară alte amănunte cu privire la cearta celor doi oameni de afaceri. Căzu pe gînduri. Majordomul rămase cîteva clipe neclintit, apoi tuși și zise:

— Dacă îmi permiteți, domnule...

— Te rog.

— Aveți cumva vreo bănuială?

Locotenentul Borůvka îl privi cu asprime.

— Dumneata ce crezi? zise. O femeie nu putea s-o facă – doar dacă e luptătoare de profesie. Cu toată vîrsta înaintată, domnul Greffi era un om foarte voinic, și pe urmă, uită-te la urmele astea. Nici domnul Farina n-a fost – pe de-o parte, s-ar fi ferit să dea alarma, și pe de alta, e prea gras pentru ca să fi

* Faimos gangster american.

fost în stare de o asemenea ispravă, înțelegi. Dînsul... Mă refer la...

Și după ce Zuzanka îi explică gîndul tatălui ei, majordomul se declară de acord:

— Înțeleg, domnule. Vă exprimați eufemistic.

— Cam așa ceva, zise locotenentul. Rămîne tînărul Greffi, el și cu domnul Farina sînt singurii bărbați din casă care intră în considerație. Căci eu n-am făcut-o.

Majordomul își drese glasul. Părea jignit.

— Pe mine, domnule, nu mă considerați bărbat?

— Ba da, sigur că da, se grăbi locotenentul să se scuze. Numai că o crimă care se respectă nu poate fi comisă de unul dintre slujitori. Așa ceva nu se face, nu intră în regula jocului...

— Vă mulțumesc, domnule, zise majordomul, ușurat. Înseamnă deci...

— Da. Trimite-l aici pe domnul Marcello Greffi și cheamă poliția. Casa însă las-o încuiată!

— Recunoașteți, prin urmare, că dumneavoastră sînteți persoana pe care a văzut-o domnul Farina pe coridor? îl întrebă locotenentul, cîteva clipe mai tîrziu, pe tînărul smead, care intrase în încăpere, suspect de palid la față. Tînărul Greffi îmbrăcase un halat de casă înflorat. Nervos, clipea într-una din ochi.

— Sigur că recunosc. Eu eram. Nu puteam dormi.

— Cînd aveți insomnie, obișnuiți să vă plimbați pe coridor?

— Nu. Mă întorceam...

Tînărul se întrerupse în chip suspect.

— Nu cumva din camera tatălui dumneavoastră? îi propuse locotenentul o soluție.

— Nu. Din... fusesem în fumoar. Am fumat, ca să mă calmez.

— De ce să vă calmați?

— De fapt, nu ca să mă calmez. Ca să... pur și simplu mi-a venit chef să fumez...

— În camera dumneavoastră nu fumați?

— Nu. Adică... uneori da... alteori nu...

— Uneori da, alteori nu, îl îngînă locotenentul batjocoritor. Nu vi se pare ciudat că tocmai azi, la ora trei dimineața, v-a venit ideea să vă duceți pînă jos, în fumoar?

— Ce să fac... Asta e realitatea... am fost în fumoar. Era o noapte atît de rece... vreau să spun caldă.

Tînărul dădea din colț în colț.

— Noaptea a fost rece, rosti locotenentul în englezește, după care puse să i se traducă următoarea frază: Vă rog să-mi spuneți de unde a-ți luat cheia de la fumoar?

— Cheia? Ce nevoie aveam de cheie?

Locotenentul, fără să scoată o vorbă, se duse la ușa, o deschise și privi în lungul coridorului. Îl zări pe majordom, înconjurat de oaspeții răposatului, îmbrăcați în haine de casă pestrițe, care îl ascultau cu lăcomie. Stăteau cu capetele îndreptate înainte, sorbind fiecare cuvînt de pe buzele majordomului. Cînd locotenentul deschise ușa, săriră la o parte, cu un aer vinovat.

Locotenentul îl chemă din nou pe majordom în dormitor și, după ce acesta intră, îl întrebă:

— I-ai deschis astă-noapte fumoarul domnului Greffi?

— Nicidecum, domnule.

— Ce aveți de spus? se adresă locotenentul lui Greffi.

— Eu... n-am de spus decît atît... că fumoarul era deschis.

— Ne putem convinge...

— Nu, nu-i nevoie! izbucni Greffi. Vă cred.

— Da? lungi locotenentul cuvîntul. Eu însă nu vă cred pe

dumneavoastră. Unde ați fost? întrebă el și-i făcu semn majordomului să plece.

Tînărul Greffi spuse zdrobit:

— Pe coridor. Mă plimbam pe coridor... și... fumam...

Era evident că își dădea și el seama cît de neconvingător sună cuvintele sale. Duse mecanic mîna la gît și își freca mărul lui Adam. Locotenentul se încruntă:

— Aveți datorii? se răsti el la tînăr.

Greffi tresări, se uită cu ochii holbați la criminalist și aprobă din cap.

— Averea tatălui dumneavoastră vă revine, prin testament, dumneavoastră?

— Numai jumătate. Jumătate primește soția lui.

Tînărul Greffi își îndreptă rugător mîinile spre locotenent:

— Nu l-am omorît eu! Îmi dau seama că nu mă credeți, dar nu l-am omorît eu! Consideram că e un risc prea mare... aș fi fost primul suspectat... adică... se corectă el repede, nici nu m-am gîndit vreodată la așa ceva! Eu nu sînt un ucigaș!

Locotenentul Borůvka îl măsura încruntat.

— Zău? întrebă el încet. Atunci, unde ați fost astă-noapte?

Înainte ca tînărul Greffi să poată răspunde, cineva ciocăni la ușă.

— *Signore tenente,* murmură grăsulia domnișoară di Campiano. Trebuie să vă spun ceva. Ceva important și... întoarse spre Greffi o privire îndrăgostită. Și strict personal!

La un semn pe care-l făcu din capul său rotund locotenentul, Greffi dispăru cu foarte mare plăcere.

— *Signore!* Domnișoara își apăsă amîndouă mîinile, împreunate ca pentru rugăciune, pe sînii măreți. Locotenentul îi studie mîinile, ca toate celelalte atribute

fizice; și mîinile domnișoarei di Campiano depășeau dimensiunile feminine obișnuite.

— *Signore!* repetă domnișoara, pe același ton rugător. Dumneavoastră îl suspectați pe logodnicul meu de paricid...

— De ce anume? întrebă Zuzanka.

— Știți! Și domnișoara își desfăcu larg brațele, într-un gest teatral. Palmele ei mari îi aminteau locotenentului de palmele unui anume individ, un bărbat din Stèchovice, cu care acesta astupase, din păcate cu succes total, gura soacră-si și ca urmare mai scotea și-n ziua aceea minereu la ocna din Přibram.

— Ce știți? întrebă el.

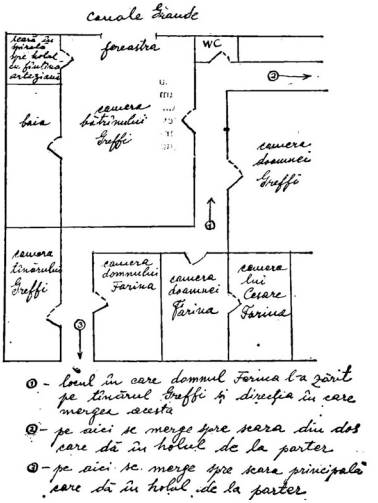

— Că îl suspectați pe Marcello că și-ar fi ucis tatăl. Așa zicea majordonul. Dar nu l-a omorît el! Pot s-o dovedesc!

— Da?

— A fost la mine! Toată noaptea! Pînă în clipa în care ne-a trezit strigătul domnului Farina! Domnișoara plecă rușinată privirea. Dar vă rog să fiți discret. E penibil pentru mine... dar să nu vă gîndiți la nimic rău, sîntem logodiți de cinci ani... Se îmbujoră și tăcu. Locotenentul o măsură îndelung, îngîndurat și plin de tristețe. Rememora o serie de fapte petrecute în noaptea aceea, anterioare crimei: în primul rînd, zgomotele care tulburaseră liniștea nocturnă a palatului; scrîșnetul cheilor în broaște, susurul fîntînii, respirația zgomotoasă a corpolentei domnișoare... Oare ce făcea în camera ei tînărul Greffi, dacă sforăitul acela aproape inuman îl împiedicase și pe el, pe locotenent, să doarmă, între douăsprezece și jumătate, cînd se culcase, și pînă la trei, cînd nu din voia sa părăsise patul?

Dar, în definitiv, în realitate ce făcuse tînărul Greffi?

Dincolo de fereastra dormitorului începuse să pîlpîie o lumină palidă, tulbure, iar capetele sfinților gălbui de pe fațada bisericii de peste drum se înconjuraseră de aureole. Se crăpa de ziuă. Locotenentului îi veni o idee.

O asigură pe voluminoasa domnișoară di Campiano că nu are niciun motiv de temere și o împinse politicos pe ușă afară. Nu chemă pe nimeni înăuntru. Luă de pe măsuța domnului Greffi o hîrtie de scrisori și un creion și, cu una și aceeași idee în minte, schiță la repezeală planul etajului al doilea al vechiului palat.

Stătu cîtva timp concentrat asupra planului, plimbîndu-și de colo-colo degetul pe foaia de hîrtie. Pe Zuzanka, care voia să știe ce face, o repezi spunîndu-i că e prea tînără pentru asemenea treburi. Deodată, se ridică sprinten și ieși pe coridor.

La apariția lui, locatarii palatului, care discutau neliniștiți pe coridor, amuțiră brusc. Șase perechi de ochi se pironiră asupra locotenentului. Într-una din ele, locotenentul citi o conștiință încărcată.

Mobilizîndu-și toate cunoștințele de engleză, ceea ce îi provocă o mare încordare a spiritului, se adresă doamnei trupeșe, deosebit de atrăgătoare, îmbrăcată într-un capot chinezesc:

— *Signora,* veniți, vă rog, cu mine în camera dumneavoastră.

— Da, zise doamna Farina, știam: Luigi a telefonat la poliție.

Drept care, în ciuda faptului că era mult prea tînără pentru asemenea treburi, o nouă intervenție a Zuzankăi deveni de neînlăturat.

Cu toate acestea, în dormitorul doamnei cu capot chinezesc, locotenentul se răzgîndi din nou și îi porunci Zuzankăi să aștepte acolo, iar el o trase pe femeia cea trupeșă și atrăgătoare în camera de alături, unde băiețelul cel obraznic dormea un somn dulce strîngînd la piept pocita păpușă la modă. De sub patul băiețelului ieși, somnoros, terrierul Einstein, privindu-l surprins pe locotenent.

Locotenentul își mobiliză încă o dată precarele sale cunoștințe în materie de limbă engleză și rosti cît putu mai rar:

— *The murderer is Marcello Greffi!**

Frumoasa doamnă păli.

— De ce mi-o spuneți mie?

---

* Asasinul este Marcello Greffi! (engl.)

Locotenentul își încreți fruntea și, cu mari eforturi, reuși să încropească încă o frază:

— Chiar nu știți de ce?

După anevoioasa rostire a acestor cuvinte, chipul locotenentului împrumută expresia de adîncă tristețe și lehamite a terrierului Einstein de la picioarele sale. Doamna lăsă capul în jos.

— *Yes,* murmură ea știu. A fost la mine.

În pătucul lui, Cesare se zvîrcoli, și păpușa cea slută căzu fără zgomot pe covorul gros. Locotenentul o ridică. Era umedă; probabil în urma căderii băiețelului, înainte de cină, în bazinul din hol. Îl ațintea pe locotenent cu un singur ochi, urduros, de sticlă, cu luciu opalin.

— Da, am fost la ea, bolborosi Marcello. Dar n-o să spuneți nimănui, nu-i așa?

— Cînd ați plecat? răspunse locotenentul tot printr-o întrebare.

— A ciocănit cineva la ușă... ea... ea s-a temut că e soțul ei...

— Mulțumesc, puteți pleca, zise locotenentul. Fraza aceasta o așteptase, și acum știa că, spre deosebire de domnișoara di Campiano, doamna Farina spusese adevărul.

Dar, în cazul acesta, cine îl ucisese pe zglobiul bătrîn, de vreme ce Marcello era singurul bărbat din palat care dispunea de forța fizică necesară?

Logic, n-ar fi putut s-o facă decît în răstimpul, destul de scurt și agitat, dintre momentul în care domnul Farina îl zărise pe Marcello Greffi dînd colțul coridorului și cel în care, întorcîndu-se de la toaletă, ciocănise pentru a doua oară la ușa victimei.

Locotenentului lucrul acesta i se părea însă incredibil.

. . .

Le ceru tuturor să se întoarcă în camerele lor, și se retrase el însuși, împreună cu fiica sa, în apartamentul ce le fusese rezervat. Dincolo de geamuri, ziua înainta. Sfinților de pe fațada catedralei de vizavi nu li se mai vedeau acum doar aureolele din jurul capetelor, ci erau vizibili în întregime, în fastuoasa lumină galben-aurie a zorilor ce se ridicau deasupra canalului. Primele bărci cu motor cu lapte, pîine și fructe brăzdau apa canalului. La una din ferestrele palatului lipit de biserică, un motan negru, cu blana lucioasă și bine hrănit, își făcea atent toaleta de dimineață.

Locotenentul avea sentimentul că îi scăpase un element esențial. Ce anume, nu știa. Era vorba, fără doar și poate, de un indiciu în aparență insignifiant, de imaginea rece, obiectivă, a unui lucru văzut în treacăt, dar pe care conștiința îl înregistrase involuntar. Și care acum îl obseda. Cu jumătate de glas, locotenentul se apucă să înșire cuvinte fără noimă. Nu erau însă chiar cu totul lipsite de noimă. Cîndva, demult, la cursul de psihologie, li se pomenise despre descompusul savant Freud, și teoriilor acestuia le fusese opus exemplul luminos al cîinilor nu știu cărui academician, cărora li se provocase reflexul de salivare; după curs, locotenentul Borůvka, ghidîndu-se după principiile dialecticii înseși, care recomandă, după cum se știe, confruntarea directă a tezelor antagoniste, căutase în biblioteca Direcției Miliției tomul intitulat *Introducere în psihanaliză.* Lectura acestuia îi oferise multe clipe de uimire secretă, căci ea îl făcuse să înțeleagă o serie dintre cele mai tainice impulsuri ale sufletului său, frămîntat de atîtea tendințe obscure; tot în cartea aceea citise și despre metoda asociativă pentru readucerea în memorie a unor lucruri aflate în pragul dintre conștient și subconștient.

Iată de ce, acum, își îndreptă privirea spre fiica sa, care răpusă de atîtea impresii adormise pe patul așternut, și mormăi:

— Zuzanka, Zuzanka – fetiță – păpușă – băiețel – băiețel – păpușă – ah!

Și scoțînd această exclamație teatrală, sări din fotoliu.

Zuzanka se trezi.

Se frecă la ochi și gînguri:

— Tăticule, ce s-a întîmplat?

— Nimic. Așteaptă-mă aici!

Și ieși valvîrtej din cameră.

DĂDU BUZNA ÎN ODAIA BĂIEȚELULUI ȘI SE REPEZI LA PATUL acestuia. *Madame,* care se odihnea, alături, prăbușită, într-o postură cît se poate de decorativă, într-un jilț stil *Renaissance,* tresări speriată și gemu

— Tot nu vă ajunge? Mai vreți ceva?

— *Yes. Police comes**, rosti locotenentul ca un somnambul, apucă păpușa slută, și dintr-o dată, orice altceva încetă să mai existe pentru el. Își biciui memoria. Nu. În timpul cinei, nu se uitase mai atent la păpușă – dar primei păpuși, celei care se scufundase în canal, îi lipsea, întocmai ca și acesteia, un ochi!

Se răsuci – păpușa îi căzu din mînă – și se năpusti pe ușă afară, ca apucat.

Străbătu în goană coridorul și dispăru pe ușa dormitorului victimei.

Ajuns acolo, se aplecă, ridică de jos prosopul ud și dădu fuga în baie.

Aceasta era, în întregime, îmbrăcată în plăci de faianță roz, și pe cuierul cromat atîrnau alte două prosoape, cu dungi roz și albe.

Dar prosopul pe care îl ținea în mînă era colorat cu buline de un verde-pal...

* Da. Vine poliția. (engl.)

O dată mai mult, locotenentul se răsuci pe călcîie ca un somnambul și se năpusti afară ca nebun.

— Zuzanka! strigă el nerăbdător din pragul camerei sale: Zuzanka, îmbracă-ți...

Tînărul Greffi, care asculta avid de după colț, nu mai apucă să audă ce anume să îmbrace fiica locotenentului, fiindcă acesta trînti ușa în urma sa. De altfel, chiar dacă ar fi auzit, n-ar fi priceput. Cu fata sa locotenentul Borůvka vorbea în cehă.

Cînd la vreo jumătate de oră după aceea, sosi în sfîrșit, somnoroasă, și poliția, căpitanul rotofei care conducea echipa observă că pe marginea bazinului din hol stau un bărbat cu fața rotundă și cu un moț ciufulit în vîrful capului și o fata tînără, în halat de baie alb. Bărbatul se uita îngîndurat la terrierul mic din fața sa, care, cel puțin în momentele acelea, îi semăna izbitor, și peste cei trei, prin plafonul de sticlă, se prelingea, trandafirie, „lumina căzătoare". Căpitanul își aținti ochii pe piciorul zvelt și fermecător al fetei, care, prin despicătura halatului, era vizibil pînă mai sus, de genunchi. Era gol, și arunca și el, în semiobscuritatea încăperii, o licărire trandafirie. Și fiindcă acel destoinic criminalist stărui prea mult cu privirea asupra acelui picior, nu observă că fata, în chip cu totul inexplicabil, poartă pe cap o caschetă de baie.

În cele din urmă, află că bărbatul cu fața rotundă este colegul comunist, pe care presa, după cazul din Dolomiți, îl făcuse celebru, și de aceea nu avu nimic împotrivă să-l lase să părăsească pentru scurt timp palatul Greffi. Cîteva minute mai tîrziu, gondolierii ce se găseau pe Canal Grande la ora

aceea, putură să-l urmărească, amuzați, pe locotenent, cum, încruntat, se luptă cu încăpățînarea, manevrînd o singură vîslă lungă, ca să îndrepte gondola neagră cu prora aurită în direcția soarelui care răsărea și pe al cărui glob de foc se profila, fastuoasă, silueta palatului Alfieri.

Se vede treaba că vîsla era murdară, fiindcă primul lucru pe care îl ceru locotenentul majordomului somnoros fu să-i permită să se spele pe mîini. Majordomul îi conduse în baia de marmură și, după cum i se poruncise, se duse să-și trezească stăpînii.

Lucru de mirare, o dată ajuns în baie, pe locotenent îl părăsi dorința de a se spăla pe mîini. Cînd majordomul se întoarse ca să-l anunțe că e așteptat în hol, îl surprinse pe bătrînul criminalist uitîndu-se, cu nemăsurată tristețe, la cele două prosoape albe cu buline verzi-pal ce atîrnau în cuier, de parcă ar fi vrut să le hipnotizeze.

Sau invers, de parcă bulinele acelea, verzi, de culoarea ochilor fiicei sale, l-ar fi hipnotizat ele pe el.

Știrea îl zdrobi pe domnul Alfieri-senior, dar și mai tare păru să-l afecteze pe fostul companion de afaceri al zglobiului răposat. Domnul de Cervi își ridica brațele lungi spre cer, și cu degetele sale osoase, se apucă să-și smulgă de pe creștet ce brumă mai rămăsese dintr-un păr cîndva abundent...

— Dumnezeule! Dumnezeule! strigă el disperat. Fecioara Maria! Isuse Cristoase! Pe toți sfinții! Nu e cu putință!

Locotenentul, care nu se înduioșa niciun moment însă, îl lăsă în grija soției sale, cu o comportare mult mai calmă și mai demnă. Tot în grija ei îl lăsă și cînd se urcară cu toții în gondolă, cu care ocazie locotenentului îi alunecă piciorul.

Acest incident fu cît pe ce să pună capăt în mod tragic excursiei sale în Italia, căci bătrînul criminalist știa să înoate doar atît cît se cere pentru obținerea insignei de bună pregătire fizică. Domnul de Cervi, de care se agăță în ultima clipă și care, în consecință, căzu el în canal în locul locotenentului nu știa, după cum se văzu îndată, să înoate de loc. Capul lui chel dispăru sub apă în secunda următoare, și numai o coloană de bule de aer mai arăta că nici sub apă preacucernicul domn nu contenește, să invoce cerurile. Din fericire, majordomul nu își pierdu cumpătul și îl ridică cu vîsla în gondolă. Așa că plecarea trebui să fie amînată pentru ca *signor* de Cervi, care era completamente distrus, să-și poată schimba veșmintele.

În holul cel mare, în jurul bazinului dreptunghiular, se afla adunată întreaga societate care benchetuise acolo cu o seară în urmă. Lipsea doar bătrînelul care, nu mai departe decît în ajun, mai țopăia încă pe plajă, bătînd mingea. Îl substituiau însă căpitanul cel rotofei și suita sa. Căpitanul n-avea motive să fie prea vesel. După o cercetare sumară, dar temeinică, nu aflase nimic încurajator, și acum arunca priviri amărîte spre locotenentul Borůvka, spre *madame* Farina și Marcello Greffi.

— Nicidecum, spuse posomorît locotenentul, ca și cum i-ar fi citit gîndurile. *Signor* Marcello nu și-a ucis tatăl. O știți și dumneavoastră.

Și cum căpitanul își mutase privirea pe un al patrulea, pe domnul Farina, locotenentul adăugă repede:

— Și fiindcă eu îl cunosc pe făptaș, *signor* Marcello nici nu va avea nevoie să probeze un alibi. De aceea, vă rog să nu-l treceți în procesul-verbal. Doar sîntem gentlemeni...

Din fericire, corpolentul domn Farina nu înțelese, probabil fiindcă asculta mult prea încordat. În schimb, atrăgătoarea doamnă Farina privi recunoscătoare spre

locotenent. Acesta îi răspunse cu o privire mustrătoare, posomorîtă.

— Toate ușile erau închise pe dinăuntru cu cheia sau cu zăvorul, ferestrele de la parter au gratii, la etajele de sus e exclus să se ajungă din clădirile vecine. Prin urmare, ne găsim din nou în fața enigmei tipice a camerei încuiate, rosti locotenentul. Toate soluțiile posibile ale acestei enigme au fost epuizate, deși soluția căutată era obligatoriu una dintre ele. Ucigașul, continuă el, trebuia să fie un bărbat. Un bărbat puternic, solid. Unul singur din palat intra în considerație. Dar acesta, după cum știți, n-a comis crima.

Cei prezenți aproape că nici nu mai suflau. Terrierul Einstein deschise botul și scoase o limbă roz.

— Așadar, trebuie să fie cineva care a intrat aici venind de afară, continuă locotenentul. Dacă îmi permiteți, voi întrerupe pentru cîteva clipe expunerea, ca s-o trimit pe fiica mea să-mi aducă ceva.

Făcu un semn cu capul și Zuzanka, care era încă îmbrăcată în halatul alb de baie, se ridică și ieși grațios pe ușa principală. Căpitanul privi mirat în urma ei.

— Ce anume... dădu el să zică, dar locotenentul îi făcu semn cu mîna să aibă răbdare. În hol domnea o tăcere mormîntală. „Lumina căzătoare”, palidă și rece, cădea pe suprafața bazinului. Cineva oprise fîntîna arteziană; niciun val nu încrețea suprafața netedă ca sticla, acoperită de pete de ulei în toate culorile curcubeului.

Locotenentul se întoarse încet, ostentativ, spre bazin. Părea că-i invită și pe toți ceilalți să-l imite. Semicercul de chipuri se urni, și suprafața lichidă, uleioasă, al cărei fund cobora destul de mult sub nivelul podelei, ajunse punctul de interferență al tuturor privirilor.

O mișcare se produse sub apă. După cîtva timp, se ghici

un corp lung, alb, vrîstat de două dungi înguste, roșii și cu o pată de asemenea roșie la una din extremități. Apoi, suprafața apei se încreți, și o fată zveltă, fără să fie slabă, într-un minuscul bikini roșu și cu o caschetă de baie roșie, se săltă peste marginea bazinului și își scoase de pe față ochelarii de scafandru.

Măcar că atenția căpitanului rotofei nu era îndreptată în primul rînd spre chipul fetei, nu-i fu greu să recunoască totuși în ea pe fiica criminalistului ceh.

Cineva dintre cei de față scoase un geamăt.

Era Alfredo Alfieri, care, după exemplul domnului de Cervi, se apucă apoi să-și smulgă părul din cap.

Fata în costumul de baie roșu se întristă aproape la fel de tare ca și tatăl ei.

— Da, îi explica, cîteva zile mai tîrziu, locotenentul fiicei sale, cu un glas cam nesigur, pe cînd străbăteau în „Felicia" cea roșie, obligați din minut în minut la viraje periculoase, șoseaua pustie din Dolomiți, de data asta în sens invers. Da. Păpușa m-a condus la ideea asta. Cesare o scăpase în canal, în fața palatului, și nu i-o pescuise nimeni. Și cu toate astea, noaptea, o avea la el – și era udă! Adu-ți aminte că Cesare, înainte de cină, căzuse în bazin. Așa mi-a trecut prin minte bănuiala că între bazin și canal există o legătură. Lucru pe care tu l-ai verificat.

— Da, sughiță Zuzanka. Locotenentul, ocrotit de liberalismul legilor italiene, cumpărase pe drum o sticlă de Chianti și Zuzanka se servise din belșug din băutura respectivă, pe care nu o bea însă pentru prima oară, cum își închipuia, în mod greșit, locotenentul. Cu atît mai puțin bănuia că, spre deosebire de patrie, aici, în Italia, Zuzanka

băuse ca să-și înece amarul. Putea... putea să treacă pe acolo și un elefant, zise fata, sughiță și adăugă: Bineînțeles, cu condiția să știe să înoate.

— Pe urmă, lucrurile au început să se lămurească de la sine. Prosopul ud din dormitorul bătrînului domn nu semăna cu prosoapele din baie. În schimb, am găsit cîteva identice în baie la Alfieri. Cineva din casa lui Alfieri îl adusese deci cu el – probabil într-o pungă de plastic – ca să se usuce cînd va ieși din bazin. Nu voia să lase urme. Mai apoi însă, luptîndu-se cu bătrînul Greffi, l-a scăpat pe jos, și fiindcă tocmai ciocănea domnul Farina la ușă, și-a pierdut cumpătul, a uitat de prosop și a fugit. Domnul de Cervi nu putea să fie, fiindcă nu știe să înoate. De-aceea l-am și aruncat în apă, ca să mă conving.

Tăcu, căci trebuia să fie atent la volan; nu prea reușea să mențină mașina în jumătatea din dreapta a șoselei, despărțită prin două linii albe, groase.

— Pe urmă, am găsit punga de plastic la tînărul Alfieri. O avea legată cu o sfoară în jurul taliei, dar în timpul luptei, bătrînul Greffi a agățat-o cu inelul lui, a rupt-o și prosopul a căzut. Interesant e că abia după aceea mi-a venit în minte o observație a doamnei Greffi, pe care am auzit-o de după paravan.

— Ce observație? sughiță Zuzanka.

— Îi reproșa cuiva că prea cochetează cu fata cehă... adică cu tine, adăugă locotenentul, dintr-o dată sever. Și avea dreptate! Zuzanka, să nu te mai prind că te porți vreodată așa cum te-ai purtat atunci pe plajă și nici costumul ăla de baie să nu-l mai văd pe tine!

— L-am comandat special pentru Italia, zise Zuzanka abătută. Ce vină am eu că ei nu mă lăsau în pace?...

Locotenentul voi să remarce plin de venin că nu i se prea păruse s-o fi deranjat faptul că nu era lăsată în pace, dar renunță.

— Am crezut, zise, că doamna Greffi îl ceartă pe bărbatul ei și în gîndul meu o felicitam. Dar pe urmă... Locotenentul tăcu și se posomorî. Pe urmă mi-am dat seama că vorbise cu Alfredo Alfieri. Era amantul ei, spuse cu un glas tragic, și fiindcă în Italia divorțul nu e posibil, Alfieri s-a hotărît... să ucidă.

Rămaseră un timp tăcuți. „Felicia" biruia cu vrednicie o pantă abruptă.

— Cine și-ar fi închipuit că e capabil de așa ceva? medită cu glas tare locotenentul. La început, mi-a fost chiar simpatic – exceptînd, bineînțeles, felul cum se purta cu tine – ca pe urmă să constat că nu e decît un ucigaș oarecare, un individ abject.

Tăcu. Stîncile dantelate de deasupra Cortinei se înălțau peste pîclele toamnei.

— Poate că nu e un om chiar atît de rău, murmura Zuzanka. Cu siguranță că a iubit-o grozav, dacă din cauza ei... Glasul i se frînse. Locotenentul aruncă spre fiică-sa o privire de șoim. Ochii verzi ai Zuzankăi pluteau în lacrimi. Fata oftă.

— E un ucigaș, rosti sever bătrînul criminalist.

Zuzanka, pesemne că nu-l auzi.

— Tăticule, crezi... crezi, zise ea printre sughițuri, că o să-l spînzure?

Locotenentul încetă iarăși, pentru cîteva clipe, să acorde atenție șoselei și întoarse privirea spre fată. Pe obrajii bucălați ai acesteia se prelingeau lacrimi fierbinți, lăsînd în urma lor dîre lucioase, șerpuitoare. Locotenentul își văzuse ultima oară fata plîngînd în felul ăsta atunci cînd îi interzisese orice legături cu un anumit tînăr parașutist.

Se încruntă, se concentră asupra șoselei cenușii și se hotărî să fie dur. Dar, pe urmă, inima lui bună îl făcu, ca de atîtea ori pînă atunci, să piardă încă o bătălie în necurmatul și zadarnicul război pedagogic pe care-l purta cu fata lui.

— Nu, mormăi. Din păcate, sînt convins că nu. În Italia, nu ești trimis la spînzurătoare pentru o crimă pasională...

Miji ochii și privi țintă la șoseaua ce gonea sub roțile mașinii, ca să nu vadă cum ochii verzi ai Zuzankăi se întorc spre el, încărcați de speranță și recunoștință.

LOGICĂ ARISTOTELICĂ

Sezonul paradelor modei era în toi. Ale celei de primăvară. Ca în fiecare an, doamna Lucie Borůvková apelase la serviciile casei de mode Rosemblum spre a-i coase fiicei sale, Zuzanka, un fleac oarecare, o bluză înflorată de data asta, și cele două sute de coroane pe care le plătea pentru că recurgea la forțele ultracalificate ale renumitei case de mode urmau – la fel ca în fiecare an – să-i aducă un cîștig înzecit.

Căci doamna Borůvková era ea însăși cusătoreasă. Diplomă, e adevărat, nu avea, în schimb manifesta un talent deosebit pentru această îndeletnicire. Să notăm, spre exemplificare, că rochia de seară pe care i-o cususe în mare graba Zuzankăi anul trecut fusese considerată, în cercurile opulentei nobilimi italiene, drept un model creat de Schiaparelli, după cum compleul, cusut într-ascuns (soțul ei habar n-avea că se ocupă cu așa ceva; își procura în felul acesta, ca multe alte femei cehe, un venit suplimentar ilicit) pentru soția unui oarecare diplomat francez de la ambasada din Praga, trecuse la festivalul filmului de la Cannes drept ultima creație a casei Dior.

Dar orice talent are nevoie de surse de inspirație, și acesta era motivul pentru care doamna Borůvková zvîrlea, an de an,

cîteva sutare pe tejgheaua salonului Rosemblum. Căci salonul organiza, exclusiv pentru clientela sa, prestigioase parade ale modei. Acolo puteau fi văzute superbele modele de care erau lipsiți muritorii de rînd la marile parade de la Lucerna* și contemplarea lor avea asupra capacității creatoare a doamnei Borůvková un efect asemănător cu cel al marihuanei, îi dădea adică frîu liber fanteziei. Tot acolo, pe de altă parte, puteau fi admirate și cele mai frumoase manechine, și acesta era motivul pentru care locotenentul Borůvka își însoțea întotdeauna soția la aceste evenimente mondene.

De data aceasta, de asemenea, era instalat în rîndul întîi și, prefăcîndu-se că se plictisește de moarte, sorbea din ochi acea perindare de excepționale frumuseți. Într-o parte a podiumului, chiar deasupra lui, stătea o femeie din categoria acelora denumite în jurnalele de mode „femeie mai plină", care nu ostenea să-i arunce locotenentului priviri din cele mai elocvente, dar pe care el o ignora total, după cum nu acorda atenție nici explicațiilor ei de strictă specialitate, destinate publicului feminin și caracterizate prin bizara acțiune a unei legi lingvistice necunoscută deocamdată științei, după care, în anumite împrejurări, toate substantivele, aproape fără excepție, se transformă în propriile lor diminutive. Astfel, pentru doamna aceea durdulie nu existau lucruri ca „rochie", „fustă", „bluză", „ciorapi", „pantofi", ba nici chiar, „soț" sau „bărbat", ci numai și exclusiv „rochiță", „fustiță", „bluziță", „ciorăpei" și „pantofiori", precum și „soțior" și „bărbățel".

O lege similară își exercită înrîurirea, printre altele, și asupra limbajului chelnerilor, dar locotenentul Borůvka nu la asemenea lucruri se gîndea. Atenția sa era îndrepjtată în întregime spre rochițele prezentate, sau mai degrabă spre

* Sală din Praga.

fetițele pentru care prezentarea acelor rochițe constituia profesia de bază sau cea secundară.

Nu era singurul; publicul acelei manifestări culturale cu caracter strict feminin era presărat cu un număr surprinzător de mare de bărbați, numai în parte soțiori. Majoritatea erau bărbăței de alt tip și în alt gen de raporturi cu cuconițele pe care le însoțeau.

Un asemenea bărbățel ședea chiar lîngă locotenent. Lucru ciudat, era singur, și diminutivul nu i se potrivea de fel. Avea pe puțin doi metri înălțime și mai bine de un metru lățime. Cu toate astea, locotenentul nu l-ar fi luat în seamă, dacă portarul nu l-ar fi chemat pe culoar, la telefon, tocmai în timpul prezentării unui model de costum de baie; ridicîndu-se, găliganul îi acoperise pentru un moment perspectiva și, în plus, îl călcase pe picior, dîndu-i astfel criminalistului posibilitatea să-i evalueze greutatea la circa un chintal. După cum se văzu ulterior, toate aceste observații involuntare îi folosiră locotenentului întrucîtva.

În momentul în care recîștigă vizibilitatea asupra podiumului, pe care tocmai se răsucea o brunetă fermecătoare, într-un complet de plajă, doamna durdulie îi adresă un zîmbet atît de semnificativ, încît observă și doamna Borůvková. Doamna durdulie privi iute spre sală și anunță că manechinele vor prezenta acum cîteva lucrușoare de plajă. „Ca prim model, zise, veți vedea un costumaș din două piese, din danteluță roz, indicat îndeosebi pentru fetele mai tinere.” Locotenentul înghiți în sec, tulburat, surprinse în preajma lui un soi de foiala nervoasă, de aceea simula un căscat plictisit. Muzicii intime care se revărsa de undeva, din niște difuzoare mascate, îi luă locul un *slow-rock* amețitor, și sala, în așteptarea lucrușoarelor din două piese, amuți.

Dar nu apăru nimeni. Doamna durdulie își prelungi profesional zîmbetul, dindărătul acestuia însă își scoaseră

curînd cornițele mînia și nerăbdarea. Muzica intimă fu reluată, dar perdeaua de catifea de după care ieșeau manechinele stăruia să atîrne nemișcată.

Muzica se amesteca acum cu zumzetul slab al glasurilor contrariate ale publicului. Zîmbetul de pe fața doamnei durdulii se stinse încet, aproape imperceptibil, iar doamna Borůvková se apucă să discute pe șoptite cu Zuzanka.

— Vă rog să aveți un minuțel de răbdare, grăi dulce doamna durdulie, îndreptă spre locotenentul Borůvka o privire de scuză și dispăru în spatele perdelei de catifea. Zumzetul din sală se înteți.

Trecu un minut, trecură două, trei. Numai muzica, din nou amețitorul *slow-rock,* continua netulburată. Locotenentul Borůvka se foia nerăbdător pe scaun.

În sfîrșit, perdeaua de catifea se dădu deoparte, dar spre dezamăgirea lui nu o fată tînără în costum de baie fu cea care apăru, ci din nou doamna durdulie. Fața ei nu mai era împodobită de acel zîmbet profesional. Dimpotrivă. Avea întipărită pe ea o expresie de groază.

Făcu un semn cu capul spre locotenent, și cum acesta se uită de două ori în jur, să vadă cui îi face semn, întrebă șuierător:

— Domnule inspector... vreți să veniți o clipă?

Criminalistul se cățără pe podium și se pierdu printre cutele perdelei. Sala înghețase.

După cîteva clipe, apăru din nou, își drese glasul și se adresă sălii, care păstra o tăcere mormîntală.

— Rog să nu părăsească nimeni încăperea. Rămîneți cu toții pe locurile dumneavoastră!

În spațiul strîmt în care se retrase apoi, se afla victima. Zăcea cu fața în jos, sub o oglindă, și era îmbrăcată într-un costum de baie *deux-pièces,* din dantelă roz. De sub omoplatul stîng ieșea mînerul unui pumnal din acelea care se găsesc de

vînzare în magazinele sportive. Mînerul era înfășurat într-o batistă violetă, care atîrna cu un capăt pe spatele fetei și se îmbibase în parte de sînge. Totuși, monograma era vizibilă într-un colț: J.N.

Locul dramei era despărțit de restul încăperii prin perdele de pînza grosolană. În două părți, acestea erau fixe – în spatele lor se aflau alte cabine similare – în celelalte două părți, atîrnau libere; prin stînga, se trecea în vestiarul din spatele scenei, iar prin dreapta, în atelier.

Doamna durdulie îl aștepta pe locotenent în vestiar, împreună cu maistrul-șef al salonului, doi croitori, o coafeză, cele cinci manechine rămase în viață și șase croitorese. Pe cei doi pereți laterali și la mijloc se întindeau cuiere lungi, încărcate de rochii așezate pe umerașe, iar în față atîrna perdeaua de catifea care despărțea încăperea de podium. În timpul paradei, atelierul din dreapta era gol, nu se lucra în el, fiindcă toți erau ocupați pînă peste cap cu treburile din spatele scenei.

Locotenentul cercetă posomorît cabinele, foarte asemănătoare cu niște cabine de ștrand. Apoi se întoarse brusc și intră în vestiar.

— Unde e telefonul?

Doamna durdulie înaintă din mijlocul grupului.

— Vă rog să veniți cu mine. Am un telefon în birou, dar e mai aproape cel de pe coridor.

Păși în fața locotenentului de-a lungul cabinelor manechinelor și, cînd ajunse în dreptul ultimei cabine, se opri, dădu la o parte perdeaua de pînză și o ținu ridicată ca să treacă locotenentul. Locotenentul trecu înainte și se trezi în atelier. La dreapta, se afla un perete cu o ușă, pe care doamna o deschise. Chiar în fața acelei uși, pe o poliță de pe perete, se găsea telefonul.

În timp ce vorbea, locotenentul observă că în partea aceea

ușa nu are clanță, ci doar un buton; deci, din partea aceea, nu putea fi deschisă fără cheie.

Intră, după aceea, în biroul directoarei casei de mode Rosemblum, Dagmar Králová, doamna cea durdulie. Luă loc și făcu față cu stoicism torentului ei de cuvinte; privirile arzătoare cu care își însoțea doamna durdulie vorbele se făcea însă că nu le observă. În loc să trezească în el vreo înflăcărare amoroasă, interesul ce i-l manifesta doamna aceea de vîrsta lui mai degrabă îl mîhnea. Aștepta impacientat sosirea tovarășilor de la miliție.

— Cred, domnule inspector, că aș putea să vă fiu de mare folos la descoperirea asasinului. Aceasta fiind o întreprindere în care majoritatea lucrătorilor sînt femei, pot spune că-mi cunosc bine salariatele. Nimic nu scapă instinctului meu.

— Obișnuiesc să mă bazez pe logică, declară locotenentul.

— Bănuiesc însă că, în practica dumneavoastră, cazul de față e un caz oarecum neobișnuit. Nici nu știți cît de îndeaproape vă urmăresc activitatea!

— Cum așa?

Doamna se plesni cu mîna ei grăsuță peste gură.

— Poate că nu fac bine că vă spun, dar dumneavoastră n-o să mă trădați, nu-i așa? Sora mea e măritată cu un judecător și îmi împrumută – soțul ei nu știe! – *Buletinul criminalistic.* Acolo găsesc foarte des relatări despre splendidele dumneavoastră succese.

— *Buletinul criminalistic* nu e roman polițist, zise locotenentul întunecat. Și nici o revistă destinată publicului.

— Știu, zise doamna și își așeză mîna dolofană pe încheietura mîinii locotenentului. De altfel, pot să vă ajut nu numai cu instinctul meu de femeie, ci și cu logica bărbătească de care vorbeați. Ascultați! Mă ascultați?

Locotenentul aprobă din cap. Avea în față planul salonului

Rosemblum și, în timp ce doamna vorbea, își îndreptă atenția asupra lui.

— Pe Marcela putea s-o omoare numai cineva care se afla în vestiar sau în atelier, șopti conspirativ doamna. De fapt, e o singură încăpere mare, pe care cabinele pentru manechine și perdelele o împart provizoriu. După prezentarea modelelor, toate astea se scot și rămîne un singur atelier mare, cu două uși. Una în spate, care dă spre scara de serviciu și care era încuiată. Pe cealaltă, am ieșit cînd ne-am dus la telefonul de pe culoar. Dar aceea...

— Da, o întrerupse locotenentul. Ușa nu se poate deschide de pe culoar. Cine are cheia de la ușa aceea și cine are cheia de la cealaltă, din spate?

— Eu, zise doamna zîmbind. Cheia de la ușa dinspre scara de serviciu o au și cîțiva lucrători ai atelierului. Bineînțeles, nu personalul administrativ. Numai că, în momentul critic, toată lumea se afla în vestiar. Înțelegeți, în timpul prezentării, fiecare abia își mai vede capul de treburi și, din păcate, nu-i rămîne timp să se uite la ceilalți, să vadă ce fac. Fiecare manechin – sînt în total șase – are la dispoziție, pentru ca lucrurile să meargă strună, o croitoreasă care o ajută să se dezbrace și să se îmbrace. La noi, fetele se schimbă în cabine. În alte locuri, continuă ea pe un ton indignat, în alte locuri fetele se schimbă în prezența salariaților bărbați, dar eu nu admit la noi așa ceva. De-aceea am pus să se facă aceste cabine improvizate, chiar dacă, întrucîtva, ne complică existența.

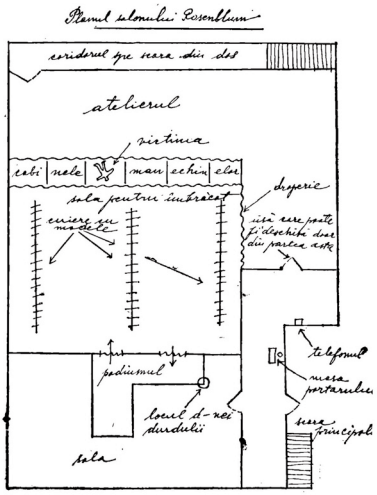

— Adică, tuși locotenentul, în alte locuri doamnele nu se jenează?

— Cum să zic, zîmbi doamna cu îngăduință, unele nu. Dar aici, la mine, nu admit așa ceva. Pe de o parte, din motive principiale, zise ea pe un ton sever, pe de alta, din motive speciale – și tocmai aceste motive speciale cred că au jucat un rol important în cazul de față. Dar mai întîi să vă descriu cum se desfășoară lucrurile, aici, în culise, în cursul unei parade a modei.

Locotenentul aprobă din cap și urmări degetul doamnei durdulii, care-i arăta pe plan:

— Iată cum se procedează: manechinul vine de pe podium pe aici, intră în cabina ei, unde croitoreasa o așteaptă cu modelul următor. O ajută să se dezbrace, pe urmă să se îmbrace și atîrnă modelul prezentat pe unul

dintre cele trei cuiere mari de aici... Doamna indică pe plan trei linii hașurate, două de-a lungul celor doi pereți laterali ai vestiarului, a treia la mijloc. Între timp, manechinul termină operația îmbrăcării – își pune pălărioara, încalță pantofiorii sau își pune mănușile – și pe urmă iese din cabină în vestiar, unde unul din maiștri îi verifică toaleta și ținuta, iar coafeza îi aranjează părul. Acum e gata pregătită și trece pe aici, pe după cealaltă perdea, pe podium. Totul trebuie să meargă după ceas. Așa fiind, înțelegeți – doamna se aplecă spre locotenent, cu un aer confidențial – nimeni n-are timp să se ocupe de ceilalți, în afară de cei cu care lucrează direct...

— Înțeleg, zise locotenentul. Dar în momentul crimei, fata aceea, Marcela, își punea un costum de baie...

— Da, și tocmai de-aceea a rămas singură în cabină mai mult decît celelalte. Trebuia să se dezbrace la... doamna se îmbujoră – în sfîrșit, trebuia să se dezbrace de tot și, pe lîngă asta, ca să îmbrace un costum de baie, nici n-avea nevoie de ajutorul croitoresei. Tocmai acesta e elementul important în... cum se zice, deducția mea? Sau se zice altfel?

— Deducția, zise locotenentul rece. Și care e, mă rog, deducția dumneavoastră?

— Cineva, doamna ridică, plină de importanță, glasul, cineva știa că Marcela va rămîne mai mult timp singură în cabină. Deci, acest cineva cunoștea programul paradei. *Ergo:* era probabil unul dintre salariații atelierului. *Ergo:* în momentul critic, trebuia să se afle în vestiar.

— Hm...

— Acolo, cum vă spuneam, lumea abia își mai vedea capul de treburi. Putea să plece numai cineva a cărui muncă nu e direct legată de schimbarea modelelor sau de adusul rochiilor, de aranjatul coafurilor sau de verificarea toaletelor manechinelor. Putea să treacă pe aici, pe după perdeaua asta,

în atelier, arătă ea pe plan. Ocolind cabinele, putea să intre pe din dos, în oricare dintre ele.

Doamna își compuse o figură misterioasă și își așeză din nou, spre marea neplăcere a locotenentului, mîna grăsulie pe încheietura mîinii sale.

— Și acum e momentul să mă refer la motivele acelea speciale pentru care mă opun cu hotărîre ca manechinele mele să se schimbe în prezența bărbaților. Miji ochii. E vorba de maistrul-șef, un specialist în adevăratul înțeles al cuvîntului; a învățat meseria la Viena, la Londra, la Paris și anume la Dior. Dar, din fire – doamna își subție buzele sever – un crai fără pereche, un individ fluș turatic, pe deasupra și gelos. Se ține scai de orice femeie chiar cînd e îmbrăcată, darămite cînd o vede doar în combinezon!

— Zău? făcu locotenentul, în expectativă.

— Așa e cum vă spun! Multe dintre fetele noastre au avut tot felul de neplăceri cu el, unele chiar aici, la serviciu. Înțelegeți acum de ce am stăruit întotdeauna să nu se renunțe, în niciun caz, la cabine. Și acum, fiți atent, vă rog: maistrul acesta – îl cheamă Fendrych – i-a dat tîrcoale, și e puțin spus că i-a dat tîrcoale Marcelei. Numai că pe Marcela n-o interesa de loc, dar chiar de loc, persoana lui, știți?

— Știu. Adică nu știu... zise locotenentul posomorît.

În clipa aceea, se deschise ușa și în prag apăru, într-o proastă dispoziție vizibilă, adjutantul Málek, venit, cu echipa locotenentului, la locul crimei.

Proasta dispoziție a adjutantului îl miră pe locotenent. Adjutantul jubila ori de cîte ori se ivea ocazia să ancheteze o crimă nouă, frumoasă; în afară de asta, după cum se preciza și în dosarul său de la cadre, avea cea mai justă

atitudine față de muncă. Iată de ce, locotenentul avea motive să fie surprins văzîndu-l indispus.

Înțelese numaidecît pricinile proastei dispoziții a lui Málek. Ele erau scrise pe fața unui alt membru al echipei, adus în mod excepțional în vederea unor eventuale percheziții corporale asupra salariatelor salonului, și anume pe fața încordată, ofensată, a tinerei milițiene cu coc maiestuos. Venise ea în locul tovarășei Jebavá, care era în concediu de naștere. Locotenentul omisese să-i caute o înlocuitoare acesteia din urmă, așa încît fetei, care pînă atunci făcuse numai munci de birou, de dactilografă mai ales, i se ivise un prilej neașteptat. Nimeni, nici măcar locotenentul n-avea de unde să știe cît tînjise ea după un asemenea prilej și cît de rău o nimerise adjutantul Málek cu cîteva clipe în urmă, în mașină, cînd încercase s-o cuprindă pe după mijloc.

Din ziua în care fata, cam cu un an în urmă, își făcuse apariția la secția de criminalistică, adjutantul se afla într-o ofensivă perpetuă. Încununarea eșecurilor sale o constituia însă cocul măreț al fetei, podoabă demnă de tot respectul și purtat cu încăpățînare de posesoarea lui, în ciuda faptului că adjutantul nu ostenea să-l ponegrească. Împodobea – sau urîțea, depinde din ce unghi era privită chestiunea – capul fetei din clipa aceea îndepărtată și parcă ireală cînd locotenentul Borůvka, brusc îngîndurat, uitase ce dictează și îi spusese absent: „Pieptănătura asta îți stă bine! Așa să te piepteni!”

Uneori, chiar și atîta e de ajuns pentru a decide soarta unui om. Fata se pieptănă în continuare așa chiar și după ce locotenentul – în urma unei aventuri nebunești, al cărei deznodămînt era destul de puțin cunoscut, dintr-o noapte amețitoare de primăvară, noapte petrecută de ea, singură, la vinăria „La motan” – încetase să-i mai adreseze vreo frază asemănătoare, limitînd raporturile dintre ei la dictarea unor

fraze bombastice și încîlcite, presărate cu un număr intolerabil de construcții pasive și alte germanisme. Iat-o deci apărînd acum în pragul ușii, în eleganta ei bluză neagră, încheiată pînă sub bărbie cu năsturei albi, și ațintindu-și asupra locotenentului ochii fermecători, puternic rimelați... Poate să fi fost de vină ochii aceia, încadrați ca într-un chenar de doliu, poate cocul, poate bluza neagră cu năsturei albi – locotenentul ducea de-atîta amar de vreme o luptă disperată cu vîrsta critică și era nevoit să recunoască tot mai fățiș că din această hărțuială el ieșea învins – cert este că, din clipa în care fata se ivi în ușă și pînă la încheierea cazului manechinului ucis, creierul locotenentului rămas tot timpul învăluit într-un soi de pîclă. Și așa se face că prima misiune pe teren a fetei coincise cu unica împrejurare în care locotenentul dovedi o incapacitate totală, cu totul surprinzătoare la el...

Dar în momentul acela, se înțelege, nu bănuia cum se va desfășura ancheta, așa încît se îndreptă spre locul crimei cu un aer marțial.

Cercetarea locului crimei nu aduse date deosebite. Se constată că victima murise instantaneu, vîrful pumnalului pătrunzîndu-i direct în inimă; că lovitura fusese aplicată cu forță, așadar, după toate probabilitățile, de mîna unui bărbat voinic; că pe mînerul pumnalului nu se afla nicio amprentă digitală, asasinul înfășurîndu-l într-o batistă violetă, pe care însă, lucru de necrezut – pesemne cuprins de panică sau fiindcă nu era întreg la minte – o lăsase la locul crimei, în ciuda faptului că era brodată pe ea monograma J.N.

Poșeta victimei conținea obiectele obișnuite: o agendă cu un număr normal de adrese, în majoritate de domni, un ruj de buze, o pudrieră, o pensulă mică pentru vopsitul genelor și un mic flacon de parfum *Chanel;* o batistuță de mătase; un

portmoneu cu douăsprezece coroane și șaptezeci și cinci de haleri; o legătură de chei pe un inel; o cheiță separată; un pachet început de *chewing-gum* american cu gust de mentă, marca *Chicletts;* o brichetă și un pachet de țigări marca *Partizan,* un tub de tablete al căror efect medical îi fu comunicat locotenentului la ureche de bătrînul medic legist Seifert și, în sfîrșit, o scrisoare de dragoste cu un cuprins destul de interesant:

*„Marcelo nu mai fi supărată mias pune capăt zililor al tău Pepa”**

Din lectura ei, locotenentul deduse prompt și cu glas tare că o scrisese un bărbat, și anume unul nu prea cult.

— Care e numele de botez al domnului Fendrych? întrebă.

— Josef, se grăbi să-i satisfacă curiozitatea doamna durdulie, care citise scrisoarea peste umărul locotenentului. Și făcu din cap un gest plin de tîlc.

— Trimiteți-l sus, la mine, zise locotenentul și se întoarse în biroul doamnei durdulii.

Din momentul acela pîcla din capul locotenentului începu să acționeze nociv; dovadă că acesta n-avea nicio îndoială că foarte curînd va opera o arestare.

Maistrul Fendrych făcea parte din categoria acelor domni cărora jurnalele de modă le atribuie același epitet ca și doamnelor mai pline. În plus, era foarte chel și avea niște buze pofticioase, veșnic umede. Și tremura tot, de frică.

— Ce-am făcut? bîigui el neajutorat. Tocmai beam...

— Ce? i-o tăie locotenentul, în același timp cu fata de la miliție, care întrebă aspru:

— Unde?

---

* Diminutiv de Ia Josef. (cehă)

Locotenentul o privi mustrător. Nu-i plăcea să se amestece cineva în interogatoriul lui. Ca urmare a acestei priviri, pîcla se îndesi.

— Bere, răspunse speriat domnul cel rotofei, adică în colț, lîngă cuier, se corectă el galant, întorcîndu-se spre fată. O ascunsesem acolo.

— Martori aveți?

— Păi... nu cred să am. În timpul paradei, e balamuc curat, tovarășe. Dar ce nevoie am de martori? Ce motiv aș fi avut s-o... între Marcela și mine nu era absolut nimic...

— Asta nu din meritul dumneavoastră, nu-i așa? întrebă, plină de rîvnă, fata.

Locotenentul mîrîi nemulțumit.

— Ce vreți să spuneți... domnișoară? întrebă domnul cel rotofei, cu o voce de muribund.

— Vreau să spun... începu fata, dar locotenentul o întrerupse, cu glasul ridicat:

— Domnișoara vrea să spună... tovarășa vrea să spună că vă țineați de capul victimei, și asta de mai mult timp. Că ați amenințat-o, aruncă el la întîmplare, iar fata îi vîrî maistrului sub nas scrisoarea găsită în geantă.

— Asta ce e? se răsti ea plină de zel.

Maistrul se uită la scrisoare și se văzu că i-a căzut o piatră de pe inimă.

— Aha! Și dumneavoastră credeți că eu am scris-o?

— Dar cine?

— Asta nu știu. Cine știe? S-ar putea s-o fi scris boxerul.

— Care boxer? strigară locotenentul și fata într-un glas, uitîndu-se lung unul la celălalt; locotenentul nervos, fata cu un zîmbet de scuză.

— Campionul de categoria grea, Nešetřil. În timpul paradei, ședea în rîndul întîi. Chiar lîngă dumneavoastră, tovarășe... tovarășe prefect...

. . .

— Tovarășă, croncăni, cu o infatuare de-a dreptul dezgustătoare, locotenentul Borůvka, în timp ce așteptau sosirea boxerului, fii așa de amabilă și nu te mai amesteca în interogatoriul meu!

— Voiam să vă ajut, zise fata, smerită. Am citit în manualul milițianului că interogatoriul încrucișat reprezintă cel mai eficient tip de interogatoriu.

— Cînd voi avea nevoie de un interogatoriu încrucișat, o să apelez la tovarășul adjutant, că de-aceea e aici. Dumneata, zise locotenentul pe un ton superior, vei fi utilizată pentru treburi mai puțin calificate, atunci cînd va fi cazul.

Fata lăsă capul în jos, și cocul cel frumos străluci scurt pe dinaintea ochilor locotenentului. Se încruntă și îl trimise pe sergentuI-major șef Šinták să se ducă să vadă de ce întîrzie Nešetřil atît.

Cînd fu, în cele din urmă, adus – îl depășea cu un cap chiar pe lunganul de Málek – boxerul se comportă într-un mod cel puțin ciudat. Spre a se elibera de complexul de inferioritate provocat, de diferența de înălțime, locotenentul se ridică în picioare și îl luă din scurt pe găliganul care tocmai dădea să ia loc:

— Dumneata aveai legături cu Marcela Linhartová? Namila, pe al cărui chip turtit nu se ivi niciun semn de emoție, răspunse calm:

— Îhî. Și mai am încă.

În vremea asta, frămînta în mînă o batistă mare, verde, pe care o puse apoi pe masă, în fața lui. Într-unul din colțurile batistei se deslușea clar o monogramă: J.N.

Locotenentul se uită la Málek. Acesta dădu din cap și se răsti la boxer:

— Nu mai ai! Marcela Linhartová a fost omorîtă!

Dacă scontase pe efectul psihologic al acestui atac crud, rezultatul îi întrecu așteptările. Namila deschise gura, închise ochii și se prăvăli de pe scaun ca un sac de cartofi, cu o expresie neidentificabilă pe figură.

— Asta aș putea s-o iau drept mărturisire, rosti cinic Málek, în vreme ce fata se pleca deasupra matahalei leșinate.

— Că a ucis-o? întrebă mirat sergentul-major-șef.

— Da, zise locotenentul. Poate.

Fata își înălță spre el capul.

— Ba nu, zise. N-a omorît-o el. Era numai foarte îndrăgostit de ea.

Intervenția fetei avu darul să-l irite pe locotenent. Rosti cu un glas behăitor:

— Destul, tovarășă! Păstrează-ți părerile pentru dumneata! Ți-am spus să nu te amesteci în interogatoriul nostru!

— Dar eu...

O pornire inexplicabilă, pe care nici măcar el n-ar fi putut-o defini, îl aduse pe locotenent în culmea furiei. Fără să-și dea bine seama cum și în ce fel, adoptă cel mai antipatic dintre tonurile posibile și formulă o întrebare pe care se prea poate să n-o fi adresat nimănui, niciodată, în toți cei aproape optsprezece ani de carieră:

— Știi ce e acela un ordin? behăi el.

Fata luă poziția de drepți. Năstureii albi de pe plastronul negru sclipiră, și din colțul unuia din ochii atît de frumos rimelați țîșni o lacrimă.

— Știu, tovarășe locotenent.

— Atunci, retrage-te! Ajută-le tovarășilor să întocmească inventarul obiectelor găsite asupra victimei!

Reglementarul „să trăiți!” răsună mai degrabă ca un sunet nearticulat.

Adjutantul Málek îndreptă spre locotenent o privire poncișă. Apoi întoarse lacom ochii după silueta zveltă în bluză neagră, care dispărea pe ușă.

Boxerul se ridică în capul oaselor, și locotenentul, a cărui furie ajunsese aproape de demență, se repezi să-l ia la rost.

Cele aflate îl înfuriară și mai tare; asta fiindcă se vădi că, după toate probabilitățile, fata avusese dreptate.

Căci boxerul – în pofida unor indicii superficiale – nu părea să fie el asasinul Marcelei. Da, avusese legături cu ea, inclusiv fizice, după cum specificase la o întrebare a locotenentului. Da, batista violet cu monograma J. N. îi aparține; nu știe cum a ajuns în cabină. Pesemne că a pierdut-o sau i-a împrumutat-o Marcelei, fiindcă ea uita adesea să-și ia batista și pe urmă trebuia să i-o dea pe-a lui. De altfel, batistele astea tot de la ea le primise. Ea pusese să-i brodeze monograma pe ele. E adevărat, se certau din cînd în cînd, dar n-a ridicat niciodată mîna asupra ei, asta nu. Știa că putea s-o vateme, fiindcă are o putere pe care uneori nici el nu și-o poate stăpîni, e campion republican la categoria grea, și la toamnă urmează sa fie trimis la Olimpiadă.

Cum s-au petrecut lucrurile în timpul paradei? Păi, portarul l-a chemat la telefon. Cine îi căuta? Nu știe. Cînd a ajuns la aparat, da, la cel din nișa de pe coridor, n-a răspuns nimeni. A așteptat cîtva timp – cît anume? Nu știe, dar mult. Păi, foarte mult. Era curios să afle cine îl caută. Repeta într-una: Alo! Alo! Pe urmă, celălalt a închis. Nu, n-a spus nimic. A închis. El a mai stat cam un minut, tot repetînd: Alo! De ce? Păi așa, ca sa fie sigur. Da. Da. Domnul inspector are

dreptate, era inutil, dar nu și-a dat seama pe loc. De obicei, el își dă seama de cîte un lucru abia cu o clipă mai tîrziu.

Așa, și pe urmă s-a întors în sală, și acolo i s-a spus să nu plece. Așa că n-a plecat. A rămas.

Depoziția boxerului fu confirmată aproape în întregime. Portarul, e adevărat, nu-l văzuse în timp ce stătea la telefon, și nici nu-l prea auzise. La început, da, l-a auzit rostind de cîteva ori: Alo! Alo!, dar nu repeta decît asta, așa că portarul nu l-a mai ascultat. Dacă a spus și altceva, nu știe. Are impresia că a tăcut, căci multă vreme a fost liniște, dar pe coridor e și un difuzor și portarul a ascultat muzica pînă în clipa cînd a început gălăgia în sală și el s-a dus să vadă ce se întîmplă...

— Și în tot timpul ăsta, domnul Nešetřil a stat la telefon?

— Probabil că da, răspunse portarul nesigur. Cred că da. În orice caz, pe lîngă mine n-a trecut. A venit cînd eu eram în sală. S-a întors abia după mine.

În ciuda ezitării portarului, locotenentul consideră că și acest punct al depoziției boxerului, la fel ca toate celelalte, este verificat.

Ca toate celelalte, în afară de unul.

Cea mai bună prietenă a victimei, Jarmila Hezounková, declară că victima i se plînsese de boxer. Spunea că e gelos, certăreț, și cu toate că trăia cu ea, nunta o amîna mereu. Odată, Marcela venise la probă cu monoclu la ochi, nu un monoclu adevărat, tovarășe locotenent, o vînătaie în jurul ochiului, și după insistențe îndelungate, îi mărturisise ei, Jarmilei, că i-a făcut-o Pepa, fiindcă pe stradă îi intrase ceva în ochi și Pepa a crezut că îi făcuse cu ochiul cîntărețului acela, Matoušek, care se nimerise să treacă tocmai atunci pe lîngă ei.

Ce-i drept, boxerul negă că el ar fi fost autorul vînătăii, care, după el, apăruse fiindcă Marcela „căzuse pe ochi". Dar din ce pricină căzuse, și unde, și cum, nu-și mai amintea, așa încît, considera locotenentul, se putea spune că de fapt recunoscuse.

Firește că în felul acesta – din punctul de vedere al locotenentului – cădea și afirmația boxerului cum că n-ar fi ridicat niciodată mîna asupra victimei.

Recunoscu că amînase nunta în repetate rînduri, dar se justifică spunînd că voia întîi să cîștige medalia de aur la Olimpiadă și „să i-o aducă Marceluței, așa, ca dar de nuntă." La această explicație, locotenentul se mulțumi să se strîmbe, și se strîmbă și mai tare atunci cînd boxerul, ca să întărească veridicitatea acelei povești, adăugă că „îndatoririle conjugale nu sînt recomandabile în perioadele de antrenament serios". „Atunci, cum se explică, după cum declară domnișoara Hezounková, că în această perioadă de antrenament intens, te țineai tot timpul de capul răposatei?" întrebă el sarcastic, și boxerul, incapabil de o minciună mai subtilă, în loc să nege pur și simplu afirmația imposibil de dovedit a Hezounkovăi, lăsă capul în jos, recunoscînd astfel – din punctul de vedere al locotenentului – și a doua circumstanță agravantă.

Totuși, pentru moment, crima nu putea fi pusă pe seama boxerului. Ușa care despărțea nișa cu telefonul de atelier nu se putea deschide fără cheie. Și nu se găsi vreo cheie nici la boxer, nici la vreunul dintre cei de față, nici în vreuna dintre încăperi, oricît de temeinic fură cercetate. Cheie aveau doar portarul, durdulia doamnă directoare și maistrul croitor-șef.

Și nici pe seama maistrului croitor-șef nu putea fi pusă; între timp, făcuse rost de doi martori. Mai bine zis, de două martore: amîndouă susțineau că în momentul critic

observaseră cum maistrul se cinstește dintr-o sticlă aflată pe podea, îndărătul cuierului. Una dintre martore era o croitoreasă bătrînă și cocoșată, a doua un manechin, o fată tînără și frumoasă, cu trăsături de japoneză. Niciuna, nici cealaltă nu-l prea convinseră pe locotenent și înfățișarea lor atît de diferită îi fu suspectă din capul locului, dar nu putea dovedi că avea de-a face cu niște martori mincinoși. De aceea, reveni la întrebarea anterioară – în ce fel ar fi putut pugilistul să facă rost de cheia de la atelier.

Nu ajunse la niciun rezultat, drept care se cătrăni și mai tare. Furia și-o vărsă tot pe fata de la miliție; seara tîrziu, după ce încheiaseră cercetările la salonul de mode și coborau pe scări de la etajul întîi la parter, nefericita se găsi să-l întrebe pe portar, cu de la sine putere:

— Spune-mi, te rog, tovarășe, unde duce scara asta?

Și arătă o scară îngustă, din holul blocului, vizavi de scara principală, care se pierdea undeva în spatele cabinei telefonice.

— Sus, în clădirea vecină.

— Nu duce cumva... începu fata, dar locotenentul o apostrofă cu o vehemență de-a dreptul cazonă, încît abia afară, pe trotuar, i se mai domoliră bătăile inimii.

Primul lucru care le sări în ochi în garsoniera manechinului ucis fu un anunț mortuar, rezemat de oglinda măsuței de toaletă. Textul era în germană și aducea la cunoștința tuturor prietenilor și cunoștințelor că la Viena murise, în vîrstă de șaizeci de ani, un oarecare domn Anton Streytschek, patronul unei fabrici de dulciuri. În calitate de urmași erau trecuți salariații fabricii. De ce expusese manechinul anunțul acolo, era greu de spus. Și cel mai puțin indicat s-o ghicească era locotenentul, a cărui pîclă de pe

creier luase proporțiile unui veritabil *smog** londonez. Adjutantul Málek bănuia că e vorba de vreun turist străin, pe care, după cum se exprimă el, răposata „îl agățase pe undeva, probabil la hotel «Yalta»".

Altminteri, în materie de elemente suspecte, locuința nu cuprindea nimic altceva în afară de vreo alte cîteva scrisori de dragoste de-ale boxerului, cele mai multe scrise la supărare și toate pline de cele mai variate greșeli de ortografie și gramatică. Pesemne, boxerul simțea nevoia să corespondeze cu iubita lui doar atunci cînd era certat cu ea. Din acest punct de vedere, nu constituia o excepție... Printre scrisorile acelea se afla și una care le dădu de gîndit anchetatorilor.

Marcelo, suna scrisoarea respectivă, *dacă mai faci odată atuncea pe ceam mai scump că te omor Pepa.*

Atuncea fusese scris inițial cu *i,* dar mai pe urmă boxerul schimbase *i* în *e.*

Adjutantul fluieră și se uită semnificativ la locotenent. Locotenentul îi răspunse cu o privire la fel de semnificativă. Fata, care în febra cercetărilor se învăpăiase în obraji, nu se putu stăpîni nici de astă dată și făcu imprudența să-și exprime punctul de vedere.

— Asta nu înseamnă nimic, gîngăvi ea. Sigur n-a ucis-o el.

Locotenentul trecu de la tonul de infatuare dezgustătoare de pînă atunci la unul de ironie dulceagă:

— Pot îndrăzni să întreb cărui fapt îi datorăm această certitudine? Deșteptăciunii femeiești sau prostiei femeiești?

Fata cea zeloasă înghiți în sec. Respira anevoie. Se înroși, ochii săi căpătară o strălucire suspectă. Dar apoi, își luă inima în dinți și făcu un lucru pe care, față de șeful ei, nu-l mai făcuse niciodată: se arătă ofensată.

— N-aveți decît să-i spuneți cum vreți, tovarășe

* Ceață amestecată cu funingine, caracteristică Londrei.

locotenent Borůvka, rosti ea, tremurînd de încordare. Dar lucrul ăsta se citește pe nasul lui turtit...

— Ce spirit de observație grozav! replică locotenentul și izbucni într-un hohot de rîs de-a dreptul respingător. Nimic nu-ți scapă: nici chiar faptul că boxerul are nasul turtit!

— *À propos* de nas, i-o tăie fata. Am citit deunăzi în dosarul Mědilek...

— Nu văd legătura, o repezi locotenentul. Nu-i plăcea să i se amintească de cazul Mědilek. Interogase atunci, timp de trei zile și trei nopți, un pensionar surd, care se jura pe toți sfinții că nu știuse nimic despre cadavrul vecinei sale, cu care împărțea aceeași căsuță de la periferie; cadavrul îl descoperiseră niște muncitori care în fiecare dimineață, în drum spre lucru, treceau prin fața casei și cărora li se păruse suspect mirosul cumplit care răzbătea dinăuntru. Cînd locotenentul ajunse la locul crimei, era cît pe ce să leșine din cauza duhorii; cadavrul intrase într-un stadiu avansat de descompunere. Cu toate astea, moșneagul cel surd pretindea că habar n-avusese că vecina lui era moartă, că, ce-i drept, i se păruse lui suspect că nu aude radioul din apartamentul vecin, dar o pusese pe seama surzeniei. După ore întregi de interogatoriu, de-a lungul cărora utilizase toate subtilitățile deprinse din experiență și din studiu în ce privește tehnica întrebărilor încrucișate, locotenentul aduse, în cele din urmă, pe tapet și argumentul duhorii aceleia, care era cu neputință să treacă neobservată! O păstrase pînă în ultimul moment, ca pe un atu, așteptîndu-se ca, după această performanță de logică, moșul să se dea bătut și să facă mărturisiri complete. Se înșelase. Moșul se strîmbă, arătă spre nasul său mare, roșu, borcănat și declară: „De la cinșpe ani nu mai am miros!” și își probă afirmația cu certificat de la medicul legist. Mai tîrziu, se descoperi că pe babă o omorîse un negustor ambulant de articole textile.

Acesta era motivul pentru care locotenentul protestă vehement împotriva citării cazului Mědilek *à propos* de nasul boxerului. În adîncul sufletului, simți un nou val de ură, dar și de admirație pentru năstureii albi.

— Ei bine, continuă rece fata, constat după nasul lui că e un om de treabă... Pe lîngă asta: dacă ar fi vrut cu adevărat s-o omoare, atunci s-ar fi ferit s-o amenințe în scris – așa ceva e absurd în cazul unei crime premeditate, și crima aceasta e clar că a fost premeditată. Dar, admițînd chiar că i-a scris după conceperea crimei, în niciun caz nu i-ar fi scris că are de gînd s-o omoare!

Tot ce-i putu spune locotenentul fu un dulceag:

— De unde știi?

— Știu, i-o tăie fata. Poate că știu din proprie experiența.

— Ai omorît vreodată pe cineva?

— Încă nu, rosti fata și îi aruncă locotenentului o privire pătrunzătoare, lipsită de orice echivoc.

Într-o străfulgerare, criminalistul intui de ce o urăște atît de tare: era o chestiune de dialectică. Se încruntă și se grăbi să se întoarcă la scrisorile de dragoste ale boxerului.

Nu mai găsi în ele nimic susceptibil să schimbe în vreun fel sau altul profilul cazului. Îi mai rămînea să afle cum făcuse boxerul rost de cheia de la atelier și unde o ascunsese după crimă.

Și totuși, încă înainte de a părăsi garsoniera, pe cînd ședeau în jurul unei măsuțe rotunde și meditau la efuziunile acelui suflet simplu, dar în mod evident pasional, cazul luă o întorsătură neașteptată.

Sergentul-major-șef Šinták introduse în cameră un bărbat, care declară că aflase despre cele petrecute și vrea să depună,

voluntar, mărturie. Cunoștea un amănunt care, poate, nu era lipsit de însemnătate.

Nu era. Din depoziția martorului, reieși că, în seara dinaintea crimei, în garsoniera manechinului ucis izbucnise o ceartă violentă. Într-atît de violentă, încît martorul, care locuia chiar deasupra, fusese silit să bată de cîteva ori cu coada măturii în podea, pentru ca cei de dedesubt să se certe la un diapazon mai rezonabil. De ce se certau, nu știa. Nu se înțelegea nimic. Dar trebuie să fi fost ceva grav, căci zbierau ca ieșiți din minți.

— V-ați putut da seama cine erau cei ce se certau?

— Curtezanul domnișoarei, domnul Nešetřil, spuse martorul, fără ezitare. Campionul republican la categoria grea...

— Asta știu, îl întrerupse locotenentul. Și mai cine?

— Domnul conferențiar Linhart, vărul domnișoarei.

În seara aceea, fata mai făcu o tentativă de a zvîrli un vreasc pe focul mocnit al anchetei, ca să risipească în felul acesta lamentabila ceață care îi răpea locotenentului luciditatea ce-l caracterizase în alte ocazii. Locotenentul o jignise, și totuși o întrista gîndul că poate niciodată între ea și șeful ei nu va mai domni acea atmosferă, atît de dragă ei, de prietenie tandră, colegială. În mașină, în drum spre comisariat, rosti moale, pe un ton călduț, neoficial, de care locotenentul își amintea cu regret:

— Tovarășe locotenent, permiteți-mi să vă pun o întrebare...

Și tocmai fiindcă își amintea atît de bine de acest ton și mai ales fiindcă îl regreta atît de mult, locotenentul nu ezită s-o repeadă și de data asta, răstindu-se pe acel ton infatuat, dezgustător de-a dreptul:

— Ce mai vrei?

— Cred c-ar fi bine, zise fata, smerită, să punem să se ia

amprentele digitale de pe telefonul de jos, de la intrarea clădirii în care se afla salonul Rosemblum.

Vocea smerită a fetei îl înfurie și mai tare pe locotenent, ceea ce îl făcu să treacă de la tonul plin de îngîmfare la unul ironic-dulceag, și mai respingător decît cel dintîi:

— De ce, mă rog? Holmes în fustă ce ești!

Răbdarea acelei fete atît de răbdătoare și de cumsecade avea și ea o limită!

— De-aia, îl repezi la rîndul ei. Din prostie femeiască!

Și își jură pe ce avea mai sfînt că nu va mai interveni în ancheta aceea.

Sau, în orice caz, nu cu știrea locotenentului.

Confruntarea dintre iubitul manechinului ucis și vărul ei, care avu loc noaptea tîrziu, nu făcu decît să întărească bănuiala locotenentului. În consecință, dădu ordine severe să fie căutată în continuare cheia ipotetică peste tot, inclusiv în sistemul de ventilație și în cel de canalizare al clădirii.

Sub aspect fizic și spiritual deopotrivă, cei doi bărbați care făceau obiectul confruntării erau leit David și Goliath. Conferențiarul Linhart era un domn mărunțel, nervos și foarte ager la minte, campionul la categoria grea era, nimic de zis, cam cu treizeci la sută mai înalt, dar în ce privește spiritul nu manifesta nimic care, cu cea mai mare bunăvoință, să poată fi numit istețime.

Cearta din seara trecută fusese provocată de faptul că victima se plînsese vărului ei de comportarea grosolană a logodnicului și mai ales de pretextele pe care le scornea acesta pentru a amîna mereu căsătoria. Boxerul negase și de astă dată, aducînd justificări foarte neplauzibile pentru faptele ce i se imputau. În schimb, declarațiile conferențiarului nu puteau

fi puse la îndoială, fiindcă coincideau întru totul cu depoziția Hezounkovăi.

Conferențiarul îl invitase pe boxer la o discuție în locuința fetei; fata neavînd părinți, se considera, într-un fel, tutorele ei. Cînd, aseară, îi reproșase cumnatului său *in spe,* cu tot calmul cuvenit, greșeala de care se făcuse vinovat față de verișoara sa, precum și alte greșeli, boxerul se enervase în raport direct proporțional cu justețea reproșurilor. Negase că s-ar fi purtat brutal, pentru că îndată după aceea să-și manifeste brutalitatea prin fapte – fata, dînd să spună și ea ceva, el îi dăduse brînci, gata s-o răstoarne pe studio... Amînarea căsătoriei o explicase prin povestea cu medalia de aur de la Olimpiadă, pe care, chipurile, voia s-o aducă Marcelei ca dar de nuntă.

Atunci urmase lovitura de teatru: logodnica îl întrerupsese plină de venin, spunînd că medalia ar putea să i-o aducă cel mult ca dar de botez, fiindcă aflase la policlinică, în dimineața aceea, că va avea un copil. Lucru de mirare: știrea nu-l făcuse pe boxer să cadă în genunchi, să-și ceară iertare cu lacrimi în ochi și să promită că va solicita la primărie termenul cel mai urgent posibil pentru căsătorie. În loc de asta, se înfuriase și mai rău și își învinuise logodnica de infidelități numeroase și des repetate. În momentul acela intervenise pentru prima oară vecinul de sus cu coada măturii. Conferențiarul Linhart, deși altminteri manifesta un respect, izvorît din prudență, pentru forța fizică a logodnicului verișoarei sale, îndrăznise să ridice glasul, spre a apăra onoarea rudei sale, fără alt rezultat decît că și boxerul ridicase glasul (în acel moment se produsese cea de a doua intervenție a vecinului) și îl apucase pe conferențiar de gît cu atîta putere, încît îi lăsase o vînătaie mică, pe care omul de știință se grăbi să o arate anchetatorilor. Adăugă că încercase să strige după ajutor și că în gînd își și luase adio de la viață, cînd, spre marea lui

surprindere, a treia intervenție a vecinului de deasupra se dovedi salvatoare. Boxerul, brusc calmat, îl aruncase cu un aer jignit pe conferențiar pe canapea, lîngă verișoara sa, și plecase încruntat. Pe urmă, pînă către miezul nopții, conferențiarul se străduise să-și liniștească verișoara, care, trezită din semileșinul provocat de brutalitatea logodnicului, făcuse o criză de nervi.

Boxerul, zdrobit, recunoscu totul. Adăugă doar că, încă în drum spre casă, încercase aspre mustrări de conștiință, că toată ziua următoare îi telefonase logodnicei, care însă refuza să vină la telefon, și că în cele din urmă, în disperare de cauză, venise la parada modei, unde portarul, care nu bănuia nimic, îl lăsase să intre. Intenția lui era să încerce să se împace și, spre a întări împăcarea, avea de gînd să anunțe data irevocabilă a căsătoriei; chiar în după-amiaza aceea, fusese la primăria din Orașul Vechi și i se fixase data.

A doua zi dimineața, locotenentul află că în privința asta boxerul spusese purul adevăr. Adjutantul Málek interpretă însă fixarea datei căsătoriei în defavoarea boxerului. Rîvna aceasta în ce privește urgentarea căsătoriei, la fel ca și misterioasa chemare telefonică (după toate probabilitățile, aranjată dinainte de boxer) le explica, nici mai mult, nici mai puțin, ca fiind o încercare de a crea un alibi atît psihologic cît și practic, și le declară drept noi dovezi în sprijinul tezei premeditării, o premeditare rafinată. Boxerul, trăsese concluzia Málek, nu era atît de prost pe cît voia să pară, iar locotenentul, după alte cîteva considerații dintre cele mai nebuloase, se alătură opiniei adjutantului.

Fata de la miliție nu se mai amestecă în desfășurarea cercetărilor.

Sau, cel puțin, nu cu știrea locotenentului.

. . .

Ceața nu se ridicase nici peste noapte. Locotenentul își petrecu noaptea într-o stare de veghe întreruptă de scurte vise erotice, al căror obiect, însă, nu era cîtuși de puțin doamna durdulie, care, în ziua următoare, pe la ora unsprezece dimineața, pătrunse în biroul său. Iată de ce locotenentul o întîmpină politicos, dar nu mai mult decît atît.

— Dragă domnule inspector! ciripi doamna durdulie, și pe locotenent îl învălui o adiere sufocantă de parfum, de parcă în birou ar fi intrat un grup întreg de turiste moscovite. N-o să vă supărați dacă o să-mi iau permisiunea să vă critic nițel?

— Poftim, zise locotenentul răspicat.

— N-aveți pic de încredere în mine! îl amenință doamna cu degetul, șăgalnic. Fendrych e încă în libertate!

— Care Fendrych? întrebă locotenentul încurcat, căci în ultima jumătate de oră se gîndise la cu totul alte lucruri decît la crima aceea.

— Ah, glumețule! Fendrych *al nostru!* Maistrul-șef!

— Hm, el... se încruntă locotenentul. Are alibi. A fost văzut, în perioada critică, bînd bere.

— Sper că nu vă referiți la mărturia nenorocitei ăleia de Boženka Smetanová? Dragă domnule inspector, ăsta e un caz tipic de iubire platonică! Boženka, sărmana, îl divinizează! S-ar arunca și-n foc pentru el. După mine, ăsta nu-i de loc un alibi!

— Independent de ea, l-a văzut bînd și... Locotenentul se uită în hîrțoagele deasupra cărora, cu cîteva clipe înainte, visase să facă o nouă excursie la Veneția, dar nu însoțit de Zuzanka: Lucie Helebrantová, manechin.

Doamna durdulie rîse disprețuitor.

— Helebrantová? Dragă domnule inspector, dar e același lucru!

— Cum adică, același lucru?

Doamna zîmbi într-o manieră mistică.

— Ah, mă tem că lucrurile care se abat de la o logică riguroasă nu vă sînt prea clare...

— Îmi sînt destul de clare, se încruntă locotenentul, și m-aș declara satisfăcut cu ele. Dar, din păcate, nu constituie o dovadă.

— Nu? Și dacă v-aș spune că, puțin timp înainte de... de întîmplarea aceea cumplită, Marcela mi-a mărturisit că e însărcinată?...

— V-a mărturisit dumneavoastră? Aveați relații chiar atît de apropiate?

Doamna lăcrimă. Mai bine zis, se făcu că își șterge cu batista o lacrimă, cu mare grijă să nu-și deranjeze rimelul din jurul ochilor perfizi.

— Am iubit-o pe Marcela ca pe fata mea. Pe lîngă asta, Marcela era prietenă cu Yvonka. Yvonka e fiica mea, singurul lucru care mi-a rămas de la răposatul meu soț. Fluturarea batistei marcă o nouă lăcrimare. De aceea mi-a și mărturisit. Era, biata de ea, atît de nervoasă din cauza asta, că – știu, n-ar trebui s-o spun, dar dumneavoastră sînteți un om distins și aveți toată înțelegerea pentru mizeriile omenești – ce mai încoace-încolo, m-a rugat să-i aranjez... știți dumneavoastră. Nu voia să se afle, fiindcă nu logodnicul ei era tatăl...

Doamna lăsă ochii în jos, oftă și adăugă:

— Femeile o duc greu pe lumea asta.

Locotenentul roși.

— După dumneavoastră, tatăl era Fendrych?

— După ea, rosti doamna pe un ton tragic.

— Și nu se putea să fi avut copilul cu Nešetřil?

— Cu mogîldăul ăla de om? se miră doamna. Domnule inspector, de el n-ar fi trebuit să se ascundă. Ar fi luat-o imediat de nevastă. Umbla după ea ca un cățel.

Locotenentul clipi din ochi și scutură din cap. „Ceva se potrivește și ceva nu se potrivește, își spuse el. De unde o fi

știind femeia asta că victima era însărcinată? Fetele de felul Marcelei nu se laudă cu așa ceva. Și odată ce-i spusese boxerului în ce stare se află, e puțin probabil să-i fi cerut, în același timp, anumite servicii directoarei sale. Dar atunci, de unde știe? De la Yvonka? În ce-l privește pe boxer, e posibil ca fata să-i fi spus fără să vrea, din enervare, în timpul certei."

— Nu înțeleg totuși de ce n-a aruncat paternitatea pe capul lui Nešetřil, întrebă el, dacă, după cîte spuneți, trăia în același timp și cu el? Pe boxer nu l-ar fi dus probabil mintea să se îndoiască de paternitate, dacă, așa cum ziceți, alerga după ea ca un cățel. „E clar, își răspunse el însuși în clipa următoare. Nešetřil e de părere că îndatoririle conjugale nu sînt indicate în perioada antrenamentului. Poate că el spune adevărul, și nu Hezounková, poate că o respingea pe Marcela, nu se ținea de capul ei, și atunci ar fi putut să-și dea ușor seama că nu-i copilul lui. Se vede treaba că și-a și dat!

Aceasta era o explicație logică. Numai că doamna avea la îndemînă altă explicație, de natură ceva mai mistică.

— Prietene, rosti ea cu glasul coborît și insinuant. Zău că nu cunoașteți sufletul femeilor! Lui Fendrych i-a cedat! Omul ăsta e un diavol, exercită o fascinație de-a dreptul supranaturală asupra femeilor... asupra anumitor femei, mai ales asupra celor prea tinere. Aproape toate îi cedează. Și pe urmă toate, fără excepție, îl urăsc.

— Zău?

— Credeți-mă! Pe cînd la Nešetřil era vorba de dragoste! Doamna pronunță acest cuvînt romantic cu un D mare, îndulcit. Iar Marcela era prea cinstită ca să-i facă una ca asta băiatului ei de zahăr, ursulețului ei cel blajin...

Locotenentul roși, și din dorința de a-i impune femeii din fața lui prin vasta sa experiență zise:

— Hm, ce-i drept, eu cunosc femeile sub diferite aspecte, dar...

— Ah! Doamna strînse pleoapele și încleșta degetele locotenentului. Sînt convinsă că le cunoașteți! O femeie simte asta. Din dumneavoastră emană ceva... ceva...

— Ce? întrebă locotenentul, năuc.

Doamna repetă interjecția de adineaori, după care explică:

— Noblețe... putere de voință... bunătate... virilitate... nu știu...

— Păi... nici eu nu știu, zise încurcat locotenentul.

— Eu însă știu! Nu vă dați seama cît de mult doresc să stau o dată de vorbă cu un bărbat ca dumneavoastră, și despre alte subiecte decît crima asta. Sînt o femeie singură, și adesea mi se întîmplă să nu am cui cere un sfat... dumneavoastră m-ați putea sfătui...

— Ori de cîte ori aveți nevoie, adresați-vă nouă, zise locotenentul. De-aceea sîntem puși aici.

— Ah... de ce pluralul ăsta, dragă domnule inspector... sau pot să vă spun prieten?

— Cum doriți. Așadar, dumneavoastră credeți că Fendrych...

— Dați-l încolo de Fendrych!

Sună telefonul. Málek era cel ce telefona, ca să anunțe că mai întîrzie, fiindcă n-a terminat încă interogatoriul prietenelor victimei. Locotenentul îi spuse că e-n regulă. Închise și o anunță pe doamna durdulie că e chemat la o consfătuire urgentă.

Doamna se ridică. Un nou val de parfum îl ameți pe locotenent.

— Am să mai vin. Am să vă procur noi dovezi împotriva lui Fendrych. Vin curînd. Și după ce îl demascăm, sărbătorim împreună evenimentul. Îmi făgăduiți?

— Da, rosti cu un glas stins bătrînul criminalist. Fără doar și poate...

Strîngerea de mînă fu un poem. După ce o văzu plecată,

locotenentul dădu mirat din cap, de parcă nu și-ar fi crezut urechilor. Sau mai degrabă ochilor, fiindcă în clipa următoare se lăsă pe vine și se uită, prin gaura cheii, pe coridor. Doamna durdulie pășea cu eleganță spre scară, dar, la un moment dat, se opri brusc. Se întoarse, duse mîna la coapsă și se apucă să pipăie ceva. „Jartiera", își spuse în gînd experimentatul locotenent. Parcă vrînd să-i confirme supoziția, doamna își ridică fusta, pe care o lăsă însă numaidecît în jos, căci de după cotul coridorului se ivise sergentul major-șef Šinták, care se fîstîci și o ocoli cu o plecăciune adîncă. Doamna privi în jur, observă la stînga o ușă și intră hotărîtă înăuntru. Locotenentul știa că e ușa de la toaletă.

Cineva tuși în spatele lui. Se îndreptă iute din șale, și se întoarse. Era funcționara. Purta iarăși bluza cea neagră cu năsturei albi și în mînă ținea un dosar. Se vede treaba că intrase neobservată din biroul de alături.

— V-am adus stenogramele dactilografiate, tovarășe locotenent, anunță ea în poziție de drepți.

— Pune-le pe masă, rosti criminalistul cu demnitate, și cînd fata se execută și se întoarse tristă să plece adăugă: Stai puțin. Spune-i tovarășului Šinták să se ducă imediat după Fendrych.

Fata tresări. Părea că în sufletul ei se dă o luptă. Întoarse spre locotenent ochii ei mari și murmură:

— Vreți să-l arestați, tovarășe locotenent?

— Nu-i treaba dumitale, răspunse acesta, cu o trufie abjectă.

Fata șovăi din nou. Rosti încet de tot:

— Dacă vreți să puneți să-l aresteze, cred c-ar trebui să mai așteptați puțin...

— Crezi? o întrerupse locotenentul cu o ironie lîncedă.

— Da. Fiindcă au ieșit la iveală... fiindcă s-ar putea să iasă la iveală lucruri care...

— Uite ce este, tovarășă! Da. Au ieșit la iveală anumite lucruri! Chiar adineaori au ieșit la iveală unele lucruri care mă determină să mai discut o dată, temeinic, cu Fendrych!

— Vă referiți la ce v-a zis Králová asta despre...

Locotenentul se sperie. În sufletul lui se strecură bănuiala neagră, năucitoare, că femeile ar fi într-adevăr dotate cu anumite puteri speciale, probabil extrasenzoriale...

— De unde știi ce mi-a spus Králová?

Fata lăsă ochii în jos.

— Am auzit. Ea...

— Cum ai auzit?

Gestul plecării ochilor risipi pe loc teoria despre puterile extrasenzoriale.

— Prin ușă. Eu...

— Așadar, dumneata asculți pe la uși?

— N-am ascultat. Dar izolația ușii e proastă, tovarășe locotenent. Se aude tot.

— Dacă lipești urechea de ușă, nu-i așa?

— Nu, e suficient să stai lîngă ușă...

— Și de ce stăteai acolo?

— Vă aduceam stenogramele...

— Vasăzică le-ai adus, dar de fapt stăteai la ușă, așa-i? Ai auzit tot?

— Nu voiam să vă deranjez...

Locotenentul pufni cu răutate. Urmă un minut de tăcere ofensată. În cele din urmă, fata își luă inima în dinți:

— Králová asta îl urăște pe Fendrych. De-aceea îl acuză pe el că ar fi comis crima.

— De unde știi?

— E destul să auzi cum vorbește despre el... și cum încearcă să vă sedu... în sfîrșit, cum vrea să vă influențeze...

— Aha! se înfurie locotenentul și se înroși ca un nap purpuriu. Tot logică femeiască, nu? Logică fără argumente!

Doar așa, simplu: e destul să asculți, ca să știi tot! Numai că, tovarășă dragă, behăi el, și cuvîntul „dragă” o duru pe fată cel mai tare, aici, la secția de criminalistică, noi nu ne putem îngădui să ne conducem după logica femeiască! Aici, la secția de criminalistică, trebuie să ne conducem după logica aristotelică!

Pentru o clipă, cultura clasică a locotenentului îi tăie fetei respirația. N-auzise în viața ei de logica aristotelică. După cum n-avea de unde ști nici că, în săptămîna aceea chiar, cînd Zuzanka îl rugase s-o ajute la economie politică (în expunerea căreia profesorul Nevlídny făcuse o incursiune în propedeutica filosofică), locotenentul își storsese îndelung și zadarnic creierii ca să descopere unde e eroarea în silogismul:

Tot ce are aripi zboară.
Struțul are aripi.
Deci, struțul zboară.

Dar fiindcă locotenentul tăcea mînios, cu fața întoarsă spre fereastră, privind țintă fațada bisericuței Sfîntului Sidoniu (fata nici nu bănuia ce rol trist jucase în viața ei sfîntul acela antipatic, determinînd o cotitură în purtarea locotenentului față de ea), și nu-i ordona să plece, își mai luă o dată inima în dinți și zise:

— Știu, tovarășe locotenent, că nu vă puteți baza pe o simplă părere. Dar există și ușa din spatele atelierului. Oricine ar fi putut să...

Locotenentul se întoarse spre ea cu o mină amenințătoare și fata amuți.

— Iar te amesteci în anchetă, zise locotenentul, dar dînd cu ochii de năstureii albi, uită pe loc ce voise să spună.

Închise ochii și își aminti: Da, pe ușa din dos putea să intre oricine. Oricine ar fi avut cheia. Numai că opt salariați au cheia. Și fiecare dintre ei are o groază de cunoștințe. Pe rînd, tovarășă, o să-i interogăm pe rînd. Dar imperativul vremii noastre, dacă n-ai aflat încă, este economia. Iar noi avem în vedere doi tipi foarte suspecți, în legătură cu care deținem dovezi că au amenințat-o pe victimă, respectiv că s-au ținut de capul ei și au profitat de ea, și cu care, cu amîndoi sau cu fiecare în parte, victima aștepta un copil!

Confruntată cu o asemenea enigmă ginecologică, fata voi din nou să intervină, dar un nou produs al marii erudiții a locotenentului o lăsă cu gura căscată:

— *Entia non sînt multiplicanda praeter necessitatem*![*] behăi bătrînul criminalist, la care fata replică smerită;

— Ce înseamnă asta?

— Asta înseamnă... Locotenentul se opri brusc. Se numește... Cuțitul lui Occam[†].

— Occam ăsta a fost un asasin?

— Occam a fost un filosof din... a fost un filosof antic.

— Nu înțeleg, zise fata, distrusă.

— Asta înseamnă... în sfîrșit, e ca și cum aș spune pe limba noastră: De ce să procedăm simplu, cînd se poate complicat?

— Înțeleg. Cu toate astea, eu cred că n-ar fi atît de complicat... și nici neeconomic...

Locotenentul, care fusese cît pe ce să fie prins cu ocaua mică, încercînd adică să treacă bruma de cunoștințe clasice ce-i mai rămăsese în minte drept o vastă erudiție în domeniul filosofiei scolastice, izbucni:

— Bineînțeles! Pentru logica femeiască nimic nu e

---

* Entitățile nu trebuie multiplicate peste ceea ce este necesar! (lat.)

† Occam William (1285–1347) – filosof și teolog englez medieval.

complicat! Logica femeiască! Bieții de noi, ăștia de la secția criminalistică, sîntem prea proști pentru ea! răcni el. Știi ce, tovarășă? Cred c-ai face mai bine să-ți ceri transferul în echipa care urmărește hoții de buzunare de la Bilá Labut'! Ascultă sfatul meu! Acolo ai avea grijă de sacoșele muierilor. Pentru așa ceva cred că sînt suficiente capacitățile dumitale criminalistice. Aici vei încerca în curînd să introduci ca metode de lucru telepatia, sau spiritismul, sau alte asemenea cuceriri ale logicii femeiești!

Această jignire, pentru a doua oară în ultimele douăzeci și patru de ore, întrecu limita de răbdare a fetei. Îi sări țandăra:

— Iertați-mă, tovarășe locotenent, dar cîteodată e nevoie și de logica mea femeiască, mai ales atunci cînd logica dumneavoastră aristocratelică e în suferință!

Se răsuci din călcîie și, fără să fi primit ordin s-o facă, se îndreptă spre ușă. Se gîndi s-o trîntească în urma ei, dar îi lipsi curajul și se mulțumi s-o închidă într-un mod mai energic.

Fața rotundă a locotenentului Borůvka rămase să strălucească aidoma unui burduf cu vin roșu.

O clipă mai tîrziu, intră în birou adjutantul Málek, obrajii acestuia prezentînd și ei o tendință accentuată spre culoarea roșie.

— Ce fată neobrăzată! își vărsă năduful locotenentul. Știi ce mi-a spus? Dar lasă că-i...

Málek însă îl întrerupse.

— Josef, rosti el glacial, după părerea mea, n-ar trebui să amesteci în problemele de serviciu... ezită – aventurile tale personale...

— Personale? Eu? Ce-ai spus?

— Nu te mai preface! Și-așa vorbește tot tîrgul.

— Ce vorbește?!

— Păi, despre asta, rosti Málek dur, și în glasul lui se

putea desluși o gelozie turbată; cu un minut în urmă, încercase o dată în plus s-o cuprindă pe fata ofensată pe după mijloc, și roșeața unuia dintre obrajii săi roșii nu se explica numai prin influența unor factori psihici. Că îți înșeli nevasta cu tovarășa noastră de aici!

— Asta-i culmea! Eu... în fața acestei uriașe nedreptăți întreaga ființă a locotenentului se răzvrăti. Eu mă abțin... de un an încheiat... și drept răsplată...

— Te abții cam prea ostentativ, zise sarcastic Málek. Prea ostentativ o repezi pentru orice tîmpenie. Prea bate la ochi!

— Dar eu...

— Pot să-ți spun doar atît: că e un camuflaj cam prea primitiv!

Camuflaj! Vasăzică așa îl răsplătea lumea pentru eforturile lui de a-și păstra cinstea conjugală?! Locotenentul era copleșit de atîta nedreptate.

— Chiar tu te-ai găsit să vorbești, Pavele! replică el jignit. Crezi că eu nu văd nimic? Că nu te-am văzut cum îi faci ochi dulci? Că n-am băgat de seamă cum o vrăjeai la mașina de scris, sînt patru zile de-atunci? Chiar tu te-ai găsit să-mi faci morală, Pavele?

— Da, chiar eu, zise Málek. Nu uita că eu sînt holtei, iar tu ești însurat. Tată de familie. Și n-aș putea spune că morala noastră nouă, socialistă...

— Pavele! Așa cum există un Dumnezeu.

— Dumnezeu nu există! replică adjutantul, perfect informat.

Argumentul îl doborî pe locotenent.

— Între noi nu e nimic, rosti răgușit. Pavele, îți jur...

— Apă de ploaie, i-o tăie sec Málek. Dar nu te teme! Nu-ți fie teamă! *Eu* am caracter. *Eu* n-am să-i spun nimic nevestetii. Și acum, ascultă. Uite-aici interogatoriile pe care le-am luat la salonul Rosemblum.

. . .

Stenogramele interogatoriilor se dovediră cu totul lipsite de interes, dar locotenentul oricum nu le-ar fi luat în seama. Năstureii albi, reproșurile adjutantului, cazul însuși, ce se împotmolise, toate acestea nu făceau decît să îndesească pîcla amorfă din capul său, și bătrînul criminalist începuse să mediteze cît se poate de serios la o plecare de bună voie din lumea aceea ce se dovedea atît de ingrată față de meritele sale morale.

De aceea, nu-i făcu nicio plăcere cînd, la ora trei după-amiază, doamna cea durdulie își făcu din nou, marțială, apariția în biroul său, de data asta însoțită de o croitoreasă cu fața plină de coșuri.

— Prietene, îi șopti dulce doamna, strîngîndu-i stăruitor mîna în mîna ei. V-am promis dovezi noi, iată că le-am adus. Ce ziceți de mine?

Locotenentul nu răspunse.

— Despre ce e vorba? zise el sec și se uită spre martoră.

— Spune, Alenka, ce-ai văzut alaltăieri după-masă?

Martora trase aer în piept și-i dădu drumul, de parcă ar fi debitat o lecție învățată pe de rost:

— Marcela Linhartová l-a respins pe domnul Fendrych.

— I-a ars o palmă, zîmbi doamna. Și ce-a zis domnul Fendrych?

— A zis: „Asta n-am să ți-o iert; ești o...” Martora își înghiți vorba.

— Ce anume?

— A folosit o expresie necuviincioasă, zise doamna durdulie. Alenkăi îi e rușine s-o repete.

— Ce expresie necuviincioasă? Depoziția trebuie să fie precisă și completă!

— I-a spus... Martora tot nu-și găsea curajul, și pînă să

apuce să dezvăluie ce expresie scîrboasă folosise domnul Fendrych la adresa victimei, ușa se deschise brusc și susnumitul domn se ivi în persoană în prag.

— Pardon! făcu.

— Ce căutați aici? se răsti la el locotenentul.

— Am fost convocat...

Locotenentul își aminti că, de dimineață, îi dăduse fetei niște instrucțiuni în sensul acesta. Le îndeplinise, și locotenentul nu-și putea scoate din gînd că probabil o făcuse din rea-voință...

— Ah, așa! Desigur, zise. Poftiți.

Domnul cel rotofei intră, și locotenentul observă că doamna durdulie se întunecă la față. În urma domnului rotofei intră un domn mai uscățiv.

— Dumneavoastră ce căutați aici?

— Dînsul e martorul meu, îl scuză domnul Fendrych. Tot în legătură cu berea. Și el m-a văzut ieri, pe cînd beam berea. Ba chiar i-am dat și lui să tragă o dușcă.

— Cum se face că nu l-ați menționat din primul moment ca martor?

— Eram atît de tulburat, că nu m-am gîndit la el. Mi-am amintit doar de domnișoara Smetanová și de domnișoara Helebrantová...

— Se-nțelege! strecură doamna printre dinți. Croitoreasa plină de coșuri, speriată, se făcu ghem în fotoliu.

— Dispunem de o mărturie împotriva dumneavoastră, rosti sever locotenentul Borůvka. Cu o zi înainte de crimă, victima v-a pălmuit și, ca urmare, dumneavoastră ați proferat amenințări la adresa ei.

— Dar n-a-fost nimic serios! gemu domnul cel rotofei. Am spus-o numai așa, într-o doară. E un fel de-a vorbi. Stați să vă explic!

— În plus, tovarășa aici de față – locotenentul arătă cu un

semn din cap pe doamna durdulie – ne-a adus la cunoștință un element referitor la victimă și la dînsa. Erați în relații intime, fapt care nu a rămas fără urmări...

Domnul cel rotofei tresări puternic, după care se uită încruntat la doamna cea durdulie.

— Eu... eu am fost precaut! Folosesc întotdeauna mijloace de protecție... se întoarse el spre locotenent. Iar dînsa, oricum, e la vîrsta cînd...

Doamna tuși.

Locotenentul clipi din ochi.

— Ce vreți să spuneți prin *la vîrsta cînd?* zise el. Linhartová nu împlinise încă douăzeci și doi de...

Domnului cel rotofei i se tăie răsuflarea.

— Eu... și Linhartová?! Dar... Ea e de vină! răcni el și se întoarse plin de ură spre doamna cea durdulie. Ea, ca să se răzbune, tovarășe prefect! Eu și Linhartová – vă rog, uitați-vă la mine! Am glumit nițel cu ea! Mi-am băgat mîna pe unde nu trebuia! De-asta mi-a și tras palma! Pe cînd asta... arătă el spre doamna durdulie, care se făcuse vînătă la față. Dacă ați cunoaște-o! Femeia asta se dă la toți bărbații care-i ies în cale! Ce-am mai pătimit cu ea! Adică... așa vine vorba. E un fel de-a vorbi. Cît era ziua de lungă: „prietene" în sus, „prietene" în jos, pînă am căzut mesa. Și cînd mi-a venit mintea la cap și i-am spus să se ducă naibii, atunci – nu vă doresc să aveți parte de scenele pe care mi le-a făcut mie! Iar acum vrea să mi-o arunce în spinare pe nenorocita aia de fată, căreia i-a făcut de petrecanie namila aia, campionul ăla... Auzi, codoașa dracului!

— Nu permit! protestă doamna cu glas pițigăiat. Mojicule!

După care, evenimentele se precipitară într-un duel verbal imposibil de reprodus și pe care locotenentul se strădui zadarnic să-l stăvilească. În cele din urmă, Málek, ajutat de martorul maistrului-șef, se văzu nevoit să-l scoată cu forța pe culoar pe croitorul zurbagiu.

Locotenentul, care se alesese cu gulerul rupt, se întoarse spre doamnă. Sînii acesteia tresăltau violent, iar machiajul feței i se cam deranjase din cauza transpirației provocate de enervare.

— Domnule inspector, sper că nu l-ați luat în serios pe depravatul ăsta...

— Speraţi degeaba! răcni locotenentul, întrecîndu-se pe sine. Ba l-am luat în serios, și încă cum! Mi-e de ajuns să mă uit la dumneavoastră și să văd cum mă sedu... cum încercați să mă influențați, ca să-mi dau seama ce urmăriți! Rușine să vă fie! Sînteți mama unei fete mari! Iar eu, eu sînt bărbat însurat! Și dumneavoastră, din cauza poftelor murdare care vă stăpînesc, încercați să compromiteți un om nevinovat, care...

— Nu știu dacă *dumneavoastră* vă purtați ca un om însurat, replică sec doamna. Am observat eu foarte bine cum vă uitați la domnișoara aceea care era aici, cu dumneavoastră...

— N-o amesteca pe ea în treaba asta! izbucni locotenentul. În general, îți permiți să observi cam prea multe lucruri care nu te privesc! Rușine să-ți fie! Hoașcă bătrînă ce ești! Nu mă mir de fel că Fendrych te-a trimis la plimbare! Nu mă mir de fel!

Ultimele cuvinte le strigă în spatele doamnei.

Cu toate că pieptul îi fremăta de enervare, doamna, spre deosebire de locotenent, păstră aparențele și ieși din birou într-o alură marțială, ca o veritabilă doamnă, deși de fapt nu era. Sau era. Competența locotenentului în materie de doamne era redusă.

Își șterse transpirația de pe fața ca o lună și se lăsă să cadă în fotoliu. După care făcu un gest la care recurgea numai în rarele momente cînd îi era rău de la stomac. Vîrî mîna în ultimul sertar al biroului, scoase de acolo o sticlă de lichior „Taina mănăstirii”, își turnă un păhărel și-l dădu peste cap.

. . .

ÎN DUPĂ-AMIAZA ACEEA, MAI DĂDU PESTE CAP ÎNCĂ VREO cîteva asemenea păhărele. Ancheta, cel puțin așa i se părea, se împotmolise de-a binelea. Scena provocată de doamna aceea durdulie îl dezgustase. Reproșurile neîntemeiate ale lui Málek treziseră în el o furie neputincioasă. Iar fata în bluză neagră îi stătea pe suflet ca un ghimpe dureros, chinuitor, pe care, după toate probabilitățile, nici cel mai iscusit chirurg nu i l-ar fi putut smulge.

Plecînd de la circă, își tîrîi pașii pe străzile Pragăi, pe care începutul primăverii făcea să plutească iarăși, la fel ca în urmă cu un an, presimțirea miresmelor liliacului, și intră în barul „Embassy". Cînd ieși din bar, presimțirea parfumului de liliac se accentuase simțitor, în raport direct proporțional cu vălul de ceață de pe ochii săi și cu intensitatea deznădejdii accentuate de tentația alcoolului, pe care o încercase în momentul cînd abordase tejgheaua barului.

Pășea clătinîndu-se pe lîngă vitrinele mari, luminate, ale magazinului alimentar cu autoservire din colțul Pieții Václav, și moțul îi tresălta trist pe capul ca o bilă, căci pălăria și-o uitase la bar. Trăia un sentiment de înfrîngere totală, pe toate fronturile existenței, senzația unui sfîrșit amar, senzația că viața, în cei cincisprezece-douăzeci de ani cît se va mai speti muncind pe lumea asta, nu-i mai putea oferi decît dezamăgiri, necazuri și durere. Privi cu ochi melancolici magazinul luminat și tresări.

În dreptul unuia din nenumăratele standuri cu conserve remarcase o siluetă binecunoscută. Era întoarsă cu spatele spre el și stătea în cumpănă între ton în sos tomat și brînză topită cu legume.

Locotenentul sughiță – sau să fi fost mai degrabă un geamăt? – o luă la goană, se împiedică, se agăță de un domn

elegant cu o pălărie cu boruri largi, mormăi ceva în chip de scuză și trecu ca un bolid pe după colțul Pieții Václav. O clipă mai tîrziu, își tăia drum prin mulțimea care umple de obicei, seara, magazinul cu autoservire, spre standul deasupra căruia mai zărea încă impozantul coc.

Fata se mai afla încă în dilemă, ezitînd între tonul cu sos tomat și brînza topită, iar în coșulețul de sîrmă zăcea singuratic un sfert de pîine uscată. Locotenentul fu zguduit de un imens val de duioșie. Și de un regret profund. Se apropie pe la spate de fată și i se adresă răgușit:

— Tovarășă...

Fata se întoarse, și pe față i se întipări o expresie de spaimă.

— Tovarășă, eu... dumneata... noi...

— Vă rog, tovarășe locotenent, să nu vă supărați, rosti fata temătoare. Știu că nu voiați să fie luate amprentele digitale. Dar eu am crezut că...

— La naiba cu amprentele digitale! zise disperat locotenentul. Eu...

— Dar s-a confirmat. Zău!

— Tovarășă! gemu locotenentul. Tovarășă! Iartă-mă că m-am răstit în halul ăsta la dumneata!

Luară loc apoi, așa cum ar fi trebuit s-o facă cu un an în urmă, dar cum n-o făcuseră atunci, la o masă în vinăria „La Motan" și începură să discute despre cazul anchetat. În aparență, cel puțin.

— Ai avut dreptate, recunoscu locotenentul spășit. Era de-ajuns să te uiți la femeia aia, ca să-ți dai seama că-l urăște pe Fendrych.

— El oricum, cel puțin asta e părerea mea, trebuia scos din cauză, zise fata. Doar nu era să aleagă o asemenea ocazie, cînd în orice clipă putea să-l caute cineva!

Locotenentul oftă.

— Ai dreptate. Trebuia să-l elimin de la început. Probabil a făcut-o boxerul, dar, pentru numele lui Dumnezeu, cum a intrat pe ușă?

Întrebarea rămase fără răspuns. Fata mînca cu înghițituri de păsărică un șnițel natur, comandat de generosul locotenent cu gîndui de a o feri astfel de pericolul de a-și ruina sănătatea cu ton conservat.

— Nu vă supărați, zise fata, dar eu cred că n-a fost boxerul. E o crimă prea rafinată pentru el. Să-și găsească un complice care să-l cheme la telefon, pe urmă...

— Dar atunci, cine a fost?

Fata se fîstîci.

— Știți, cînd ați pus să se afle cine are cheia de la ușa din dos a atelierului...

— Așa!

— O avea și Marcela Linhartová.

— Știu.

— Și... eu am vrut să vă spun, dar nu m-ați lăsat să vorbesc...

— Nu te supăra, îngăimă locotenentul.

— Nu face nimic. Era chiar cheița pe care o avea în geantă, separat, știți? Nu pe inelul cu celelalte chei.

Locotenentul tresări.

— Asta înseamnă că?...

Fata aprobă din cap și îi dădu răgaz să-și dreagă singur, cît de cît, reputația compromisă. Era, de felul ei, o fată dezinteresată.

— Asta înseamnă, spuse locotenentul, că... stai puțin, să presupunem că ucigașul o împrumutase de la ea... sau că i-o furase... pusese să i se facă o copie, urmînd ca după crimă să pună originalul la loc în geantă... fiindcă era informat că se știe că ea, adică Linhartová, o are și se temea ca nu cumva cercetările... fiindcă ar fi fost percheziționați în primul rînd

oamenii cu care fata venea cel mai des în contact...

— Da. Dar n-a avut timp s-o treacă pe inel, lîngă celelalte, așa că a aruncat-o pur și simplu în poșetă.

Amuțiră amîndoi. Locotenentul chibzuia cu îndărătnicie, dar pîcla de pe creierul lui nu se destrămase încă de tot. Rosti dezamăgit:

— Vezi că ceva tot nu e în regulă. În răstimpul cît portarul a fost atent la gălăgia din sală, e exclus ca Nešetřil să fi putut să se strecoare neobservat pe ușă venind de pe scara principală, să alerge pînă jos, să urce pe cealaltă scară, să descuie pe din dos atelierul, să pătrundă în cabină...

— Firește că e exclus! îl întrerupse fata. Și, în afară de asta, Marcela Linhartová era moartă cînd portarul și-a părăsit masa ca să se ducă în sală.

Locotenentul se înroși.

— Ai dreptate! Sînt un... Dar ce-i cu batista? E a lui Nešetřil doar! S-o fi uitat acolo? E adevărat că-i cam greu de cap, dar...

— Dar nici așa de prost nu e ca să lase în urma lui o asemenea carte de vizită, termină fata în locul locotenentului. Tocmai batista m-a făcut să mă gîndesc că cineva vrea să arunce crima pe spinarea lui Nešetřil. Și apoi, telefonul.

— Telefonul?

— Și anunțul mortuar din locuința Marcelei Linhartová.

— Asta chiar că... Locotenentul nu-și termină fraza; nici el nu știa ce voise să spună. Fata continuă:

— Pe Nešetřil l-a chemat cineva la telefon. Chiar în momentul săvîrșirii crimei. Sau cu puțin înainte. De-aceea am insistat să se ia amprentele digitale de pe aparatul din holul clădirii. Fiindcă acesta e telefonul cel mai apropiat de locul crimei, vreau să spun, telefonul public cel mai apropiat.

Fruntea locotenentului se acoperi de broboane de sudoare. Pîcla de pe creierul lui se destrăma încetul cu

încetul.

— Crezi că...

Fata dădu grav din cap. Cocul din creștet străluci în toată splendoarea sa.

— Da, încuviință ea. La telefon era ucigașul.

— E VORBA DOAR DE O SIMPLĂ FORMALITATE, DOMNULE conferențiar, rosti, la vreo jumătate de oră după aceea, locotenentul Borůvka în pragul ușii omului de știință, care nu-și ascundea furia. Unde ați fost ieri după-amiază?

— Unde? La cinematograf. De ce?

— Ca să nu existe dubii, nu cumva ați păstrat bilețelul?

Diminutivul îi aduse aminte locotenentului de doamna durdulie, de aceea se corectă:

— Vreau să spun, biletul de intrare.

— Stați puțin, zise conferențiarul și duse mîna la buzunarul de la piept. Scoase un pumn de bilete vechi, începu să scotocească încruntat prin ele. Iată-l! Cinematograful „Blanik", ora șaptesprezece treizeci. Rula *Chemarea Vestului*.

— Ah, da, un film interesant, aprobă din cap locotenentul. Dar mai interesantă decît filmul mi s-a părut completarea – cum Dumnezeu îi zicea? *Singurătatea copiilor,* sau așa ceva. Nu vă aduceți aminte? Despre copiii din flori...

— Da. Cam așa ceva, zise conferențiarul. Sînt și eu de părere că e un film reușit.

Locotenentul se întristă din cale-afară.

Aproape că îi era rușine că pentru demascarea asasinului fusese de-ajuns un truc atît de vechi!

FAPTUL FU CONFIRMAT, BINEÎNȚELES, ȘI DE AMPRENTELE digitale ale conferențiarului, găsite de tînărul de la secția de

dactiloscopie pe receptorul telefonului din holul casei de mode Rosemblum; operația o făcuse în afara orelor de serviciu, din pură amabilitate, la cererea fetei cu coc excentric. Făptașul nu folosise mănuși în timp ce vorbise de la telefonul public, ca să nu pară suspect, fiindcă era o zi caldă de primăvară. Pe deasupra, se bazase pe ingeniozitatea planului său, și cînd, după crimă, revenise prin hol, pusese la loc, cu sînge rece, receptorul scos din furcă.

În focul interogatoriului încrucișat, conferențiarul, la început furios, se prăbuși într-un mod lamentabil și făcu mărturisiri complete. Cînd verișoara îi împărtășise necazurile sale, se gîndise că i se oferă un prilej unic. Îl chemase pe Nešetřil „la o discuție" în garsoniera Marcelei și, acolo, provocase intenționat cearta aceea, străduindu-se să fie cît mai zgomotoasă, presupunînd, corect, că astfel va atrage atenția vecinului de deasupra. Cu aceeași ocazie îi subtilizase lui Nešetřil o batistă cu monogramă. Boxerul obișnuia, și locotenentul avea să-și amintească acest lucru mai tîrziu, să-și șteargă palmele cu batista și pe urma s-o lase pe unde se nimerea. Mai tîrziu, cînd rămăsese să-și „liniștească", pînă către miezul nopții, verișoara, îi furase acesteia cheia de la atelier. Știa de existența ei – verișoara o mai pierduse o dată și chiar îi dăduse să i se facă o copie după cheia împrumutată de la o colegă. În după-amiaza crimei, așteptase momentul proprice ascuns în spatele ușii atelierului, de unde se auzea difuzorul care transmitea în culise programul de pe podium. Cînd se apropie rîndul Marcelei să-și facă apariția în costum de baie – conferențiarul știa că atunci va fi singură în cabină – dăduse fuga jos, și de la telefonul din hol, îi chemase pe Nešetřil din sală, alergase pe scara de serviciu înapoi la etajul întîi, se încredințase că atelierul e gol și pe urmă toate merseseră strună. Ba chiar se poate spune că și destinul îi surîsese, fiindcă nu fusese nevoit să-și aștepte verișoara, cum

prevăzuse inițial. Era în cabină și tocmai se schimba.

A DOUA ZI, CÎND LOCOTENENTUL BORŮVKA ÎI DICTĂ FETEI raportul, aceasta se văzu obligată să protesteze aproape la fiecare paragraf, pentru ca meritul descoperirii făptașului să nu-i revină în întregime ei, deși adevărul acesta era. Trebui să facă pe urmă – acasă, noaptea și în deplină taină – un efort stilistic considerabil pentru a suci în așa fel raportul, încît nu numai să elimine cantitatea obișnuită de germanisme, proprii locotenentului, dar să reiasă din el că cel care îl demascase pe conferențiarul universitar Linhart nu fusese nimeni altcineva decît iubitul ei șef.

Dar o făcu bucuroasă. Și cea mai mare recompensă nu fură cele treizeci și cinci de coroane care i se adăugară, la propunerea locotenentului, la salariul lunar, ci acea intonație aproape uitată cu care criminalistul își presără raportul rostind fraze care în mod normal nu-și aveau locul acolo.

— Îți admir deducția, spuse, de pildă, acesta. Cu cîtă logică ai stabilit legătura dintre anunțul mortuar și mobilul crimei, și anume că Linhart urmărea să moștenească el averea fabricantului austriac, care îi lăsase totul nepoatei sale și care în afară de cei doi nu mai avea alte rude... Asta zic și eu logică!

— Nu știu dacă e logică, replică fata nesigură. Cred că mai degrabă a fost din cauza zestrei.

— Ce zestre?

— Am și eu un unchi, zise fata. E scriitor și bogat, dar altfel, e om de treabă. Josef Kopanec. Eu sînt singura lui rudă în viață; el e un burlac bătrîn; și orice i-aș spune – are niște concepții teribil de învechite – el tot îmi adună zestre. Tăcu și adăugă cu tîlc: Mi-a strîns pînă acum cincisprezece mii.

— Dar ce legă...

— Păi, cînd am văzut anunțul acela, care era semnat numai de salariații fabricii și de nicio rudă, mi-a trecut prin gînd că poate a fost și el un unchi de treabă, poate tot burlac și el, și că poate și el i-a strîns Marcelei zestre...

— Minunat! murmură locotenentul. Apoi se gîndi că oricît de minunată era performanța, cu greu putea fi totuși încadrată în sfera riguroasei logici aristotelice. Căzu pe gînduri. Să fie totuși ceva prețios în logica asta feminină, ceva valabil chiar și pentru știința criminalistică?...

— Dar eu, oricum, n-o să am nevoie de ea, spuse încet fata.

Locotenentul se smulse din gîndurile sale.

— De ce anume?

— De zestrea aceea. Eu n-o să mă mărit niciodată.

— Ce vorbă-i asta! sări locotenentul, simțind o împunsătura în inimă. O fată atît de inteligentă și de... își adună întreg curajul – și de frumoasă...

Fata ridică din umeri.

— Dacă n-am noroc la bărbați! zise și, după o clipă, adăugă: Cel puțin la cei care mă interesează... înțelegeți, tovarășe locotenent?

Iar a doua zi, locotenentul își dădu definitiv seama că logica feminină e un domeniu care lui îi este absolut inaccesibil. Primi o vizită la care nici în vis nu s-ar fi așteptat: doamna cea durdulie!

Dar nu o jignise de moarte?! O făcuse hoașcă sau ceva de genul ăsta, fusese atît de enervat că și uitase. Dar cu siguranță ceva de genul ăsta, dacă nu și mai rău.

Și totuși doamna intră, se așeză pe marginea scaunului și scoase o tabacheră de argint.

— Permiteți? întrebă.

Îi oferi foc. Ea își aprinse țigara și, cu degetele nervoase, înmănușate, începu să se joace cu tabachera.

— Sper, domnule locotenent, că veți uita cele petrecute aici ieri după-amiază. Vă rog frumos, zise.

— Nu face nimic, răspunse locotenentul, care după seara din ajun era într-o asemenea dispoziție, încît l-ar fi iertat bucuros și pe ucigașul propriei sale mame. Să nu mai vorbim despre asta.

— Eu... Doamna se înecă, și tabachera de argint căzu pe jos; locotenentul se aplecă galant, o ridică și o puse pe masă, în fața doamnei. Doamna scoase o batistuță și își suflă delicat nasul.

— Eu... Dar nu vreau să vă rețin. Unei femei... mai ales unei femei singure... nu i se realizează niciodată visele...

Locotenentul mormăi încurcat:

— Dar, stimată doamnă, lăsați că... Mai mult nu găsi ce să spună.

— Vă mulțumesc, zise doamna. N-am să uit niciodată.

Se ridică, luă tabachera, o băgă în poșetă și se îndreptă spre ușă.

Locotenentul, care rămăsese năucit, nu-și putea da seama ce gest atît de frumos făcuse de i se mulțumea, dar nu stătu prea mult să se gîndească la asta. Porni în pas de dans spre ușă și i-o deschise vizitatoarei sale. Cînd o închise la loc, dădu încă o dată, nedumerit, din cap și se aplecă iarăși spre gaura cheii.

Văzu cum doamna pășește elegant pe coridor, cum se uită în jur și cum, deodată, o cotește spre toaletă.

Își îndreptă spinarea.

„Am înnebunit, se gîndi el. Oare emoțiile să aibă în general efecte fiziologice asupra femeilor – sau să fie tot jartiera?”

Nu înțelegea.
Avea să înțeleagă totuși, dar mult mai tîrziu.

SFÎRȘITUL BĂTRÎNULUI COTOI

Sezonul mieunatului la lună al pisicilor era pe sfîrșite. În noaptea aceea, cocoțat pe hornul de pe acoperișul casei locotenentului Borůvka, un cvartet de cotoi concertase fără oprire, executînd o melopee totodată jalnică și duioasă și ținîndu-l pe locotenent treaz toată noaptea.

Iar în timpul acesta, la celălalt capăt al orașului, un alt cotoi murea. În chinuri. Se zvîrcolea cuprins de spasme. Urla. Și se sfîrși înainte să-i poată veni cineva în ajutor.

Acum – era ora șapte dimineața – locotenentul stătea lîngă un pat dublu, răvășit, pe care, într-o pijama cu dungi albastre și roșii, se înălța un morman uriaș de carne – cel ce cu o oră în urmă mai fusese încă procurorul Pavel Hynais. Nu mai rămăsese din el decît un cadavru urît, cu fața schimonosită de un rictus de suferință, dîndu-i o expresie aparte, pe care i-o cunoșteau foarte bine puzderia de răufăcători care avuseseră de-a face cu procurorul și diverși alții pe care acesta îi punea, cu de la sine putere, pe aceeași treaptă cu răufăcătorii. Doar atît că figura procurorului era mai hidoasă ca oricînd și mai puțin profesională.

Înainte de a muri, procurorul vomitase. Resturile cinei

numai pe jumătate digerate murdăriseră pijamaua pe piept și pe burtă, precum și fețele albe de pernă și plapuma.

De deasupra acelui morman de carne își îndreptă spinarea bătrînul medic legist Seifert; îl durea mijlocul, se strîmbă și se uită la locotenent.

— Pare arsenic, dar există cîteva simptome atipice, zise. Va trebui să facem analiza de laborator. Un medic tînăr, de la Spitalul de Urgență, care se ținea deoparte, aprobă din cap zelos.

— Nici mie nu mi s-a părut lucru curat. Cînd m-a chemat doamna, am crezut întîi, din cele ce mi-a spus dînsa, că e vorba de o intoxicație cu carne alterată, dar pe urmă...

— Ce v-a spus doamna Hynais?

— Că soțul ei are crampe la stomac și că se teme să nu fi mîncat pe undeva ceva stricat.

Locotenentul privi posomorît prin încăpere. Cu excepția patului răvășit, peste tot domnea o ordine excepțională. În șifonierul întredeschis se înălțau teancuri de rufărie geometric aranjată, legată cu panglici roz și albastre. Hainele procurorului erau agățate în cuier, lenjeria sa era împăturită exemplar pe un scaun. Deasupra patului atîrna un tablou mare, în stil impresionist, reprezentînd o coloană de demonstranți deasupra cărora flutura un fluviu de drapele roșii. Locotenentul își zise că tabloul nu se prea potrivește cu atmosfera sobră, întunecată a camerei, înțesată de mobilier strălucind de lustruit ce era și de sticlărie rece.

— Cînd am ajuns, era prea tîrziu, continuă medicul cel tînăr. Viteza de înaintare a bolii mi s-a părut din prima clipă suspectă. De-aceea am și trimis după dumneavoastră.

— La ce oră v-a chemat? întrebă locotenentul.

— Mi-a telefonat la cinci. Dar eram pe teren.

— Așa că aici ați ajuns la...

— La cinci și jumătate. Din păcate, se isprăvise. Numai că – tînărul medic privi cadavrul – mă îndoiesc că aș fi putut face ceva, chiar dacă aș fi venit la timp. Ce părere aveți, domnule coleg?

Bătrînul medic legist Seifert aprobă hotărît din cap.

— Am impresia că n-ați fi putut face nimic, zise el.

Locotenentul rămase tăcut și își plimbă din nou privirea peste dormitorul rece. Dincolo de fereastra încenușată de lumina acelei dimineți cețoase și reci, se vedea grădina. O grădină bine îngrijită, cu meri și cireși abia înfloriți, ale căror coroane albe se desprindeau din ceață, cu arbori pitici îngrijit legați de araci, cu brazde săpate, se vedea numaidecît, de mîna unui om priceput. Fereastra era deschisă. În vila de alături se auzea plîngînd o femeie.

În schimb, femeia bărbatului care zăcea ca un mușuroi diform pe patul răvășit nu plîngea. Era o doamnă mărunțică, destul de vîrstnică. Stătea în bucătărie, lîngă ușa cu geamlîc ce dădea pe terasă, foarte palidă, și pe fața ei albă, ridată, încadrată de un păr rar, cenușiu, străluceau niște ochi negri, mari, ca de copil. Locotenentul nu-și putea da seama ce se ascunde îndărătul lor. Nu se putea citi nimic în ei.

— I-ați spus domnului doctor, la telefon, că vă temeți ca soțul dumneavoastră să nu fi mîncat pe undeva ceva. Ce-ați vrut să înțelegeți prin asta?

— Am avut la cină mușchi tocat, zise femeia cu un glas slab, parcă temător. Era de ieri, și mi-a fost frică să nu se fi stricat, fiindcă ieri a fost o căldură...

— Dar ați mîncat și dumneavoastră, nu?

— Da.

— Și n-ați avut niciun fel de neplăceri?

Femeia făcu semn din cap că nu.

Adjutantul Málek se apropie de chiuvetă, și începu să zdrăngăne farfuriile.

— Astea sînt vasele rămase de la cină? întrebă. Nu le-ați spălat?

— Nu, zise femeia. Voiam să le spăl azi-dimineață, dar după...

Málek se uită la locotenent. Locotenentul aprobă din cap. Málek îi făcu un semn sergentului-major-șef Šinták și acesta se îndreptă spre chiuvetă. Scoase din geantă niște pungi de plastic și se apucă să împacheteze în ele, cu grijă și cu o teamă plină de respect, farfuriile cu resturi de sos și de ceva negru, care pînă nu demult fusese probabil mușchi tocat.

Locotenentul se uită prin bucătărie. Ca și în dormitor, și aici domnea o ordine deplină. Bufetul alb, de modă veche, strălucea ca un altar de biserică.

— Soțul dumneavoastră n-a mai mîncat aseară nimic altceva?

— Acasă, nu, zise nesigură femeia. Dar îi plăcea să guste cîte ceva, în timpul zilei, în oraș.

— Unde?

— În diferite locuri. La snack-barul de la „Aleron", la „Gurmandul", la Clubul cineaștilor – nici nu mai știu pe unde. Îi plăcea și... Tăcu.

Locotenentul o îndemnă:

— Și?...

— Uneori nici nu mai mînca acasă. Și aseară a lăsat o parte din mîncare. Probabil că iar s-o fi săturat cine știe pe unde. Îl certam eu, dar degeaba...

Málek tuși și se uită semnificativ la locotenent. Dar acesta, absent, privea pe fereastră.

— Și ieri cum a fost? întrebă el morocănos. Ați stat cu el tot timpul mesei?

— Da.

— Nu obișnuia să ia vreun medicament pentru digestie? Nu bea, la cină, niciun fel de alcool?

— Bea bere, zise femeia și arătă spre sticla goală de pe spălător. Málek o ridică. Pe fund, mai rămăsese un rest nebăut. Adjutantul îi întinse sticla lui Šinták.

— Lua și doctorii. Le ținea în buzunarul de la sacou. Avea o digestie grea...

— Și pentru dormit – nimic?

— Nu. Dormea bine.

Locotenentul îi făcu un semn din cap sergentului-major-șef, și acesta se duse în dormitor unde, în cuier, atîrna sacoul răposatului.

— În afară de mușchi și de bere, n-a mai consumat nimic? întrebă locotenentul. N-a mîncat ceva pe ascuns, ca să nu-l vedeți dumneavoastră? Spuneați că ați stat cu el tot timpul mesei?

— Da, am stat cu el... Femeia tresări. De fapt, am lipsit cîteva momente, m-am dus pînă alături, la telefon. O convorbire interurbană, m-a chemat sora mea din Liberec.

— Cît timp ați lipsit?

— Cam două, trei minute. Nu mai mult. Soră-mea nu mi-a spus decît că vine sîmbătă și a închis imediat. Legătura am căpătat-o îndată. Cred că n-am lipsit nici două minute.

— În timpul ăsta, n-ar fi putut să mănînce ceva? Din frigider, de exemplu?

Femeia ridică din umeri.

— Asta nu știu.

— Ca să fim siguri, să ne uităm și la alimentele din frigider, zise Málek.

Sergentul-major-șef se întoarse din dormitor și-i întinse locotenentului o sticluță mică, colorată. Locotenentul se apropie cu ea în mînă de ușa cu geam care dădea pe terasă: era Pepsin pancreolan.

Se uită îngîndurat la sticla pe jumătate goală, și deodată, o rază ascuțită de soare îi atinse obrajii. Privi afară. Grădina se

dezvelise din aburii ceții și florile albe de cireș, aidoma unor roiuri mari de fluturi, parcă înviaseră. Soarele ruginiu al primăverii inundă terasa. Prin grădină trecu în goană o pisică neagră. Locotenentul își aminti de concertul nocturn. Oftă, „Dumnezeu știe de ce, se gîndi el, dar parcă sînt din ce în ce mai multe pisici. Să fie din cauză că pentru ele oamenii nu trebuie să plătească impozit? Sau mai degrabă fiindcă manifestă un mai mare simț al demnității, o mai mare îndărătnicie în conservarea libertății, au o viață mai tainică decît cîinii? Sau decît oamenii?"

Erau și aici cu duiumul. După pisica neagră, se ivi alta, albă cu cafeniu, iar undeva, din spatele vilei, răsună un mieunat furios. Una din micile feline lăsă pe terasa proaspăt măturată produsul prea puțin atrăgător al nevoilor sale fizice, pe care apoi se strădui zadarnic să-l îngroape în ciment. „Sînt animale curate, gîndi locotenentul, cu toate astea, la oraș, nu e igienic să le ții pe lîngă casă." Mieunatul se auzi din nou, și pisica neagră și cea albă apărură amîndouă deodată, traversară grădina ca două proiectile vii, șerpuitoare, strecurîndu-se printre arborii pitici și printre răzoarele greblate și se făcură nevăzute în coroana albă a unui cireș. Femeia din vila vecină continua să plîngă sfîșietor.

Locotenentul oftă și se întoarse spre soția procurorului.

— Cînd au apărut primele simptome?

— Spre dimineață. Cam pe la patru și jumătate, m-a trezit că-l doare groaznic burta și...

Interogatoriul îl preluă bătrînul doctor Seifert, iar locotenentul se cufundă în gîndurile sale.

Din gîndurile sale îl smulse telefonul. Soția procurorului se îndreptă automat spre aparat, dar locotenentul o opri și ridică el receptorul.

— Alo?

O clipă, nu se auzi nimic. Pe urmă, răspunse un glas slab de femeie, și locotenentul ar fi putut jura că e o fată sau o femeie foarte tînără:

— Aș putea să vă vorbesc? M-am... m-am răzgîndit.

Locotenentul răspunse cu un glas șoptit, nefiresc, răgușit și sergentul-major-șef Sintak îl privi mirat, căci în mod normal locotenentul nu folosea niciodată un asemenea ton:

— Mă rog.

— Nu... nu sînteți singur?

— Nu.

— Ați putea veni la nouă? În același loc ca și ieri?

— Bine, zise locotenentul. Dar nu acolo. Veniți la cafeneaua „Union", da?

— Da, zise fata. La nouă.

Locotenentul închise.

Málek îl privi întrebător. Locotenentul ridică din umeri și se întoarse spre soția procurorului.

— Spuneți-mi, doamnă Hynaisová, soțul dumneavoastră era procuror; n-a primit cumva, în ultima vreme, scrisori de amenințare? N-a venit cumva cineva să-l amenințe?

Aflară că scrisorile de amenințare apăreau destul de frecvent în corespondența procurorului, mai ales cu cîțiva ani în urmă. Pe vremea aceea, le înainta organelor de miliție, dar fiindcă tot erau anonime și niciunul dintre expeditori nu încercase vreodată să-și pună în aplicare amenințările, după un timp, încetase să le mai acorde importanță și, din păcate, se deprinsese să le arunce la coș.

Nici adjutantul Málek nu dădu vreo importanță acelor scrisori. Pe cînd stăteau în fața porții vilei, așteptînd să se

urce în „Volga” miliției și să pornească spre „Union”, îi spuse locotenentului, cu un aer atotștiutor:

— După părerea mea, ea l-a omorît. Și cred c-a făcut o treabă de cîrpaci, asta fiindcă un creier mărunt de femeie nu e în stare să premediteze prea rafinat o crimă. Alte lucruri poate că da, dar o scrisoare, nu!

Locotenentul știa prea bine că adjutantul face aluzie la creierul minuscul aflat dedesubtul unui anume coc pretențios, care constituise, nu mai departe decît în ajun – locotenentul ascultase la ușă – obiectul unei noi altercații violente, Dumnezeu știe a cîta, dintre adjutant și purtătoarea lui. O urîțește într-așa hal încît, mai mult ca sigur, va muri domnișoară bătrînă, îi prezisese Málek, furios, colegei sale, arătîndu-se pe de altă parte dispus s-o salveze chiar el de acea jalnică soartă. Fata totuși nu vădise niciodată pînă atunci că ar avea intenția să rezolve cu concursul adjutantului problema fecioriei sale...

— Da, făcu locotenentul ursuz. Sigur că putea s-o facă. Probabil că și cazul ăsta se va reduce la găsirea de probe materiale. Ce otravă s-a folosit și cum a fost procurată. La asta se reduce de obicei anchetarea omorurilor prin otrăvire.

Privi posomorît spre grădina vilei vecine. O doamnă bătrînă, cu ochii plînși, săpa niște brazde. Nu erau nici pe departe atît de îngrijite ca brazdele din grădina vilei procurorului.

Adjutantul se uită la ceas.

— Păi, cel tîrziu la prînz, putem avea rezultatele de la laborator, zise.

Era ora nouă fără zece.

Trei minute mai tîrziu, se aflau în cafeneaua „Union”. La ora aceea, era goală, cu excepția unui domn mai în vîrstă, fost deputat catolic, care își făcuse obiceiul să vină aici să consume presa străină de orientare comunistă. Locotenentul se așeză la

o masă chiar în fața ușii și își acoperi fața cu *Rude Právo.* Málek luă loc lîngă fereastra largă, ale cărei geamuri aveau gravate în colțuri niște flori, de unde vedea trotoarul din fața intrării și pe sergentul-major-șef Šinták, rezemat nepăsător de un felinar.

„Volga" miliției era trasă cîțiva pași mai încolo, pe o străduță lăturalnică.

La ora nouă și cinci, o fată intră în cafenea și privi insistent în jur. Nezărind pe cine căuta, se așeză nervoasă la o măsuță din colțul cel mai îndepărtat și comandă o cafea. Se juca nerăbdătoare cu o mănușă, arătîndu-i locotenentului, din cinci în cinci secunde, profilul frumos, ori de cîte ori se întorcea să se uite la ceasul de pe peretele din față.

Locotenentului fata îi păru cunoscută. Nu-și putea aminti însă unde o mai văzuse. Apoi, fata însăși îi confirmă impresia, căci, la un moment dat, cînd, imprudent, puse deoparte ziarul, ochii lor se întîlniră și fata, încurcată, dădu din cap în semn de salut. Și locotenentul își aduse aminte. Se ridică și se îndreptă spre masa ei.

— Bună ziua, domnișoară Pešková. Ce mai faceți? zise el amabil.

Balerina, căci era într-adevăr prietena Esterei Nakohcová, balerina asasinată la teatrul „Odeon", caz cu urmări atît de decisive în existența locotenentului, zîmbi nesigură și-i întinse mîna.

— Mersi. Așa și-așa, nimic deosebit.

— Așteptați pe cineva? Locotenentul se așeză lîngă ea.

— Nu. Adică da. Dar cred că nu mai vine.

Aruncă o privire piezișă spre ceasul din perete.

Locotenentul se întristă.

— Nu. Nu mai vine, zise mohorît.

Fata păli. Mîna i se ridică involuntar spre gîtul zvelt.

— El... cineva l-a... a aflat cineva?

Locotenentul își pironi ochii triști, melancolici, asupra fetei.

— Povestește-mi tot, zise.

Fata izbucni în plîns.

CÎND, DUPĂ CE ÎȘI MAI VENI ÎN FIRE, ÎI RELATĂ, DESTUL DE incoerent, necazul ei, locotenentul își dădu seama că e vorba de cu totul altceva decît se așteptase el.

— Zdárská m-a sfătuit... sora ei a avut un bucluc, ceva cu niște valută, spuse fata plîngînd cu sughițuri. Ea m-a sfătuit să-l caut. Așa că l-am căutat, dar cînd l-am văzut, am... am...

Locotenentul aprobă din cap.

— Prețul vi s-a părut prea mare, rosti el trist.

Fata lăsă capul în jos.

— Da. Dar astă-noapte, m-am gîndit și, știți... Fratelui meu i-ar fi distrus viața. Cel puțin așa cred... Urmează să dea examenul de admitere la facultatea de științe economice, și dacă ar fi fost închis acum...

— Ce-a făcut, de fapt?

— Nimic, domnule locotenent. E încă un copil prost, știți cum e la vîrsta asta. S-au îmbătat undeva, sau cam așa ceva... sau a fost cu *big beat*-ul la... pe scurt, au făcut praf sala Casei de cultură, și cînd a venit miliția, au luat-o la fugă... Nu l-au prins decît pe fratele meu. Și el zău că nu-i decît un puști fără minte, n-a fost el de vină...

— Îl iubiți chiar atît de mult?

— E frățiorul meu, zise fata tristă. Știți... mama a murit cînd s-a născut el, și tata... păi, tata și-a găsit alta... așa că eu am avut grijă de el. Dar nu sînt eu de vină, adăugă repede că

se ține de prostii dintr-astea. N-am prea avut timp să mă ocup de el...

— Hynais urma să fie acuzatorul în proces? o întrerupse locotenentul.

— Da.

— Și... cum v-ați înțeles de fapt?

— I-am spus c-o să mă mai gîndesc și o să-l anunț...

— În privința... prețului, locotenentul stătu o clipă să se gîndească cum să formuleze întrebarea aceea delicată, v-a vorbit deschis sau v-a dat doar să înțelegeți?

Spre surprinderea lui, fata îl privi drept în ochi.

— Mi-a dat să înțeleg... dar, știți, a fost cît se poate de limpede.

— Da, făcu abătut locotenentul.

— L-ați... l-ați arestat? întrebă ea. S-a aflat... chestia cu sora Olinei Zdárská?

— Nu, nu-i asta.

Fata se sperie.

— Înseamnă că nu trebuia...

— Nu vă fie frică, zise locotenentul. Nu-i mai puteți îngreuna situația, chiar dacă spuneți absolut tot.

— Și cine o să se ocupe de cazul fratelui meu?

— Nu știu. El însă sigur nu.

— Va fi dat imediat afară din slujbă dacă...

— Imediat, nu. Dar procuror n-o să mai fie niciodată.

— Nu? șopti fata.

— Nu, zise locotenentul. E mort.

DUPĂ CE ÎȘI REVENI ȘI DIN ACEST AL DOILEA ȘOC, FATA ÎȘI continuă relatarea și locotenentul constată că tratativele cu procurorul decurseseră pe un plan cît se poate de concret. Era dispus să aranjeze lucrurile în așa fel, încît fratele să scape cu

suspendare de pedeapsă. În afară de asta, era dispus să introducă în sentință o frază, cum că acea întîmplare nu trebuie să influențeze hotărîrea privind admiterea vinovatului în facultate. Toate acestea în schimbul acelui lucru prea bine cunoscut, cu care femeile au făcut comerț încă din epoca vechiului Babilon.

Se întîlniseră – balerina cu procurorul – la Clubul cineaștilor, unde el avusese în prealabil o întîlnire cu un regizor și unde luase pe urmă masa de seară. Fetei discuția îi tăiase pofta de mîncare, în schimb, procurorului tîrgul în cauză nu-i stricase cîtuși de puțin apetitul. Comandase – nu mai știa ce anume comandase – dar fuseseră o mulțime de feluri.

— Nu face nimic, spusese locotenentul. Aflăm noi ce-a comandat.

— Ca să vezi, ce cotoi bătrîn! izbucni adjutantul Málek, în drum spre Club, uitînd în accesul său de furie că relațiile de prietenie dintre el și locotenent fuseseră mai degrabă reci în ultimul timp. Josef, ți-ai fi putut imagina una ca asta? Prostul de mine, am fost întotdeauna convins că judecătorii și procurorii... ce mai tura-vura, eu îi credeam, pe toți, curați ca lacrima, incoruptibili...

— Oameni sînt și ei, spuse locotenentul. La fel ca și noi. Și uneori e o simplă întîmplare, adăugă, că unul sau altul dintre oameni face ce face...

— Domnul doctor Hynais? căută să-și amintească chelnerul de la Club. Da, a fost. Vine pe-aici din cînd în cînd, e consultant juridic pentru filmele polițiste. Ieri, a fost împreună cu domnișoara Pešková. Da, a mîncat.

— Ce anume? Locotenentul privi prin sala în care două fete aranjau mesele. Se apropia ora prînzului. Prin ferăstruica

deschisă a serviciului, se vedea bucătăria, unde în momentul acela își făcea de lucru un ajutor de bucătar cu tichie albă pe scăfîrlie.

— Ce a servit? Stați puțin. Nota de plată a fost destul de încărcată, reflectă chelnerul. Supă cu găluște de ficat... biftec tartar... friptură de vacă *à la milanaise*... o felie de tort, bere... și o cafea.

— Ce fel de bere?

— De Pilsen. A băut două.

Ajutorul de bucătar de dincolo de ferăstruică îl zări pe locotenent și se uită curios la el.

Prea curios.

Și nici nu putea să fie ajutor de bucătar. Avea pe puțin treizeci de ani.

Locotenentul rămăsese pe gînduri.

— Puteți să-mi dați lista personalului care a fost ieri de serviciu? se adresă el chelnerului.

Analiza conținutului gastric și intestinal dovedi că procurorul fusese otrăvit cu tetraetil de plumb. Probabil cu o doză destul de mică, fiindcă otrava își începuse acțiunea letală abia la vreo zece ore după absorbire, presupunînd că fusese absorbită în timpul cinei de acasă. La o doză mai mică, medită locotenentul, nu e exclus să fi acționat chiar și mai tîrziu. Și procurorul s-o fi înghițit la Clubul cineaștilor.

Această denumire: tetraetil de plumb, trezi în locotenent o amintire veche, asociată cu un soi de coșmar sau cu așa ceva, n-ar fi putut spune cu ce anume. Încercă să-și aducă aminte, dar tot ce izbuti să-și reprezinte în fața ochilor minții fu biblioteca cu rafturi negre a procurorului, din biroul mohorît unde, jos, sub cotoarele aurite ale lexicoanelor, zărise

niște volume pestrițe, care nu prea aveau aspect de literatură juridică. Își puse în gînd să le cerceteze.

Dar n-o făcu. Analiza resturilor de alimente din vasele luate de pe spălător dăduse rezultate nule: nici urmă de tetraetil de plumb sau de altă otravă.

În consecință, locotenentul își concentră întreaga atenție asupra listei pe care i-o dăduse chelnerul de la Clubul cineaștilor și descoperi un alt lucru, extrem de interesant. Dacă laboratorul de chimie îl dezamăgise, nu același lucru se putea spune despre secția Caziere.

Acolo, într-un dosar din anul 1950, figura Otokar Hejda, bucătar, condamnat la doi ani fără suspendare pentru delictul de ajutor acordat la trecerea frauduloasă a frontierei.

Pe bucătarul de pe lista chelnerului îl chema Otokar Hejda.

Studiind atent dosarul, locotenentul constată că de fapt bucătarul executase zece ani de închisoare. La două zile de la punerea în libertate după prima condamnare, în anul 1952, fusese arestat din nou: ascunsese în casa lui uniforma unui dezertor din armată și o îngropase apoi în parc, sub monumentul Eliberării. Dezertorul fusese prins la graniță, pe cînd încerca să o treacă fraudulos. Uniforma i-o dăduse în păstrare lui Hejda iubita dezertorului, la care acesta îmbrăcase haine civile. Fiindcă era, într-un răstimp atît de scurt, al doilea delict cu caracter similar, de data aceasta condamnarea fu de cinci ani. După aceea, bucătarul săvîrși un delict chiar în închisoare – din dosar nu reieșea clar care fusese tărășenia – urmat de o tentativă de evadare. *Summa summarum,* toate acestea dăduseră zece ani în cap, abia decretul de amnistie scoțîndu-l pe Hejda din închisoare. Acesta mai făcu apoi doi ani de armată într-un batalion de muncă. Locotenentul citea plin de tristețe povestea răufăcătorului, avînd tot timpul impresia că îndărătul

frazeologiei seci de proces-verbal, îndărătul enumerării fărădelegilor comise se mai ascundea ceva.

Și mai era un amănunt.

În ambele procese ale lui Hejda, procuror fusese doctorul în științe juridice Pavel Hynais, despre care se putea deduce – din pedepsele propuse și reduse de judecător – că se purtase foarte aspru și intransigent. Așa că lucrurile începeau să se clarifice.

Sau să se încurce.

— Ascultă-mă, omule! fluieră adjutantul Málek. Din bucătărie se vede perfect cine e în restaurant. Ei, drăcie! Asta înseamnă că ticălosul ăla a făcut-o!

— La cine te referi? întrebă locotenentul Borůvka.

— La Hejda, la cine altul!

— Da, zise trist locotenentul. Dacă se confirmă, ștreangul îl așteaptă.

— Nici nu merită altceva! izbucni Málek, cunoscut adept al pedepsei capitale, și, împotriva prescripțiilor, scuipă pe fereastra deschisă a „Volgăi". Se lăsa seara. Cotoiul ăla bătrîn a fost și el o poamă bună, continuă adjutantul, dar n-are a face, nu trebuie să vedem în el doar omul – nu era cine știe ce de capul lui – ci de asemeni, și în primul rînd, funcția socială, debită el, ca la școală. Or, crima asta reprezintă, după părerea mea, un atentat grosolan la funcția socială și prin aceasta la întreaga noastră orînduire. E un act de război...

— Da, îl întrerupse abătut locotenentul Borůvka. Și mie mi se pare că a fost vizată mai degrabă funcția decît... Numai că, Pavele... Tăcu.

— Ce voiai să spui?

— Crezi că faptul acesta n-ar putea fi reținut ca circumstanță atenuantă? Afectul... reacția emotivă... pierderea bruscă a lucidității... chiar dacă a lovit funcția socială și nu omul, ca om...

— Vorbești, de parc-ai fi Pythia, mîrîi adjutantul. Cine a lovit? Și pe cine?

— Hynais. Pe Hejda, zise locotenentul.

— Înțeleg, îi spunea el, cîteva minute mai tîrziu, pe un ton întristat, bucătarului, care era negru la fața... Erai tînăr... clar, după lege, a fost totuși un delict.

— Dumneavoastră n-ați fi făcut-o? Hejda îl privi cu ură. Dacă ați fi fost, ca mine, cercetaș de la șapte ani și dacă ar fi venit la dumneavoastră un prieten, cercetaș și el, și v-ar fi spus că trebuie să plece? Și dacă, întocmai ca mine, ați cunoaște Šumava* cum vă cunoașteți buzunarele?

Locotenentul nu răspunse.

— Dar chestia cu uniforma? întrebă el după o clipă. La asta chiar puteai să chibzuiești mai bine, nu ești de părere?

Privirea bucătarului rătăci prin încăpere și se opri asupra unui cazan mare, lustruit. Dindărătul cazanului se ivi un cap negru de motan. Dar se vede treaba că bucătarul privea de fapt în altă parte, mult mai departe, nu în bucătăria curată lună, așa că nu-l observă. Îl observase doar locotenentul.

— Atunci, a fost din cauza ei, spuse bucătarul. Ce puteam face? A venit seara la noi, cu sufletul la gură, chiar în ziua în care m-am întors acasă. Era ca ieșită din minți, cu ochii scoși din orbite. Spuneți-mi, ce puteam să fac? Aveam douăzeci și unu de ani... și o iubeam.

— Era... era iubita dumitale?

— Nu. A lui Vašek. Cel care a dezertat. Dar eu o iubeam... Și, în cei doi ani de închisoare, ea, în mintea mea... dumneavoastră probabil nu știți, dar acolo un om trebuie să se gîndească la ceva. Mai cu seamă dacă are nouăsprezece ani.

---

* Munți în sud-vestul Cehiei.

— Dar zici că ea vorbea nu cu dumneata, ci cu dezertorul acela?

— Așa e. Numai că mie puțin îmi păsa. O iubeam, ce mai! Și am vrut să fac ceva pentru ea. Așa că am îngropat uniforma...

Lăsă capul în jos și, după o clipă, adăugă:

— Știu că dumneavoastră nu mă înțelegeți. Dumneavoastră, cum să zic, ați avut noroc.

— Ce vrei să spui? întrebă încet locotenentul.

— Ați avut noroc că n-ați fost crescut ca mine, că n-ați fost cercetaș, că n-ați crezut în lucrurile în care am crezut eu. Ăsta-i noroc curat. La nouăsprezece ani, nu poate fi vorba nici de vreo vină, nici de vreun merit. De noroc, atîta. De baftă. Da, da, numai că dumneavoastră, pesemne, n-ați avut niciodată nouăsprezece ani, adăugă el și tăcu.

Locotenentul nu răspunse. După o clipă însă întrebă:

— Și dandanaua aceea de la Leopoldov*, aceea ce-a fost? O chestie cu niște vin fabricat clandestin?

Hejda rîse amar.

— Vin! zise. Cît să umpli un degetar.

— Cum adică? Atunci, de ce...

— Fiindcă era pentru slujba religioasă! izbucni bucătarul, furios. Nu, n-am fost cercetaș catolic, să nu credeți una ca asta. Mi-e salcîm de religie, și în Dumnezeu nu cred nici cît negru sub unghie. Dar la pușcărie omul se simte solidar cu toți ceilalți. Iar popii de-acolo erau grozav de necăjiți că nu pot face slujba, fiindcă pentru asta le trebuia fie și un pic de vin. Așa că l-am fabricat eu.

— Cum?

Bucătarul se strîmbă.

— I-am sfătuit să ceară bucătăreselor lor de la parohie,

* Închisoare în Slovacia.

sau concubinelor, sau ce naiba le-or fi fiind popilor ălora, să le trimită cozonaci. Asta era permis. Din cînd în cînd, cîte un pachet cu mîncare. Am scos stafidele din cozonaci și le-am pus să fermenteze. Uite-așa le-am făcut vin. De sîngele Domnului, sau de ce naiba își închipuie ei că beau de fapt.

De undeva din bucătărie ajunseră pînă la urechile lor niște sunete ciudate, ca horcăitul cuiva care se sufocă. Amîndoi întoarseră capul într-acolo. Pe masa din bucătărie, cu labele din față înfipte într-o tavă mare cu carne tocata, stătea un cotoi negru și gras și se zbatea sălbatic. Vomita. Cu un gîlgîit surprinzător de omenesc, conținutul esofagului său țîșni și rămase lipit pe un tocător de lemn.

— Cîț! răcni bucătarul, dar nu era nevoie. Motanul o tuli din proprie inițiativă, ca o torpilă neagră.

— Cred că ar trebui să respectați mai strict regulile de igienă, zise aspru locotenentul.

— E al portarului, răspunse bucătarul în chip de scuză. Intră aici, scîrba dracului, prin orificiul de aerisire. Sînt mereu cu ochii pe el. Are acolo, în colț, strachina lui. Îi arunc întotdeauna resturile. Dar... uitați-vă. S-a îndopat cu umplutură de caltaboși și a vărsat. Vedeți?

Scoase cu degetele, fără să vădească pic de scîrbă, ceva din vărsătura cotoiului. Locotenentul observă că materia vomitată păstrase exact forma esofagului, căci hrana nu apucase să ajungă toată în stomac.

— Chestia asta li se face în burtă, din cauză că se ling, zise bucătarul. De asta, toate pisicile varsă din cînd în cînd.

Și ridică ceva în fața ochilor locotenentului.

Locotenentul se uita.

Era un ghem mic și negru de păr.

— Să ne întoarcem la oile noastre, rosti răgușit Málek, care, tot timpul interogatoriului, păstrase rezerva. În ce

anume ai pus otrava? În biftecul tartar? Sau în găluștele alea de ficat?

— Eu?! Bucătarul holbă ochii. Domnilor! Tovarăși! Eu să-l fi...? Dar eu sînt bucuros că sînt liber. M-am săturat de pușcărie pînă-n gît! În ochi îi apăru o expresie de groază, de panică. Doar nu era să-mi pun singur ștreangul de gît! Domnilor! Tovarăși!

Locotenentul Borůvka tresări deodată atît de puternic, încît Málek se întoarse mirat spre el.

Locotenentul, amețit, se ridică încet și străbătu bucătăria ca un somnambul.

— Josef, ce-i cu tine? strigă Málek în urma lui, dar locotenentul, fără să spună un cuvînt, ieși pe ușă, trecu prin restaurant, coborî scările și, în stradă, îi spuse sergentului major-șef Šinták, care lipise călcîiele cu respect, să-i transmită lui Málek că i s-a făcut brusc rău și trebuie să se ducă la doctor.

Se făcu nevăzut în întunericul, mai dens acum, al străzilor Pragăi, peste care se lăsa un geruleț de mai.

Dar nu se duse la doctor. Pășea cufundat pe gînduri – pesemne foarte negre, căci fața lui rotundă aducea mai mult ca oricînd cu o lună tristă – pe străzile Orașului Vechi, care răsunau de cîntecele vesele ale celor mai timpurii dintre vizitatorii cramelor. Pe acoperișurile de olane, în noaptea încărcată de miresme, motanii porniți în nuntire își înălțau boturile negre și roz către o altă lună, mai puțin tristă. De după un horn ce-și arunca în rotocoale amenințătoare fumul spre cerul înstelat, se ivi imaginea ispitei însăși, o pisică cu ochi verzi dispusă să fie mireasă în noaptea aceea. Aidoma lunii care se strecoară printre nori, trecu și locotenentul, parcă plutind, prin mulțimea veselă ce umplea, ca în orice

seară, Piața Mică și se opri în fața vitrinelor luminate ale magazinului cu articole de fierărie ale casei „La Rott”. În vitrine sclipeau crătiți cromate, forme de cozonaci și aparate pentru tăiat *knedlíky* *, foarte asemănătoare cu niște lire grecești antice. Locotenentul trecu la vitrina cu unelte de grădinărit. Se uită o clipă, apoi se hotărî și intră înăuntru.

După o jumătate de oră – la magazin nu era aglomerație prea mare – apăru din nou în stradă, cu un pachet potrivit, de formă lunguiață, ambalat în hîrtie cafenie, sub braț și porni prin noaptea de mai, cu tramvaiul numărul 11, spre Královske Vinohrady.

Cînd ajunse la vila procurorului, se întunecase de-a binelea. Dar era lună, și fațada joasă a vilei, acoperită de iederă, se deslușea perfect pe strada liniștită.

Locotenentul nu sună. Privi în dreapta și în stînga, cu grijă, ca un hoț, apoi sări gardul, surprinzător de agil pentru corpolența sa.

Nimeri în grădina bine întreținută, care sclipea sub lună, acoperită de picăturile de rouă vesperală. Dădu ocol, prudent, casei cufundate în somn. Nicio fereastră, nu era luminată. Ajunse în dreptul unei terase joase, care se întindea la înălțimea capului său, ca suprafața cenușie a unui lac de ciment.

Locotenentul scoase batista, întinse brațul și apucă cu grijă în batistă un obiect ce se afla pe suprafața lacului de ciment. Un obiect mic, fragil și respingător totodată.

Nu se întoarse pe poteca pe care venise și nici nu sună

* Tăiței care se servesc ca garnitură.

la ușa casei. Traversă în vîrful picioarelor grădina pînă la gardul care o despărțea de grădina vilei vecine și, cu aceeași agilitate, îl sări și pe acesta.

Se opri într-un colț al grădinii, lîngă o brazdă proaspăt săpată. Șovăi cîteva clipe. Fața sa de lună plină luă o expresie de și mai adîncă tristețe. Locotenentul oftă și se apucă să desfacă pachetul. În liniștea nopții, hîrtia fîșîi supărător de zgomotos, și locotenentul scoase din pachet o lopată militară, care, în lumina razelor albe, sclipi viu.

Se apucă de treabă.

Operația nu dură prea mult. Tăișul ascuțit al lopeții lovi un corp moale. Locotenentul, fără să se sinchisească că era îmbrăcat într-un costum de culoare deschisă și că o să-l certe nevasta, îngenunchie, puse lopata deoparte și lucră un timp cu mîinile.

Lucra cu grijă, cu gingășie aproape. În lutul reavăn apăru o formă lunguiață și locotenentul se întristă iarăși. Mîna sa atinse o blană fină, vărgată. Blana unui cotoi. A unui cotoi bătrîn, gras, năpîrlit, care zăcea în lutul acela umed, primăvăratic, întins pe o parte și cu botul căscat într-un spasm cumplit.

Pe fața rotundă a locotenentului, expresia de tristețe era mai accentuată ca oricînd.

Ridică cu grijă, cu duioșie chiar, animalul mort și îl împachetă în hîrtia cafenie.

Lopata o uită pe brazdă.

— Cum o fi făcut rost de otravă? clatină din cap Málek. Doar tetraetilul de plumb...

Locotenentul îi întinse, fără un cuvînt, o cărțulie. Veche, soioasă, nelegată, cu o copertă pestriță.

— O aveau în bibliotecă, zise. Deschide-o la pagina 131! Apoi tăcu.

Adjutantul citi cu neîncredere titlul: *Crima de la teatru* și numele dubiosului autor american – Ellery Queen. Apoi începu să citească textul de la pagina respectivă și fața i se lungi. Iată ce scria la pagina 131:

„Cum aș proceda dacă mi-ar trebui otrava asta pentru o crimă și n-aș vrea să las urme?" întrebă Ellery.

Un zîmbet schimonosi fața uscățivă a profesorului.

„Tetraetilul de plumb poate fi extras din gaz, din petrol lampant obișnuit!"

„Din gaz! strigă inspectorul. Cine ar mai putea găsi vreo urmă?"

„Tocmai asta e problema, spuse specialistul în otrăvuri. Gaz pot să cumpăr oriunde, dau fuga acasă și distilez tetraetilul de plumb într-un timp record și cu minimum de efort!"

„Domnule doctor, asta nu înseamnă totuși că asasinul lui Field avea oarecari cunoștințe de laborator, că se pricepea la analize?" îl iscodi, plin de speranță, Ellery.

„Nu. Orice om care are acasă un aparat de distilat poate prepara această otravă, fără să lase vreo urmă. Tetraetilul de plumb are punctul de fierbere mai înalt decît celelalte componente ale lichidului. Ajunge dacă distilezi totul pînă la o anumită temperatură, și ce rămîne e otrava noastră."

Adjutantul lăsă cartea și păli.

— Vezi, Pavele, zise locotenentul Borůvka, mai degrabă abătut decît ironic. Uneori și unui criminalist îi prinde bine să citească romane polițiste.

Așa luă sfîrșit cazul bătrînului cotoi. Analiza vomismentului cotoiului, pe care locotenentul îl luase de pe terasa vilei procurorului, precum și analiza resturilor de

alimente din stomacul pisicii confirmară prezența tetraetilului de plumb. E adevărat că natura se străduise să vină în ajutorul bietului animal, dar reflexul vomitiv fusese prea slab. Cotoiul se tîrîse pînă acasă, în bucătăria vilei vecine, și acolo, sub patul bătrînei sale stăpîne, murise în chinuri groaznice.

Pe văduva aceea bătrînă și săracă o auzise locotenentul, de dimineață, plîngînd atît de sfîșietor. Tot ea fusese aceea care săpase brazda în grădină, dar atunci locotenentul crezuse că își sapă grădina. În realitate, asistase la înmormîntarea lipsită de pompă a bătrînului motan.

Soția procurorului nu întîrzie să mărturisească. Cine știe ce remușcări nu părea să încerce. Mobilul crimei fusese simplu: își ura soțul. Nu mai putea suporta constrîngerile morale la care o supunea zi de zi, avea cunoștință de aventurile lui, știa diferite alte lucruri despre el și se hotărîsc să treacă la fapte.

Seara, înainte de culcare, spălase cu grijă farfuria procurorului și pe urmă o mînjise din nou cu sos de smîntînă și cu resturi de mușchi tocat. Din cel fără tetraetil de plumb.

Dar destinul, hainul destin se făcuse simțit încă dinainte, în timpul mesei, sub forma telefonului surorii de la Liberec. Lipsise două minute numai, de-ajuns totuși ca procurorul, sătul pînă-n gît, să arunce pe ușa care dădea pe terasă jumătate din porția otrăvită.

Tocmai atunci trecea pe sub terasă cotoiul cel bătrîn, atras de niște străvechi instincte ale trupului, de tenebrele înmiresmatei nopți de început de primăvară.

Cotoiul se oprise. Măcar că creierul său împîclit de animal era supus în momentele acelea unui alt gen de dorințe, nu disprețui nici cina aceea picată din cer.

Așa se face că procurorul și cotoiul împărțiseră porția între ei.

Luna plutea pe boltă, pe acoperișurile Pragăi concerta un cvartet de cotoi, și locotenentul nu putea dormi.

Iar în vila scundă, acoperită de iederă, spre dimineață, un cotoi bătrîn își dăduse duhul înainte de a-i putea veni cineva într-ajutor.

CEL MAI UȘOR DINTRE CAZURILE LOCOTENENTULUI

Amprenta clară a unui deget mare, mărită la dimensiuni gigantice și avînd contururile unui nor neregulat, se etala pe ecran, iar cei patru bărbați care ședeau în fotoliu dedesubtul ecranului înlemniseră.

În sfîrșit, cel mai tînăr dintre ei, un bărbat destul de chipeș, smead și cu părul negru, se ridică și se apropie de fotoliul în care se ghemuise un altul, rotofei, a cărui față rotundă strălucea în semiobscuritatea sălii de proiecție ca un lampion palid.

Tînarul deschise gura, vru să spună ceva, șovăi, ridică mîna, ca și cum ar fi avut intenția să-l lovească pe bărbatul din fotoliu, o lăsă să cadă, șovăi iarăși, se răsuci din călcîie și ieși din încăpere cu pași apăsați.

Trînti ușa în urma lui.

Liniștea de mormînt deveni și mai adîncă.

Un bărbat înalt, încărunțit, care ședea la mijloc, tuși și zise:

— Să fie o greșeală, e...

— Exclus! termină fraza în locul bărbatului chel, care ședea la stînga sa. Dactiloscopia nu poate greși, nu s-au găsit încă două amprente identice de la două degete mari diferite,

în plus, în cazul de față e caracteristică și o cicatrice foarte clară.

Bărbatul încărunțit tuși din nou și se întoarse spre cel cu fața ca un lampion în agonie.

— Și dumneata, tovarășe locotenent, continui să susții că n-ai fost niciodată acolo? Nu cumva... nu cumva ai uitat c-ai fost?

Cel de-al treilea bărbat tuși și zise răgușit:

— Niciodată, tovarășe maior.

Și adăugă, dar se opri înainte de a termina fraza:

— Un lucru ca ăsta mi l-aș aduce...

În semiobscuritatea sălii de proiecție, fața sa albă ca creta se întunecă ușor.

— Așadar, tovarășe adjutant, să recapitulăm exact mersul cercetărilor, îl îndemnă maiorul Kautský pe tînărul cel smead și își frecă fruntea obosită.

— Ieri la opt și cinci minute ne-a telefonat scriitorul Josef Kopanec, laureat – nu, nu-i laureat, spuse iute adjutantul Málek. Era tras la față, trăsăturile i se înăspriseră și păreau cioplite în piatră acum. Ne-a declarat ca s-a dus în vizită la nepoata lui, colega noastră, și a găsit-o în nesimțire. Spunea că totul arată că e vorba de o crimă. Ea ora opt și opt minute, eram acolo. În Pankrác, strada 11 Noiembrie, numărul unsprezece. O garsonieră. Tovarășa zăcea întinsă la podea, cu fața în jos; în ceafă avea înfiptă arma crimei: un satîr. Întrucît tovarășul dr. Seifert a constatat că tovarășa trăiește încă, am transportat-o imediat la spital.

Adjutantul tăcu, în fața ochilor îi apăru din nou scena care, în ajun, zguduise pînă și inima sa, relativ puțin sensibilă. Satîrul era înfipt în ceafă, drept în mijlocul podoabei capilare despre care adjutantul se exprimase în repetate rînduri că o va face pe purtătoarea ei să ajungă domnișoară bătrînă: în mijlocul impozantului coc, prea bine cunoscut de noi. Tăiase

acest ornament în două jumătăți, care acum atîrnau pleoștite de-o parte și de alta a capului, năclăite în sînge. Sîngele, întocmai unui nimb al groazei, păta cu roșu-deschis covorul albastru, de jur-împrejurul capului fetei, iar într-un colț al camerei stătea scriitorul, un ins rotofei, care plîngea fără pic de jenă.

— Și altceva? Vreo urmă de luptă? întrebă maiorul.

— Nu. Se vede că lovitura a fost dată pe la spate, cu totul neașteptat, reveni Málek la realitate. Ceva mai departe, pe jos, se afla, răsturnată, o tavă cu două ceșcuțe de cafea, vărsate, se-nțelege. De aici, deduc că tovarășa îl cunoștea bine pe asasin. Venise la ea în vizită, tovarășa îi pregătise și o tratație, și cînd să i-o pună pe masă, asasinul a lovit-o pe la spate, mișelește și cu brutalitate, cu satîrul, și a fugit.

— Stai nițel, îl întrerupse maiorul. Parcă ziceai că...

— Rectific! declară adjutantul. Iată ce cred eu, cum cred eu că s-au petrecut lucrurile: nu a fugit: întîi a șters cu grijă toate clanțele și toate obiectele de sticlă, de porțelan și cromate și așa se face că n-am găsit nicăieri amprente. Numai pe clanța de la toaletă... Tuși și adăugă: Și numai una.

— Cum îți explici lucrul ăsta?

Málek ridică din sprîncene și rosti glacial:

— După mine, asta demonstrează două lucruri: asasinul era un profesionist; știa ce pericol reprezintă pentru el amprentele, dar în împrejurările respective – rețineți că se afla în casa aceea într-o vizită amicală – nu putea purta mănuși. Deci, după crimă, a trebuit să șteargă urmele posibile. Și în al doilea rînd: după ce le-a șters, și-a amintit că uitase ceva la toaletă sau, pur și simplu, s-a dus calm la closet, și cînd a pus mîna cu batista pe clanță, i-a alunecat degetul mare – s-ar putea ca batista să fi fost găurită – și a lăsat amprenta pe clanță. De-aceea e numai o amprentă și numai amprenta degetului mare, a celorlalte nu.

— Profesionist, spui, mîrîi maiorul. Dar nu ne aflăm în America! La noi nu există asasini de profesie, eu cel puțin nu știu să existe. Nu mi s-a raportat nimic în sensul ăsta.

— Nu mă gîndeam la un asasin de profesie, spuse rece adjutantul, după care făcu o pauză de efect. Mă gîndeam la un profesionist care are de-a face cu asasinii...

Maiorul, obosit, se apucă din nou să-și frece fruntea.

— Tocmai asta refuz eu să cred, zise el exasperat. Așadar, dumneata afirmi că între el și tovarășa... Nu mi s-a raportat niciodată...

Adjutantul aprobă energic din cap.

— Îl iubea, zise. Și el a abuzat de acest sentiment. Poate că era într-o situație... vreau să spun, într-o asemenea situație că trebuia s-o facă să tacă... sau, pur și simplu, s-au certat și...

Se opri, căci nu-i venea nici lui să creadă. Maiorul se ridică și începu să se plimbe agitat prin încăpere. Era un vechi criminalist și știa că pe lumea asta totul e cu putință; cel puțin în materie de fărădelegi. Dar mai știa și că lucrurile sînt în general mai complicate decît apar ele din felul cum le prezintă cineva. Chiar dacă acel cineva e absolut nepărtinitor. Iar chipul împietrit al adjutantului arăta limpede că în cazul de față acest cineva e foarte departe de a fi nepărtinitor.

Maiorul se opri și îl privi sever pe Málek.

— Și dumneata... zise. Dumitale nu-ți plăcea tovarășa?

Tînărul smead se întunecă la față. Nu răspunse.

— Ei?...

— Îmi plăcea, rosti răgușit adjutantul. De-asta am să-l și demasc, oricît nu v-ar veni dumneavoastră să credeți că el e ucigașul. Maiorul miji ochii.

— Ea nu te prea plăcea, nu-i așa?

Málek se crispă, pe urmă dădu moale din cap.

— Dar dumneata îți dădeai toată silința s-o cucerești, nu-i așa?

— Da, rosti încordat adjutantul. Numai că Bășică a avut mai mult noroc.

— Cine?

— Locotenentul Borůvka.

— Asta-i porecla lui?

— Da.

— Nu mi s-a raportat niciodată, zise maiorul. Și, de fapt, nu-mi place cînd tovarășii își dau unii altora porecle batjocoritoare, rosti el sever și își reluă umbletul de la un perete la altul al biroului. Se opri lîngă masă, luă în mînă, gînditor, fotografia mărită a degetului mare al locotenentului.

— Nu s-a mai găsit nici o altă amprentă pe clanță?

— Nu. Numai un fragment dintr-o amprentă, pe partea dinăuntru a clanței. Probabil tot a lui Borůvka. Kárał mai lucrează încă la ea.

Maiorul înconjură masa și se așeză în fotoliu.

— Trimite-l aici pe Bă... pe tovarășul Borůvka.

Dar locotenentul nu era de găsit nicăieri. De trei ori fu convocat prin postul de radioficare, și cum nu se prezentă, pînă la urmă toată lumea intră în panică. Îl căutară în pod, în pivniță, în toate luminatoarele, prin toate cotloanele birourilor, i se telefona, din cinci în cinci minute, acasă, pînă ce lui Málek îi dădu prin gînd că poate Zuzanka Borůvková nu vrea să i-l dea la aparat și se duse personal după el. Acasă la locotenent se purtă fără menajamente, încîlcind flagrant prescripțiile de comportare pentru milițieni. Îl căută prin toate ungherele, deschise chiar și șifonierele, în cele din urmă i se făcu totuși milă de doamna Borůvková, care se speriase de-a binelea, și ca s-o liniștească îi comunică, precizînd că destăinuie un grav secret oficial, că soțul ei dispăruse și că se bănuiește că ar fi fost răpit de agenții unui

serviciu de spionaj străin. Această veste, se-nțelege, o liniști grozav pe doamna Borůvková!

După ce mai întrebă și la Clubul Ministerului de Interne, unde locotenentul nu mergea niciodată, și la cafeneaua „Waldek", unde acesta se întîlnea din cînd în cînd cu foștii săi colegi de la gimnaziul din K., se întoarse la miliție și îi raportă maiorului că locotenentul a dispărut fără urmă.

Bineînțeles, dispariția unei persoane suspectate de crimă nu poate fi considerată, conform tuturor regulilor criminalistica, altfel decît o recunoaștere.

Și cînd persoana dispărută a comis o crimă din dragoste, cercetările în vederea regăsirii ei încep de obicei în vecinătatea heleșteelor și a rîurilor.

Așa se explică faptul că, în ziua aceea, puțin înainte de amiază, o barcă a Securității fluviale, încărcată cu o droaie de bărbați înarmați cu niște prăjini prevăzute la capăt cu cîrlige și cu năvoade, porni să plutească pe Vltava în lung și-n lat, răscolind mîlul de la fund.

Dar pescuitul nu dădu niciun rezultat. Înecatul nu fu găsit.

Nici n-ar fi putut fi găsit. Se afla acolo unde adjutantului Málek – care, în general, suplinea lipsa sa de perspicacitate, prin investigații sistematice – nu-i trecuse prin minte să-l caute. În camera numărul 13 a Clinicii de chirurgie, la căpătîiul patului în care zăcea o fată frumoasă și palidă, cu o față minusculă pierdută într-un ghem uriaș de bandaje albe și în straturi de ghips. Fata era în stare de inconștiență, locotenentul stătea zdrobit lîngă patul ei, lăsînd impresia că, dincolo de durerea pe care o încerca, e obsedat de un gînd anume.

În realitate, nu se gîndea.

Nu făcea decît să-și vînture prin minte niște aduceri-aminte. În toate, fără excepție, era prezentă fata cea palidă, cu turbanul acela urît ce-i înfășură capul.

Rămase acolo multă vreme. Medicii veneau, luau pulsul fetei, ridicau din umeri la privirile disperate, întrebătoare ale locotenentului, se adresau în șoaptă surorilor și plecau. Surorile îi făceau fetei injecții, plecau și ele. Locotenentul rămînea pe loc.

Îl găsiră la ora cinci, cînd lui Málek, în sfîrșit, îi trecu prin minte să-l caute și acolo. Îl duseră la miliție. Málek uita sa revoce ordinul transmis celor de la Securitatea fluvială, așa că aceștia își continuară toată noaptea, zadarnic, pescuitul macabru.

ÎN TIMPUL ACESTA, MAIORUL ÎL INTEROGA PE LOCOTENENT. Locotenentul vorbea cu un glas cavernos, frînt, cum nu-și amintea nimeni să mai fi avut vreodată.

— Nu știu cine a fost, zise locotenentul. O femeie. Mi-a telefonat cu puțin înainte de cinci, spunîndu-mi, că e foarte important...

— De ce nu i-ai spus să vină să discutați aici?

— I-am spus. Dar m-a implorat să mă întîlnesc cu ea în particular, că e vorba de viața și... locotenentul șovăi, cinstea unei doamne.

— Și dumneata te-ai prins! Maiorul clătină din cap necăjit. Auzi, cavaler! Sper că măcar acum te-ai convins că în criminalistică n-are ce căuta cavalerismul...

— Sau inventează! interveni Málek înverșunat. O femeie necunoscută, o întîlnire în grădina de trandafiri din Stromovka, unde chipurile stă și așteaptă o oră întreagă, ca să nu vină nimeni – și între timp cineva îi omoară amanta? Asta să le-o povestești ălora care citesc romane polițiste, nu nouă!

Locotenentul își întoarse ochii deznădăjduiți spre colegul său mai tînăr.

— Pavele, nu vorbi așa urît despre ea. N-a fost amanta mea.

— Nu zău! se strîmbă adjutantul disprețuitor.

— Stai puțin, tovarășe, i-o tăie maiorul. N-avem niciun motiv să nu-l credem pe tovarășul locotenent...

— Cum vine asta, nu avem? îl întrerupse Málek, cu obrăznicie, pe șeful său suprem. Tovarășa îl iubea, ăsta o știa toată lumea. Au fost văzuți cel puțin o dată împreună la vinăria „La motan"... Auzindu-l spunînd asta, locotenentul se miră în sinea lui de capacitățile detectivistice ale lui Málek. Săptămîna trecuta, după cazul de la casa de mode Rosenblum, a propus să i se mărească fetei leafa cu treizeci și cinci de coroane pe lună, iar înainte au fost văzuți flirtînd în timp ce îi dicta rapoartele. Și tuturor acestor fapte, tuturor acestor evidențe nu le poate fi opusă decît simpla sa afirmație că o femeie misterioasă l-a convocat, exact pentru momentul crimei, în Stromovka, unde el ar fi așteptat-o, singur și fără martori, timp de o oră. Iar în locuința victimei se găsesc amprentele lui digitale! Pe oricare altul l-am fi arestat de mult. Iar dumneavoastră pretindeți că n-avem niciun motiv să-l suspectăm?...

— Liniștește-te, tovarășe, zise maiorul. De altfel, și dumneata ai fost văzut flirtînd... mai bine zis, încercînd să flirtezi cu tovarășa. Mai mult decît atît, după cum mi s-a raportat, ai luat-o de mijloc, în timpul serviciului, o dată chiar în mașina Milației, și ea...

— Dar pe clanță nu sînt amprentele *mele,* i-o tăie Málek. *Eu* n-am fost, în viața mea, în garsoniera ei!

Maiorul privi spre locotenent. Dar locotenentul se uita apatic drept înainte, iar pe față avea o expresie foarte

ambiguă, de perplexitate amestecată cu un soi de scepticism și cu o profundă tristețe.

Cineva bătu la ușă. Maiorul deschise. În prag se ivi dactiloscopul Káral.

— Ce este? întrebă maiorul.

— Am adus cea de-a doua amprentă, tovarășe maior, rosti Káral încet și aruncă o privire în încăpere. Aceea deteriorată, de pe partea interioară a clanței. Am identificat-o.

— Ei bine?

Káral privi din nou în cameră și șopti:

— Puteți veni o clipă pe culoar?

După ce maiorul, care se supuse, închise ușa în urma lui, dactiloscopul zise, dar pe un ton, de parcă el însuși n-ar fi crezut ce spune:

— E amprenta de la arătătorul tovarășului adjutant Málek.

— Amprenta mea? Nu se poate! strigă mînios adjutantul. E o greșeală.

— Încă nu s-a pomenit ca doi oameni să aibă amprente digitale identice, rosti încet maiorul. Se pare că ați mințit amîndoi.

— Eu nu! urlă Málek. Pot să jur! Am și martori! Tovarășa nu m-a primit nicio... N-am fost niciodată acasă la ea! Pe cuvînt de onoare!

— Și dumneata? i se adresă maiorul locotenentului.

Locotenentul tresări și se smulse din gîndurile sale.

— Da, făcu.

— Asta înseamnă că retractezi afirmația anterioară, cum că n-ai fost niciodată acasă la tovarășa?

— Nu, asta nu. Mă gîndeam la altceva. Și cred că e așa cum îmi închipui. Am putea să mai proiectăm o dată amprentele?

— Mă rog, făcu maiorul.

Se înapoiară în sala de proiecții. Pe ecran apăru din nou norul acela suprarealist negru, bizar, cu o cicatrice caracteristică.

— Da, repetă locotenentul posomorît. Observați marginile.

— Sînt deteriorate, zise dactiloscopul Kăral. Probabil că atunci cînd făptașul s-a străduit să șteargă clanța... Se opri brusc.

— Ai dreptate, rosti trist locotenentul. Și s-a străduit, nu glumă. Uitați-vă: amprenta asta e degradată în toate părțile. Iar aici, la dreapta jos, pe margine, se vede restul unei alte amprente.

— E prea mic, zise dactiloscopul. Oricît am vrea, nu poate fi identificat.

— Probabil că nici nu va fi nevoie, zise locotenentul. Vreau numai să spun că făptașul și-a dat toată silința să șteargă toate amprentele din jurul amprentei mele, ca să rămînă numai a mea.

— Vrei să spui... începu maiorul.

— Sigur, dădu trist din cap locotenentul. Amprenta asta n-a fost lăsată *după* ștergerea clanței, ci *înainte* de a fi stearsă.

Maiorul se uită mirat la locotenent, apoi la Málek.

Málek se înroși, apoi se burzului, gata să se sufoce.

— Asta nu face decît să confirme că ai fost la ea! strigă el furios. Nu schimba nimic.

— Atunci, confirmă că și dumneata ai fost la ea, zise maiorul, care se zăpăcise de tot.

— Poate, dar eu știu că n-am fost, urlă Málek. El însă a fost! El o vizita! A fost văzut! Adică... n-a fost văzut, dar avem amprenta lui, cu cicatricea caracteristică! încheie el disperat.

— Ba nu, Pavele, zise locotenentul. N-am fost la ea. Și nici tu n-ai fost.

Zicînd acestea, se ridică și ieși în tăcere din sala de proiecție.

În garsoniera fetei, compară îndelung clanța de la toaletă cu clanța de la baie. Erau așezate alături și erau amîndouă cafenii. Și cu toate astea, cînd le cercetă mai atent, observă că există o vagă deosebire de nuanță între ele.

Scoase din buzunar clanța pe care o deșurubase, înainte de a veni aici, de la ușa care despărțea toaleta de la miliție de vestibulul unde se afla o chiuvetă.

Nuanța ei coincidea perfect cu nuanța clanței de la WC-ul fetei.

Se întristă de moarte.

Cam la vreo oră după aceea, în biroul în care, cu o săptămînă înainte, maistrul croitor Fendrych se străduise să-și dovedească nevinovăția, mai era încă pradă aceleiași tristeți.

— De-aceea ați lăsat să vă cadă, la mine la Miliție, tabachera, îi spunea doamnei durdulii, care ședea în fața lui, la masa acoperită de mostre de stofă și de corespondență comercială. Știați c-o s-o ridic și că astfel o să obțineți amprentele mele digitale. Ca să le comparați. Plecînd de la mine, v-ați dus la toaletă, v-ați încuiat acolo și ați schimbat clanța din partea dinăuntru a ușii. Prima oară, cînd ați fost la mine, v-ați dus la toaletă să vă prindeți jartiera și ați observat ce fel de clanțe sînt acolo. La a doua vizită, ați adus în geantă o clanță de schimb. Acasă, ați comparat toate amprentele. Sînteți o femeie inteligentă și sora dumneavoastră e căsătorită cu un judecător. Pentru dumneavoastră n-a fost o problemă să studiați bazele comparației dactiloscopice. De altfel, eu am pe degetul mare o cicatrice caracteristică, pe care n-o poate

trece cu vederea nici chiar un nespecialist. Pe urmă, ați șters toate celelalte amprente și n-ați lăsat-o decît pe a mea.

Doamna respira iute.

— Și în cele din urmă, continuă locotenentul, ați schimbat clanțele din garsonieră. Și toate astea fiindcă...

Tăcu. Doamna îl privi cu ură.

— Fiindcă m-ai jignit, zise. De-ai ști cît de rău poate jigni un bărbat o femeie! Fiindcă... Șovăi, apoi rosti șuierător: Fiindcă m-ai respins!

— Dar pe fata aceea de ce ați vrut s-o omorîți – ea ce vină avea? întrebă locotenentul care, în unele privințe, era din cale-afară de naiv.

Doamna se înroși, apoi se învineți.

— Fiindcă pe *ea* n-ai respins-o! șuieră. Înțelegi?

Locotenentul se întristă, poate mai tare ca oricine, în viață. Căci niciodată pînă atunci greșeala cuiva nu-l lovise mai direct și mai profund.

La ora nouă seara, pleoapele fetei se mișcară ușor și ochii ei mari și negri priviră lumea. Lumea spitalului.

Inima locotenentului batea năvalnic. Medicul, aplecat deasupra bolnavei, răsuflă ușurat.

Ochii negri alunecară pe plafonul alb, apoi priviră în jur și descoperiră fața rotundă a bătrînului criminalist. Pe chipul minuscul de sub turbanul diform înflori un zîmbet slab. Buzele se mișcară:

— Tovarășe locotenent...

— Minunat! făcu medicul. Acum, domnișoară, să faci bine și să mănînci. Ești salvată!

. . .

— Știți ce a salvat-o? îl întrebă, ceva mai tîrziu, medicul pe locotenentul care strălucea de fericire. Cocul! Izbucni în rîs. Dacă ați ști de cîte ori nu mi-am spus ce prostii mai sînt în stare să născocească femeile astea – cred că îi lua în fiecare zi cel puțin o jumătate de oră pînă îl pieptăna – dar iată că a meritat osteneala! Dacă n-avea pe cap oroarea aceea, satîrul ar fi pătruns pînă la creier! Avea ascuns în coc un fel de miez de cauciuc spongios – femeile îi zic *toupé,* sau cam așa ceva, nu știu exact. N-are importanță, în orice caz, prostia aceea i-a salvat viața. Și, îmi pare bine, zise și se uita la radiografia unui craniu urît. Atît de tînără și de frumoasă, ar fi fost păcat de ea!

Și, preocupat de fotografia acelui craniu, ascuns, în realitate, sub o pojghiță subțire, subțire ca pielea, de frumusețe, nu observă că pe fața rotundă a locotenentului se întipărise o expresie de fericire aproape vinovată.

— Splendid! se bucură fata, a doua zi după-amiaza, stînd în pat și căscînd, într-un chip, cît se poate de fermecător, cu ochii negri la locotenent, care era încruntat, în timp ce în sinea ei se întreba dacă rana de sub turbanul acela alb nu va lăsa cumva o cicatrice prea mare.

— E groaznic, se-nțelege, dar e splendid cu cîtă rapiditate ați dedus totul! Asta probabil fiindcă sînteți atît de cult, tovarășe locotenent, și vă pricepeți atît de bine la femei. Nu o spusese cu ironie.

— Eu? se miră locotenentul. Da de unde! Nu mă pricep. Numai că femeile au constituit întotdeauna – într-un anumit fel – destinul meu!

Fata plecă privirea. Dar locotenentul nu se referise la ce credea ea.

— Datorită lor a trebuit să renunț la profesiunea mea

inițială, continuă el, de parcă ar fi citit din fișa de cadre, căci mai avea și acum în prezența fetei momente cînd se simțea îndemnat să folosească o terminologie oficială, iar subiectul predilect era starea vremii. Înainte, am fost profesor de educație fizică, dar...

Fata, ușor decepționată, îl privi din nou și spuse mirată:

— N-am știut!

— N-aveai de unde să știi. Nici nu mă laud cu asta. Dar așa a fost.

— Povestiți-mi, vă rog. Vă rog!

Și fiindcă se simțea complet pierdut, atît de pierdut încît nu l-ar mai fi putut ajuta, chiar dacă preajmă, nici sfîntul Sidonius în persoană, locotenentul îi povesti:

FURTUL DE LA LICEUL DE FETE

— E mult de-atunci, oftă el. Au trecut – își încreți fruntea – mai bine de optsprezece ani. Totul a început în ziua aceea – cred că era într-o miercuri. Da. Miercuri dimineață, în cancelaria profesorilor. Eram prezenți cu toții, în afară de profesorul Kotě, care s-a învoit să se ducă la Cáslav, la înmormîntarea bunicii lui, fix la ora opt fără un sfert, așa cum ne-o cerea directoarea noastră, Ivana Krulisová, căreia fetele (și, pe la spate, și noi, profesorii) îi spuneau Ivana cea Groaznică. Era poreclită așa, pe de-o parte din pricina înfățișării – deși femeie, aducea întrucîtva cu un buldog – pe de alta, din cauza discursurilor agitatorice pe care le ținea împotriva imperialiștilor, revizioniștilor, chiaburilor, cosmopoliților și, în general, împotriva oricăror dușmani de clasă. Dar, în fond, nu era decît un suflet ceh, blînd, într-un trup de cehoaică, hrănit cu *knedlíky* și plăcinte, și fetele (ca și noi, de altfel) o știau prea bine și profitau din plin. De pe urma asta, Ivana cea Groaznică era groaznică numai în teorie: cînd, cam cu o lună în urmă, luasem în discuție problema admiterii fetelor noastre din clasa a patra* la examenul de

* Ultima clasă de liceu.

maturitate și ne loviserăm de cazul fiicei unui chiabur cu o gospodărie de douăzeci și cinci de hectare, Ivana umblase, timp de trei zile, ca năucă, de la un for la altul, și în cele din urmă ne ținuse, în cancelarie, un adevărat discurs despre Makarenko, pe care îl confunda pe ici-pe colo cu Lisenko, combătînd teoria eredității, calificînd-o drept o gogoriță burgheză, pseudoștiințifică, arătînd că, după genetica sovietică, trăsăturile caracteristice nu se moștenesc, ci se obțin prin educație, întreagă acea prelegere încheind-o cu o metaforă despre copacul tînăr, care e foarte maleabil. Urmarea: fata de chiabur cu douăzeci și cinci de hectare fusese încredințată patronajului organizației de tineret din școală și admisă la maturitate.

Asta ți-am povestit-o doar așa, ca o completare, știi? Așadar, ne aflăm în cancelarie și, în mijlocul nostru, plînge sfîșietor eleva Chocholoušová Jana din a IV-a A, fiindcă cineva i-a furat un caiet cu un plic în care avea 5200 coroane în bani vechi, sumă adunată pentru achitarea costului excursiei organizate de școală la carstul morav. Îi uitase, în ajun, în cabinetul de geografie, unde îl ajutase pe profesorul Kotě să controleze legitimațiile organizației de tineret și, la ora șase și jumătate, cînd se întorsese după el, ia-l de unde nu-i! Dumnezeule, ah, Dumnezeule, cinci mii două sute de coroane, ce-o să se facă ea acum?...

Stăm și ne uităm unii la alții, conștienți de gravitatea situației. Ivana cea Groaznică ba pălește, ba se înroșește, se vede de la o poștă că inima ei de mamă sîngerează la fel ca a Chocholoušovei Jana. Eu, cu mîna dreaptă bandajată (mă tăiasem, cu o zi înainte, cu cuțitul de pîine), mă străduiesc să termin cît mai iute de scris planul orei de educație fizică al clasei I-a B, fiindcă ieri n-am avut cînd s-o fac, și mă ascund după *Rude Právo,* ca să nu mă vadă Ana cea Groaznică. Ceilalți tovarăși și tovarășe au încremenit aidoma grupului

statuar al lui Braun din Kuks*, în poziții diferite, după firea fiecăruia, iar tovarășul profesor Semerák, strîns în sacoul său la două rînduri ca un prunc în fașe, spune cu glas sec:

— Va trebui să telefonăm la miliție.

Ivana cea Groaznică se opuse însă și nu telefonarăm la miliție. Acolo, în cancelarie, a improvizat un discurs despre încrederea nestrămutată pe care o are în fetele noastre și despre numele nepătat al școlii, iar un sfert de oră mai tîrziu, în sala de gimnastică, unde încăpeau toate cele două sute treizeci și șase de eleve ale școlii, a ținut un alt discurs, care avea ca temă: „În societatea socialistă nu aruncam cu piatra în nimeni!" și era menit s-o convingă pe autoarea furtului caietului să-și recunoască cinstit vina, întrucît societatea noastră oferă oricui posibilitatea să se îndrepte în instituții speciale, anume create pentru asta. După cum era de așteptat, nu recunoscu niciuna. Idealismul a fost și rămîne o concepție greșită.

Și iată-ne din nou în cancelarie, arătîndu-ne cu toții și mai mîhniți chiar decît înainte. Tovarășul Semerák propuse să telefonăm la Securitate, la Pardubice.

Înainte ca Ivana cea Groaznică să poată ține al treilea discurs din ziua aceea, de data aceasta împotriva chemării Securității în școala noastră, purtătoare a drapelului de școală fruntașă în colectarea hîrtiei vechi, cineva bătu la ușa cancelariei și Ivana cea Groaznică zise:

— Intră!

---

* Castel baroc din Cehia, în grădina căruia se află cîteva lucrări ale sculptorului Braun.

Intrară trei eleve din clasa a patra: Chocholoušová, Procházková și Klímová. Chocholoušová, cu nasul ca pătlăgica, Chocholoušová, președinta organizației de tineret din școală, și Klímová, cea mai bună prietenă a Chocholoušovei, o brunetă frumoasă de optsprezece ani, cu o bluză albă și un bust fermecător.

— Vă rog, tovarășă directoare, Klímová... bîigui între sughițuri de plîns Jana, păgubașa.

— Ce-ai spus? țipă Ivana. Tu, Klímová?! Niciodată n-aș fi crezut...

— Nu-i asta, tovarășă directoare, o întrerupse președinta organizației de tineret din școală. Klímová n-a sustras banii, în schimb are un frate care a fost pe vremuri detectiv particular la Praga.

Așa se face că, pe la prînz, și-a făcut apariția în liceul nostru de fete fostul detectiv particular. Acum era chelner, serviciul îl începea abia seara, așa că, primind telegrama, nu i-au trebuit mai mult de două ore ca să vină de la Pardubice. Era un tînăr negricios, leit cu sicilienii din filmele italienești, cu niște ochi cum e cărbunele, cu o mustăcioară șic, pe cap cu o pălărioară cu boruri vărgate, pe care, cînd intră în cameră, nu și-o scoase, ci doar o atinse, elegant, cu trei degete. Salută răspicat: „Cinste muncii!" și la aluziile timide ale Ivanei celei Groaznice, care se îmbujorase toată, că se va revanșa personal, în interesul reputației școlii – fiindcă... știți... școala, fiind instituție de stat, nu poate... știți... să remunereze persoane particulare... făcu un gest de mărinimie cu mîna și declară că va întreprinde cercetările pe gratis, spre a apăra onoarea surorii sale.

Asta ne-a lăsat cu gura căscată, fiindcă nimeni pînă atunci n-o bănuise pe Klímová de furt – era doar cea mai bună prietenă a Chocholoušovei – dar, mai apoi, Ivana ne-a explicat

că tovarășul se gîndise probabil la colectiv, onoarea școlii fiind adică totodată și onoarea surorii sale cu ochi negri.

Și iată-l pe fostul detectiv particular Jaroslav V. Klíma apucîndu-se de treabă.

Se apucă de treabă chiar la locul delictului, în cabinetul de geografie. Pe mine, ca diriginte al clasei a IV-a A, mă invită să iau parte la anchetă, pe ceilalți, inclusiv pe Ivana cea Groaznică, îi alungă cu hotărîre, dîndu-le instrucțiuni să reinstaureze imediat în școală „regimul normal de funcționare".

Pe urmă, ceru să fie chemată Chocholoušová.

Chocholoušová veni, se așeză ca un îngeraș pe marginea scaunului, și în razele soarelui de martie, care pătrundeau în cabinet prin geamul nu tocmai curat, ochii și nasul îi străluceau în roșu-carmin.

Detectivul particular Klíma se așeză în fața ei, încălecînd un scaun pe care avu grijă să-l întoarcă cu speteaza spre fata anchetată, se sprijini cu coatele de spetează și își împinse pălărioara cu boruri vărgate pe ceafă. Apoi își descheie și haina. Mă așteptam să zăresc sub braț teaca unui pistol, dar se vede că-l ținea în altă parte.

— Așa! strigă el aspru, și Chocholoušová se sperie atît de tare, că fu cît pe ce să cadă de pe scaun.

— Nu te speria, Chocholoušová, spune-i tovarășului ce s-a întîmplat ieri, am liniștit-o eu.

Jaroslav V. Klíma șuieră nemulțumit și îmi aruncă o privire încruntată.

— Ancheta o conduc eu! rosti el tăios, după care se adresă Chocholoušovei: Dă-i drumul! Chocholoušová, cu glasul întretăiat de suspine, se apucă să povestească.

. . .

Povesti că abia acasă, cu puțin înainte de șase și jumătate, își dăduse seama că pierduse banii. O luase imediat la goană înapoi spre școală. Voia să ia de la portar cheia cancelariei, unde, pe un panou special, erau agățate cheile tuturor cabinetelor (pînă nu demult, locul lor fusese în loja portarului, dar spiritul treaz și vigilent al Ivanei se făcuse simțit și aici), dar portarul mormăisc că „astăzi se interesează cam mulți" de cabinetul de geografie și, cu toată sănătatea sa șubredă, o însoțise personal în cancelarie și de acolo la cabinet. Dar, în cabinet, caietul nu mai era.

Jaroslav V. Klíma ascultă povestirea încruntat. Cînd fata termină, zise:

— Nu ți se întîmplă să ai uneori, așa... niște stări?

Chocholoušová îl privi temătoare.

— Ce fel de stări, vă rog?

— Așa... să ai senzația... că nu ești tu...

Chocholoušová rămase tăcută.

— O dedublare, știi... o dedublare a conștiinței...

Formulînd aceste întrebări, fostul detectiv particular nu-și luă o clipă ochii de cobe de pe chipul fetei. Fata se cutremură și piui:

— Nu știu...

— Aha rosti detectivul semnificativ. Interesant!

Mi-am zis că o să fie distracție, nu glumă, cu Jaroslav V. Klíma.

Apoi, îi ceru Chocholoušovei să spună repede primele cuvinte care îi vin în minte. Cîtva timp, fetei nu-i veni nimic în minte, apoi încropi următoarea asociație de noțiuni – fusta – pantofi – *Bat'a** – criză – capitalism, și Jaroslav V. Klíma mă

* Patronul unei mari fabrici cehe de încălțăminte, între cele două războaie

privi cu înțeles. După aceea o întrebă dacă preferă pisicile sau cîinii și, în sfîrșit, împrumută de la mine un carnețel, smulse o foaie și, folosindu-se de cerneala roșie din sticluța profesorului Kotě, făcu pe ea o pata cu contururi neregulate și îi ceru Chocholoušovei să-i spună ce imagini îi trezește pata respectivă.

— Nu știu, rosti fata, abătută.

— Ce senzație îți dă?

Chocholoušová tăcea.

— Niciuna? insistă J. V. Klíma.

— Niciuna.

— Uită-te atent.

Fata se uită atent. Zise șovăind:

— Seamănă cu o...

Jaroslav V. Klíma ridică sprîncenele și-mi aruncă o nouă privire cu tîlc.

— Cu o... șopti Chocholoušová, păi, cu un fel de... pata de cerneala.

— Ajunge! rosti tăios detectivul.

— DUPĂ DIVERSE ALTE EXPERIMENTE PSIHOLOGICE DE acest gen, o întrebă, în cele din urmă, dacă nu observase ceva suspect în cabinet.

— Cînd am intrat înăuntru, mi s-a părut... spuse Chocholoušová, dar nu știu sigur.

— Îți atrag atenția că e ca și cum ai declara sub jurămînt, zise sever detectivul.

— Nu știu sigur, o scaldă eleva. Dar mi s-a părut că fuge cineva pe scări în jos.

Jaroslav V. Klíma se ridică, își vîrî degetele mari în

---

mondiale.

răscroiala vestei. Soarele de martie îi lumina fața mica, lunguiață. Porni să se plimbe prin cabinet. Apoi, iute ca fulgerul, se întoarse spre elevă și o pironi cu ochii lui de cobe.

— Erau pași de bărbat sau de femeie?

— Eu... nu știu... răspunse Chocholoušová, încurcată. Cred că erau... s-ar putea să fi fost... și de bărbat, și de femeie...

— Interesant, rosti detectivul, brusc îngîndurat, și trase aer printre dinți. Foarte interesant! Poți pleca.

— Vă interesează psihologia? mă întrebă, cînd rămaserăm singuri.

Am dat din cap în semn că nu.

— Pe mine, da, declară Jaroslav V. Klíma. Pentru un criminalist, e foarte important. Și așa cum întrezăresc, în cazul de față, factorul psihologic va fi hotărîtor. Am supus-o pe anchetată la cîteva teste psihologice. Mi-au spus o groază de lucruri.

L-am întrebat ce anume i-au spus.

— Pentru moment, le păstrez pentru mine, zise detectivul. Fiți cu ochii în patru. Cazul începe să se contureze.

Apoi ceru să fie chemat portarul.

— Ce-ai vrut să înțelegi prin: astăzi se interesează cam mulți de cabinetul de geografie? se răsti detectivul la el.

— Păi, înainte de Chocholoušová se dusese în cabinet Celbová din a treia A, zise portarul. A ieșit și-o încurcătură, așa c-a trebuit să merg eu să văd ce e.

J. V. Klíma întrebă într-un *falsetto* abia auzit:

— Ce anume să vezi?

— Păi, dacă se pierduse de-adevăratelea cheia.

Aflarăm că, pe la ora șase, eleva Celbová ceruse portarului cheia de la cancelarie. Ea era conducătoarea cercului de marionete al Organizației Tineretului Cehoslovac și în după-amiaza aceea cercul organizase un spectacol la grădinița de copii din localitate. Celbová voia să ducă sacul cu marionete în cabinetul de geografie. Portarul îi dăduse cheia de la cancelarie, dar după vreo cinci minute, Celbová se întorsese, spunînd că cheia nu se află pe panoul din cancelarie, cabinetul de geografie e încuiat și înăuntru parcă s-ar mișca cineva. Ba chiar i se păruse că ar fi auzit un țipăt înfundat, foarte neliniștitor. Portarul, de felul lui aplecat spre gîlceavă, pierdu zece minute ca să se certe cu Celbová, susținînd cu încăpățînare și fără nicio legătură cu ce spunea fata cum că profesorul Koté e plecat la Čáslav și prin urmare nimeni altcineva n-avea ce căuta în cabinet. În ce privește cheia, era de părere că Celbová are orbul găinilor, fiindcă nicio elevă nu luase cheia cancelariei, iar tovarășii profesori, toți pînă la unul, plecaseră de mult. I-o și dovedi pe dată, fiindcă atunci cînd, în sfîrșit, se duse cu ea în cancelarie, cheia de la cabinetul de geografie atîrna la locul ei. Sacul cu marionete fu așezat unde trebuia, iar cabinetul încuiat la loc. După ce-o muștrului pe Celbová, portarul se înapoie la loja lui.

Abia apucase să se instaleze comod în scaun, cu gîndul să-și fumeze pipa de seară, cînd năvăli ca o furtună Chocholoušová, și expediția spre cabinetul de geografie se repetă. Din momentul acesta, declarația portarului coincidea întru totul cu povestirea Chocholoušovei. Portarul avusese și el impresia că aude pașii unei persoane care alerga pe scări în jos.

Dar Jaroslav V. Klíma nu părea să acorde nicio importanță pașilor.

— Celbová, mormăi el în schimb, îngîndurat. Hm...

Și o chemă pe Celbová.

Află de la ea exact același lucru ca și de la portar și, în plus, că pata de cerneală îi amintește de un norișor, că preferă pisicile cîinilor, că suferă din cînd în cînd de dureri groaznice de cap, dar că n-a avut niciodată un sentiment de dedublare; mai obținu din partea ei lanțul asociativ: bărbat – femeie – muncă voluntară – tata – bătaie, pe care mie, după ce dădu drumul elevei, mi-l caracterizează ca fiind destul de confuz.

— I-ați observat buzele? mă întrebă. Nici nu se putea să nu le observi. Celbová era cea mai frumoasă fată din școală.

— Colțurile lăsate în jos, spuse Jaroslav V. Klíma, posomorît. Trădează o personalitate deficientă. Femeia asta suferă de un complex de inferioritate. E în stare și de crimă, numai ca să scape de acest complex.

Scoase apoi pipa din buzunar și se apucă tacticos s-o înfunde cu tutun.

Colțurile lăsate în jos ale gurii elevei Celbová se datorau însă mai degrabă permanentei expresii de dispreț, folosită de fată ca armă împotriva impertinenților de la liceul industrial de alături. Dar despre asta nu l-am informat pe Jaroslav V. Klíma. Oricum, el ar fi respins o explicație atît de nepsihologică.

— Și acum, zise, vom continua ancheta cercetînd la fața locului.

Se ridică și se îndreptă spre ușă. Cercetă cu ochii lui negri camera, învăluindu-se în acest timp într-un nor de fum albăstrui. Privirea i se opri pe un dulap încuiat, a cărui cheie o avea numai profesorul Kotě, pe biroul împodobit cu bustul produs în serie al unui om de stat, folosit vreme îndelungată de către muște în același scop ca și tabloul, cîndva celebru, al unui oarecare suveran; pe canapeaua largă, pe care profesorul Kotě, om mai în vîrstă, în loc să-și pregătească planul lecției, obișnuia să tragă cîte un pui de somn ori de cîte ori avea o

„fereastră” în orar. Se uită și la harta mare a republicii, de pe peretele din dreapta, la tabloul lui Emil Holub* fugind din fața canibalilor, de pe peretele din stînga, și la fereastra murdară, pe pervazul căreia se afla o sticlă de lapte începută. Pe urmă, netam-nesam, se lăsă pe vine și se uită sub canapea.

— Aha! strigă și mă privi cu înțeles, de jos în sus. Făptașul comite întotdeauna o greșeală, iată axioma sfîntă a muncii detectivului.

Apoi se ridică, se apropie de canapea, își ridică puțin pantalonii, întinse pe jos o batistă roșie, se lăsă în genunchi pe ea și începu să pipăie cu palma sub canapea. Fața sa mică, lunguiață, se înroși din cauza efortului. Cîteva clipe mai tîrziu însă, își rînji satisfăcut dinții de aur; mustăcioara ca smoala i se zburli ușor.

Pe palma lui cădea, în plin, soarele de martie.

Iar în palmă ținea o jartieră neagră de damă.

— Da, e imposibil ca făptașul să nu comită o greșeală, repetă Jaroslav V. Klíma și băgă jartiera în buzunar. Unde locuiește Celbová?

— Dar asta n-are nicio legătură cu banii, am spus eu uimit.

— Credeți? rosti Jaroslav V. Klíma ironic. Eu nu cred. Gîndiți-vă puțin.

Tot drumul pînă la locuința elevei Celbová, m-am tot gîndit, pot spune chiar că mi-am stors pur și simplu creierul. Dar legătura dintre jartiera neagră și furtul banilor destinați excursiei clasei a IV-a n-am dibuit-o.

Gazdei, care ne deschise ușa, detectivul îi zise laconic:

— Miliția!

---

* Cunoscut explorator ceh (1847—1902).

O împinse la o parte și pătrunse în casă. Gazda se sperie, dar fiindcă mă cunoștea, se mai liniști și ne conduse în camera subchiriașelor sale.

Era un fost dormitor conjugal, în care trona un pat dublu mare, cu baldachin.

Văzînd patul acela măreț, Jaroslav V. Klíma ridică sprîncenele.

— Celbová doarme în patul ăsta?

— Da, domnule sergent, zise văduva.

— Singură?

— Împreună cu domnișoara Karvašová. Locuiesc împreună.

— Interesant, făcu detectivul. Ia ascultă, nu le-ai prins niciodată dormind amîndouă în aceeași jumătate de pat?

— Deseori, domnule sergent, răspunse amabilă văduva.

Jaroslav V. Klíma mă ferici cu încă una din privirile sale pline de tîlc.

— De obicei, iarna, domnișoarele nu fac foc peste noapte, continuă gazda, așa că, spre dimineață, se ghemuiesc una într-alta ca să se încălzească.

— Ca să se încălzească, așa credeți? spuse detectivul sarcastic, după care o dădu pe gazdă afară din cameră.

— Ați remarcat? mi se adresă mie. Tendințe lesbiene. Cît se poate de evidente. Se leagă foarte adesea cu înclinația spre furt. Cazul se conturează din ce în ce mai clar.

Privi în jur și se apropie de șifonier, scoase din buzunar o pereche de mănuși de piele de porc, și le puse cu gesturi de ritual și deschise cu grijă sertarul de sus. Se apucă apoi să cotrobăiască sistematic în șifonier. Eu ședeam deoparte, fiindcă mă jenam să asist la o cercetare atît de intimă a lenjeriei elevelor mele. Dar J. V. Klíma își vedea și singur de treabă, plin de sîrg. După douăzeci de minute de căutare

sterilă, își îndreptă satisfăcut spinarea și se întoarse spre mine, zîmbind.

— Nimic! rosti el victorios.

— Poate că a ascuns banii în altă parte.

— E de la sine înțeles că n-am căutat banii, îmi explică el disprețuitor. Banii, fără doar și poate, sînt bine ascunși undeva *în afara* acestei case. *Banii* n-or să ne scape. Căutam un portjartier negru cu o jartieră lipsă.

Legătura dintre portjartier și jartiera găsită îmi era foarte clară, dar legătura dintre portjartier și furt continua să rămînă pentru mine o enigmă.

— Sînt două posibilități, spuse Jaroslav V. Klíma. Sau a observat lipsa jartierei și a aruncat portjartierul ca pe un obiect *indiscriminant,* sau...

Mă privi triumfător.

— Sau? șoptii eu nervos.

— Sau îl are pe ea! zise el. Un cunoscut truc psihologic. *Corpus delicti* în locul cel mai banal. Cunoașteți nuvela *Scrisoarea furată,* a lui Edgar Allan Poe?

Am recunoscut că nu-mi trecuse prin minte. Aș fi vrut să menționez și o a treia posibilitate, că acea jartieră să fi făcut parte din portjartierul altei eleve, dar Jaroslav V. Klíma era atît de evident convins de logica de fier a deducției sale, încît n-am îndrăznit să-i stric bucuria.

Ne-am întors la școală.

ÎN PIAȚĂ, AM ÎNTÎLNIT-O PE GAZDA SURORII DETECTIVULUI. Detectivul – pentru prima oară în ziua aceea – își scoase ceremonios pălăria cu boruri vărgate și, grav, o întrebă, mai întîi de sănătate, apoi cum se poartă sora lui, Lucie. La a doua întrebare gazda se posomorî.

— Din păcate, domnule Klíma, Lucinka s-a cam schimbat.

— Ce-ați spus? rosti detectivul aspru.

— Are secrete față de mine, spuse femeia, care se vedea numaidecît că face parte din categoria gazdelor limbute, și mă minte.

Jaroslav V. Klíma se încruntă.

— Așa?

— De cîteva ori, zise gazda, mi-a spus că se duce la o colegă sau la lecția de engleză, ca pe urmă să aflu că n-a fost nici la colegă, nici la lecția de engleză. De pildă, chiar ieri. Și cînd eu o întreb unde a fost și îi amintesc că ați încredințat-o, ca să zic așa, grijii mele materne, dă din cap și, imaginați-vă, îmi răspunde ca o majoră și că nu-i treaba mea!

Încruntarea detectivului atinsese maximumul posibil. Negru la față, strînse energic mîna gazdei și spuse:

— Am să trec pe la dumneavoastră spre seară, *madame*. Îi arăt eu ei! Nu vă fie teamă. Acum am o treabă importantă. La revedere!

Ne-am continuat în tăcere drumul spre școală. Detectivul privea posomorît înainte, apoi, pe neașteptate, mă întrebă:

— Dumneavoastră, domnule profesor, n-ați observat nimic la sora mea?

Am dat din cap în semn că nu.

— N-ați surprins-o cu vreun tînăr?

— Nu, am zis. Mie mi se pare că e o elevă foarte disciplinată, învață bine, educația fizică o interesează...

Jaroslav V. Klíma îmi apucă grav mîna, cum făcuse adineauri cu gazda.

— Vă acord puteri depline, zise. Dacă o vedeți cu vreun băiat, duceți-o imediat acasă și anunțați-mă. Aranjez eu lucrurile. Cu amîndoi. Vă acord puteri depline.

— Dar... am încercat să protestez, dar detectivul nu mi-a dat răgazul.

— Răspund de ea față de memoria regretatei noastre mame. Mi-a încredințat-o, pe patul morții, mie. Dac-o fi să-și piardă cinstea, o omor și pe ea, și pe cel care-a sedus-o.

Ochii săi negri aruncau scîntei, și mi-am spus pentru a doua oară că seamănă leit cu un actor de film italian. Mustăcioara neagră i se zburli. Mă trecură fiorii. Ajunseserăm lîngă școală, cînd detectivul se opri brusc în loc. Școala noastră avea în spate o grădină neîngrijită și, în dreptul ei, strada se bifurca. În stînga, ducea spre intrarea principală, în dreapta ajungea în spatele clădirii, continua de-a lungul grădinii, ducînd spre cartierul vechi al orașului.

— Grădina asta... făcu Jaroslav V. Klíma, intrigat. Mai există vreo intrare în școală?

Am șovăit. Dar, pe urmă, am spus:

— Există. Chiar din grădină. Numai că grădina e înconjurată de un gard de scînduri, care n-are nicio poartă.

— Interesant, făcu detectivul. Haideți!

În loc s-o luăm spre intrarea principală, am cotit-o la dreapta. Pășeam încet de-a lungul gardului, și Jaroslav V. Klíma lovea cu pumnii în el. Am nimerit curînd într-o ulicioară strîmtă, mărginită de gardul grădinii școlii și de calcanul unui vechi atelier de frînghii. Norii acoperiseră soarele, și ulicioara era umedă și neprimitoare, acoperită de o umbră rece, iar gardul era, din loc în loc, acolo unde lemnul putrezise, acoperit de pete cafenii.

Detectivul se opri lîngă una din ele. Puse mîna pe o scîndură lată și apăsă ușor. Apoi se întoarse spre mine și ochii negri îi sclipiră victorioși.

— Grădina *are* și o intrare prin spate, rosti el. Apucă cu amîndouă mîinile două scînduri învecinate și trase de ele. Prin crăpătura triunghiulară, apăru priveliștea grădinii părăginite,

năpădită de ferigi. Detectivul se strecură prin crăpătură, dar în clipa următoare începu să înjure furios. Am intrat după el. Ședea în genunchi între ferigi, cu mîna dreaptă la gură.

— Ce-ați pățit?

— M-am zgîriat, șuieră el. A naibii treabă! Se aplecă, ridică de sub ferigi o piatră verzuie, se apropie de gard și îndoi din cîteva lovituri cuiul însîngerat, care ieșea amenințător din scîndură. Apoi privi în jur. De la crăpătura din gard, printre ferigi, pornea o potecuță abia vizibilă.

— Pe aici au șters-o, zise detectivul, scoase din buzunar batista roșie și își înveli cu ea mîna.

— Cine? am îngătmat eu.

— Făptașii.

O clipă, am rămas tăcut. Zadarnic încercam să-mi potrivesc gîndurile cu ale lui.

— Deci... deci, n-o mai bănuiți pe Celbová? am întrebat.

Făcu o grimasă.

— Ba din contra! Mai mult ca oricînd! Poteca asta nu vă spune nimic?

M-am uitat la potecă. Ducea drept spre ușa din spate a clădirii școlii, care nu se încuia niciodată. Aproape că nici nu se vedea. Zău că nu puteam să-mi dau seama ce îi spunea poteca aceea lui Jaroslav V. Klíma. Mie, hotărît, nu-mi spunea nimic ce ar fi putut să aibă vreo legătură cu furtul de bani din cabinetul de geografie și cu conducătoarea cercului de marionete.

Am ridicat din umeri.

— Nu sînteți în stare să deduceți nimic, nici măcar din niște urme atît de clare, oftă detectivul. Și totuși e limpede ca lumina zilei. Făptașa a avut un complice. Mă privi compătimitor. E elementar, dragă domnule, continuă. Celbová a luat cheia de la cancelarie, a luat cheia cabinetului, a sustras caietul cu bani, l-a predat complicelui ei, *care venise*

pe această cale – arătă potecuța dintre ferigi – pe urmă a încuiat și i-a spus portarului povestea cu dispariția cheii. Alibi, înțelegeți? Între timp, complicele s-a ascuns cu un etaj mai sus, Pe urmă, cînd portarul a venit în cabinet cu Celbová, complicele – sau complicii, căci puteau fi mai mulți – au fugit pe scări în jos și au părăsit școala *pe ușa din dos,* prin grădină.

Jaroslav V. Klíma tăcu. De unde știa Celbová că în cabinet sînt bani? Și de ce complicii se ascunseseră cu un etaj mai sus, cînd puteau să coboare o dată cu Celbová și să fugă pe ușa din dos, care nu e vizibilă de fel din loja portarului? Întrebările acestea îmi veniră imediat în minte, dar am considerat că nu e cazul să influențez un mare detectiv în deducțiile sale.

Detectivul zise:

— Am nevoie de o ajutoare.

— O ajutoare?

— Da. Va trebui să aflăm care dintre fetele din ultimele două clase poartă un portjartier negru cu o jartieră lipsă.

„Ei bravo" mi-am spus eu, și la gîndul acesta mi s-a cam tăiat răsuflarea.

I s-a tăiat de bună seamă și Ivanei, dovadă că s-a înroșit ușor și a căscat gura. Dar detectivul ținea morțiș la ideea lui. În cele din urmă, această sarcină i-a fost încredințată profesoarei de engleză, care avea douăzeci și doi de ani și primise de curînd o sancțiune semidisciplinară, fiindcă îi pozase pentru un nud pictorului din localitate, privit chiorîș de toată lumea, considerat a fi un tip lubric și un modernist periculos.

Controlul avu loc în spatele ușilor închise ale clasei a IV-a. În acest timp, eu ședeam cu detectivul în cabinetul de geografie, ascultîndu-l cum își depăna amintirile.

— În branșa noastră, trebuie să ai o capacitate deosebită de a gîndi logic, spunea el meditativ. Logica e totul. Și pe urmă vine *psihologica.* Și ea e totul. *Psihologica* și logica, și mai

ales să știi să observi și ceea ce altuia îi pare un fleac. Spiritul de observație. Asta e totul. Pe vremea cînd lucram la agenția de detectivi a lui Karlík*, șeful îmi încredința cazurile cele mai complicate. Desigur, era vorba mai ales de delicte sexuale, dar și de furturi și altele. Tăcu. De ce fel de delicte sexuale se ocupau birourile particulare de detectivi, știam și eu. Mă gîndeam numai dacă, în codul nostru penal, relațiile extraconjugale sînt calificate drept delict. Și mai e ceva, medita în continuare marele detectiv. Îndărătul, celor mai multe dintre crime se afla *sexul*. Nu m-aș mira, zise, scoțînd din buzunar jartiera neagră și uitîndu-se la ea, dacă s-ar afla și îndărătul acestui furt.

Răsucea jartiera în mînă, privind-o cu vădită plăcere.

Deodată, făcu una din mișcările lui neașteptate, iuți ca fulgerul. Tresări, de parcă l-ar fi mușcat o viperă, și duse jartiera foarte aproape de ochi. Apoi se scotoci nervos în buzunare și scoase o lupă frumoasă, o lupă reglementară, cu diametrul de aproape un decimetru. Privi prin ea jartiera și șuieră:

— Pe toți dracii!

M-am speriat.

— Ce este?

— Uitați-vă!

Am privit prin lupă. Jartiera avea o cataramă de metal și în partea de jos a acesteia era gravată o inscripție, ușor de descifrat cu lupa:

MAIDENSHAPE CORSETS
Pat. reg. U.S.A.

* Agenție de detectivi foarte cunoscută în anii 1930—1939.

. . .

Detectivului îi sclipiră ochii.

— Înțelegeți?

— Nu înțeleg.

Jaroslav V. Klíma sări de pe scaun.

— Dar e cît se poate de clar, domnule dragă! Nodul din jurul făptașului se strînge! Cercul suspecților s-a micșorat de mai mare dragul!

Și o luă la goană pe culoar.

Pe culoar, ne întîlnirăm cu profesoara de engleză.

— Ei?! întrebă detectivul.

— Nimic, zise profesoara.

— Minunat! exclamă detectivul. E normal, se întoarse el spre mine. Dacă am cerceta toate lăzile de gunoi din oraș, fără doar și poate că am găsi într-una din ele portjartierul negru cu o jartieră lipsă. Dar nu va mai fi nevoie să facem o treabă atît de obositoare. Haidem!

Și ne-am dus la cancelarie.

Ivana cea Groaznică privi cu lupa jartiera neagră și păli.

Detectivul o observa, zîmbind cu tîlc.

— Ei? Ce ziceți de asta?

Ivana se lăsă anevoie pe un scaun, întoarse spre Jaroslav V. Klíma ochii îngroziți, albaștri ca albăstreaua, și șopti:

— Spionaj!

— Da de unde, liniștiți-vă, dădu din mînă detectivul. Dovedește un singur lucru: posesoarea portjartierului are

rude în străinătate. La noi nu se vînd mărfuri americane. Dați-mi dosarele de cadre.

Și acolo, deasupra hîrtiilor slinoase, strict secrete, avu loc acea cumplită descoperire, care îi tăie răsuflarea chiar și lui Jaroslav V. Klíma. La un control atent, se constată că, din punctul de vedere al cadrelor, școala noastră e curată ca lacrima, căci dintre toate cele două sute treizeci și șase de eleve una singură avea rude în străinătate:

Lucie Klímová.

Am încremenit în jurul mesei de conferințe din cancelarie, învăluiți într-o tăcere jenantă, eu, Jaroslav V. Klíma și Ivana cea Groaznică. Pe gîtul uscățiv al lui Jaroslav V. Klíma, mărul lui Adam se mișca iute, sus-jos. Ivana cea Groaznică roși. Am aruncat o privire piezișă spre rubrica fatală: *Rude în străinătate* din fișa de cadre a Luciei Klímově și am citit:

Clara Paese — mătușă
Isabella Francesco — mătușă
Lucia Petrinelli — mătușă
Mariucca Franconi — mătușă
Cesare Franconi — unchi
Benito Franconi — unchi
Carlo Franconi — unchi
Emilio Franconi — unchi
} *New York, SUA*

Am mai aruncat o privire rapidă la rubrica: *Părinți; Tatăl: Václav Klíma, muzician, mama: Marie Klímová, născută Franconi, decedată.*

Iată de unde proveneau, așadar, apucăturile italienești ale fratelui ei.

Și ochii săi de italian.

Mă trecu un fior.

Jaroslav V. Klíma ședea nemișcat și se împurpura de la o clipă la alta tot mai tare.

Ivana cea Groaznică îl privea țintă, și în privirea ei citeam mila. Își drese glasul și își luă inima în dinți:

— Poate că e o greșeală la mijloc, tovarășe...

Dar detectivul sări ca ars.

— Nu-i nicio greșeală! *Porco Dio!* răcni el și izbi cu pumnul în masa de conferințe, într-un mod cu totul incompatibil cu manierele unui detectiv. Propria mea soră! Unde e? Unde e?

Privi sălbatic în jur, de parcă s-ar fi așteptat ca Lucie Klímová să fie ascunsă undeva în cancelarie. Apoi, atenția îi fu atrasă de ușă. Se năpusti spre ea scoțînd un strigăt neinteligibil. Ivana cea Groaznică făcu o încercare timidă de a-l reține, dar detectivul se smulse și se repezi spre ușă.

Ușa se deschise și în cadrul ei apăru un domn cu o servietă. Domnul părea să fie foarte jenat. Din viteză, detectivul se izbi de el. Amîndoi deodată se salutară.

Primul își reveni domnul. Se așeză pe un scaun.

— Pardon, zise și-i întinse mîna lui Jaroslav V. Klíma, care încă mai era năucit de izbitură. Profesorul Kotě. Trebuie să vă cer scuze. A intervenit o regretabilă greșeală. Banii sînt la mine.

— *Porco Dio!* urlă Jaroslav V. Klíma.

— I-am găsit în cabinet, în momentul cînd plecam, explică încurcat profesorul Kotě. Vă rog să mă iertați. Am provocat o groază de neplăceri, dar nu mai aveam timp să aflu ai cui sînt, așa că i-am încuiat în dulapul meu, ca să nu se piardă. M-am gîndit să-i spun portarului la plecare, dar... nu știu cum s-a făcut... că am uitat...

Jaroslav V. Klíma se uita la profesorul Kotě ca la o arătare.

— Slavă Domnului! exclamă fericită Ivana cea Groaznică. Mi-ai luat o piatră de pe inimă, tovarășe Kotě!

Detectivul bîigui:

— Vasăzică nu s-a pierdut niciun ban?

— Din păcate... din fericire, se bîlbîi Kotě, stînjenit, și se trase cu un pas mai departe de detectiv. Jaroslav V. Klíma se împurpură și mai tare. Deodată, duse mîna la buzunar, se apropie de Kotě, îl apucă cu dreapta de cravată, iar cu stîngă îi vîrî sub ochi jartiera neagră.

— Și asta ce înseamnă? urlă el.

— Asta... asta... va rog, habar n-am, bîigui Kotě, străduindu-se cu amîndouă mîinile sale albe și dolofane să-și elibereze cravata din strînsoarea detectivului. Ochii negri ai lui Jaroslav V. Klíma se opriră pe mîinile acelea albe, făcute parcă din aluat, care poate că nu ținuseră în viața lor o unealtă mai grea decît tocul. Detectivul tresări. Le privi îndelung.

Pe urmă se uită la mine.

Ma trecură fiorii.

Ochii negri ai lui Jaroslav V. Klíma alunecară de la chipul meu la mîna mea bandajată.

Inima mi se opri în piept.

Jaroslav V. Klíma făcu o ultimă mișcare iute ca fulgerul, și, în ochii mei, cancelaria se lumină de niște superbe constelații roșii, albastre și mai ales verzi.

— Ai înțeles, desigur... Locotenentul Borůvka șovăi, dar pe urmă, pentru întîia dată de cînd o cunoștea, i se adresă fetei pe numele ei de botez: Eva... Jaroslav V. Klíma a fost un cumnat de treabă, grijuliu și simpatic, firește dacă trec peste faptul că și după ce Lucie s-a măritat, și-a respectat promisiunea făcută mamei sale pe patul morții. Ani în șir, m-a

urmărit pas cu pas. Pesemne, n-avea încredere în principiile mele morale.

Locotenentul oftă și zîmbi stingherit.

— Cinstea surorii lui am salvat-o în cele din urmă eu, la patrusprezece zile după cazul cu jartiera neagră, în biserica parohială sf. Laurențiu din K. Dar nici gestul acesta nu mi-a putut salva cariera de profesor. A trebuit să părăsesc școala și orașul și m-am consacrat unei alte profesiuni, la îndemnul unui camarad de armată – și poate că la luarea hotărîrii a contribuit un pic și Jaroslav V. Klíma, care, într-un fel, mă impresionase. La urma urmelor, atunci, își rezolvase cazul, chiar dacă era vorba de un alt delict decît crezuse el la început. Am făcut o cerere de angajare în miliție – se zice că răufăcătorii devin cei mai buni polițiști – chiar și întemeietorul profesiunii noastre, celebrul Vidocq, a fost de fapt un condamnat la galere evadat...

Tăcu. Fata privea undeva în gol, în neant. Locotenentul se gîndea cu tristețe că nu izbutise s-o înveselească cu povestea cazului jartierei negre. Își struni emoția. Luă din nou un ton ușuratic:

— Iată că s-a adeverit și în ce mă privește; am rămas la criminalistică și n-aș putea spune că n-am reușit cînd și cînd să descopăr cîte un infractor. Sper că acum n-o să-ți faci o părere proastă despre mine. Știi, pe vremea aceea eram tînăr, chiar dacă eram profesor, și mă fermecaseră ochii ei cenușii și parcă înrămați în negru – atît de negre îi erau genele, ca smoala, știi. Locotenentul rămase visător cîteva clipe. În familia ei, toți au ochii negri sau cenușii și toți îi au așa, parcă înrămați în negru. O să-ți arăt odată niște fotografii, dacă te interesează.

O privi nesigur, dar ochii fetei, negri și ei, înrămați în negru și ei, tot în gol erau ațintiți.

Locotenentul oftă.

— Și, în sfîrșit, ca să închei: fiindcă nevastă-mea de astăzi îmi era elevă, era normal să nu ne întîlnim în public, pentru așa ceva. K. era un oraș prea mic. Nu ne rămînea decît cabinetul de geografie, unde colegul Kotě avea o canapea largă, destinată puiului de somn de după-amiază. În ziua aceea, spre seară (dacă-ți amintești, Lucie trebuia să fie la ora de engleză), Celbová s-a apucat să zgîlțîie clanța și, natural, noi ne-am speriat și ne-am aranjat cam în grabă. Atunci și-a pierdut nevastă-mea jartiera neagră. Abia am apucat să încui și să agăț cheia în cancelarie, că l-am și auzit pe scări pe portar, care se întorcea cu Celbová. Așa că ne-am ascuns cu un etaj mai sus. Și cînd cei doi au intrat în cabinet, am alergat iute jos și apoi am fugit prin grădină, pe unde, de altfel, ne strecurăm pe furiș în cabinet. Fiindcă mă grăbeam, mi-am zgîriat mîna de cuiul care l-a rănit mai tîrziu și pe Jaroslav V. Klíma. Ăsta e de fapt singurul truc de care am uzat față de dumneata, Eva, în cursul povestirii. Nu mă tăiasem cu cuțitul de pîine. Cuiul fusese de vină. Așa, oftă locotenentul, și după nouă luni – mă angajasem între timp în miliție – a venit pe lume Zuzanka.

— Dar... zise fata.

— Da?... Locotenentul își aținti întrebător asupra ei ochii mari, de culoarea albăstrelei, parcă țintuiți în fața rotundă ca o lună, deasupra căreia se ridica, pleoștit, un moț veșnic rebel. Era o poveste veselă, dar pe fată n-o înveselise. Se uita la el și o cuprinse mila. Era un om aproape bătrîn. Și deodată, înțelese tristețea profundă, nemăsurată a locotenentului, tristețe ce i se întipărise pe față definitiv, nimeni și nimic nemaiputînd s-o gonească de acolo, și se întristă și ea.

— Ce voiai să spui... Eva? întrebă încet bătrînul criminalist.

— Nimic, oftă fata și îi veni să plîngă. Poate doar atît... că

puteți să vă considerați fericit c-o aveți pe Zuzanka. E o fată foarte frumoasă.

Pe chipul locotenentului trecu un zîmbet.

Dar fata mințea. Voise să spună cu totul altceva. Numai că, în adîncul inimii, știa prea bine că n-o să-i spună niciodată locotenentului ce puțin probabil e ca dintr-o femeie cu ochi cenușii și un bărbat cu ochi albaștri să rezulte o fată cu ochi verzi ca de pisică...

Praga, 1962-1965.

SFÂRȘIT

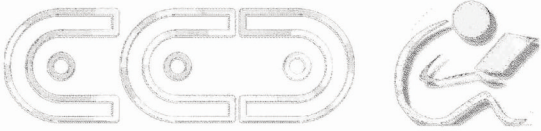

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024